

**DECS NAGYKÖZSÉG
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ
JÓVÁHAGYOTT ANYAG
ELFOGADVA A 187/2019. (XII. 18.) SZ. KT. HATÁROZATTAL
2019.**

T A R T A L O M

- I. Megalapozó vizsgálat
- II. Településfejlesztési koncepció
- III. Örökségvédelmi hatástanulmány
- IV. Levelek, terviratok

**DECS NAGYKÖZSÉG
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJÁNAK
ÉS TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZEINEK
MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATA**

2019.

ALÁÍRÓLAP

Szakág	Név	
Generáltervezés	 Szente Károly	Meridián Mérnöki Iroda Kft ügyvezető
	 Hajba Csaba	okl. településmérnök okl. építésmérnök településtervező TT 17-1497
	 Deák-Varga Dénes	okl. építésmérnök településtervező TT 14-0058
	 Kovács Luca Kinga	tájrendező és kertépítő mérnök
Szakmai felügyelet	 Béres István	települési főépítész

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS.....	7
1. HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ.....	7
1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok.....	7
1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Koncepcióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata	7
1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata	10
1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – az adott település fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai	14
1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása	14
1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai.....	14
1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések.....	15
1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata	15
1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök	15
1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek	15
1.7. A település társadalma.....	16
1.7.2. A társadalom térbeli rétegződése, konfliktusok, érdekviszonyok.....	17
1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)	17
1.8. A település humán infrastruktúrája	19
1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.).....	19
1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása	19
1.9. A település gazdasága	21
1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre	21
1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői - nagyobb jellemző vállalkozások, mezőgazdasági, erdőgazdasági vállalkozások, gazdasági telephelyek.....	21
1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése	21
1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.).....	21
1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)	22
1.10. Az önkormányzat gazdálkodása	22
1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program.....	22
1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	22
1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység	22

1.10.4. Foglalkoztatáspolitiká.....	22
1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás.....	22
1.10.6. Intézményfenntartás	22
1.10.7. Energiagazdálkodás	22
1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások.....	22
1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata	24
1.12.1. Természeti adottságok	24
1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet.....	24
1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területe	27
1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése.....	28
1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata	28
1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei	28
1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái	29
1.14. Az épített környezet vizsgálata.....	30
1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata	30
1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata	33
1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter	34
1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése	35
1.14.5. Az építmények vizsgálata	35
1.14.6. Az épített környezet értékei.....	36
1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái	49
1.15. Közlekedés.....	51
1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok.....	51
1.15.2. Közúti közlekedés	51
1.15.3. Közösségi közlekedés	51
1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés	51
1.15.5. Parkolás	51
1.16. Közművesítés.....	52
1.16.1. Víziközművek.....	52
1.16.2. Energia.....	52
1.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények).....	52
1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés).....	53
1.17.1. talaj.....	53
1.17.2. felszíni és a felszín alatti vizek	53
1.17.3. levegőtisztaság és védelme	53

1.17.4. zaj- és rezgésterhelés	54
1.17.5. sugárzás védelem	54
17.6. hulladékkezelés	54
1.17.7. vizuális környezetterhelés	54
1.17.8. árvízvédelem	54
1.18. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést, befolyásoló vagy korlátozó tényezők). 55	
1.18.1. építésföldtani korlátok	56
1.18.2. Vízirajzi veszélyeztetettség.....	56
1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely.....	57
2. HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ	57
2.1. A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése.....	57
3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ	59
3.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis	59
3.1.1. A folyamatok értékelése.....	59
3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése	59
3.1.3. A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata	62
3.2. Problématérkép/értéktérkép	62
3.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek	66
3.3.1. településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása.....	66
3.3.2. szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése.....	
3.3.3. egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése	68

BEVEZETÉS

A megalapozó vizsgálat a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló (314/2012. XI. 8.) Korm. rendelet 1. melléklete szerinti tartalommal készült.

1. HELYZETFELTÁRO MUNKARÉSZ

1.1. Településhálózati összefüggések, a település helye a településhálózatban, térségi kapcsolatok

Decs nagyközség Tolna megyében, ezen belül a Szekszárdi járásban fekszik, amelyet 17 település alkot. A járásban 3 város (Szekszárd, Tolna, Bátaszék) található.

Decsen áthalad az 56. számú főút, és az M6 autópálya is. Délkeleti irányban a Duna-hídon át Baja város (Bács-Kiskun megye) közelíthető meg. A nagyközséget Szekszárd, Ócsény, Érsekcsanád, Baja, Pörböly, Alsónyék, Sárpilis, Várdomb és Alsónána települések határolják.

A település közúton Szekszárdtól 12 km, Bátaszéktől 15 km, Bajától 35 km, Péctől 66 km, Budapesttől 160 km távolságban található. A települést átszeli a 46. számú Sárbogárd – Szekszárd - Bátaszék vasútvonal.

A település teljes körű alapfokú települési funkciókat lát el.

1.2. A területfejlesztési dokumentumokkal (Országos Területfejlesztési Koncepcióval és a területileg releváns megyei, valamint térségi területfejlesztési koncepciókkal és programokkal) való összefüggések vizsgálata

Az **Országos Területfejlesztési Koncepció** (továbbiakban OTK) célja, hogy – az Országos Fejlesztéspolitikai Koncepcióval összhangban – kijelölje az ország területfejlesztési politikájának célkitűzéseit, elveit és prioritás-rendszerét, megteremtve a területi szempontok konzekvens érvényesítésének lehetőségét, mind az ágazati szakpolitikák, mind az országos és területi programok kidolgozásában. A területfejlesztési politika fő funkciója az ország területileg harmonikus és hatékony működésének és kiegyensúlyozott, fenntartható területi fejlődésének megteremtése, valamint a területi leszakadás mérséklése.

A területfejlesztési politika átfogó céljai 2020-ig:

- térségi versenyképesség,
- területi felzárkózás,
- fenntartható térségfejlődés és örökségvédelem,
- területi integrálódás Európába,
- decentralizáció és regionalizmus.

Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) - 2014-2020.

A 2014 - 2020. közötti időszakban az EU források elsődlegesen a gazdaságfejlesztést célozzák meg.

A TOP elsődleges célja a térségi, decentralizált gazdaságfejlesztés, a foglalkoztatás növelése. Két fő stratégiai célt fogalmaz meg:

1. Gazdaság-élénkítéshez és foglalkoztatási szint növeléséhez szükséges helyi feltételek biztosítása.

2. Vállalkozásbarát településfejlesztés, az életminőség és társadalmi összetartozás javításához szükséges helyi feltételek biztosítása.

A TOP prioritásai:

1. prioritás: térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére

Célja: a vállalkozások munkahelyteremtő képességének ösztönzése, a helyi gazdaság működését segítő helyi-térségi feltételek biztosításával.

- a vállalkozások munkahelyteremtő képességének ösztönzése, a helyi gazdaság működését segítő helyi-térségi feltételek biztosításával,
- a turizmus területi adottságaiban rejlő endogén potenciál kibontakoztatása a foglalkoztatás elősegítése érdekében,
- a munkahelyek elérhetőségének javítása, a munkavállalók mobilitásának segítése a közlekedési feltételek fejlesztésével,
- a kisgyermekesek munkaerőpiacra történő visszatérése a gyermekellátási szolgáltatások fejlesztése által.

2. prioritás: Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés

Célja: a vállalkozások, befektetők és a lakosság számára vonzó települési környezet kialakítása, gazdaságösztönzés, a népesség – kiemelten a fiatalok - megtartása

3. prioritás: Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken

Célja: fenntartható városi közlekedés és önkormányzati energetikai fejlesztések

4. prioritás: A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése

Célja: Önkormányzati közszolgáltatások hozzáférhetőségének és minőségének javítása

5. prioritás: megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztés, foglalkoztatás ösztönzés, társadalmi együttműködés

Célja: az ERFA prioritásokhoz kapcsolódó ESZA támogatások, kiemelten a megyei gazdaságfejlesztéshez kapcsolódó foglalkoztatási célú támogatások, a szociális városrehabilitációhoz kapcsolódó közösségi, humán fejlesztések támogatása, továbbá a helyi identitás és kohézió erősítése.

6. prioritás: Fenntartható városfejlesztés a megyei jogú városokban

7. prioritás: Közösségi szinten irányított városi helyi fejlesztések

Célja: - kísérleti jelleggel, városokban (10 ezer fő feletti) a helyi civil szervezetek, vállalkozások és önkormányzatok együttműködésével, alulról szerveződve alakított helyi akciócsoportokon keresztül, helyi fejlesztési stratégiákon alapuló fejlesztések – 20-30 db városi CLLD.

- Központi elem a helyi közösség részvétele a tervezésben és a megvalósításban.
- Kiemelt cél a fiatalok részvétele, a fiatalok megtartása.
- Lakótelepeken megvalósuló helyi fejlesztési, közösségszervezési programok ösztönzése.

A Szekszárdi Kistérség Fejlesztési Programja (2. számú munkaváltozat) 2014-2020 közötti időszakra készült. A Fejlesztési Program fő prioritásai, célkitűzései:

1. Prioritás: Térségi gazdaságfejlesztés a foglalkoztatási helyzet javítása érdekében

A prioritáshoz tartozó specifikus célok: Térségi szintű integrált, foglalkozás-orientált gazdaságfejlesztés. A foglalkoztatás és az életminőség javítása, családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztése. Helyi érdekű kis- és középvállalkozások fejlesztési aktivitásának javítása.

2. Prioritás: Befektetők és a lakosság számára vonzó városi és várostérségi környezet fejlesztése, megújítása

A prioritáshoz tartozó specifikus célok: A helyi közösségek fizikai és szellemi aktivitásának és egészségének erősítése. Vonzó, biztonságos és funkciógazdag települési környezet létrehozása, ideértve a barnamezős területek többfunkciós hasznosítását. Települési környezeti állapot javítása.

A célok eléréséhez szükséges beavatkozások, intézkedések:

Az aktív és egészséges élethez kapcsolódó közösségi infrastruktúra-fejlesztés a kulturális és természeti értékek megóvásával. A települési környezet integrált és környezettudatos megújítása. Belterületen fekvő barnamezős területek rehabilitációja. Kis léptékű települési környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztések.

3. Prioritás: Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken. A település fejlesztési elképzeléseit nem érinti.

4. Prioritás: A társadalmi befogadás erősítése és a közösségi szolgáltatások helyi szintű fejlesztése

A célok eléréséhez szükséges beavatkozások, intézkedések:

Egészségügyi alapellátás és önkormányzati járóbeteg ellátás infrastrukturális fejlesztése. A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése. Térségi és helyi közszolgáltatási és közigazgatási infrastruktúra-fejlesztés. Szegénység és szegregáció által sújtott leromlott városrészek rehabilitációja.

5. Prioritás: Közösségi szinten irányított várostérségi helyi fejlesztések

(CLLD típusú fejlesztések) Decs települést nem érinti.

6. Prioritás: Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, társadalmi befogadás és foglalkoztatás ösztönzés

A célok eléréséhez szükséges beavatkozások, intézkedések: A foglalkoztatási szint javítása megyei, térségi és helyi alternatív foglalkoztatás bővítést célzó programok támogatásával. A munkavállalók készségeinek és a helyi gazdaság potenciális igényeinek közelítése. A helyi identitás növelése – az egyének és a lakóhely közötti kapcsolat erősítése. Megyei és helyi speciális közösségfejlesztést és társadalmi befogadást támogató fejlesztési programok. A helyi szerveződések elősegítése (civil szervezetek) – a civil szervezetek és a település/térség közintézményei, valamint a helyi lakosok közötti kapcsolat erősítése. Helyi foglalkoztatást, munkába állást és családokat segítő programok és programalapú fejlesztések (CLLD típusú fejlesztések).

Tolna Megye Integrált Területi Programja (TIP) 2014-2020.

A TIP célrendszere illeszkedik a többi területfejlesztési dokumentumhoz.

A megvalósítandó célok:

- Fenntartható gazdaság- és turizmusfejlesztés, munkahelyteremtés
- Közlekedésfejlesztés
- Környezeti fenntarthatóság elősegítése
- Közintézmények fejlesztése
- Élhető települések
- Lakossági együttműködések, civil kezdeményezések elősegítése

1.3. A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

A településrendezési tervek készítése, módosítása során meg kell teremteni az összhangot a magasabb szintű tervekkel, így Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény, továbbiakban Trtv), valamint Tolna Megye Területrendezési Tervével (továbbiakban: TMTRT) is. Az országos kiemelt térségi és megyei térségi övezetek lehatárolása a Trtv. 22. §-a szerint:

„A kiemelt térségi és megyei területrendezési tervek, valamint a településrendezési eszközök készítése során a térségi övezetek által érintett területeket az e törvény felhatalmazása alapján kiadott kormányrendelet szerint, az abban meghatározott államigazgatási szervek előzetes adatszolgáltatását mérlegelve kell lehatárolni. A mérlegelésnél az e törvényben meghatározott szerkezeti terveket kell elsősorban figyelembe venni.”

A terv készítése során az új Trtv. hatályba lépése után az illetékes államigazgatási szervektől új adatszolgáltatás-kérés megtörtént, és az így kapott adatok szerepelnek a tervben.

Magyarország Területrendezési Tervének Decs nagyközséget érintő döntései

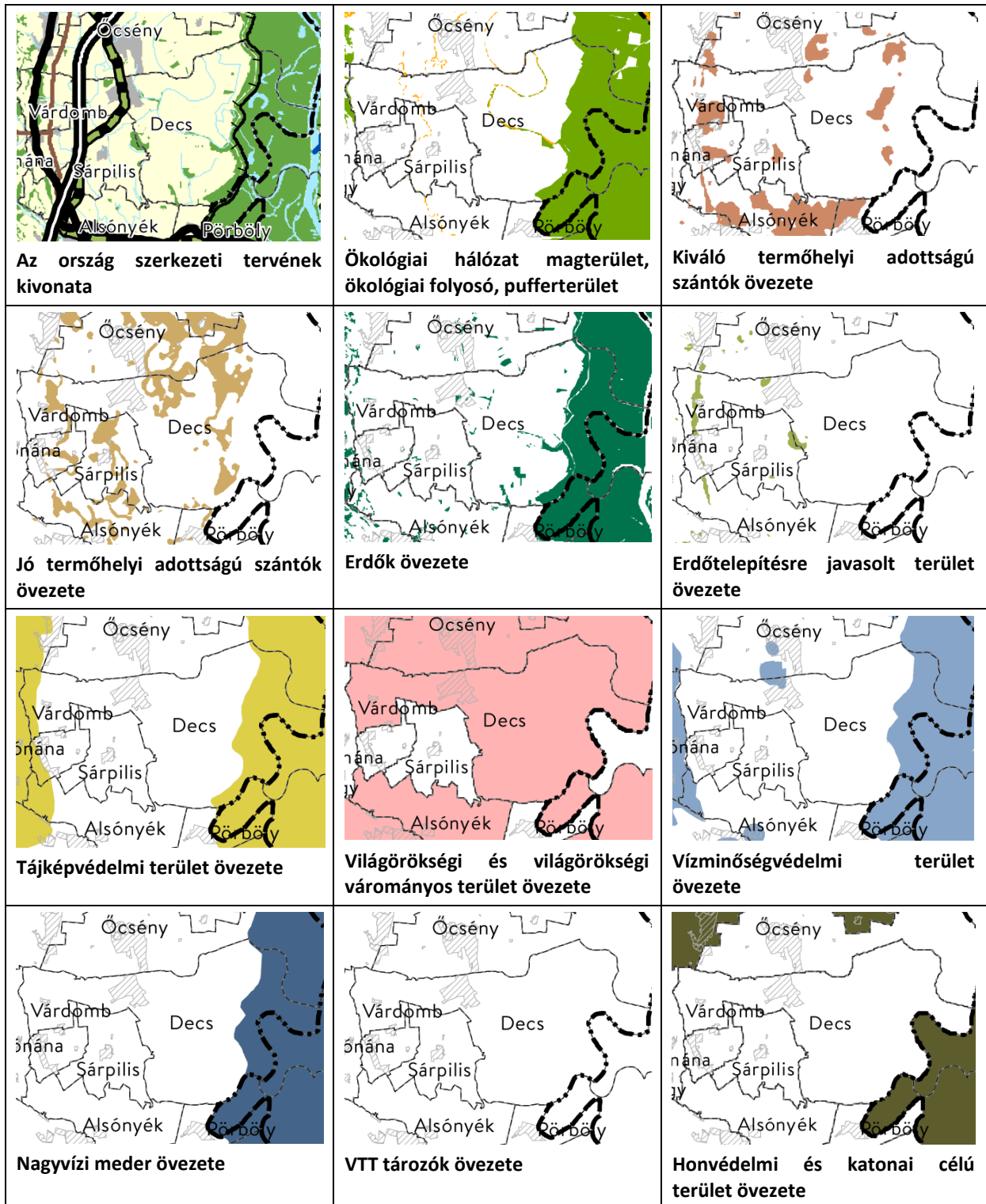
Az ország Szerkezeti Terve:

A település közigazgatási területének túlnyomó része mezőgazdasági térségbe, keleti része (Gemenci erdő), valamint néhány kisebb, a Gemenci erdőn kívüli erdőfolt erdőgazdasági térségbe, a belterület és Újberekpuszta települési térségbe, a vízfolyások és a Duna folyam Decs nagyközséghez tartozó területre vízgazdálkodási térségbe tartozik. A települést É-D irányban átszeli a Sárbogárd – Bátaszék vasútvonal, az M6 autópálya és az 56. számú Szekszárd – Udvar országos főút. A külterületen áthalad a Szank – Szekszárd - Bata közti nagynyomású földgáz-vezeték.

A Trtv országos övezetei

1. Az ökológiai hálózat magterületének övezete: (Trtv. 25. §) a település keleti részén található.
2. Az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete: (Trtv. 26. §) a külterületet átszelő vízfolyások mentén (Szekszárd-Bátai-főcsatorna, Lankóci-Kis-Duna-csatorna) fordul elő.
3. Az ökológiai hálózat pufferterületének övezete: (Trtv. 27. §) a nagyközség területén nem fordul elő.
4. Kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete: (Trtv. 28. §) A külterület keleti és nyugati részén fordul elő kisebb foltokban.
5. Jó termőhelyi adottságú szántók övezete (9/2019. (VI.14.) MvM rend. 2.§) A nagyközség külterülete jelentős mértékben érintett.
6. Erdők övezete: (Trtv. 29-30. §) A Gemenci-erdő teljes mértékben ide tartozik, ezen kívül viszont csak igen apró foltokban fordul elő.
7. Erdőtelepítésre javasolt terület övezete: (9/2019. (VI.14.) MvM rend. 3.§) Főként az 56. út menti térségben fordul elő.
8. Tájképvédelmi terület övezete: (9/2019. (VI.14.) MvM rend. 4.§) A nagyközség nyugati (szőlőhegy) és keleti (Gemenci erdő) részén fordul elő.
9. Világörökség és világörökség várományos terület övezete: (Trtv. 31. §) A nagyközség a tájházának köszönhetően érintett.
10. Vízminőség-védelmi terület övezete: (9/2019. (VI.14.) MvM rend. 5.§) A nagyközség a Gemenci-erdővel és az Őcsényi határszélen lévő kút védőterületével érintett.
11. Nagyvízi meder övezete: (9/2019. (VI.14.) MvM rend. 6.§) A Duna ártere érintett.
12. VTT-tározók övezete: (9/2019. (VI.14.) MvM rend. 7.§) A nagyközség nem érintett.

13. Honvédelmi és katonai célú terület övezete: (Trtv. 32. §) A nagyközség nem érintett.

Az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs rendszerben (TEIR) lévő alapadatok alapján Decs közigazgatási területét érintően:

Település területe (ha)	Erdőgazdálkodási térség (ha)	Vegyes területfelhasználású térség (ha)	Hagyományosan vidéki települési térség (ha)	Mezőgazdasági térség (ha)	Vízgazdálkodási térség (ha)
9471,77	2139,95	348,17	281,97	6509,97	190,64

Tolna Megye Területrendezési Terve

Tolna megye Szerkezeti terve

A terv Decs belterületét, Újberekpuszta decsi részét és az 56. út menti volt tsz-major területét települési térségbe, a külterület középső – legnagyobb - részét mezőgazdasági térségbe, nyugati szőlőhegyi részét vegyes területfelhasználású térségbe sorolta. (A vegyes területfelhasználású térség kategória az új Trtv. szerint már nem létezik.) Erdőgazdálkodási térség a település keleti, Gemenchez tartozó részén található.

A település külterületén keresztül halad a Sárbogárd – Bátaszék vasútvonal, az M6 autópálya és az 56. számú főút. A települést érinti a Duna árvízvédelmi töltésén meglévő, valamint a Dombóvár – Bonyhád – Bába – Dunaszekcső között tervezett térségi kerékpárút.

Külterületen áthalad a 132 kV-os térségi ellátást biztosító elektromos hálózat egy szakasza.

Megyei övezetek (A Trtv. 91. § átmeneti előírásai szerint hatályban maradt övezetek)

8. Ásványi nyersanyagvagyon-terület: a település területe érintett.

10. Rendszeresen belvízjárta terület: a település területe a nyugati magasabb fekvésű részek kivételével érintett.

11. Földtani veszélyforrás területe: a település területe érintett. A konkrét kiterjedés a településrendezési eszközökhöz készített mérnökgeológiai szakvélemény alapján kerül meghatározásra.

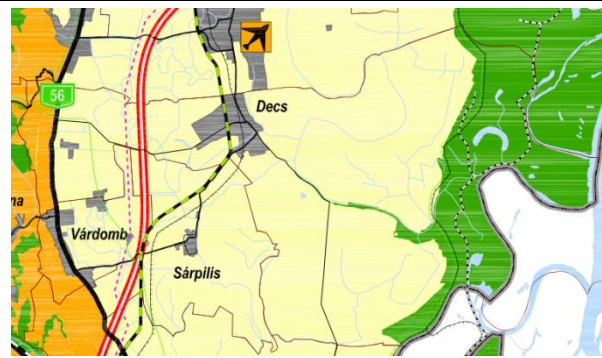
12. Tájrehabilitációt igénylő terület: a település területe nem érintett.

13. Szélerőműpark telepítéséhez vizsgálat alá vonható terület: a település területe érintett.

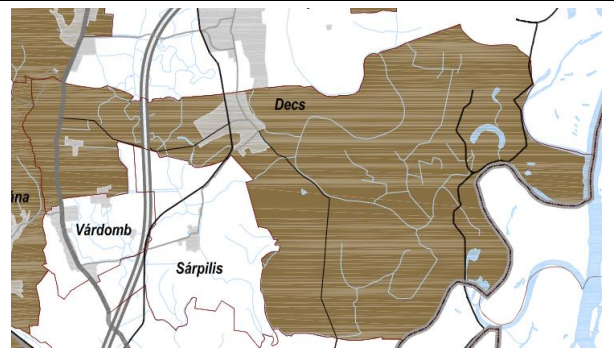
Azonban a 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet (OTÉK) 10. § (4) bekezdése szerint:

(4) Beépítésre szánt területen és beépítésre szánt terület határától számított 12 000 méteren belül - a háztartási méretű kiserőműnek számító szélerőmű kivételével - szélerőmű, szélerőműpark nem helyezhető el.

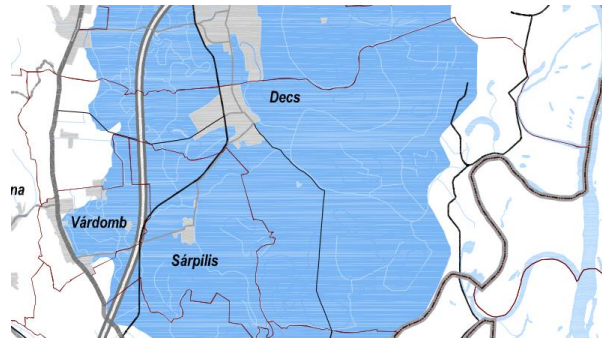
Fentiek értelmében a település területén szélerőmű elhelyezésére nincs lehetőség.

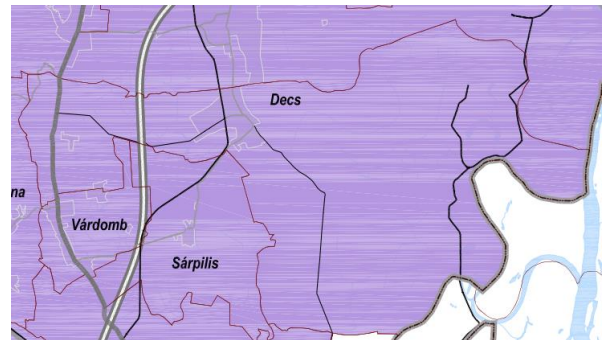
1. Tolna megye Szerkezeti tervlapjának kivonata

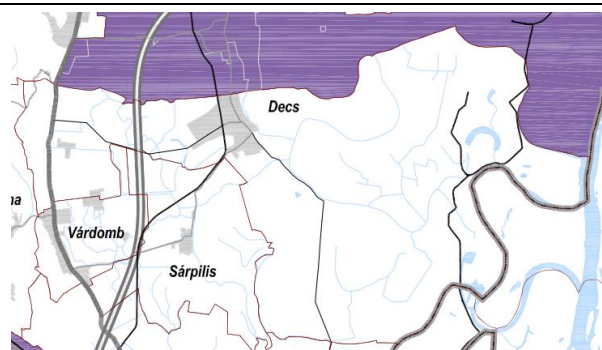
3.8. Ásványi nyersanyag-vagyon terület

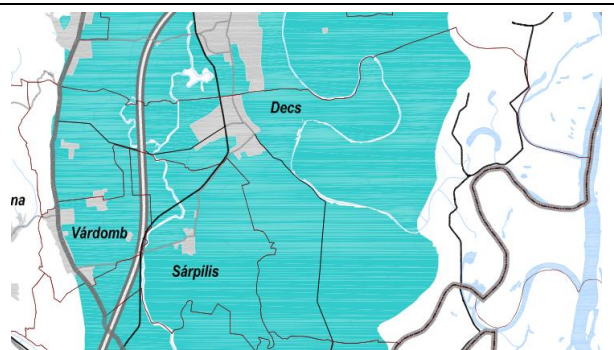
3.10. Rendszeresen belvívjárta terület

3.11. Földtani veszélyforrás területe

3.12. Tájrehabilitációt igénylő terület

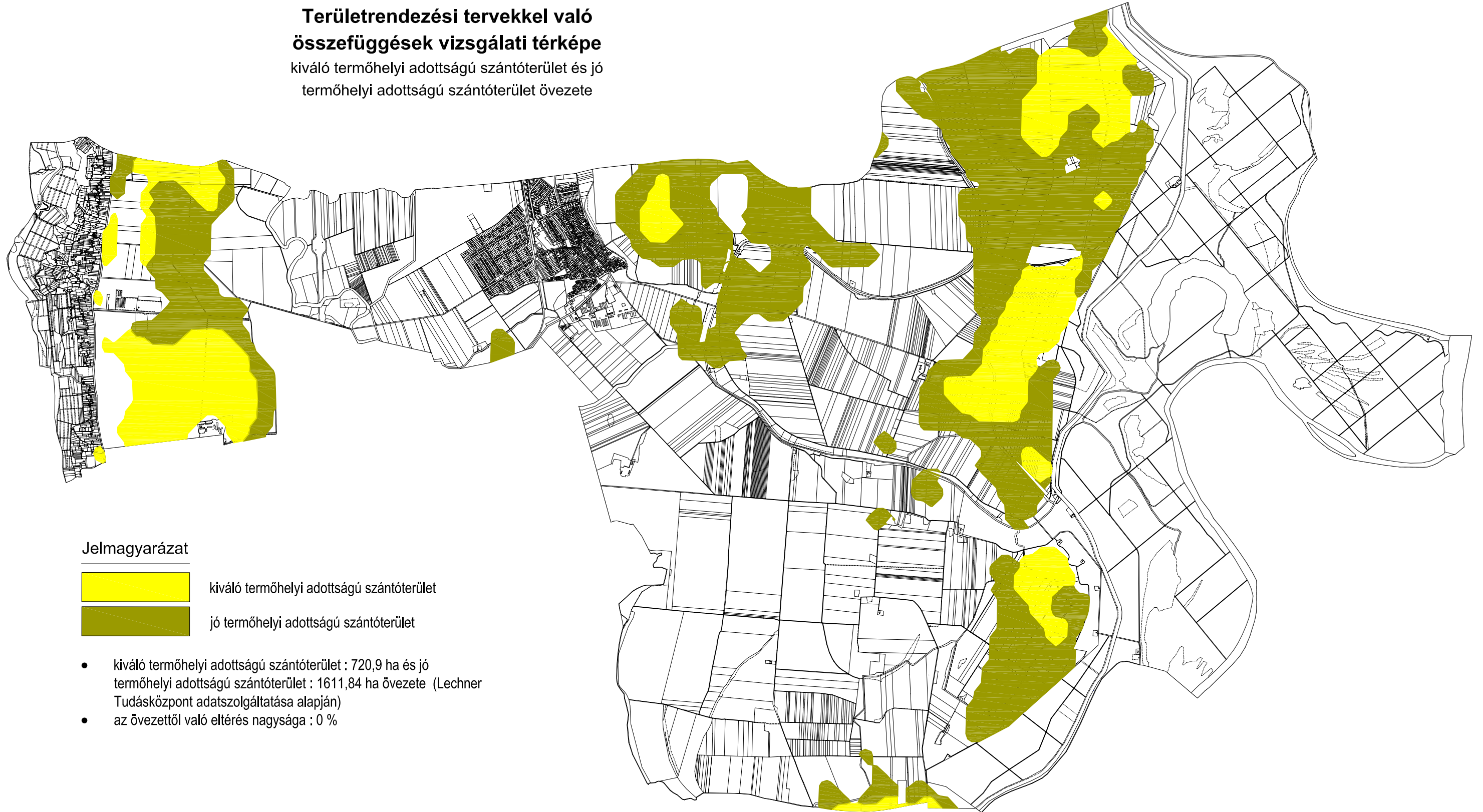

13. Szélerőműpark telepítéséhez vizsgálat alá vonható terület

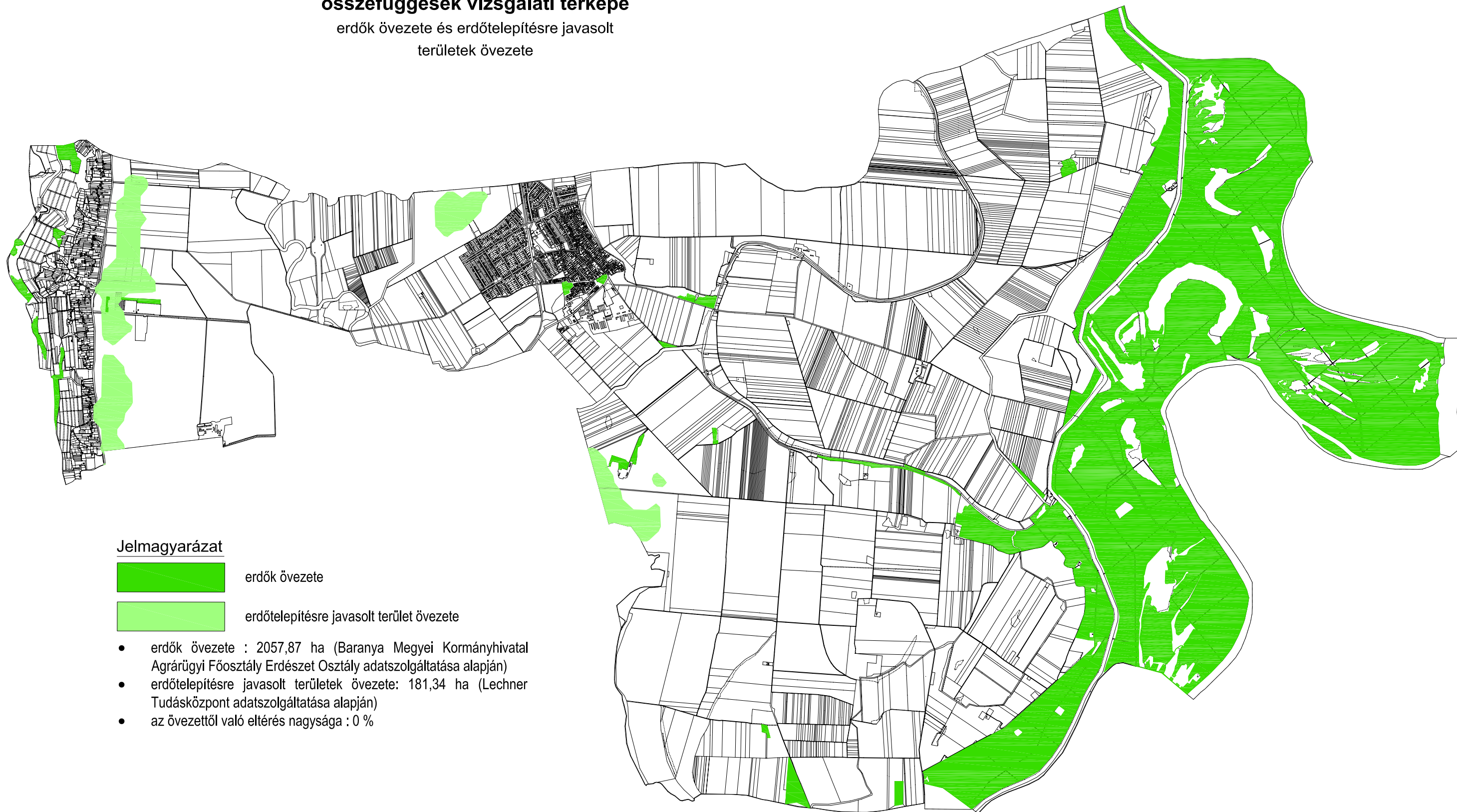
DECS

Területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálati térképe

kiváló termőhelyi adottságú szántóterület és jó
termőhelyi adottságú szántóterület övezete

DECS
Területrendezési tervekkel való
összefüggések vizsgálati térképe
erdők övezete és erdőtelepítésre javasolt
területek övezete

Jelmagyarázat

erdők övezete

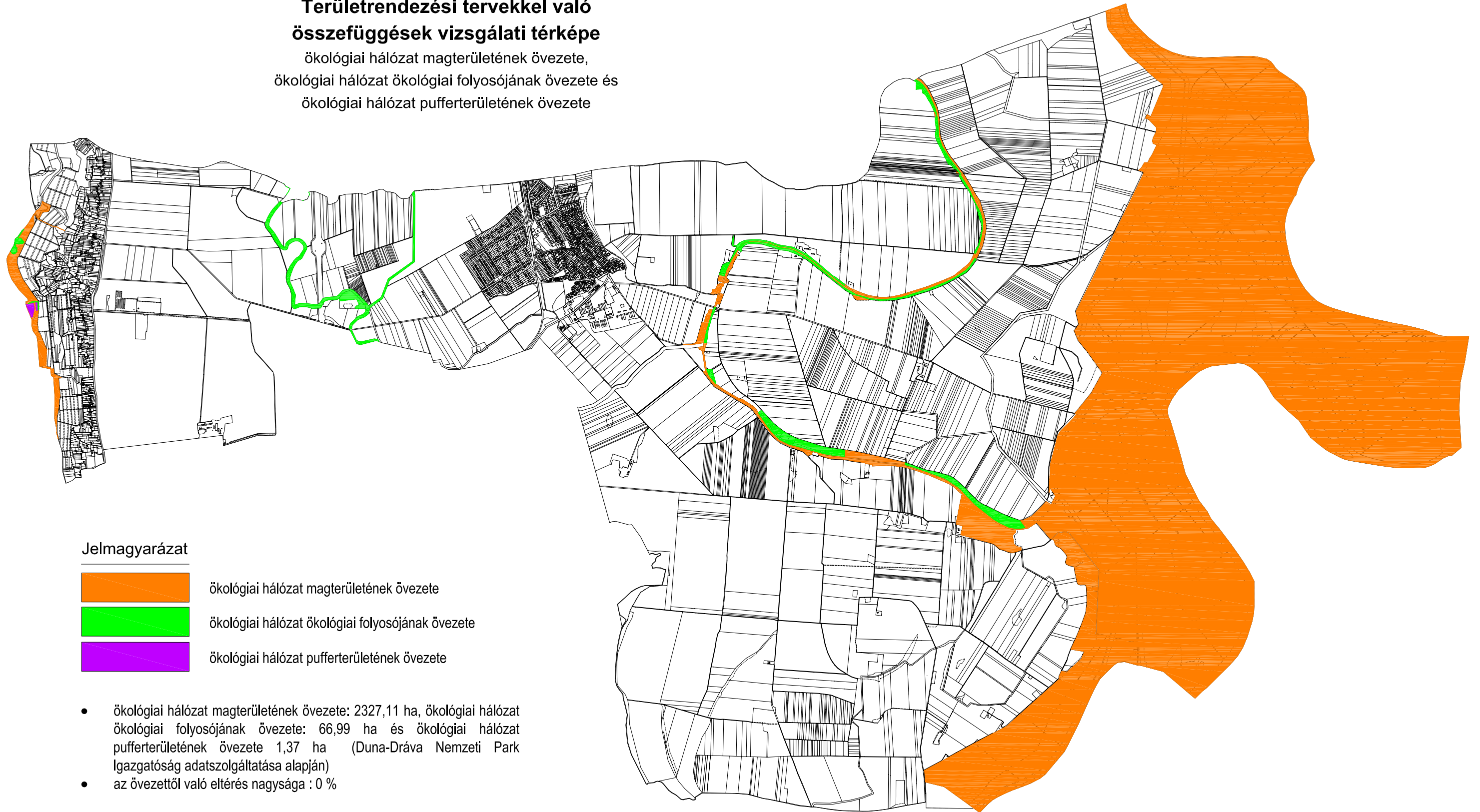
erdőtelepítésre javasolt terület övezete

- erdők övezete : 2057,87 ha (Baranya Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Erdészet Osztály adatszolgáltatása alapján)
- erdőtelepítésre javasolt területek övezete: 181,34 ha (Lechner Tudásközpont adatszolgáltatása alapján)
- az övezettől való eltérés nagysága : 0 %

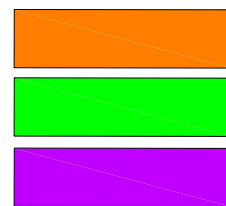

DECS
**Területrendezési tervekkel való
összefüggések vizsgálati térképe**

ökológiai hálózat magterületének övezete,
ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete és
ökológiai hálózat pufferterületének övezete

Jelmagyarázat

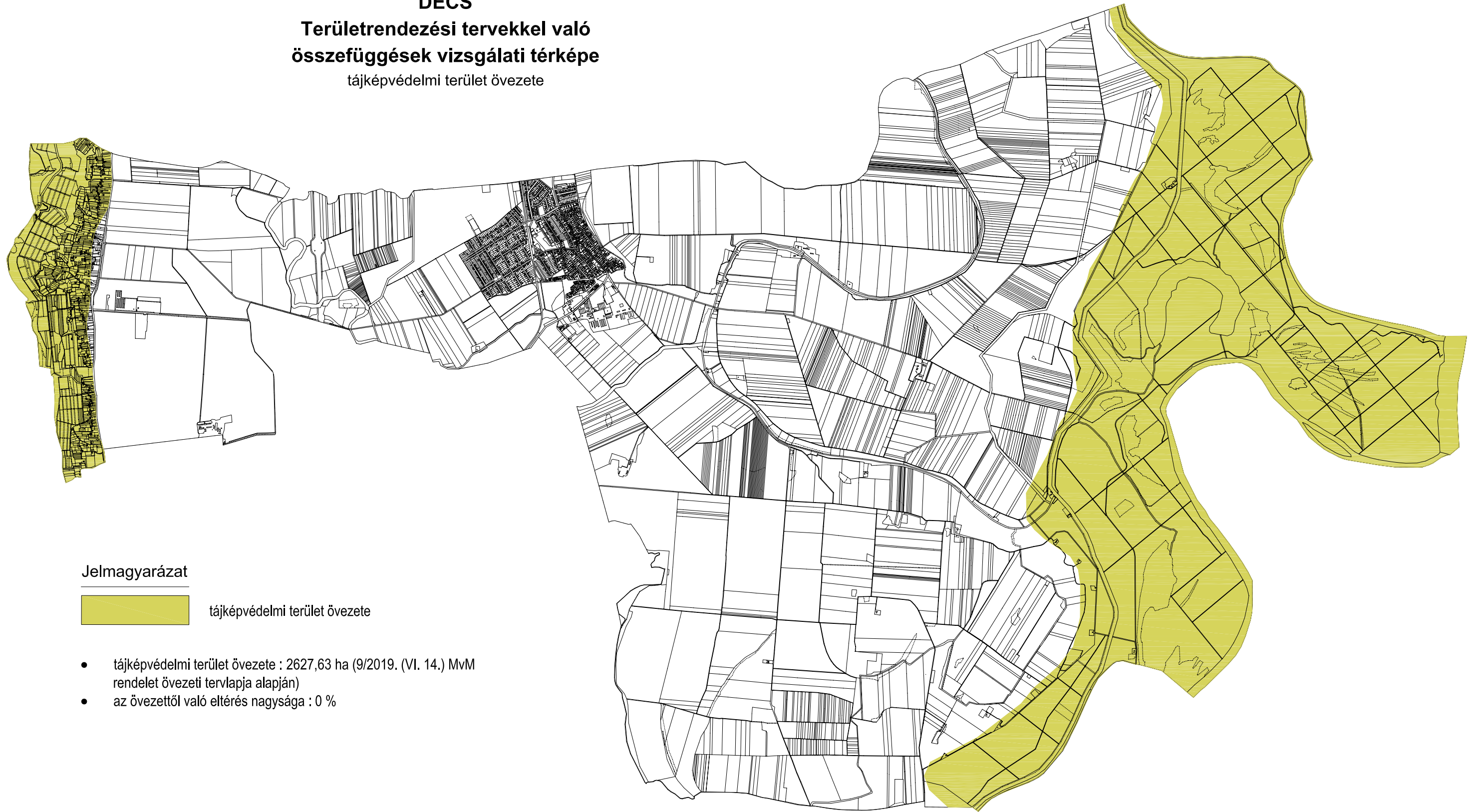
ökológiai hálózat magterületének övezete

ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete

ökológiai hálózat pufferterületének övezete

- ökológiai hálózat magterületének övezete: 2327,11 ha, ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete: 66,99 ha és ökológiai hálózat pufferterületének övezete 1,37 ha (Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság adatszolgáltatása alapján)
- az övezettől való eltérés nagysága : 0 %

DECS
Területrendezési tervekkel való
összefüggések vizsgálati térképe
tájképvédelmi terület övezete

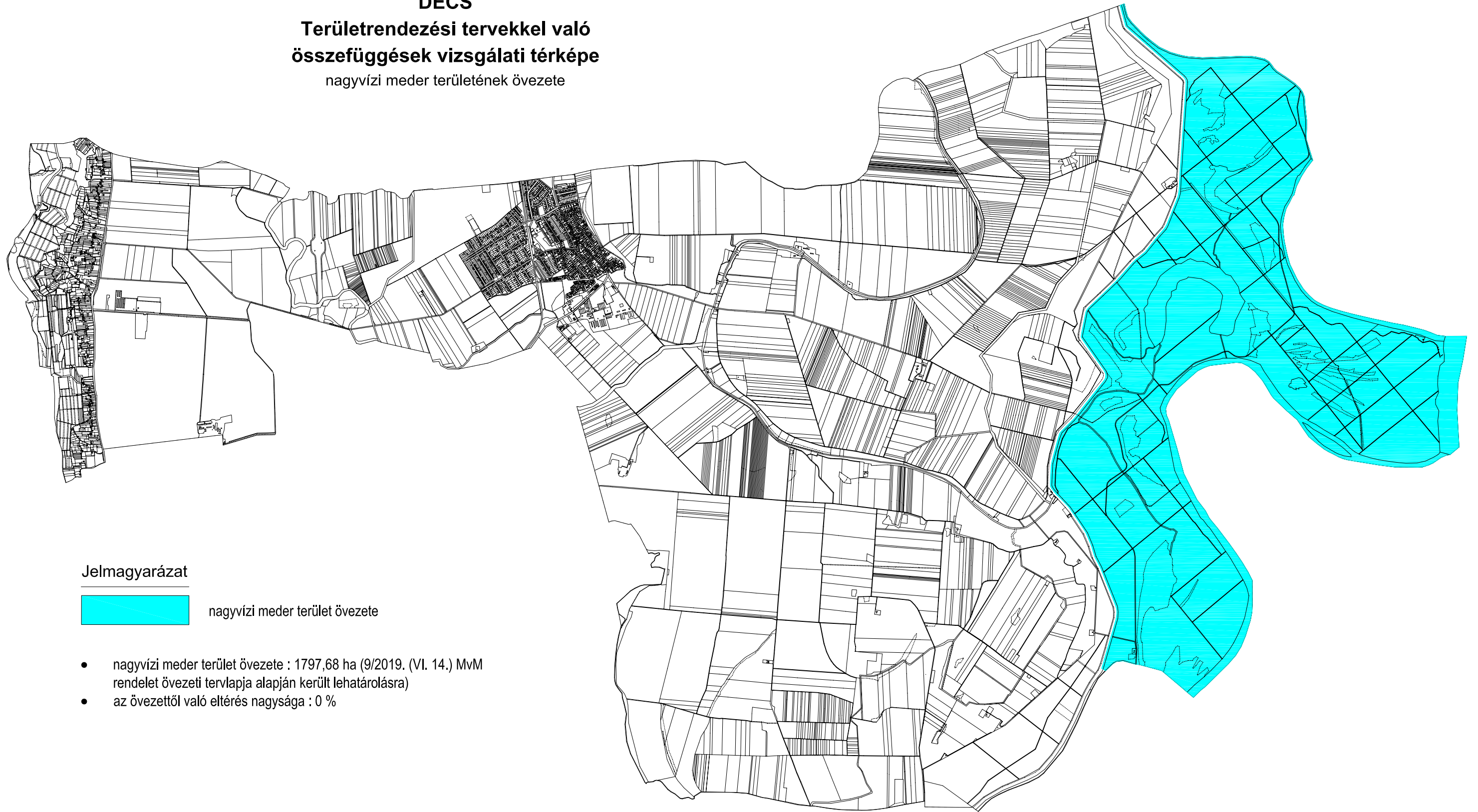
Jelmagyarázat

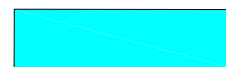
tájképvédelmi terület övezete

- tájképvédelmi terület övezete : 2627,63 ha (9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet övezeti tervlapja alapján)
- az övezettől való eltérés nagysága : 0 %

DECS
Területrendezési tervekkel való
összefüggések vizsgálati térképe
nagyvízi meder területének övezete

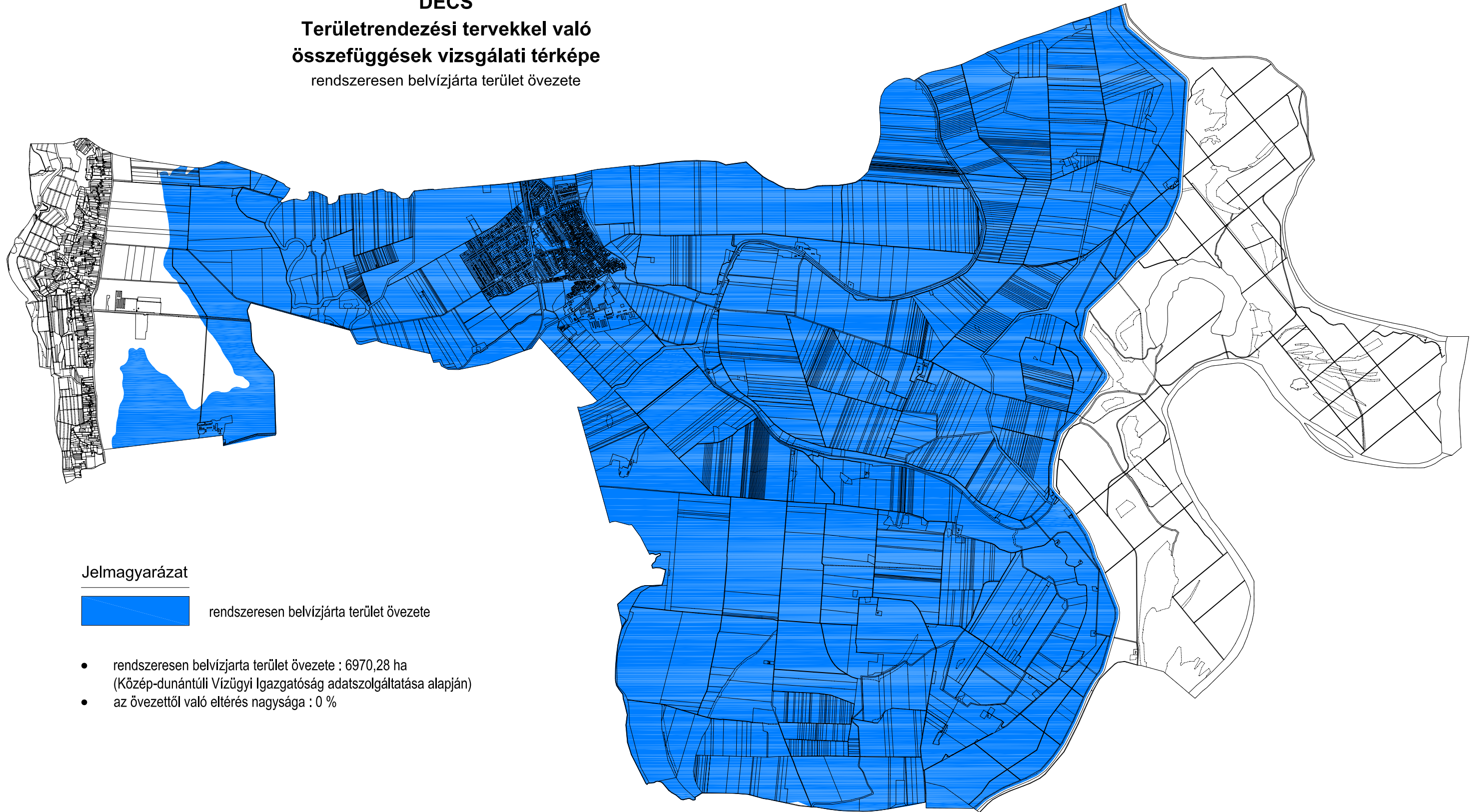
Jelmagyarázat

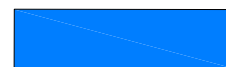
nagyvízi meder terület övezete

- nagyvízi meder terület övezete : 1797,68 ha (9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet övezeti tervlapja alapján került lehatárolásra)
- az övezettől való eltérés nagysága : 0 %

DECS
Területrendezési tervekkel való
összefüggések vizsgálati térképe
rendszeresen belvízjárta terület övezete

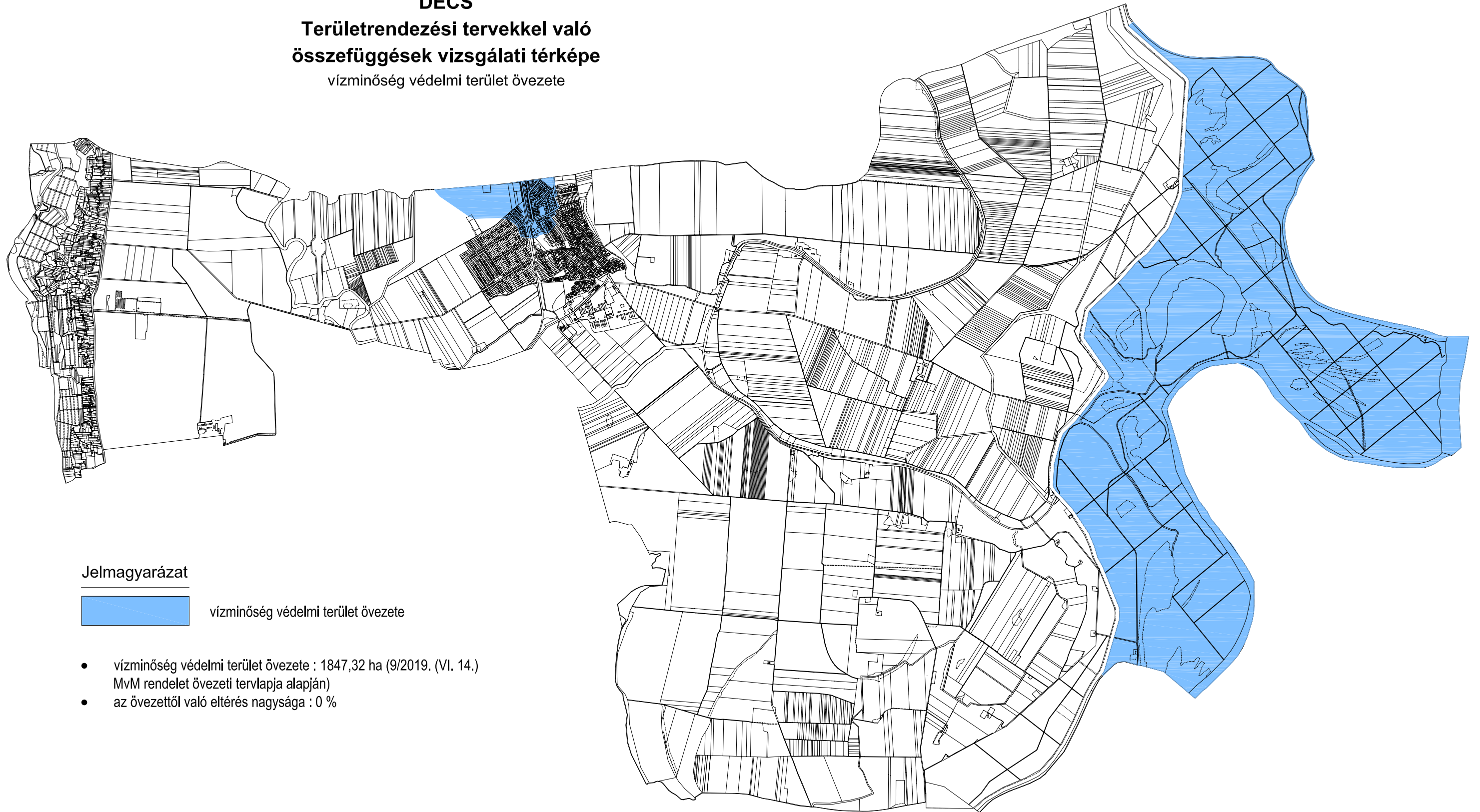
Jelmagyarázat

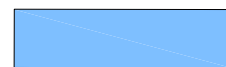
rendszeresen belvízjárta terület övezete

- rendszeresen belvízjárta terület övezete : 6970,28 ha
(Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság adatszolgáltatása alapján)
- az övezettől való eltérés nagysága : 0 %

DECS
Területrendezési tervekkel való
összefüggések vizsgálati térképe
vízminőség védelmi terület övezete

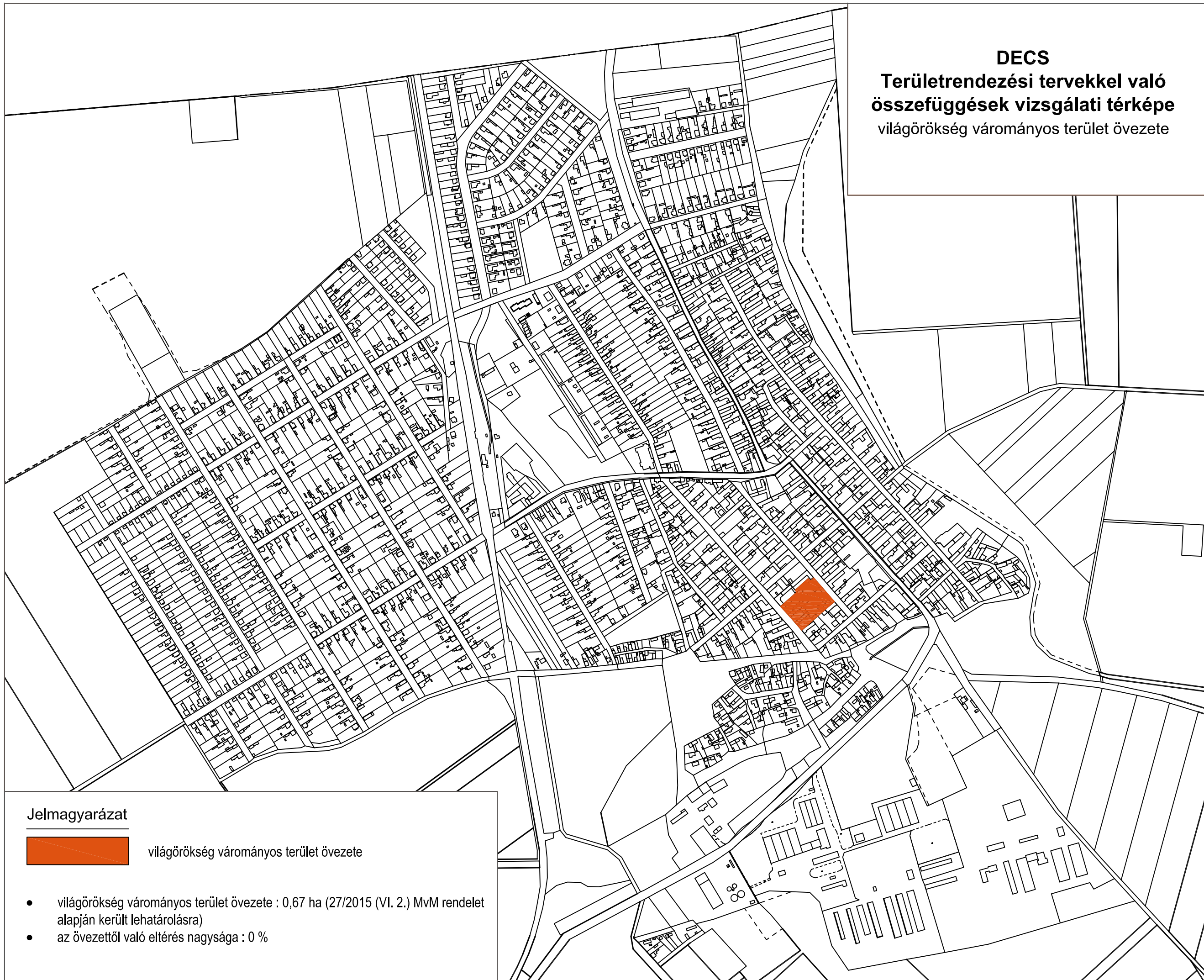
Jelmagyarázat

vízminőség védelmi terület övezete

- vízminőség védelmi terület övezete : 1847,32 ha (9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet övezeti tervlapja alapján)
- az övezettől való eltérés nagysága : 0 %

DECS
Területrendezési tervekkel való
összefüggések vizsgálati térképe
világörökség várományos terület övezete

Jelmagyarázat

világörökség várományos terület övezete

- világörökség várományos terület övezete : 0,67 ha (27/2015 (VI. 2.) MvM rendelet alapján került lehatárolásra)
- az övezettől való eltérés nagysága : 0 %

1.4. A szomszédos települések hatályos településszerkezeti terveinek – az adott település fejlesztését befolyásoló – vonatkozó megállapításai

A Decssel szomszédos települések (Szekszárd, Ócsény, Érsekcsanád, Pörböly, Alsónyék, Sárpilis, Várdomb, Alsónána) önkormányzatai a településrendezési terv készítés előzetes tájékoztatási szakaszába bevonásra kerültek. A beérkezett válaszok alapján a szomszédos települések fejlesztési elképzelései nem tartalmaznak olyan megállapításokat, amelyek Decs fő fejlesztési irányait befolyásolják.

A településrendezési terv további egyeztetési szakaszába a szomszédos települések önkormányzatai továbbra is bevonásra kerülnek.

1.5. Hatályos településfejlesztési döntések bemutatása

1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció, integrált településfejlesztési stratégia vonatkozó megállapításai

Decs településfejlesztési koncepciója (elfogadva a 48/2007. (III. 29.) számú Kt. határozattal) közép és hosszútávra fogalmazott meg feladatokat, célokat:

- Törekedni kell a mezőgazdasági termények piacra-juttatási feltételeinek, raktározási lehetőségeinek, valamint helyi feldolgozásának fejlesztésére;
- A Sárköz és Gemenc turisztikai kínálatának bővítése (öko-, bor-, gasztro-, falusi- és vízi-turizmus);
- A szőlőfeldolgozás, a minőségi borok előállítás, valamint a borturizmus fellendítésére irányuló vállalkozói kezdeményezések támogatandók;
- A település vállalkozásbaráttá tétele;
- Az idegenforgalommal, mint a gazdaság húzóágazatával fontos tervezni. Decs szekszárdi borvidékhez tartozó szőlőhegyén érdemes a borúthoz kapcsolódó idegenforgalmi fejlesztések, turisztikai attrakciók létrehozása.
- Újtelep csapadékvíz-elvezetésének megoldása;
- Szükséges a nagyközség vízellátó rendszerének átfogó korszerűsítése, ami a tározásra, a tisztításra, a vezetékhálózatra terjed ki. (megvalósult)
- burkolatlan belterületi utak aszfaltburkolattal való ellátása;
- A volt pártház oktatási-, szabadidős funkciókkal való ellátása;
- Törmeléklerakók és hulladéklerakó megszüntetése és rekultivációja;
- Játsszóterek felújítása (megvalósult);
- Zöldterületek, közparkok, játszóterek kialakítása. (A vásártér és sportpálya bevonásával az un. Sárköz park kialakítása);
- Cserenc településrészén található vadaspark kerékpárúttal való összekötése Decs településsel és Decs-Szőlőhegygel;
- Decs és Decs-Szőlőhegy összekötő út rekonstrukciója (útszélesítés, padkarendezés, vízelvezetés)
- Üdülőkert létesítése;
- A dűlőutak és övarkok mentén mezővédő erdősávok telepítésének szorgalmazása;
- A település kulturális és néprajzi hagyományainak ápolása;

- A légszűrők fokozatos eltüntetése és esztétikus utcafásítás a falu képének javítására.

1.5.2. Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

Az Önkormányzat a településrendezési terv elkészítése céljából (Településrendezési eszközök, településfejlesztési koncepció) szerződést kötött a Meridián Mérnöki Iroda Kft.-vel.

1.6. A település településrendezési tervi előzményeinek vizsgálata

1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök

Településszerkezeti terv - elfogadva 137/2008. (VIII. 26.) számú határozattal

Helyi építési szabályzat - jóváhagyva 19/2008. (X. 01.) számú rendelettel

Helyi építési szabályzat I. módosítás – jóváhagyva 1/2011. (I. 27.) számú rendelettel

Helyi építési szabályzat II. módosítás – jóváhagyva 12/2012. (V. 03.) számú rendelettel

Helyi építési szabályzat III. módosítás – jóváhagyva 4/2014. (IV. 09.) számú rendelettel

Helyi építési szabályzat IV. módosítás – jóváhagyva 19/2016. (XI. 04.) számú rendelettel

1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek

A hatályos településszerkezeti terv javaslatai:

- a) M6 autópálya települést érintő szakasza és a sárpilisi út autópálya feletti felüljárója 2010-ben átadásra került.
- b) A lakóterületek bővítése elsődlegesen nyugati irányban – eddig még nem valósult meg.
- c) A belterülettől nyugatra új rekreációs-üdülőterület létesítése – nem valósult meg.
- d) Az 5113. sz. út átkelési szakaszának új nyomvonalra helyezése a vasút mellé. Az út egy rövid szakasza a Hunyadi és Szőlőhegyi utcák között jó paraméterekkel kiépült, a folytatása azonban még nem valósult meg.
- e) A belterülettől délre eső mezőgazdasági üzemi területek bővítése nyugati irányban – részben megvalósult.

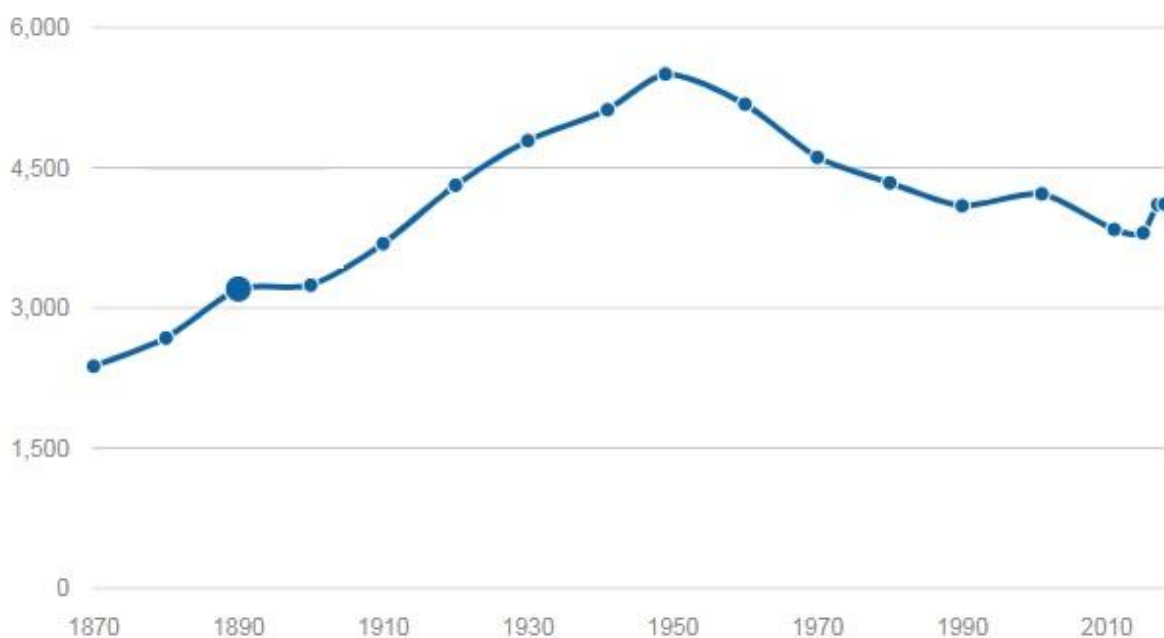

1.7. A település társadalma

1.7.1. Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

Decs lakónépességének száma a 20. század első felében növekedést mutat, második felétől csökkenést. A nyolcvanas években a nagyfokú elvándorlás népességcsökkenést okozott. A település jó adottságainak és Szekszárdhoz való közelségének köszönhetően a rendszerváltozást követően a csökkenés mértéke kicsi. Napjainkban enyhe növekedés tapasztalható.

Év	1910	1920	1930	1941	1949	1960	1970	1980	1990	2001	2011	2015	2018
Fő	3688	4312	4789	5120	5502	5180	4611	4338	4092	4220	3839	3802	4111

Decs népességének alakulása 1870-től 2018 -ig (fő)

(Forrás: KSH népszámlálás, önkormányzati adat)

A település népességmegtartó erejének egyik fő összetevője a munkalehetőségek helyben való biztosítása. Önálló vállalkozásokban és mezőgazdasági vállalkozásokban is dolgoznak helyben.

Az eljáró, ingázó dolgozók száma jelentős, túlnyomó részük Szekszárdra jár dolgozni. Ezen kívül az oktatásban és a közigazgatásban dolgozók száma is jelentős.

Foglalkoztatott	Inaktív kereső	Munkanélküli	Eltartott
1296	1337	271	935

A népesség megoszlása gazdasági aktivitás szerint (fő) (Forrás: KSH, 2011)

A 7 éves és idősebb népesség a befejezett legmagasabb iskolai végzettség szerint:

Első évfolyamát sem végezte el: 60 fő.

1-8. évfolyam: 1658 fő.

Középfokú iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel: 933 fő.

Érettségi: 669 fő.

Egyetemi, főiskolai oklevéllel: 233 fő.

A munkanélküliek tényleges számát csak becsülni lehet, de mindenképp meghaladja a regisztrált munkanélküliek számát. A munkanélküliek részére a Tolna Megyei Kormányhivatal Foglalkoztatási Osztálya szervez képzéseket.

Decsen a lakosság 7,7%-a volt roma, 1% alatti volt német nemzetiségű 2011-ben.

A település népessége vallási felekezet szerint: 42,5% római katolikus, 11,3% református, 1% alatti evangélikus, 19 % nem ismert.

1.7.2. A társadalom térbeli rétegződése, konfliktusok, érdekviszonyok

A népességfogyás, az öregedési index növekedése, a munkanélküliség és a válások magas száma az életszínvonal romlását és a társadalmi elidegenedést idézhetik elő.

1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)

Decs a felszínre került leletek alapján történelem előtti idők óta lakott hely. Fejlődése a kelták uralma idején az ipar, a kereskedelem, a föld- és szőlőművelés fellendülésével indult meg, majd ez a folyamat folytatódott a római idők alatt. A honfoglalás után a letelepülő fejedelmi törzs szálláshelyéhez tartozott, nevét Gyécsa – Geicsa - Géza névtől származtatták, lakóinak hosszú évszázadokig kiváltságai voltak. A Decsről szóló legrégebbi írott emlék IX. Bonifác pápa levele 1402-ből, amelyben a pápa megengedi, hogy a decsi hívek az addigi fatemplom helyére kőtemplomot építhetnek. Sárköz területe sűrű településhelye volt a mohácsi vést megelőző kornak, a török hódoltság viszontagságait azonban - a környező települések közül - egyedül csak Decs élte túl. A láp, a mocsárvilág őrizte meg ezt az ősi települést. A reformáció kora élénk mozgalmasságot hozott Decsre és Sárközre. Decs lakói 1540-ben befogadják a reformáció tanait, minden valószínűség szerint a Tolnáról kiinduló prédikátorok révén.

1773-ban hatalmas tűzvészben az egész falu leégett. 1855 - 72 között épült meg a dunai védőtöltés, de 1867-ben még óriási árvíz pusztított. Az 1872-ben befejezett védgáti munkák során az évről-évre eltűnő nádasok, vadvizek helyén nagy rétek, legelők jelentek meg. Ezeket a korábbi vízállás miatt kiváló termőképességű területeket később feltörték és művelés alá vonták.

A decsi határ 1925-ben meghaladta a 17 ezer kataszteri holdat, melynek 49%-a szántóterület volt és kiterjedt erdőség is tartozott hozzá.

Már a világháború előtt, de különösen utána szegény, nincstelen, főleg katolikus réteg kezdett áramlani Sárközbe; elsősorban Decsre, mert az itt lakó jómódú, többségében református lakosság birtokain kedvező megélhetési lehetőséget talált. Így alakult ki Decsen az ősi lakosság mellett egy másik népréteg, mely főleg bevándorlással rohamosan szaporodott. Ezek a családok a világháború után házhely-juttatásban részesültek, majd földhöz jutottak.

A Sárköz ármentesítése után Decs szántóterülete csaknem hatszorosára nőtt, így a lakosság zömmel a mezőgazdaságra alapozta megélhetését. Ennek köszönhetik vagyonosodásukat, mivel a terület kiváló talaj- és éghajlati adottságokkal rendelkezett és rendelkezik ma is. A nagyközség címerében is fellelhető a búzagalász, mint a földművelés jelképe és a leveles szőlőfürt, mely a térségre jellemző igen régi szőlő- és borkultúrára utal. Egyedülálló gazdagságú néprajzi kincs található Decsen, melynek köszönhetően a település a „Sárköz fővárosa” lett. A sárközi népművészet építészeti, kézműves, viseleti és használati tárgy látványosságokban bővelkedik. A népi viselet itt volt a legcifrább, a legértékesebb. Pénzben is kifejezhetően, mert ha egy sárközi menyecske felöltözött, legalább egy hold föld árát vette magára. A ruhaanyagot egyenesen Lyonból hozatták, a gazdag gyöngydíszítés is külföldi portéka volt, miként a férfiak "tükörposztóból" varrott nadrágja is. Sárköz szellemi kultúrájából kiemelhető a máig fennmaradt sárközi népdal- és néptánc-hagyomány. (forrás: www.falvak.hu/decs)

A településen évente visszatérően az alábbi események kerülnek megrendezésre:

- nemzeti ünnepek
- Sárközi Lakodalom
- Május 1. majális
- Idősek Napja
- Gyereknep
- Népművészetek Napja

A településen működő alapítványok, non-profit szervezetek, klubok:

- Decsi Szabadidős- és Sporthorgász Egyesület
- Decsi Vadásztársaság
- DECOR Decs-Cormeilles Baráti Egyesület (testvérvárosi kapcsolat)
- Vöröskereszt Decsi Alapszervezete
- Csillagrózsa Hagyományőrző Néptáncgyűttes
- „Gyöngyösbokréta” Hagyományőrző Egyesület
- Decs Községért Egyesület
- Községi Sportegyesület Decs
- Őszi Napfény Nyugdíjas Klub
- Élhetőbb Decsért, mindannyiunkért Egyesület
- Decsi Diáksport Egyesület
- „Szülők a Gyermekekért” Alapítvány
- Magyarországi Beások és Cigányok Országos Egyesület Decsi Szervezete
- TESZ-VESZ-OVI Óvodás Gyermekeiért Oktatási, Nevelési Alapítvány
- Decsi Általános Iskolás Gyermekekért Alapítvány
- Folland Alma Mater Alapítvány
- Decsi Hagyományőrző Férfikórus
- Decsi Romákért Egyesület
- Alapítvány a Hátrányos Helyzetű Fiatalok Szakképesítéséhez Jutásának Támogatásáért
- Decsi „Kék Ibolya” Egyesület

1.8. A település humán infrastruktúrája

1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)

- Oktatás
- Bíborvég Általános Iskola (Haladás u. 1.) 1-8 évfolyam
  - Tesz-Vesz Óvoda (Ady Endre u. 14.)

A nagyközségben az alapfokú oktatás biztosított, egy óvoda működik, valamint általános iskola 1-8 osztályig. Szakirányú képzésre, felsőfokú képzésre és felnőtt-oktatásra a környéken Szekszárdon, Baján, Bonyhádon, Pakson, Pécsen nyílik lehetőség.

Egészségügy

- Felnőtt háziorvosi rendelő (Őcsényi u. 10.)
- Felnőtt ügyelet (Szekszárd, Vörösmarty u. 5.)
- Gyermek háziorvosi rendelő (Őcsényi u. 10.)
- Gyermek ügyelet (Szekszárd, Szent István tér 18.)
- Fogorvosi Rendelő (Őcsényi u. 10.)
- Védőnői szolgálat (Őcsényi u. 10.)
- Családsegítő és Gyermekjóléti Központ; Gyermek és Családjóléti Szolgálat (Őcsényi u. 10.)
- Gyógyszertár (Őcsényi u. 10/A.)

A felnőtt háziorvosi rendelés két körzetre van osztva, a rendelési idő naponta 2-3 óra. A gyermekorvos szintén napi 2-3 órát rendel. A fogorvosi rendelés hétfői, szerdai és csütörtöki napokon történik.

Védőnői tanácsadás az I. körzetben hétfő és szerdai napokon, a II. körzetben hétfői napokon történik.

Felnőtt- és gyermekorvosi ügyelet Szekszárdon érhető el. Gyógyszertár a településen megtalálható.

Kultúra

- Faluház (Rákóczi u. 2-8.)
- Könyvtár (Rákóczi u. 2-8.)
- Tájékház (Kossuth u. 34-36.)

Igazgatás

- Polgármesteri Hivatal (Fő u. 23.)
- Mezőőri szolgálat működik a településen.

1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása

Az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programját 115/2018. (VII. 18.) számú határozatával fogadta el.

Az Önkormányzat célja, hogy minden lakója számára elérhetővé tegye a közszolgáltatásokat, biztosítsa az idősek, a fogyatékkal élők és a hátrányos helyzetű lakosok esélyegyenlőségét az élet különböző területein.

Az Önkormányzat intézkedései az esélyegyenlőség biztosítása érdekében:

- a közfoglalkoztatás bővítése (mélyszegénységben élők és nők célcsoport),

- pályaorientáció gyermekeknek, a HH és HHH gyermekek elhelyezkedési esélyének növelése,
- a nők foglalkoztatásának elősegítése,
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás kiépítésének felmérése,
- akadálymentesítés a közintézményekben.

1.9. A település gazdasága

1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

A település gazdaságában a mezőgazdasági, a szőlészetre-borászatra épülő, a vendéglátással is foglalkozó vállalkozások, a gépipari, villamosági és egyéb más szolgáltatások játszanak szerepet.

Az aktív korú lakosság jelentős része ingázik (2011-ben 64,7% volt az ingázók aránya, Forrás: TelR), Decs ezért inkább alvótelepülésként funkcionál.

1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői - nagyobb jellemző vállalkozások, mezőgazdasági, erdőgazdasági vállalkozások, gazdasági telephelyek

A település alapvetően mezőgazdasági jellegű, melyet a szántóföldi növénytermesztés, a nagyüzemi szőlőtermesztés, borászat és a kisparcellás szőlő és gyümölcsstermesztés jellemez.

1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése

Jelentősebb vállalkozások a településen:

- Takler Kft. (borászat, szálláshely)
- Fritz tanya - Faktor Kft. (borászat, szálláshely)
- Ip-Higiénia Kft. (gabonakereskedelem)
- Invenio Kft. (mezőgazdaság)
- Gemenci Erdő és Vadgazdaság (erdőgazdálkodás)
- Szabolcsi Kft. (mezőgazdaság)
- Decsi Pék Sütőipari Kft. (pékség)
- önkormányzati tulajdonú szálláshely-szolgáltató épület (9 fős, Fő u. 25.)

1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)

A település gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezőiként pozitívumként vehető számításba a megyeszékhelyhez, valamint a fő közlekedési útvonalakhoz való viszonylagos közelség.

Mennyiségi mutatóként a rendelkezésre álló szabad munkaerő is lehet kedvező adat egy letelepülni szándékozó vállalkozásnak, azonban e szabad munkaerő minőségét (különösképpen szakképzettségét) tekintve már kedvezőtlenebb ez az adat.

A hatályos településszerkezeti tervlapon a belterületől délre tartalék gazdasági terület is szerepel.

A kihasználatlan gazdasági területek (pl. a volt Mg. kombinát sertéstelepe) a fejlesztők számára lehetőséget kínálnak vállalkozásuk megtelepedésére a településen.

A település turisztikai szerepe jelentős. Egyedülálló gazdagságú néprajzi kincs található a településen, amely így kiérdemelte a „Sárköz fővárosa” címet. A sárközi népművészet építészeti, kézműves, viseleti és használati tárgy látványosságokban bővelkedik.

Jelentősebb látnivalók a Tájház, Babamúzeum, Padlasmúzeum és galéria (Faluház), Cserenci Vadászkastély és Vadaspark (jelenleg nem működik). Emellett meghatározóak a folklór-programok, mely közül kiemelendő a Sárközi Lakodalom. A Gemenc idegenforgalmából a település csak csekély mértékben részesül, mivel a Gemenci erdő a település felől kerítéssel el van zárva, de Decs területéhez tartozik a Lankóci Vízügyi Múzeum és a Szomfovai erdészház is.

A fentiek mellett a jelenleg is működő vendégházak, valamint a környék látnivalói megfelelő alapot szolgáltatnak az idegenforgalom további fejlesztésére.

A szőlőhegyen több borászat (Takler Kft., Fritz Borház és Panzió, Invictus Borászat, Kehl Pince) működik. A település része a Szekszárdi Borútnak.

1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

Az ingatlanpiaci viszonyok a megyében átlagosnak tekinthető. A település Szekszárdhoz való közelsége, valamint kedvező környezeti feltételei előnyként jelentkeznek. A munkalehetőségek szűkössége viszont hátrányosan érinti a település ingatlanpiaci megítélését is, tekintettel arra, hogy emiatt a letelepedési kedv is kisebb.

A termőföldek és a belterületi ingatlanok vonatkozásában megfigyelhető egy ellentét. Míg a termőföldekre - az országos adatokhoz hasonlóan – jelentős kereslet van, s folyamatosan növekvő áron, addig a használt lakóépületek tekintetében túlkínálat van, ami miatt a lakóingatlan árak nyomottak.

1.10. Az önkormányzat gazdálkodása

1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Decs településrendezési terv készítéséhez az alpont kidolgozása nem szükséges.

1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Decs településrendezési terv készítéséhez az alpont kidolgozása nem szükséges.

1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

Az önkormányzatnak az intézményfenntartáson, a kötelező önkormányzati feladatok ellátásán kívül tervezett gazdaságfejlesztési tevékenységekre nincs kapacitása, viszont a pályázatokban rejülő lehetőségeket igyekszik minél jobban kihasználni.

1.10.4. Foglalkoztatáspolitikai

Decs településrendezési terv készítéséhez az alpont kidolgozása nem szükséges.

1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

Decs településrendezési terv készítéséhez az alpont kidolgozása nem szükséges.

1.10.6. Intézményfenntartás

A településen az önkormányzat által működtetett jelentősebb intézmények a Polgármesteri hivatal, az Óvoda, a Faluház, a Tájház és a Decsi Konyha.

1.10.7. Energiagazdálkodás

A település intézményeit hosszútávon a környezettudatos technológiák alkalmazása mellett a gazdaságosság miatt is korszerűsíteni szükséges. A megújuló energiák alkalmazása mellett az épületek energetikai paramétereit az EU szabványok szerint kell kialakítani, amihez első lépésként az épületek megfelelő hőszigetelése szükséges.

1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások

A közműves ivóvízellátást az E.R.Ö.V. Zrt látja el.

A település belterületén a szennyvízcsatorna-hálózat kiépítettsége teljeskörű.

A villamosenergia-ellátást az E.ON Zrt. szolgáltatja. A földgázellátás egyetemes szolgáltatója a Nemzeti Közművek Földgázszolgáltató Zrt.

A szilárd kommunális hulladék begyűjtését és elszállítását a Vertical Zrt. alvállalkozója, az ALISCA TERRA Regionális Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. (Szekszárd) biztosítja. A kommunális

hulladékot hetente egy alkalommal, a szelektív- és a zöldhulladékot havonta egyszer szállítják el. Hulladékudvar Szekszárdon működik.

Az Önkormányzat a temetőkről és a temetkezésről szóló 12/2007. (VII. 1.) számú rendeletben foglaltaknak megfelelően látja el a település közigazgatási területén lévő működő köztemetővel és a temetkezéssel kapcsolatos tevékenységeket. Temetkezni az Őcsényi utca északi részén fekvő községi köztemetőben (1540, 1547 és 1548 hrsz.), valamint az Ady Endre utcáról nyíló református temetőben (695/6 hrsz.) lehet. Megjegyzés, hogy a temetőbe ékelődő 695/5 hrsz-ú, parkosított közterületi ingatlan önkormányzati tulajdonban van. A település régi temetője (lezárt katolikus temető) a Táncsics Mihály utcában (1042 hrsz.) található.

1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata

1.12.1. Természeti adottságok

Decs nagyközség a Tolnai-Sárköz és a Szekszárdi-dombság határán helyezkedik el. A Sárköz egykor a Duna és a Sió árvizekkel gyakran elöntött területe volt, itt állandó települések csak a mocsaras világból kissé kiemelkedő „szigeteken” jöttek létre, és e vidék csak a nagy folyószabályozások után alakult át kultúrtájjá.

A Szekszárdi-dombság keleti lejtői a szekszárdi történelmi borvidék részét képezik, melyet régóta az ország legkiválóbb borvidékei közé sorolnak. Erdők csak foltokban maradtak itt, az alsónánai határ mentén és a zártkert északi részén. A kistáj természetes erdőtársulásai a gyertyános-tölgyesek és a cseres-tölgyesek.

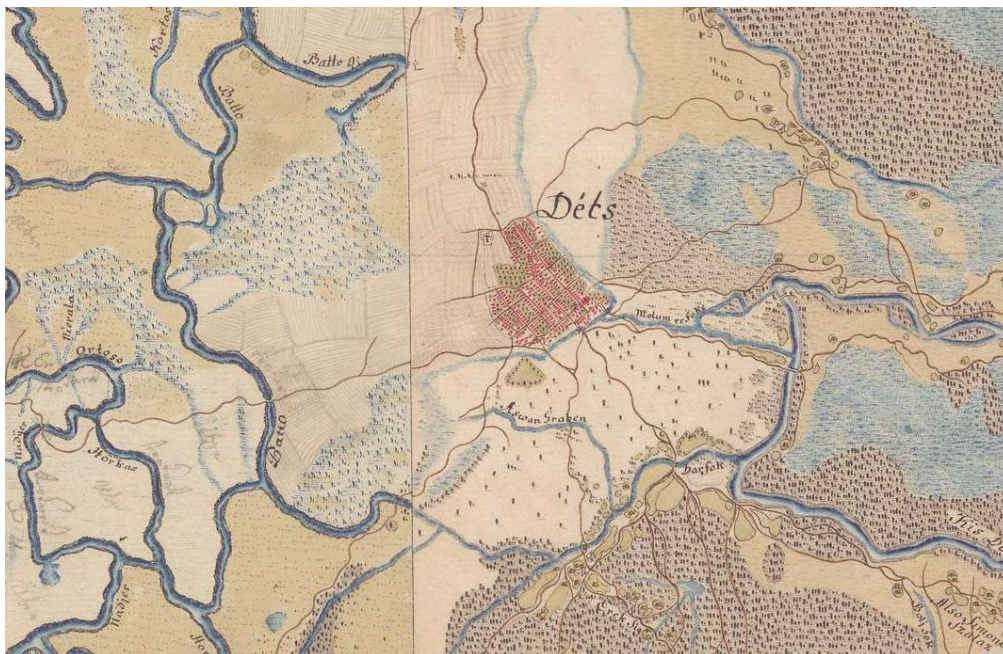
A településre kétféle fő talajtípus jellemző: a sárközi területen réti öntéstalaj, a dombsági részen agyagbemosódásos barna erdőtalaj, valamint utóbbinál foltokban csernozjom – barna erdőtalajok is előfordulnak. A csernozjom talajok a legnagyobb természetes termékenységű talajok közé tartoznak.

1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet

1.12.2.1. Táj történeti vizsgálat

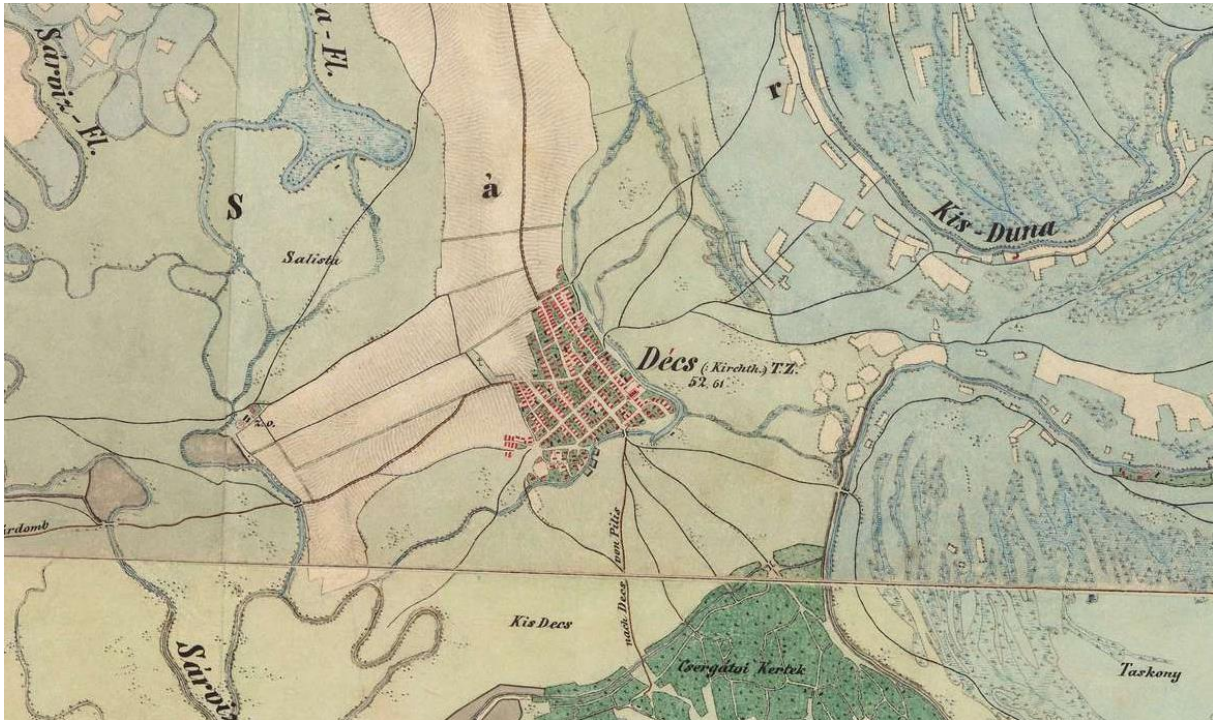
Decs a Sárköz földrajzi tájegység közepén, lapályos vidéken terül el. Sárköz egykori központja, a mai Decs határában található, mára elpusztult Ete mezőváros közvetlenül az északi-budai római eredetű hadiút mellett feküdt. Decs a letelepülő fejedelmi törzs szálláshelyéhez tartozott, nevét Gyécsa-Geicsa-Géza nevéből származtatták.

Az I. katonai felmérés idején (1763-1787) a település keleti és nyugati határa vízjárásos terület volt. A mélyfekvésű részeken mocsaras, lápos terület, az ebből kiemelkedő felszíneken legelők, kaszálók lehettek. Szántói ez idő tájt már voltak a településnek, északi és nyugati irányban. A dombvidék nagy része szőlőművelés alatt állt, mely még a mainál is nagyobb területeket érintett.

Decs az I. katonai felmérés idején (Forrás: mapire.eu)

A XIX. század első felében folytatódott a falutól északra és nyugatra lévő síksági terület parcellázása, művelésbe vonása. A vízjárta területek aránya még ekkor is magas volt. Később, a XIX. század második felében kezdték meg a lakóterület és a Sárvíz közötti terület nagy részének művelését.

Decs az II. katonai felmérés idején (Forrás: mapire.eu)

A XIX. századi kataszteri térképen már megjelenik a vasút. A falu külterületén a szántók aránya fokozatosan nőtt. A szántóföldek fasorokkal, mezsgyéekkel, nádfoltokkal tagoltak voltak, a külterületen álló gémeskutak és a dűlőnevek (Pap tavai legelő) mutatták az állattartás jelentőségét a faluban. A település nyugati részén (mai zártkert) mindenhol szőlőparcellákat jelöl a felmérés.

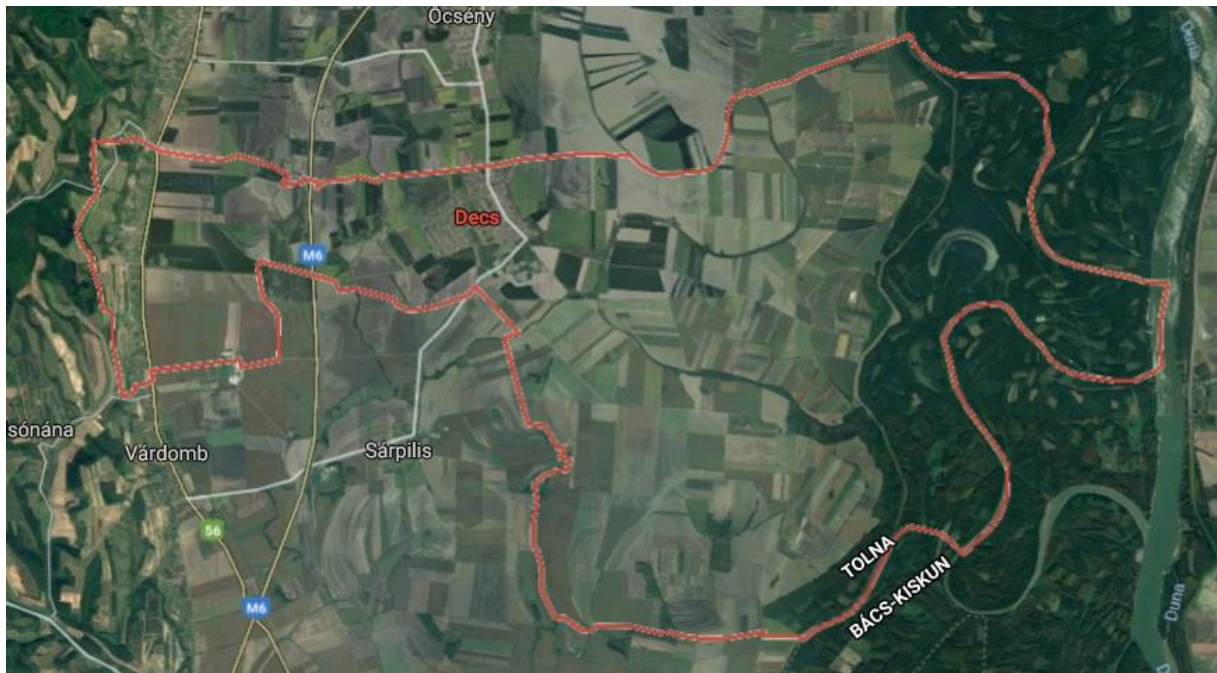
A folyószabályozások, belvízcsatorna-kiépítések, a vasútvonal megépítése következtében a XX. század első felére jelentősen átalakult a település sárközi területe.

1.12.2.2. A tájhasználat értékelése

Napjainkban a külterület legnagyobb részén szántóföldi művelés folyik. A belterülettől keletre nagy táblákon folyik a művelés, ahol gabonaféléket (búza, őszi árpa), kukoricát termesztnek. Jellemző még a vöröshagyma, paradicsom, kajszi termesztése is. A nagyüzemi táblákat nem választják el fasorok, mezsgyék. A belterülettől nyugatra – az 56. számú főút nyugati oldalán – a Szekszárdi dombvidéken továbbra is folyik a szőlőtermesztés, számos borospince található itt és a tanyasi élet is jellemző. Az egykor igényesen megépített présházak közül néhány romos állapotban van, környezetük bozótosodik. Nagy részüket azonban felújították és használják.

A szőlőterületek kiterjedése a 19. századihoz képest lecsökkent, de még ma is meghatározó. A dombvidék egy részén nagyüzemi szőlőtermesztést folytatnak a lejtőkön kialakított teraszokon. A domboldal meredeksége néhol meghaladja a 17%-ot, a meredekebb tartományokban erdőfoltok találhatóak.

A település nyugati részén (56-os számú főút mellett) a kisebb parcellaméretű és az itteni gyümölcsös kertek miatt változatosabb, kedvezően tagolt tájhasználat alakult ki.

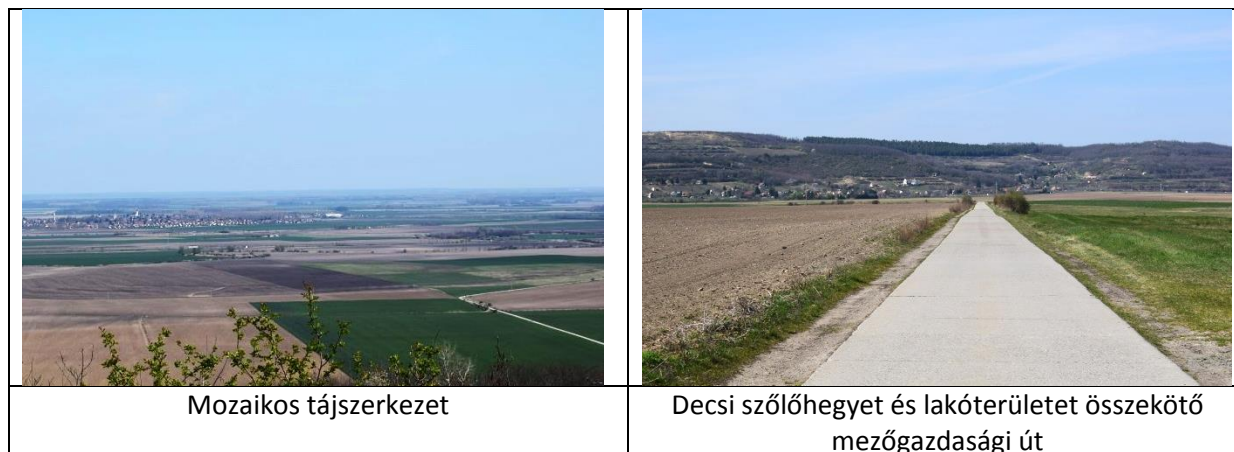

Az Országos Erdőállomány Adattár adatszolgáltatása alapján Decs közigazgatási területén lévő erdőterületek elsősleges rendeltetés szerint:

- védelmi: 1728 ha
- gazdasági: 202 ha.

A kiváló termőhelyi adottsággal rendelkező erdőterületek nagysága 1763 ha.

	
Nagy kiterjedésű szántóterület	Fásított területtel határolt szántóföld
	
Szőlőparcellák a zártkertben	Borbirtok és kúria a szőlőhegyen (szőlőfeldolgozó, panzió)

1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területe

1.12.3.1. Tájképvédelmi területek

A 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet szerint Decs közigazgatási területének nyugati szőlőhegyi területe, valamint a keleti oldalon a Gemenci erdőség tájképvédelmi területbe sorolt.

1.12.3.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

A 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet értelmében Decs nagyközség területén található Natura2000 terület az alábbi helyrajzi számú ingatlanokat érinti:

Gemenci erdő (HUDD10003) 4.3.6. Decs

0865, 0866, 0869, 0870, 0872, 0873, 0874, 0876, 0877, 0878, 0879, 0880, 0881/1, 0881/2, 0883, 0885, 0887, 0902, 0903, 0906, 0907, 0908, 0910/1, 0910/2, 0912, 0914, 0915, 0921, 0922, 0923, 0924, 0925, 0927, 0928, 0931, 0932, 0933/2, 0934, 0935, 0936, 0937, 0938/1, 0940/2, 0941/1, 0941/2, 0942/1, 0942/2, 0943/1, 0943/2, 0943/3, 0943/4, 0945, 0948, 0951/1, 0951/2, 0953/1, 0953/2, 0956, 0957, 0958/1, 0958/2, 0964/1, 0964/2, 0966/1, 0966/2, 0966/3, 0967/1, 0967/2, 0968, 0970, 0971, 0974, 0975, 0976, 0977, 0978, 0979, 0980, 0981, 0982, 0983, 0985, 0986, 0987, 0989, 0990, 0991, 0992, 0993, 0994, 0995/1, 0995/2, 0996, 0997, 0998, 0999, 01000, 01001, 01002, 01003, 01004, 01005, 01006, 01007/1, 01007/2, 01008/1, 01008/2, 01009, 01010, 01011, 01012, 01015, 01016, 01017, 01018, 01019, 01020/1, 01021, 01022, 01025, 01028/1, 01028/2, 01028/3, 01029, 01030, 01031, 01032, 01033, 01034, 01035, 01036, 01037, 01038/1, 01038/2, 01039, 01040, 01041, 01048/1, 01048/2, 01049, 01054, 01055/1, 01055/2, 01056, 01057, 01062, 01063, 01064, 01065, 01066, 01067, 01068, 01070/1, 01070/2, 01071, 01072, 01073, 01074, 01075, 01076, 01078, 01081, 01082, 01083/1, 01083/2, 01084, 01085, 01087, 01088, 01090, 01091, 01092, 01093, 01094, 01095, 01096, 01097, 01098, 01099/1, 01099/2, 01113.

4.10. Gemenc (HUDD20032) 4.10.5. Decs

053/1, 053/2, 0266/9, 0332/1, 0333/2, 0333/3, 0333/17, 0333/19, 0333/20, 0364/22, 0364/15b, 0364/16b, 0364/16c, 0364/17b, 0364/17c, 0364/17d, 0364/18b, 0364/18c, 0364/20b, 0364/21c, 0377/3, 0386/11b, 0386/18b, 0386/20b, 0386/21b, 0386/22b, 0386/23b, 0386/25b, 0386/26b, 0386/27b, 0386/29b, 0386/31b, 0386/32b, 0386/35b, 0388/1, 0388/2, 0388/4, 0388/5, 0389/1, 0391/62, 0397/4, 0397/6, 0397/7, 0398/2, 0398/3, 0398/4, 0398/5, 0398/6, 0398/30, 0401/6, 0582/17, 0582/18, 0582/19, 0582/20, 0583/9, 0585/3, 0585/6, 0585/20, 0585/19b, 0587/1, 0587/4, 0590/a, 0603/6, 0813/8, 0813/11, 0813/14, 0813/27, 0813/28, 0814, 0865, 0866, 0869, 0870, 0872, 0873, 0874, 0875, 0876, 0877, 0878, 0879, 0880, 0881/1, 0881/2, 0883, 0885, 0887, 0888, 0891, 0892/2, 0901, 0902, 0903, 0906, 0907, 0908, 0909, 0910/1, 0910/2, 0912, 0914, 0915, 0916, 0921, 0922, 0923, 0924, 0925, 0927, 0928, 0931, 0932, 0933/1, 0933/2, 0934, 0935, 0936, 0937, 0938/1,

0938/2, 0939, 0940/1, 0940/2, 0941/1, 0941/2, 0942/1, 0942/2, 0943/1, 0943/2, 0943/3, 0943/4, 0945, 0948, 0951/1, 0951/2, 0953/1, 0953/2, 0956, 0957, 0958/1, 0958/2, 0964/1, 0964/2, 0966/1, 0966/2, 0966/3, 0967/1, 0967/2, 0968, 0969, 0970, 0971, 0974, 0975, 0976, 0977, 0978, 0979, 0980, 0981, 0982, 0983, 0985, 0986, 0987, 0989, 0990, 0991, 0992, 0993, 0994, 0995/1, 0995/2, 0996, 0997, 0998, 0999, 01000, 01001, 01002, 01003, 01004, 01005, 01006, 01007/1, 01007/2, 01008/1, 01008/2, 01009, 01010, 01011, 01012, 01015, 01016, 01017, 01018, 01019, 01020/1, 01021, 01022, 01025, 01028/1, 01028/2, 01028/3, 01029, 01030, 01031, 01032, 01033, 01034, 01035, 01036, 01037, 01038/1, 01038/2, 01039, 01040, 01041, 01048/1, 01048/2, 01049, 01054, 01055/1, 01055/2, 01056, 01057, 01062, 01063, 01064, 01065, 01066, 01067, 01068, 01070/1, 01070/2, 01071, 01072, 01073, 01074, 01075, 01076, 01078, 01081, 01082, 01083/1, 01083/2, 01084, 01085, 01087, 01088, 01090, 01091, 01092, 01093, 01094, 01095, 01096, 01097, 01098, 01099/1, 01099/2, 01113

1.12.3.3. Ökológiai hálózat

Magyarország Területrendezési Terve szerint a Gemenci erdő és a Lankóci-Kis-Duna környéke magterületnek minősül, a Szekszárdi-Séd patak és a Szekszárd-Bátai-főcsatorna mentén ökológiai folyosó övezete húzódik.

1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

A település napjainkban is jellemzően mezőgazdasági területekből áll. A nagytáblás mezőgazdasági területeken kevés fajta mezőgazdasági növényt termesztenek, az állattartás gyakorlatilag megszűnt, így a földhasználat egysíkúnak mondható a szántóföldek tekintetében.

A külterület nagy részén található fakadóvízes, belvízjárta területek magas vízállás vagy esős időszakok idején belvíz alá kerülhetnek.

1.13. Zöldfelületi rendszer vizsgálata

1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

1.13.1.1. Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

A belterületet körben mezőgazdasági művelés alatt álló területek határolják. A szőlőhegyi parcellák között kisebb beerdősült foltok, illetve a közigazgatási határ keleti oldalán egy nagyobb kiterjedésű erdő (Gemenci erdő) található.

Nagyobb zöldfelület található a Váci lakótelep és vasút között, ennek egy része a református temető. A településen emellett két kisebb közpark található, egy a Táncsics Mihály utca és Temető utca között, egy pedig a községháza mellett.

Decsen játszótér a víztorony mellett és a Szőlőhegyi utca - Széchenyi utca sarkán található.

A település használatban lévő temetője az Őcsényi utca végén (belterület északi részén) és az Ady Endre utcában található.

Decs sportpályája a Fő utca déli folytatásában fekszik, de szabadidős sportolásra a Váci lakótelep mellett is lehetőség van. A korlátozott használatú zöldfelületek közül jelentősebb az általános iskola udvara és az egyre inkább kegyeleti park jellegű Ady utcai református temető.

Fasorok:

Sajnos a külterületi utak, sőt még az M6 autópálya mentén is hiányoznak a fasorok, bár erre nagy szükség lenne. Az Őcsényi utca északi szakaszának nyugati oldalán egy rendezett zöldsáv húzódik.

A belterületen fasorok telepítésére csak akkor nyílna lehetőség, ha a nagyszámú elektromos és telefon légháló terepszint alá kerülne.

A lakótelkek - méretükből adódóan - jelentős zöldfelülettel rendelkeznek. A lakóingatlanok be nem épített területeit kertként, gyümölcsösként művelik.

1.13.1.2. Zöldfelületi ellátottság értékelése

A település zöldfelületi ellátottsága a külterületi adottságoknak, valamint a lakóterületek kertjeinek köszönhetően jónak mondható, ugyanakkor a karbantartott közparkok mennyisége kevés.

1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

A település utcáinak nagy részén utcafásítás nem található, amelynek fő oka az elektromos légháló és telefonvezetékek jelenléte. A település méretéhez képest kevés a közpark, illetve a játszótér.

1.14. Az épített környezet vizsgálata

1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata

1.14.1.1. A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

A település kisebb déli, halmazos településszerkezetű részétől eltekintve jellegzetes derékszögű utcahálózattal rendelkezik, ami részben a XVIII. század végén, részben hasonló logikát követve a XX. század második felében alakult ki. Miután a település eredendően a Sárközt a Duna mellékágaival behálózó egyik vízfolyás (Lankóci-Duna) magasabb fekvésű nyugati partján települt, a belterület keleti irányú terjeszkedésének a természeti adottságok gátat szabtak, ezért a község növekedése során mindig főképpen nyugat, illetve észak felé terjeszkedett.

A település meghatározó vertikális hangsúlya a település délkeleti szélén álló református templom karcsú, magas barokk tornya, illetve a belterület középpontjában 1931-ben felépített római katolikus templom zömökebb tornya. A harmadik – kevésbé szerencsés - vertikális hangsúlyt a nagyközség víztorna képezi.

A belterülettől nyugatra emelkedő dombokon kialakult szőlő-kultúra egyedi hangulatot kölcsönöz a településnek. A zártkertben a Szekszárdi-dombság szőlőhegyeire jellemző L alaprajzú préházak is megtalálhatók.

1.14.1.2. Az ingatlan-nyilvántartási adatok alapján, termőföld esetén a művelési ágak

Művelési ág	Földrészletek száma	Alrészletek száma	Összes alrészlet terület (ha)
Erdő	212	272	2008,5
Gyep (legelő)	169	180	91,2
Gyep (rét)	33	57	120,5
Gyümölcsös	54	55	10,9
Kert	153	161	15,9
Kivett	2436	2454	934,7
Szántó	1417	2358	6089,8
Szőlő	436	516	172,3

1.14.1.3. Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

Decs **beépítésre szánt** területei:

- falusias lakóterület: jellemzően a település belterületének lakóingatlanai,
- kisvárosias lakóterület: Váci lakótelep
- településközpont terület: a közintézmények ingatlanai;
- gazdasági területek: a belterületen található üzemek;
- különleges terület: a külterületen elhelyezkedő mezőgazdasági üzemek;

Decs **beépítésre nem szánt** területei:

- közlekedési és közmű-elhelyezési terület: a település közútjai, utcái és terei, külterületi dűlőutak, vasút területe;

- vízgazdálkodási terület: vízfolyások területei;
- zöldterület: a település közparkja és közkertjei;
- erdőterület: az erdő művelési ágú, valamint erőtelepítésre kijelölt területek;
- mezőgazdasági terület: a település külterületén található szántó, gyepek, szőlő és gyümölcsös területek,
- beépítésre nem szánt különleges területek (sportpálya, temető).

1.14.1.4. Funkcióvizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatok)

a) Igazgatás

Polgármesteri Hivatal (Fő u. 23.), Roma Nemzetiségi Önkormányzat (Fő u. 23.), Rendőrségi körzeti megbízott (Rákóczi u. 2-8.), Polgárőrség (Bíborvég u. 19.)

b) Egészségügy

Felnőtt és gyermek háziorvosi, fogorvosi rendelő, védőnői tanácsadó (Őcsényi u. 10.)
Korona Patika (Őcsényi u. 10/a)

c) Oktatás-nevelés

Általános Iskola (Haladás u. 1.) 8 osztály,
Óvoda (Ady E. u. 14.)

d) Kultúra, sport

Könyvtár (Rákóczi u. 2-8.),
Faluház (Rákóczi u. 2-8.),
Tájház (Kossuth u. 34-36.)

e) Egyházak

Római katolikus templom (Ady E. u. 7.)
Református Egyházközség (Béke u. 2.)

f) Temetkezés

Új temető (1540, 1547, 1548 hrsz.)
Régi ref. temető (695, 695/6 hrsz.)

g) Szociális ellátás

Családsegítő-és Gyermekjóléti Központ, Család és Gyermekjóléti Szolgálat (Őcsényi u. 10.)
Szeretetotthon (Öreg u. 68.)

h) Kereskedelem, szolgáltatás, vendéglátás

Coop ABC (Fő u. 2.)
Mini Coop (Kossuth u. 24.)
CBA (Ady u. 22.)
CBA (Bélyei u. 1.)
Real ABC (Alkotmány u. 16.)

Real Pont (Fő u. 28.)
Húsbolt (Béke u. 5.)
Vegyesbolt (Kossuth u. 2.)
Élelmiszerbolt (Dózsa Gy. u. 21.)
Fantázia virágüzlet (Őcsényi u. 22.)
Élelmiszerbolt (Őcsényi u. 57.)
Sárközi kisvendéglő (Fő u. 14.)
Kedvenc presszó (Ady u. 2.)
Sinai cukrászda (Ady u. 2.)
Lottózó (Kossuth u. 13.)
Szabi butik (Ady E. u. 23.)
Vegyes Discont (Hársfa u. 2.)
Tom Market (Hunyadi u. 24.)
Posta (Petőfi u. 13.)
Piac (Szent Erzsébet tér)
Önkormányzati vendégház

1.14.1.5. Alulhasznosított barnamezős területek

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXVIII. törvény 2. § 43. pontja szerinti barnamezőmezős terület nem található a településen.

1.14.1.6. Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület

A település déli részén lévő Tabán területén található nagyobb számban koncentráltan megjelenő kifogásolható állagú ingatlan.

1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata

1.14.2.1. Telekmorfológia és telekméret vizsgálata

A település telekszerkezetét vizsgálva a koronként eltérő telekalakítási gyakorlat nyomai figyelhetők meg.

A legősbibb telekszerkezetre a Tabán területén bukkanhatunk, ahol apró, 200-300 m²-es telkekkel is találkozhatunk.

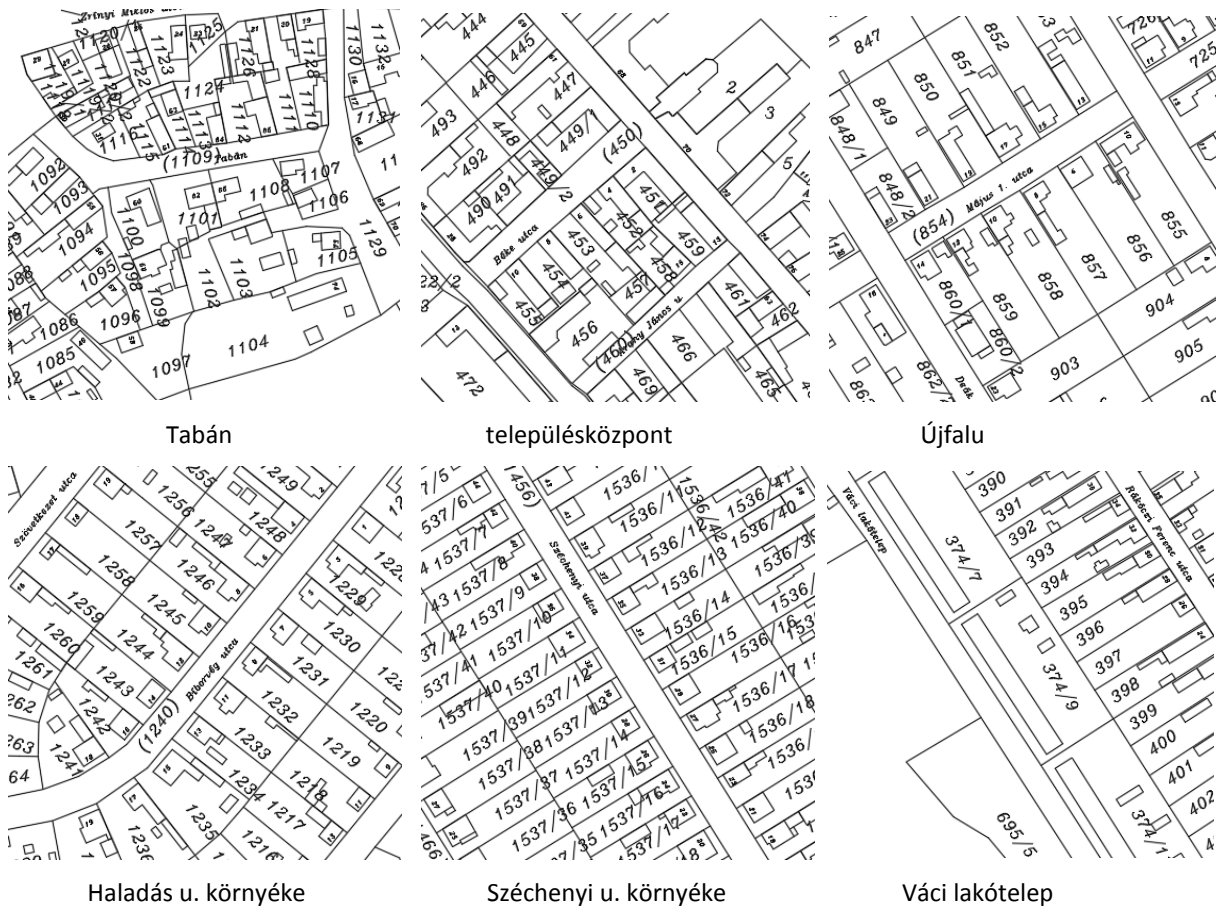
A településmagra (Fő utca, Öreg utca környéke) a szabályos, jellemzően 22 x 48 méteres, átlagosan 1000 m² körüli telkek jellemzők, de sokukat az idők során megosztották.

A vasúton túli új falurészen jellemzően 24 x 62 méteres, átlagosan 1500 m² körüli telkeket osztottak. Ezek között inkább csak a saroktelkek esetén figyelhető meg későbbi megosztás.

A Haladás utcától északra fekvő falurészen leggyakrabban 20 x 45 méteres, átlagosan 900 m²-es telkeket találhatunk.

A nyugati peremrészeken új parcellázásainál 16 x 55 méteres, átlagosan ugyancsak 900 m² nagyságú telkeket sikerült kialakítani.

A település szövetében azonban fenti eltérő méretű telektömbök nem feltűnőek, csupán a Váci utcai lakótelep telekstruktúrája tér el nagymértékben a többi lakóterülettől.

1.14.2.2. Tulajdonjogi vizsgálat

A település nagy részét családi házas lakóingatlanok alkotják, amelyek magántulajdonban vannak. Az intézmények, a belterületi és külterületi kiszolgáló utak, árkok zöme az önkormányzat tulajdonát képezik.

1.14.3. Önkormányzati tulajdon kataszter

Az alábbi térkép tartalmazza a jelenleg önkormányzati tulajdonban lévő ingatlanokat.

Jelmagyarázat

	belterületi telek, épület, major, vízmű
	erdő, fásított terület
	legelő, rét, szántó, gyümölcsös
	közterület, út
	árok, vízfolyás, mocsár

1.14.4. Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

Decs településrendezési terv készítéséhez az alpont kidolgozása nem szükséges.

1.14.5. Az építmények vizsgálata

1.14.5.1. Funkció, kapacitás

A település épületállományának nagy részét családi házas lakóingatlanok teszik ki. Az épületállomány ezen felül intézmények épületeiből és vállalkozások épületeiből áll, valamint az előbbi funkciókat kiszolgáló épületekből, építményekből.

A statisztikai adatok szerint Decsen 2018-ban 1503 lakás állt. A nagyközség 4111 fős népességére tekintettel a 100 lakásra jutó lakosság 274 fő, ami jelentősen meghaladja a megyei átlagot (235 fő/100 lakás).

1.14.5.2. Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)

A településen az oldalhatáron álló beépítési mód a legjellemzőbb. Ez egyaránt igaz a településmag, valamint a később kialakult lakótelkek beépítésénél is. A községközpontban azonban az idők során a hagyományos fésűs elrendezésű épületeket L alakban bővítve egyes utcásorok zárt sorú beépítésűvé alakultak.

A történelmi falurészen (a vasúttól keletre és a Haladás utcától délre) az épületek jellemzően előkert nélkül az utcafronton állnak. Az újabb (II. világháború után beépült falurészekben az épületek előtt általában 3-5 m mélységű előkert található.

A lakótelkek beépítettségének intenzitása változó (10-50 % közötti), tekintettel a telekméretek közötti nagy különbségekre: a belterületen 200 m²–2000 m² közötti telekméretek is találhatóak.

A lakóépületek mögött helyezkednek el általában a gazdasági épületek, melléképületek, amelyeket sok helyen egybeépítettek a lakóépületekkel, a kedvezőbb helykihasználás érdekében.

1.14.5.3. Magasság, szintszám, tetőidom

A településen jellemzően földszintes épületek találhatóak. Az elmúlt évtizedekben földszint és tetőtér-beépítéses, esetenként 2 szintes családi lakóházakat is építettek 4,5 - 7m-es homlokzatmagassággal, bár ilyenekkel csak elvétve találkozunk a viszonylag egységes képet mutató utcákban. A településközpontban a templomok, a község háza, a kultúrház és az általános iskola, továbbá a Váci lakótelep épületei nagyobb tömegűek a családi házaknál.

A régi épületek jellemzően az utcára merőleges tengelyű nyeregtetővel rendelkeznek (fésűs beépítés), de számos helyen találunk L alaprajzú épületeken utcával párhuzamos tengelyű tetőidomokat is. A nagyközség újabb beépítésű részein jellemzőek a sátozott és a szélesebb nyeregtető épületek (ún. „kockaházak”).

1.14.5.4. Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

Decs településkarakterét a Sárközben való síkvidéki fekvés, és a tervszerűen kiosztott, szabályos derékszögű településszerkezet, továbbá a sárközi építészeti hagyományok együttes megjelenése adják. A telkek jellemzően közepes méretűek, az utcák – a Tabán egyes kis közeitől eltekintve - normális szélességűek. Egyetlen markáns tér található a község háza mellett (Corneilles tér), de a spontán településfejlődés során több teresedés is kialakult, pl. a vasútállomás - templom környékén (Szent Erzsébet tér), a Széchenyi és Szőlőhegy utca sarkán egy játszótér, az Őcsényi utca északi szakasza mentén egy zöldsáv, valamint a Tánacsics utca déli oldalán egy felhagyott temető területe.

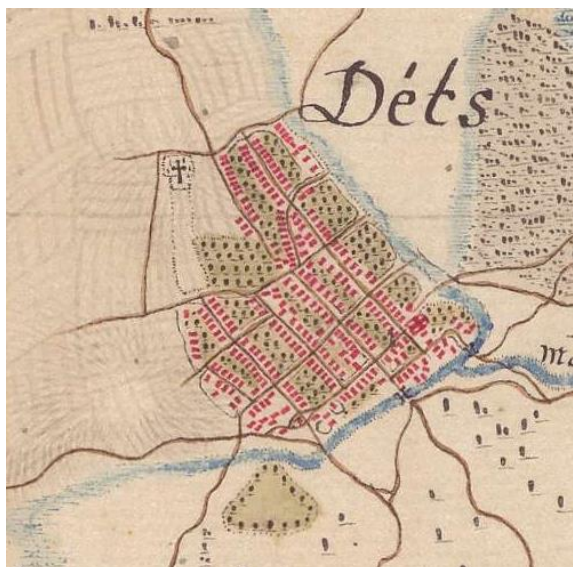
Jellegzetes épülettípusok a fésűs beépítésű, utcára merőleges tetőgerincű, oldaltornácos lakóházak, az L alakban befordított lakóházak, továbbá a szőlőhegyen az L alaprajzú présházak, melynek a belső homlokzatai ugyancsak tornácként vannak kialakítva. Az utcai, hagyományos jellegű homlokzatok visszafogottan díszítettek.

1.14.6. Az épített környezet értékei

1.14.6.1. A településszerkezet történeti kialakulása

Decs a középkorban is lényegében a mai helyén – a mai belterület délkeleti részén feketett, erre utal a belterület délkeleti, kiszögellő részén álló nagyméretű, gótikus stílusú temploma. Településszerkezeti szempontból különleges a belterület déli részén lévő Tabán falurész, mely minden bizonnyal az ősi, középkori halmazos jellegű településszerkezet maradványa, ahol eredetileg csak házak álltak meglehetősen rendezetlenségben, telekhatárok és utcák még gyakorlatilag nem is léteztek. A telekhatárokat és utcákat később, talán csak a XVIII. század végén - XIX. század elején jelölték ki, meglehetősen esetleges módon.

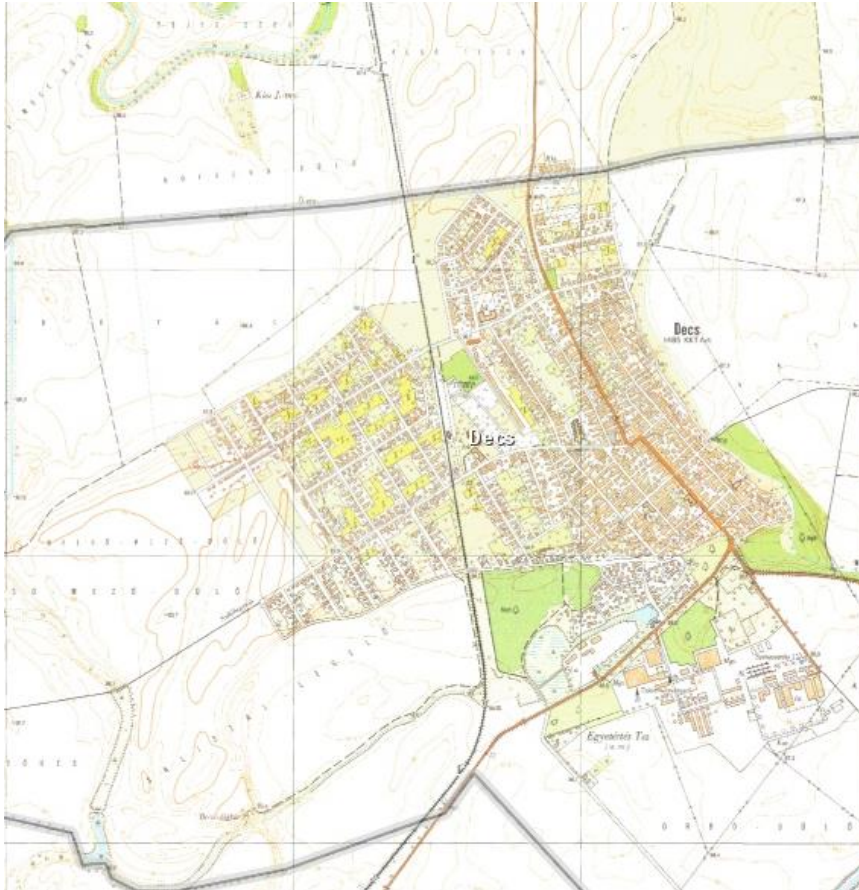
A település jelenlegi jellegzetes derékszögű utcahálózata vélhetően az 1769-70-es nagy árvíz, illetve az 1773-as, teljes települést elpusztító tűzvész után alakulhatott ki új mérnöki parcellázás eredményeként, ugyanis az 1781-84 közti I. katonai felmérés térképén már a mai utcakeret rajzolódik ki. Az 1850-es években készült II. katonai felmérés térképén a korábbihoz képest csak minimális területi növekedés tapasztalható, sőt ugyanez állapítható meg a község 1880-as évekbeli III., és 1941. évi IV. katonai felméréséről is. Nyilván a fokozatos népesség-növekedés a meglévő belterület bezúfolódását is eredményezte ebben a korban.

Decs az I. katonai felmérés (XVIII. sz.), a II. katonai felmérés (XIX. sz.), a III. katonai felmérés (XIX. sz. vége) és az 1941. évi katonai felmérés térképén (forrás: mapire.eu/hu/map)

A II. világháború után – valószínűleg az 1950-es – 1960-as években parcellázták ki a vasúttól nyugatra lévő területet, új, a korábbiakhoz hasonló geometrikus rendszerben. A Haladás utcától északra eső újabb belterületi utcák telekosztása az 1970-es évekre tehető. Még ennél is újabb keletű lehet az Alkotmány utcától nyugatra eső, kisebb házhelyekkel kiosztott Széchenyi és Gárdonyi utcák felparcellázott területe.

Ugyancsak az 1970-es – 80-as évek produktuma a vasútállomás közelében kisvárosokra jellemző lakótelepi tömbházakkal kiépített Váci lakótelep.

Decs topográfiai térképe az 1990-es években (forrás: mepar.hu)

Decs köztisztviselői részben a régi községközpontban található (község háza, református templom, stb.). Azonban a II. világháború után egy új községközpont kezdett kibontakozni a vasútállomás környékén a római katolikus templom mellett épült fel az új kultúrház, az óvoda és az idősek otthona. Ellenben az új általános iskola csak a Haladás utcában kapott helyet.

1.14.6.2. Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

Decs régészeti lelőhelyeinek térképe

(K. Németh András, Régészeti szakterületi munkarésze alapján)

Decs ismert régészeti lelőhelyei:

sz.	azonosító	hrsz.	megnevezés	védetség jellege
1	20014	076, 085, 0266/17–19, 0266/21, 0266/22, 0267	Ete	egyedileg védett régészeti lelőhely
2	20015	0281/2, 0281/4, 0281/5, 0281/19–22, 0281/25, 0281/31	Döggút	régészeti lelőhely
3	20016	01083/1, 01083/2, 01084, 01085	Szomfovai erdészház	régészeti lelőhely
4	20018	564	Pilisi E. u. 8.	régészeti lelőhely
5	40396	0703/23, 0703/24, 0703/45	Pulavár	régészeti lelőhely
6	61530	514	Fő u. 13.	régészeti lelőhely
7	69659	1-3, 29	Ref. templom	régészeti lelőhely
8	87119	2407/3, 2407/5, 2407/11	Decsi szőlőhegy	régészeti lelőhely
9	90997	087	Újberek, Köves-telek	régészeti lelőhely
10	32065	062/14–16, 062/17, 062/19	Szálkai elágazástól DK-re	régészeti lelőhely
11	30722	087	Várdomb M6-M56 8 lelőhely	régészeti lelőhely
12	52007	096/2 (Decs); 02/25, 02/27–	Sándor-dűlő II.	régészeti lelőhely

		40, 064 (Várdomb)		
13	52009	087/2, 087/3, 088, 090 (Decs); 05/8, 024/9 (Várdomb)	Újberekpuszta	régészeti lelőhely
14	52014	087/3, 090 (Decs); 05/8 (Várdomb)	Újberekpuszta, szárító épületek	régészeti lelőhely
15		1819, 1820, 1821, 1822, 1823, 1826, 1833	Török-kút	
16		1818, 1838, 1842, 1849	Decsi szőlőhegy II.	
17		1819, 1842, 1843, 1844, 1847, 2446/2	Decsi szőlőhegy III.	
18		1799, 1818, 1819, 1838, 1843, 1844, 1847, 1849, 1850, 1851, 1854/3, 2447	Decsi szőlőhegy IV.	
19		1849, 2447, 2449/7, 2449/8, 2449/9, 2449/11, 2449/12, 2456	Decsi szőlőhegy V.	
20		082/9	Decsi-hegy hízlalda	
21		085, 096/2	Sándor-dűlő III.	
22		069/4, 069/9, 069/20, 069/22, 069/12, 069/19, 075, 076, 0266/21, 0266/22, 0267	Széked-dűlő	
23		086, 087/3	Sárfőle	
24		029/52, 029/54	Korcsod-domb	
25		0281/20, 0281/21	Salistai-legelő	
26		0273/7-9	Belső-mező-dűlő	

1.14.6.3. Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

Decs régi épületein a sárközi magyar népi építészet karakteres vonásai figyelhetők meg, melynek számos szép példánya még áll a faluban. Jellemzők a téglá- illetve faoszlopos tornácok, eklektikus jellegű vakolatdíszes homlokzatok. A szőlőhegyen több, a vidékre jellemző L alakú tornácos présház áll. Ezeket a Településképi Arculati Kézikönyvhöz 2017-ben készített Építészeti értékleltár tételesen feltárta. Megállapítható, hogy a lakóházak átépítésével, korszerűsítésével, valamint a régi házak helyén újak emelésével a hagyományőrző épületek száma az elmúlt évtizedekben jelentősen megfogyatkozott.

Napjainkban még meglévő hagyományörző régi épületek

A település kulturális öröksége sérülékeny, meg nem újuló erőforrás, melynek elemeit óvni kell. Ezen elemek bemutatása, védelme a településrendezési eszközökkel is fontos feladat.

1.14.6.4. Világörökségi és világörökségi várományos terület

Decs tájházának (Kossuth u. 36.) köszönhetően a Magyarországi tájházak hálózata című világörökség várományos területek körébe tartozik.

1.14.6.5. Műemlék, műemlékegyüttes

A nagyközség a műemléki védettségű épületek számát tekintve rendkívül előkelő helyet foglal el a megyében: egy műemléki jelentőségű terület (községközpont), egy középkori eredetű templom, egy késő-barokk kápolna, továbbá 13 porta lakóházzal, ebből 11 esetben gazdasági épületekkel együtt.

SZ.	törzssz.	azonosító	védelem státusza	védelem fajtája	hrsz.	cím	név
1	11572	17810	MV	MJT			Decs tel.kp. MJT
2	9275	14579	MV	M	566/2	Kossuth u. 32-34.	gazdasági épület
3	11467	18467	MV	M	562	Dózsa Gy. u. 19.	gazdasági épület
4	11469	18473	MV	M	501	Fő u. 10.	gazdasági épületek
5	11471	18477	MV	M	456	Fő u. 30.	gazdasági épületek
6	11473	18481	MV	M	182	Öreg u. 7.	gazdasági épületek
7	11474	18484	MV	M	431	Öreg u. 35.	gazdasági épületek
8	11475	18487	MV	M	432	Öreg u. 37.	gazdasági épületek
9	11477	18493	MV	M	515/2	Pilissy E. u. 3.	gazdasági épületek
10	11476	18490	MV	M	36	Öreg u. 60.	gazdasági épületek
11	11468	18470	MV	M	503	Fő u. 6.	gazd. mellékép.-ek
12	9275	22007	MV	MK			Tájház ex-lege MK
13	11467	13944	MV	M	562	Dózsa Gy. u. 19.	lakóház
14	11475	13935	MV	M	432	Öreg u. 37.	lakóház
15	11476	13934	MV	M	36	Öreg u. 60.	lakóház
16	11473	17581	MV	M	182	Öreg u. 7.	lakóház
17	11474	13936	MV	M	431	Öreg u. 35.	lakóház
18	11472	17580	MV	M	584	Kossuth u. 22.	lakóház
19	11469	17577	MV	M	501	Fő u. 10.	lakóház
20	11471	17579	MV	M	456	Fő u. 30.	lakóház
21	11477	13933	MV	M	515/2	Pilissy E. u. 3.	lakóház
22	11468	13939	MV	M	503	Fő u. 6.	lakóház
23	9275	14578	MV	M	566/2	Kossuth u. 32-34.	lakóház
24	11470	17578	MV	M	517/1	Fő u. 15.	lakóház
25	11467	18468	MV	MK			lakóház, gazd. ép. MK
26	11467	18466	MV	M	562	Dózsa Gy. u. 19.	lakóház, gazd. ép.
27	11469	18472	MV	M	501	Fő u. 10.	lakóház, gazd. épületek
28	11469	18474	MV	MK			lakóház, gazd. épületek MK
29	11471	18476	MV	M	456	Fő u. 30.	lakóház, gazd. épületek
30	11476	18489	MV	M	36	Öreg u. 60.	lakóház, gazd. épületek
31	11477	18492	MV	M	515/2	Pilissy E. u. 3.	lakóház, gazd. épületek
32	11476	18491	MV	MK			lakóház, gazd. épületek MK
33	11471	18478	MV	MK			lakóház, gazd. épületek MK
34	11477	18494	MV	MK			lakóház, gazd. épületek MK
35	11468	18469	MV	M	503	Fő u. 6.	lakóház, gazd. épületek
36	11468	18471	MV	MK			lakóház, gazd. épületek MK
37	11470	18475	MV	MK			lakóház fennmaradt rész MK
38	11472	18479	MV	MK			lakóház MK
39	11475	18468	MV	M	432	Öreg u. 37.	lakóház, gazd. épületek
40	11473	18480	MV	M	182	Öreg u. 7.	lakóház, gazd. épületek
41	11474	18483	MV	M	431	Öreg u. 35.	lakóház, gazd. épületek
42	11473	18482	MV	MK			lakóház, gazd. épületek MK
43	11474	18485	MV	M			lakóház, gazd. épületek MK
44	11475	18488	MV	MK			lakóház, gazd. épületek MK
45	4201	8589	MV	M	2	Öreg u. 70.	Református templom
46	4201	22006	MV	MK			Ref. templom ex-lege MK
47	9275	8590	NYMÉ	M	566/1	Kossuth u. 36.	lakóház, gazd. ép. (Tájház)
48	10148	8588	NYMÉ	ÁMV	0109/38	Decs kt.	R.k. kápolna (Mausz káp.)

Rövidítések: ÁMV = általános műemléki védelem; M = műemlék; MJT = műemléki jelentőségű terület; MK = műemléki környezet; MV = műemléki védelem; NYMÉ = nyilvántartott műemléki érték.

Református templom

Mausz-kápolna

Dózsa Gy. u. 19.

Kossuth u. 22.

Kossuth u. 34. Sárközi tájház

Kossuth u. 36.

Fő u. 6.

Fő u. 10.

Fő u. 15.

Fő u. 30.

Öreg u. 7.

Öreg u. 35.

Öreg u. 37.

Öreg u. 60.

Dr. Pilissy Elemér u. 3.

1.14.6.6. A műemlékvédelem sajátos tárgyai: a történeti kert, temető és temetkezési emlékhely

Decsen történeti kert, védett temető vagy védett temetkezési emlékhely nem található.

1.14.6.7. Műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület

A településen a településközpont tartozik műemléki jelentőségű terület védeltség alá.

Hrsz. (cím, megnevezés)

1	Öreg u. 68. – szoc. otthon
2	Öreg u. 68. – református templom (műemlék)
3	Öreg u. 70.
5	Öreg u. 72.
7	Arany János u. 11.
9	Arany János u. 9.
10/2	Arany János u. 9/a.
12	Arany János u. 7.
14	Arany János u. 5.
15	
16	
17	Arany János u. 3.
18	Arany János u. 1.
20	
22	Arany János utca közterület
23	Arany János u. 2.
24	Öreg u. 80.
25	Öreg u. 78.
26	Arany János u. 4.
27/1	Öreg u. 76.
27/2	Arany János u. 6.
28	Öreg u. 74.
29	Öreg utca közterület
31	Öreg u. 66.
32	Öreg u. 64.
35	Öreg u. 62.
36	Öreg u. 60. (műemlék)
38	Pilissy Elemér u. ...
39	Öreg u. 58.
40	Pilissy Elemér u. közterület
41	Öreg u. 56.
42	Pilissy Elemér u. ...
43	Öreg u. 54.
45	Öreg u. 52.
46	Öreg u. 50.
47	Öreg u. 48.
48	Öreg u. 46.
49/1	Öreg u. 44.
49/2	
50	Öreg u. 42.
52	Ady Endre u. közterület
53	Öreg u. 40.
54	Öreg u. 38.
55	
56	Vízszél u. 33.
57	Öreg u. 36.
58	Vízszél u. 32.
59	Vízszél u. 31.

92	Öreg u. 12.
93	Öreg u. 10.
94	Öreg u. 8.
99	Öreg u. 6.
181	Öreg u. 5.
182	Öreg u. 7. (műemlék)
183	Öreg u. 9.
197	Móricz Zsigmond u. 9.
198	Móricz Zsigmond u. 11.
199	Móricz Zsigmond u. 13.
200	Móricz Zsigmond u. 15.
201	közterület (hősi emlékmű)
202	Ócsényi u. 3.
203	Ócsényi u. 5.
204	Ócsényi u. 7.
205	Ócsényi u. 9.
220	Ócsényi u. 39.
221	Ócsényi u. 41.
222	Ócsényi u. 43.
279/1	Ócsényi utca közterület
279/2	Ócsényi utca közterület
279/3	Ócsényi utca közterület
420/1	Ady Endre u. közterület
420/3	Ady Endre u. közterület
420/5	Ady Endre u. közterület
421	Móricz Zsigmond u. közterület
429	Móricz Zsigmond u. 8.
430	Öreg u. 33.
431	Öreg u. 35. (műemlék)
432	Öreg u. 37. (műemlék)
433	Öreg u. 39.
434	Öreg u. 41.
435	Öreg u. 43.
436	Öreg u. 45.
437	Öreg u. 47.
438	Öreg u. 49.
439	Pilissy Elemér u. közterület
440	Öreg u. 51.
441	Pilissy Elemér u. 2.
442	Öreg u. 53.
443	Öreg u. 55.
444	Öreg u. 57.
445	Öreg u. 59.
446	Öreg u. 59.
447	Öreg u. 61.
448	
449/1	Béke u. 1.
449/2	Béke u. 1.
450	Béke utca közterület
451	Béke u. 2.
452	Béke u. 4.
453	Béke u. 6.
454	Béke u. 8.
455	Béke u. 10.
456	Fő u. 30. (műemlék)
457	Arany János u. 17.
458	Arany János u. 15.

459	Arany János u. 13.
460	Arany János u. közterület
461	Arany János u. 8.
462	Öreg u. 63.
463	Öreg u. 65.
465	
466	Arany János u. 10.
467	
468	
469	Arany János u. 12.
470	Fő u. 32.
471/1	Fő utca közterület
471/2	Fő utca közterület
471/3	Fő utca közterület
472	Béke u. 12.
473	Fő u. 23.
475	Béke u. 16.
476	Béke u. 18.
477	Béke u. 20.
478	Béke u. 22.
480	Béke u. 24.
481	Béke u. 26.
482	Béke u. 28.
483	Béke u. 30.
485	Béke u. 32.
488	Kossuth Lajos u. 42.
489	Béke utca közterület
490	Fő u. 28.
491	Béke u. 3.
492	Fő u. 26.
493	Fő u. 24.
494	Fő u. 22.
495	Fő u. 20.
496	Fő u. 18.
497	Fő u. 16.
498	Pilissy Elemér u. 4.
499	Fő u. 14.
500	Fő u. 12.
501	Fő u. 10. (műemlék)
502/2	Fő u. 8.
503	Fő u. 6. (műemlék)
504/1	Fő u. 4.
504/2	
505	Fő u. 2.
506	Ady Endre u. 1.
507	Fő u. 1.
508	Fő u. 3.
509/1	Fő u. 5.
509/2	Fő u. 5/a.
510	Fő u. 7.
511	Fő u. 9.
513	Fő u. 11.
514	Fő u. 13.
515/1	Pilissy Elemér u. 3.
515/2	Pilissy Elemér u. 1. (műemlék)
516	Pilissy Elemér utca közterület
517/1	Fő u. 15. (műemlék)

- 517/2 Pilissy Elemér u. 6/a.
- 517/3 Pilissy Elemér u. 6/b.
- 518 Fő u. 17.
- 519 Corneilles tér közterület
- 522/2 Fő u. 21.
- 522/3 Béke u. 3.
- 522/4 Fő u. 19. (községháza)
- 522/5 Béke u. 5.
- 524 Béke u. 7.
- 525 Dózsa György u. 34.
- 526 Dózsa György u. 32.
- 527 Dózsa György u. 30.
- 528 Dózsa György u. 28.
- 529 Dózsa György u. 26.
- 530/2 Dózsa György u. 24.
- 531 Dózsa György u. 22.
- 532 Dózsa György u. 20.
- 533 Pilissy Elemér u. 6.
- 534 Pilissy Elemér u. 5.
- 535 Dózsa György u. 18.
- 536 Dózsa György u. 16.
- 537 Dózsa György u. 14.
- 538 Dózsa György u. 12.
- 539 Dózsa György u. 10.
- 540 Dózsa György u. 6.
- 541 Dózsa György u. 8.
- 544 Ady Endre u. ...
- 547 Dózsa György utca közterület
- 550 Dózsa György u. 1.
- 551 Jókai Mór u. 1.
- 552 Dózsa György u. 3-5.
- 553 Jókai Mór u. közterület
- 554 Dózsa György u. 7.
- 555/1 Kossuth Lajos u. 14.
- 555/2 Kossuth Lajos u. 14/a.
- 556 Dózsa György u. 7/a.
- 557 Dózsa György u. 9.
- 558 Dózsa György u. 11.
- 559 Dózsa György u. 13.
- 560 Dózsa György u. 15.
- 561 Dózsa György u. 17.
- 562 Dózsa György u. 19. (múemlék)
- 563 Pilissy Elemér u. közterület
- 564 Dózsa György u. 21-23.
- 566/1 Kossuth Lajos u. 36. (tájház, múemlék)
- 566/2 Kossuth Lajos u. 32-34. (tájház, múemlék)
- 569/2 Dózsa György u. 29.
- 570 Dózsa György u. 31.
- 571 Béke u. 9.
- 572 Béke u. 11.
- 573 Kossuth Lajos u. 40.
- 574 Kossuth Lajos u. 38.
- 578/2 Kossuth Lajos u. 30.
- 579 Kossuth Lajos u. 28.
- 580 Pilissy Elemér u. 10.
- 581 Pilissy Elemér u. 7.
- 582 Kossuth Lajos u. 26.

583	Kossuth Lajos u. 24.
584	Kossuth Lajos u. 22. (műemlék)
585	Kossuth Lajos u. 20.
586	Kossuth Lajos u. 18.
587	Kossuth Lajos u. 16.
589/1	Kossuth Lajos u. 12.
589/2	Jókai Mór u. 1/a.
602	Kossuth Lajos u. 13.
603	Jókai Mór u. 3.
604	Jókai Mór u. közterület
605	Kossuth Lajos u. 15.
606	Kossuth Lajos u. 17.
608	Kossuth Lajos u. 19.
609	Kossuth Lajos u. 21.
611	Kossuth Lajos u. 21/a.
612	Kossuth Lajos u. 23.
613/1	Kossuth Lajos u. 25.
614	Pilissy Elemér u. 9.
615	Pilissy Elemér u. 11.
616	Pilissy Elemér u. 13.
617	Pilissy Elemér u. közterület
618	Kossuth Lajos u. 27.
619	Pilissy Elemér u. 14.
620	Kossuth Lajos u. 29.
621	Kossuth Lajos u. 31.
622	Kossuth Lajos u. 33.
623	Kossuth Lajos u. 35.
624	Kossuth Lajos u. 37.
625	Zrínyi Miklós u. 1.
626	Zrínyi Miklós u. 2.
627	Zrínyi Miklós u. 3.
639	Petőfi Sándor u. 32.
640	Pilissy Elemér u. 15.
641	Petőfi Sándor u. 30.
642	Petőfi Sándor u. 28.
643	Petőfi Sándor u. 26.
644	Petőfi Sándor u. 24.
645	Petőfi Sándor u. 22.
646	Petőfi Sándor u. 20.
647	
648	Petőfi Sándor u. 20/a.
649	Petőfi Sándor u. 18.
650	Petőfi Sándor u. 16.
1071/3	
1071/4	
1071/8	

1.14.6.8. Nemzeti emlékhely

A településen nincs.

1.14.6.9. Helyi védelem

A műemlékeken kívül a helyi védelem alatt álló építmények jelentik a megőrzésre érdemes épített

környezetet. A nagyközség helyi védelem alá helyezett épületeit a 17/2017. (XII. 18.) ök. rendelet 1. melléklete tartalmazza.

Decs helyi védelem alatt álló építményei		
Helyrajzi szám	Utca, házsám	Megnevezés
1	Öreg u. 68.	szociális otthon
3	Öreg u. 70.	református lelkeszi hivatal
5	Öreg u. 72.	lakóépület, kerítés
39	Öreg u. 58.	lakóépület
53	Öreg u. 40.	lakóépület
99	Öreg u. 6.	lakóépület
180	Öreg u. 3.	lakóépület
430	Öreg u. 33.	lakóépület és gazdasági épület
445	Öreg u. 59.	lakóépület és kerítés
202	Ady E. u.	bolt
702/1	Ady E. u.	idősek otthona
1024	Ady u. 13.	Plébánia
451	Béke u. 2.	református szeretetotthon irodája
455	Béke u. 10.	lakóépület
482	Béke u. 28.	lakóépület
490	Fő u. 28.	lakóépület
492	Fő u. 26.	lakóépület
493	Fő u. 24.	lakóépület, gazdasági épület
499	Fő u. 14.	vendéglő
500	Fő u. 12.	lakóépület
502/2	Fő u. 8.	lakóépület
504/2	Fő u.	gabonatárház
522/2	Fő u.	volt jegyzőlakás
522/4	Fő u. 23.	községháza
529	Dózsa Gy. u. 26.	lakóépület és gazdasági épület
530/2	Dózsa Gy. u. 24.	lakóépület
560	Dózsa u. 15.	lakóépület
561	Dózsa u. 17.	lakóépület
578/2	Kossuth u. 30.	lakóépület
583	Kossuth u. 24.	bolt
612	Kossuth u. 23.	lakóépület
581	Pilisi u. 7.	lakóépület
695/5	Ref. temető melletti ingatlan	turul szobor
700	Szent Erzsébet tér	római katolikus templom, kereszt
1642	Szőlőhegy	gazdasági épület
1644	Szőlőhegy	gazdasági épület
1689	Szőlőhegy	gazdasági épület
1693	Szőlőhegy	gazdasági épület
1697	Szőlőhegy	gazdasági épület
1731	Szőlőhegy	gazdasági épület
1744	Szőlőhegy	gazdasági épület
1766	Szőlőhegy	gazdasági épület
1777	Szőlőhegy	gazdasági épület
1779/1	Szőlőhegy	gazdasági épület
1786	Szőlőhegy	gazdasági épület
1788	Szőlőhegy	gazdasági épület
1799	Szőlőhegy	gazdasági épület
1872	Szőlőhegy	gazdasági épület
1931	Szőlőhegy	gazdasági épület
1940	Szőlőhegy	gazdasági épület
1983	Szőlőhegy	gazdasági épület
1994	Szőlőhegy	gazdasági épület
019/14	külterület	gazdasági épület

1.14.7. Az épített környezet konfliktusai, problémái

1. A településen több leromlott állagú épület található, az ilyen ingatlanok környezete is

leértékelődhet.

2. A régi épületek felújítása gyakran nem a hagyományőrző szemlélettel történik (új formájú nyílászárók, a régi épületekhez nem illő újfajta építőanyagok, harsány színek).
3. A kialakult településképbe tömegükkel nem illeszkedő új foghíj-beépítések.
4. Az utcai légyezetékek ellehetetlenítik az utcák fásítását.
5. A jellemzően magántulajdonban lévő műemlék lakó- és gazdasági épületek felújításának és helyreállításának többlet-költségeire (engedélyezési dokumentáció, szakértői vélemények) a tulajdonosoknak általában nincs fedezete és a pályázati lehetőségek is elenyészőek.

1.15. Közlekedés

1.15.1. Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Decs nagyközség Tolna megye délkeleti részén fekszik. A település legnagyobb része a Sárköz sík vidékéhez, nyugati perem-része a Szekszárdi-dombsághoz tartozik.

A település Tolna megyében, Szekszárdtól 12 km, Bátaszéktől 15 km, Bajától 35 km, Péctől 66 km, Budapesttől 160 km távolságban található.

Decs közúti kapcsolatai jónak mondhatóak, az M6 autópálya és az 56. sz. II. rendű főút a település külterületén halad keresztül, az 5113. számú út pedig áthalad a településen.

A nagyközség bel-és külterületét érinti a 46. számú Sárbogárd- Szekszárd- Bátaszék vasútvonal is.

Az 5113. számú út a települést Sárpilisssel és Ócsényvel köti össze.

Decs belső úthálózatának gerincét az 5113. sz. Szekszárd - Decs - Várdomb országos mellékút átkelési szakasza adja. Az út jó közlekedési kapcsolatot biztosít Szekszárd, Bátaszék, Baja sőt az M6 autópályán keresztül Budapest felé is, ugyanakkor a településen áthaladó átkelési szakasz vonalvezetése és egyéb paraméterei nem megfelelőek.

1.15.2. Közúti közlekedés

A település közlekedési hierarchiája kialakult, az utak burkolat-szélessége azonban nem minden esetben elégséges.

A csomópontok a forgalom figyelembevételével kerültek kialakításra. A település területén forgalomtechnikai intézkedést megkövetelő nagy forgalmú csomópont nincs.

1.15.3. Községi közlekedés

1.15.3.1. Közúti közlekedés

A településen helyi autóbusz közlekedés nincs. Távolsági autóbusz járatok áthaladnak a településen. A buszmegállók kiépítettsége, valamint a járatok gyakorisága megfelelő.

1.15.3.2. Kötőpályás közlekedés

A nagyközség bel-és külterületén áthalad a Sárbogárd – Szekszárd - Bátaszék vasútvonal, a település központjában vasútállomással.

1.15.4. Kerékpáros és gyalogos közlekedés

Decs közigazgatási területének keleti részén áthalad a Tolna megye területrendezési tervében szereplő Dunaújváros – Dunaföldvár – Paks – Gerjen – Bogyiszló – Gemenc – Pörböly - Bába – Dunaszekcső térségi kerékpárút, mely a Duna árvízvédelmi töltésén lévő, kerékpározásra használható vízügyi üzemi út nyomvonalát veszi igénybe.

Továbbá a települést érinti a Tolna megye területrendezési tervében szereplő Szekszárd-Bába között tervezett térségi kerékpárút is.

A nagyközség nyugati részét érinti a Dombóvár – Mágocs – Egyházaskozár – Aparhant – Bonyhád – Szálka – Alsónyék – Bába közti tervezett térségi kerékpárút nyomvonala.

1.15.5. Parkolás

A településen a községháza melletti, kb. 10 fh-es parkolón kívül nemigen található kiépített parkoló.

1.16. Közművesítés

1.16.1. Víziközművek

1.16.1.1. Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó-, ipari-, tűzoltó-, öntözővíz, termásvíz hasznosítás)

A nagyközség közüzemű vízellátását a tíz Bátaszék környéki települést érintő Dél-Tolna Aqua Projekt keretében a közelmúltban korszerűsítették elsődlegesen a vízminőség-javítási céllal. A vízellátást a decsi vízmű-kutak biztosítják. Gondot jelent az előregedett eternit elosztó-vezeték hálózat, melynél gyakoriak a csőtörések.

1.16.1.2. Szennyvízelvezetés

Decs belterületének valamennyi utcája teljeskörűen kiépített közüzemi szennyvízcsatorna hálózattal rendelkezik. Azonban az ingatlanoknak csak a 75,8 %-a van a csatornára rákötvé. Az összegyűjtött szennyvizet az őcsényi szennyvíz-tisztítóban kezelik. A szennyvíztelepet az Egyesült Regionális Önkormányzati Víziközmű Zrt. üzemelteti.

1.16.1.3. Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

A település belterületi csapadékvíz elvezetése túlnyomórészt nyílt árokrendszerrel történik. 2019-ben elkészül a délnyugati településrész (Szőlőhegy utcától délre) csapadékvíz-rendezése. A csapadékvizek befogadója a Lankóci-Kis-Duna-csatorna.

1.16.2. Energia

1.16.2.1. Energiagazdálkodás és energiaellátás (villamos energia, közvilágítás, gázellátás, távhőellátás és más ellátórendszerek)

A nagyközség elektromos energia ellátása megfelelő.

Decs teljes belterületén nagyrészt kiépült a vezetékes földgáz-hálózat, de léteznek ellátatlan utcaszakaszok is (Hunyadi u. nyugati vége, Terv utca nyugati vége, Sárköz u., József A. u., Damjanich u., Vízszél u., Petőfi u. északi része, Arany J. u., Temető u., Dankó u., Zrínyi u., Tabán).

A nagyközség a földgáz-energiát az őcsényi gázfogadó állomásról kapja.

1.16.2.2. Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

A település energiagazdálkodása a jövőben a természeti adottságoknak köszönhetően jelentős változáson mehet keresztül. Az elektromos áram előállítására a megújuló energiák: a biomassza, a szél-, nap-, víz és a geotermikus energia alkalmazása jöhet számításba.

Decsen az éves napfénytartam átlagosan 2500 óra körül alakul, ami jelentős részben elegendő a fűtés és a használati melegvíz előállításához. A szélergia hasznosítása sem zárható ki a térségben, illetve a geotermikus energia is mindenütt rendelkezésre áll. A háztartási méretű kiserőművek közüzemi hálózathoz való csatlakozását engedélyezi a szolgáltató.

A település intézményeinek megújuló energiaforrások alkalmazásával történő üzemeltetése a lakosság szemléletmód váltását is elősegíti a jövőben. Ez eredményezheti, hogy a háztartások energiaellátása is megújuló energiaforrások alkalmazásával történjen hosszútávon.

1.16.2.3. Az önkormányzati intézmények energiahatákonysági értékelése

Decs településrendezési terv készítéséhez az alpont kidolgozása nem szükséges.

1.16.3. Elektronikus hírközlés (vezetékes elektronikus hálózat, vezeték nélküli hírközlési építmények)

A településen mindhárom mobilszolgáltató (Telekom, Telenor, Vodafone) vételi lehetősége megfelelő. A község területén a víztornyokon található átjátszó antennák. Ezen kívül a környéken

Alsónána, Alsónyék és Várdomb dombtetőin állnak hírközlési tornyok.

A vezetékes telefonhálózat központja a Váci Mihály utcában a vízmű mellett található.

A kábel Tv és internet szolgáltatást a szekszárdi székhelyű Tarr Kft. biztosítja a településen.

Az elektronikus hírközlési létesítmények elhelyezésének területét a 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet 26.§ (1) bekezdése szabályozza. Az *elhelyezés engedélyezésének feltételeit* a 14/2013. (IX. 25.) NMHH rendelet írja elő. Ennek alapján a hálózatengedélyes szolgáltatók hálózati rendszereit rögzíteni szükséges a településrendezési eszközök keretében készített infrastruktúra alátámasztó tervében, hogy a fennálló, illetve a tervezés hatására várhatóan keletkező konfliktusok feltárhatók legyenek. Az *elektronikus hírközlési építmények egyéb vonalas építményfajtákkal való keresztezését, megközelítését és védelmét* a 8/2012. (I. 26.) NMHH rendelet rögzíti.

1.17. Környezetvédelem (és településüzemeltetés)

1.17.1. Talaj

A nagyközség területén jelentős talajszennyező tevékenység nem folyik. A település belterülete szennyvízcsatornával ellátott. Hulladéklerakó, szennyvíztisztító-mű Ócsény község területén található. Nagyüzemi állattartás van, egy gazdálkodó szarvasmarhákat tart. A külterületi tanyák területén a kommunális szennyvízelvezetés nincs megoldva (kiépítése aránytalan költségekkel járna), itt egyedi módon gyűjtik a szennyvizet, a talajszennyezést ilyen esetekben nem lehet kizárni.

Az egyetlen potenciális talajszennyezést a mezőgazdasági vegyszerhasználat jelenti.

1.17.2. Felszíni és a felszín alatti vizek

A felszíni vizeket a mezőgazdasági tevékenységen kívül egyéb szennyezés potenciálisan nem veszélyezteti.

Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. tv. melléklete szerint Decs közigazgatási területét a Duna árterén és a decsi vízműkút környezetében érinti az országos vízminőség-védelmi terület övezete.

A 27/2004. (XII. 25) KvVM rendelet melléklete alapján a **település fokozottan érzékeny és kiemelten érzékeny** felszín alatti vízminőség védelmi területen fekszik. A település területét az ócsényi határszélén a 2013-ban fúrt vízmű-kút körül érinti vízbázisvédelmi terület (a kijelölési eljárás folyamatban van).

1.17.3. Levegőtisztaság és védelme

A tiszta, egészséges levegő biztosítása alapvető emberi szükséglet. A levegő tisztaságának védelmét jogszabályok írják elő. A levegővédelmi követelményeket az országos és regionális környezetvédelmi, illetve társadalmi, gazdasági programok, tervek, a területfejlesztési, terület-és településrendezési tervek kidolgozása során, valamint az önkormányzatok környezetvédelmi programjaiban, a gazdálkodó szervezetek terveiben és a műszaki tervezésben - a külön jogszabályokban foglaltak szerint - érvényesíteni kell.

A légszennyezés a fűtésből, a mezőgazdasági és ipari eredetű tevékenységből, valamint a közlekedésből tevődik össze jellemzően a településen. Mivel a nagyközség földgázzal ellátott, és a szilárd tüzelésű fűtés csak a háztartások kis hányadára jellemző, a legfőbb potenciális légszennyezést az 56. és 5113. számú út átmenő forgalma okozza. A légszennyezettség mértékére mérési adatok nem állnak rendelkezésre, de megállapítható, hogy a településen a levegő minősége jónak mondható.

Decs déli részén a volt Tsz-major területén folyik nagyüzemi állattartás, ahol szarvasmarhákat

tenyésztenek. Ennek környezetében a bűzhatás gondokat jelenthet.

1.17.4. Zaj- és rezgésterhelés

A legjelentősebb környezeti zajforrások a közlekedési és az üzemi jellegű tevékenységek, de a vendéglátás, szórakoztató tevékenységek, a háztartásokban használt gépek, berendezések, valamint egyéb emberi tevékenységek is ide tartoznak.

A település belterületén a fenti tevékenységek közül a közlekedésből származó zaj- és rezgésterhelés a legmeghatározóbb, tekintettel arra, hogy a belterületen keresztül halad az 5113. számú út.

A zaj és rezgésvédelmi követelményeket a védendő létesítmények, területek besorolásának függvényében a környezeti zaj-és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM EüM együttes rendelet I. számú melléklete szabályozza.

1.17.5. Sugárzás védelem

Nukleáris hazai létesítmények közül a Bábaapátiban létesített kis-és közepes aktivitású radioaktív hulladékok tárolója található Decs 25 km-es körzetében. A radioaktív hulladék-tároló 30 km-es körzete felülyelt terület.

17.6. Hulladékkezelés

A településen keletkezett hulladékot az ALISCA TERRA Regionális Hulladékgazdálkodási Kft. szállítja a cikói hulladékártalmatlanító telepre, valamint a Vertikál Kft. lát ilyen jellegű feladatokat. A településen a szelektív szemétyűjtés megoldott. A közelben Bátaszéken és Szekszárdon működik hulladékudvar.

A településnek nincsenek csatornázatlan részei.

1.17.7. Vizuális környezetterhelés

Vizuális környezetszennyezést olyan építmények okozhatnak, amelyek kedvezőtlenül befolyásolják a településképet, valamint a tájat. Ilyen építmények jellemzően a gyárkémények, adótoronyok, ipari tevékenységek tornyai.

A település közigazgatási területén a víztorony olyan építmény, amely a településképet jelentős mértékben kedvezőtlenül befolyásolja.

1.17.8. Árvízvédelem

Decs nagyközség közigazgatási területe a 04.01. Szekszárd-Bátai belvízvédelmi szakasz 04.01.01. Bátaszéki őrjárás területén helyezkedik el.

A települések ár-és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet alapján a „C”, azaz az enyhén veszélyeztetett kategóriába tartozik.

A Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság Tolna Megyei Szakaszmérnökség adatszolgáltatása szerint Decs a 04.01. Bába-Siótorok-Szekszárdi I. rendű árvízvédelmi töltéssel védett 1.31 számú Sárközi öblözetben, ártéri szigeten fekszik.

Az 1.31 számú Sárközi öblözetet kelet felől a 26+915 tmk szelvényig a Duna jobb parti töltése védi az előnésektől. a Duna jobb part 26+915+28+692 tkm szelvények közötti szakasza -, mint a Sió-csatorna keresztöltése árvízkapuval – öblözetben kívüli védtöltés. Az 1777 m-es töltés és az árvízkapu védelmi célú rendeltetése, hogy a Sió-csatorna alsó szakaszát mentesítse a dunai jeges árvizek visszaduzzasztó hatásától.

Az öblözetet észak-északkeleti irányból a Sió-csatorna jobb parti töltése védi a Duna jobb part 26+915 tkm-ben lévő kiágazásától a védtöltés 14+419 tkm szelvényben lévő öblözet határig. A település egy esetleges töltésszakadás esetén veszélyeztetett.

A sárközi öblözetet védő Duna jp-i töltés mentén a hullámtér szélessége Bába térségében 3 km, Pörböly térségében 6 km, a Sió-toroknál 3 km. a Duna jobb parti hullámtér a legkisebb szélességű a Kádár-szigeti kanyarnál, a Duna 1473 fkm szelvényénél (Gyűrűsalj).

A folyók mértékadó árvízszintjéről szóló 74/2014. (XII. 23.) BM rendelet alapján az ehhez a szelvényhez tartozó mértékadó árvízszint (MÁSZ) értéke 91,08-91,84 mBf. Az I. rendű árvízvédelmi töltés esetleges szakadása esetén a 92,08-92,84 mBf. (MÁSZ+1,0 m) szintnél magasabban elhelyezkedő beépítést várhatóan árvízi elöntést nem veszélyeztet.

A 04.01 Bába-Siótorok-Szekszárdi I. rendű árvízvédelmi szakaszra a Duna áradása esetén a Sió torkolati mű (alvíz) vízmérce, illetve a Sió-csatorna áradása esetén a Szekszárd-Palánki vízmérce, mint mértékadó vízmérce alábbi adatai vonatkoznak:

Mértékadó vízmérce			Vízmérce	Készültség (cm)		
Neve	Helye	tkm/fkm	„0” pont (m.Bf)	I.	II.	III.
Sió torkolati mű, alvíz	Duna jp., Sió	28+513 tkm (2,6 fkm)	79,32	1050	1150	1250
Szekszárd-Palánk	Sió bp.	13+518 tkm (18,8 fkm)	85,09	500	600	650

Lokalizációs töltések az 1.31. Sárközi ártéri öblözetben:

1. Szekszárd-Keselyűsi út, hossza 11.993 m
Korona magassága: 90,70 mBf
Védett terület: 16,5 km²
2. Szekszárd-Bátaszéki vasútvonal, hossza 12,850 m
Korona magassága: 90,60 mBf.
Védett terület: 48,2 m²
3. Bátaszék-Pörböly vasútvonal, hossza 9000 m
Korona magassága: 88,40 mBf.
Védett terület: 135,4 km²
4. Bátaszék-Bátai töltés, hossza 8160 m
Korona magassága: 88,62 mBf.
Védett terület: 21,2 km²

1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

A településrendezési terv készítéséhez az alpont kidolgozása nem szükséges.

1.18. Katasztrófavédelem (területfelhasználást, beépítést befolyásoló vagy korlátozó tényezők)

A települések katasztrófavédelmi besorolásáról, valamint a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól szóló 62/2011. (XII. 29.) BM rendelet módosításáról szóló 61/2012. (XII. 11.) BM rendelet

1. számú melléklet értelmében Decs nagyközség **II-es katasztrófavédelmi osztályba** tartozik. A katasztrófavédelmi feladatok ellátása érdekében a Katasztrófavédelmi Igazgatóság lebiztosítás szükségességét írja elő Decsen. A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról szóló 234/2011. (XI. 10.) Korm.

rendelet 2. sz. melléklete szerint a katasztrófavédelmi szempontból II. veszélyességi osztályba sorolt településeken az elégséges védelmi szint megletéhez a következők szükségesek:

- Riasztás
- Kockázatbecslésen alapuló lakosságvédelmi módszer
- A lakosság felkészítése
- Védekezés: polgári védelem megalakítása, önkéntesek bevonása
- Induló katasztrófavédelmi készlet tervezése.

A Fő u. 23. (községháza) és Haladás u. 1. (iskola) épületen található a település működőképes riasztó eszköze.

1.18.1. Építésföldtani korlátok

1.18.1.1. Alábányászott területek, barlangok és pincék területei

A település területén alábányászott területek, barlangok az eddig ismert adatok alapján nem találhatóak.

1.18.1.2. Csúszás-, süllyedésveszélyes területek

Tolna Megye Területrendezési Terv 3.11. melléklete szerint Decs földtani veszélyforrással érintett település. A Bányakapitányság nyilatkozata szerint a szőlőhegy Görögszó és Kútvölgy részén felszínmozgásos területet regisztráltak.

1.18.1.3. Földrengés veszélyeztetett területei

Decs településrendezési terv készítéséhez az alpont kidolgozása nem szükséges.

1.18.2. Vízirajzi veszélyeztetettség

1.18.2.1. Árvízveszélyes területek

Lásd. 1. 17. 8. pontot.

1.18.2.2. Belvízveszélyes területek

A Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság Tolna Megyei Szakaszmérnökség adatszolgáltatása szerint a település a 04.01. Szekszárd-Bátai belvízvédelmi szakasz 04.01.01. Báticaszéki őrzjárás és a 04.01.02. Szekszárdi őrzjárás területén helyezkedik el.

1.18.2.3. Mélyfekvésű területek

Decs belterülete közelében a legmélyebb fekvésű területek a belterület keleti és délkeleti részén, a hajdani folyóvíz-meder helyén találhatóak. Itt csapadékos időben helyenként ma is áll a víz. Míg a belterület általában +90 - +92 mBf tengerszint feletti magasságú terepen fekszik, addig a mélyebb részekre +85 - +87 mBf magasság jellemző.

1.18.2.4. Árvíz és belvízvédelem

Lásd az 1.17.8. pontot.

1.18.3. Egyéb

Egyéb veszélyeztetettség a településen nem ismert.

1.18.3.1. Kedvezőtlen morfológiai adottságok (pl. lejtés, falszakadás)

Decs szőlőhegyén előfordulnak 15-20%-nál meredekebb lejtők, illetve partfalak is. Szerencsére ezek

lakott területeket nem veszélyeztetnek, de egyes zártkerti épületekre veszélyt jelenthetnek.

1.18.3.2. Mélységi, magassági korlátozások

A nagyközség területét érintik az őcsényi repülőtér akadálykorlátozási felületei, melyeket a szabályozási terven szerepeltetni kell.

1.18.3.3. Tevékenységből adódó korlátozások

Decs településrendezési terv készítéséhez az alpont kidolgozása nem szükséges.

1.19. Ásványi nyersanyag lelőhely

A nagyközség területén a 06006 (helyesen 0606/12) hrsz-ú földrészleten (a belterülettől DK-re) a Baranya Megyei Kormányhivatal Hatósági Főosztály Bányászati Osztály adatszolgáltatása szerint megkutatót és nyilvántartott ásványi nyersanyagvagyron (falazóhomok) található.

A település területén nagynyomású szénhidrogén szállítóvezeték halad át.

1.20. Városi klíma

A településen városi klímáról érdemben nem lehet beszélni.

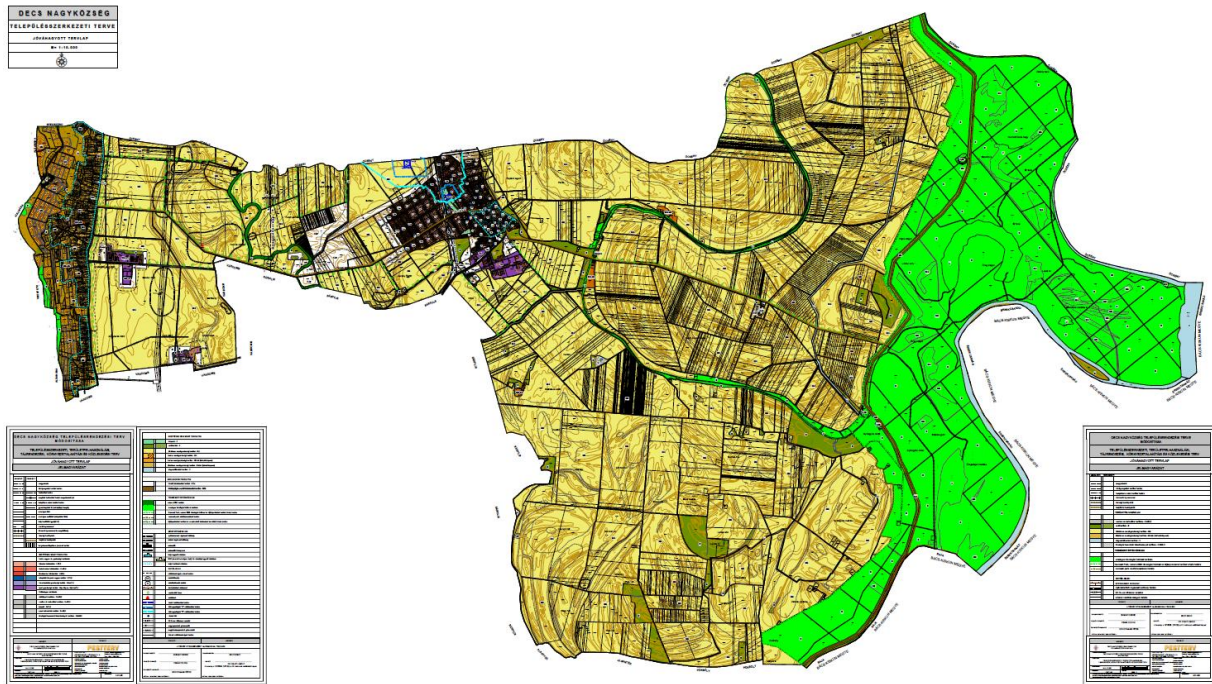
2. HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

2.1. A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

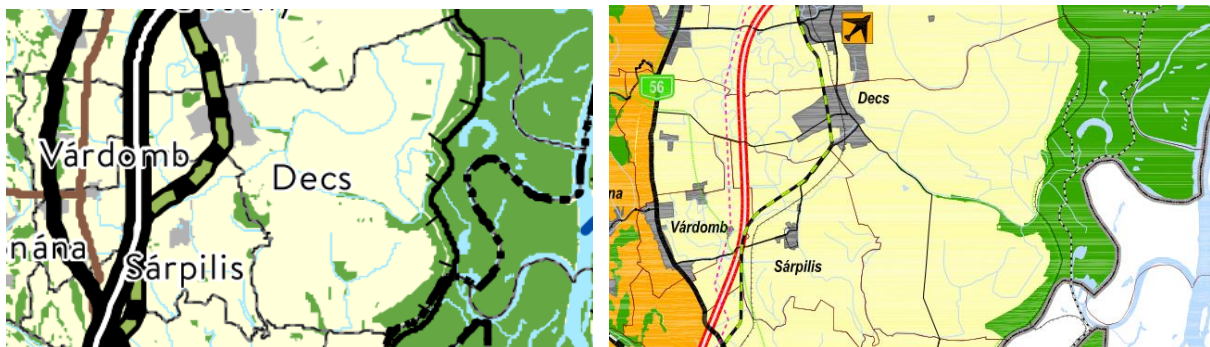
A vizsgálatok alapján a tényleges állapotok elemzése, egymásra hatásuk összevetése, folyamataik elemzése

- A kevés munkahely eredménye az elvándorlás, melynek következtében üresen maradnak az ingatlanok, ez a meglévő épületek forgalmi értékét is kedvezőtlenül befolyásolja.
- Az öregedő lakosság és az elvándorlás következményeként elhanyagolt kertek, rossz állagú épületek
- A meglévő alulhasznosított gazdasági területek és a tervezett gazdasági területek lehetővé teszik új vállalkozások megtelepedését, illetve a meglévők fejlesztését.
- A természeti, művi, kulturális örökség számbavétele, megóvása a helyi társadalmi kohézió erősödését is szolgálja.
- A település természeti és épített környezete lehetővé teszi a turizmus fejlődését.
- A település közmű-ellátottsága kielégítő, az újabb lakó-, gazdasági funkciók kialakításánál a meglévő hálózatok bővíthetők.
- A település alapfokú intézményellátottsága megfelelő, cél a meglévő funkciók megtartása és fejlesztése.

2.2. A hatályos településrendezési terv és a területrendezési tervek egymásra hatása

A hatályos településszerkezeti terv kivonata

A Trtv szerkezeti terve

TMRRT kivonata

A hatályos településszerkezeti terv és a területrendezési tervek összhangja a nagyközség területét érintő nyomvonalas létesítmények (vasútvonal, autópálya, országos főút, országos mellékút) vonatkozásában teljes mértékben biztosított. Az országos területrendezési tervben szerepel még egy szénhidrogén szállítóvezeték Szank – Kalocsa – Szekszárd – Bába nyomvonalon, Tolna megye területrendezési tervében pedig egy tervezett 132 kV-os vezeték Paks – Szekszárd – Bátaszék irányban, melyek érintik Decs közigazgatási területét is.

A megyei területrendezési tervben szereplő települési térségek közül Cserenc major kivételével megegyeznek a településrendezési terv beépítésre szánt területeivel.

A legnagyobb eltérés a hatályos településszerkezeti terven az autópálya és a belterület között tervezett rekreációs terület, mely sem az országos, sem a megyei területrendezési tervben nem szerepel települési térségként. Igaz, a hatályos szabályozási terv ezt már nem is jelölte, és napjainkban már az Önkormányzatnak sem áll szándékában ezt megvalósítani.

3. HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1. A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis

3.1.1. A folyamatok értékelése

Társadalom:

Decs megalapításától kezdődően a környék egyik meghatározó települése. A megyeszékhely közelségének köszönhetően a település népessége csak kismértékben csökkent. A lakosság korösszetétele alapján öregedő, de a megyei átlaghoz képest a tendencia kisebb léptékű.

A népesség megtartására, a társadalom öregedő korösszetételének megfordítására az Önkormányzat helyi szinten lehetőségeihez képest folyamatosan törekszik.

Környezet:

A település külterületének jelentős része jó, illetve kiváló termőhelyi adottságú szántóterület, amely Decs fő értékét jelenti. Ezen felül a közigazgatási terület nyugati és keleti része (Szőlőhegy, illetve a Gemenci TVK) tájképvédelmi területnek minősül.

Az épített környezet legjelentősebb örökségi elemei a műemlékek. Decs esetében 12 db lakó-illetve gazdasági épület, valamint a református templom, a Mausz-kápolna és Sárközi tájház áll műemléki védelem alatt.

A nagyközség egységes településképpel rendelkezik. A megyei átlaghoz képest alacsonyabb a lakatlan épületek aránya, de helyenként találhatók megüresedett, eladásra váró épületek is, amelyek egyben letelepedésre adnak lehetőséget.

A mezőgazdasági telephelyek nagyobb részben kihasználtak, a meglévő kihasználatlan épületekben viszont még új funkciók kialakítására van lehetőség.

Az Önkormányzat intézményeinek megtartása mellett fokozatosan fejleszti épületállományát, karbantartásukról anyagi lehetőségei függvényében gondoskodik.

Gazdaság:

A település fő profilja az agrárgazdálkodás. A rendszerváltozást követően az állattenyésztés háttérbe szorult. A legnagyobb arányban termesztett növények a búza, kukorica, árpa, napraforgó, repce. A szőlőhegyi területeken néhány nagyüzemi léptékű szőlészet-borászat is működik.

Az ipari szektorba néhány kisebb ipari és szolgáltató profilú vállalkozás sorolható. Nagy szükség lenne a kisvállalkozások további megerősödésére. A helyben történő munkavégzésen kívül sokan ingáznak a megyeszékhelyre és a környékbeli városokba dolgozni.

A nagyközségben a turizmus is megjelent, amelynek Decs természeti adottságaira, épített örökségére tekintettel komoly lehetőségek rejlenek.

3.1.2. A település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése

Gyengeségek:

- A település lakossága elöregedő, a jól képzett fiatalok elvándorolnak a településről.
- Szélesedik a társadalmi szakadék a településen élők rétegei között.
- Lakásállomány elöregedése.
- A belterületen lévő légvezetékek negatív hatása a településképre.

- A mezőgazdasági termékek helyben történő feldolgozása, késztermékek előállítás, értékesítése nincs arányban az ezekben rejlő lehetőségekkel. A gazdasági területek, vállalkozásra alkalmas területek csak részben kihasználtak.
- Gyakori belvíz probléma.
- Utak, járdák rossz minősége.

Erősségek:

- A megyeszékhely közelségének köszönhetően új családok részéről érezhető a letelepedési szándék.
- A település kedvező földrajzi adottságokkal rendelkezik.
- A település közigazgatási területén több figyelemre méltó helyi és országos szinten is fontos épített örökség található.
- A Sárközi tájház (Kossuth u. 36.) a Magyarországi tájházak hálózata című világörökség várományos területek körébe tartozik.
- A belterületen rendezett lakóterületek találhatóak.
- Decs melletti Bogra puszta 42°C-os hévize.
- Decs kedvező közlekedés-földrajzi helyzetben van: autópálya, főút és vasútvonal halad át a településen.
- A településen új vállalkozások számára alkalmas gazdasági területek találhatóak.
-

Lehetőségek:

- Munkahelyek teremtésével, a települési alapfunkciók megerősítésével, továbbiak kialakításával a település népessége megtartható.
- A civil kezdeményezésekbe a közösségi kohézió erősítése, fejlesztése érdekében a fiatalok bevonása.
- A megújuló energiaforrások alkalmazása a közösségi célú intézmények, a háztartások, a gazdasági funkciójú létesítmények energia ellátásánál.
- A természeti és építészeti értékek feltérképezése.
- A település lakóutcáinak fejlesztése: szilárd burkolattal történő ellátás, csapadékvíz elvezetés megoldása.
- A kerékpáros közlekedés fejlesztése a település lakóinak közlekedési biztonságának növelése, valamint a turizmus fejlesztése érdekében.
- A település a nagyobb léptékű fejlesztési elképzeléseit elsősorban pályázati támogatások igénybevételeivel tudja megvalósítani. Ez a támogatás nagyrészt a 2014-2020 közötti időszakban rendelkezésre álló európai uniós forrásokból tevődik össze. A támogatások súlyponti területe a gazdaságélénkítés, amiből helyi fejlesztések is megvalósíthatók.
- A programturizmus erősítése céljából kapcsolódás a környék településeinek rendezvényeihez.
- Bor-, gasztro-, kulturális-, öko- és vadász-turizmus fejlesztésével nőhet a vállalkozások és munkahelyek száma.

Veszélyek:

- A település lakosságának további öregedése. A képzett, munkaképes lakosság elvándorlása.
- Felszínmozgásos területek.
- A kihasználatlan gazdasági területek, telephelyek negatívan befolyásolják a településképet.
- Elhanyagolt, műveletlen szőlőhegyi területeken tájidegen növényfajok megtelepedése.
- A nagytáblás mezőgazdasági művelésen alapuló vállalkozások miatt a gazdaság egysíkúvá válhat. A kisvállalkozások versenyképessége tovább romlik.
- A szőlőhegy intenzív beépülésével megváltozna a táj arculata, a lakosságszám növekedésével növekedne a környezetterhelés, fokozatosan csökkenne a terület történeti borvidéki jellege.

3.1.3. A településfejlesztés és -rendezés kapcsolata

A településrendezési tervben a geomorfológiai-, vízföldrajzi-, természetvédelmi-és örökségvédelmi szempontokat szem előtt kell tartani. Az Önkormányzat által kitűzött és jóváhagyott településfejlesztési célok számára szükséges területeket és infrastruktúra hálózatokat a településrendezési tervekben biztosítani kell. A biztonságos, élhető lakókörnyezet megvalósítása az Önkormányzat feladata, aminek kialakítását a településrendezési eszközök szabályozzák.

3.2. Problématérkép/értéktérkép

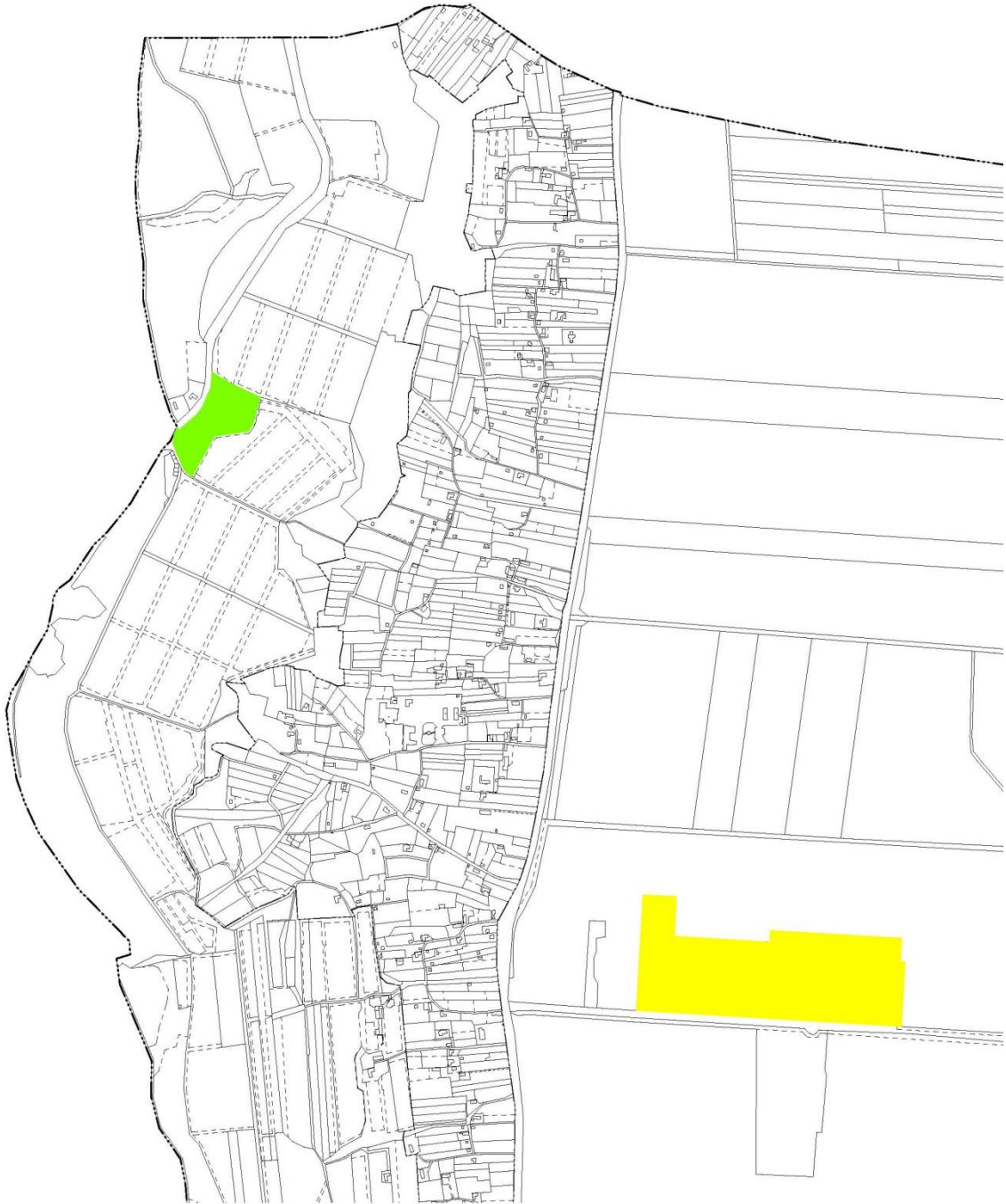
A település problémáinak és értékeinek összefoglalója térképi formában, a területi lehetőségek és korlátok térképi ábrázolása

JELMAGYARÁZAT

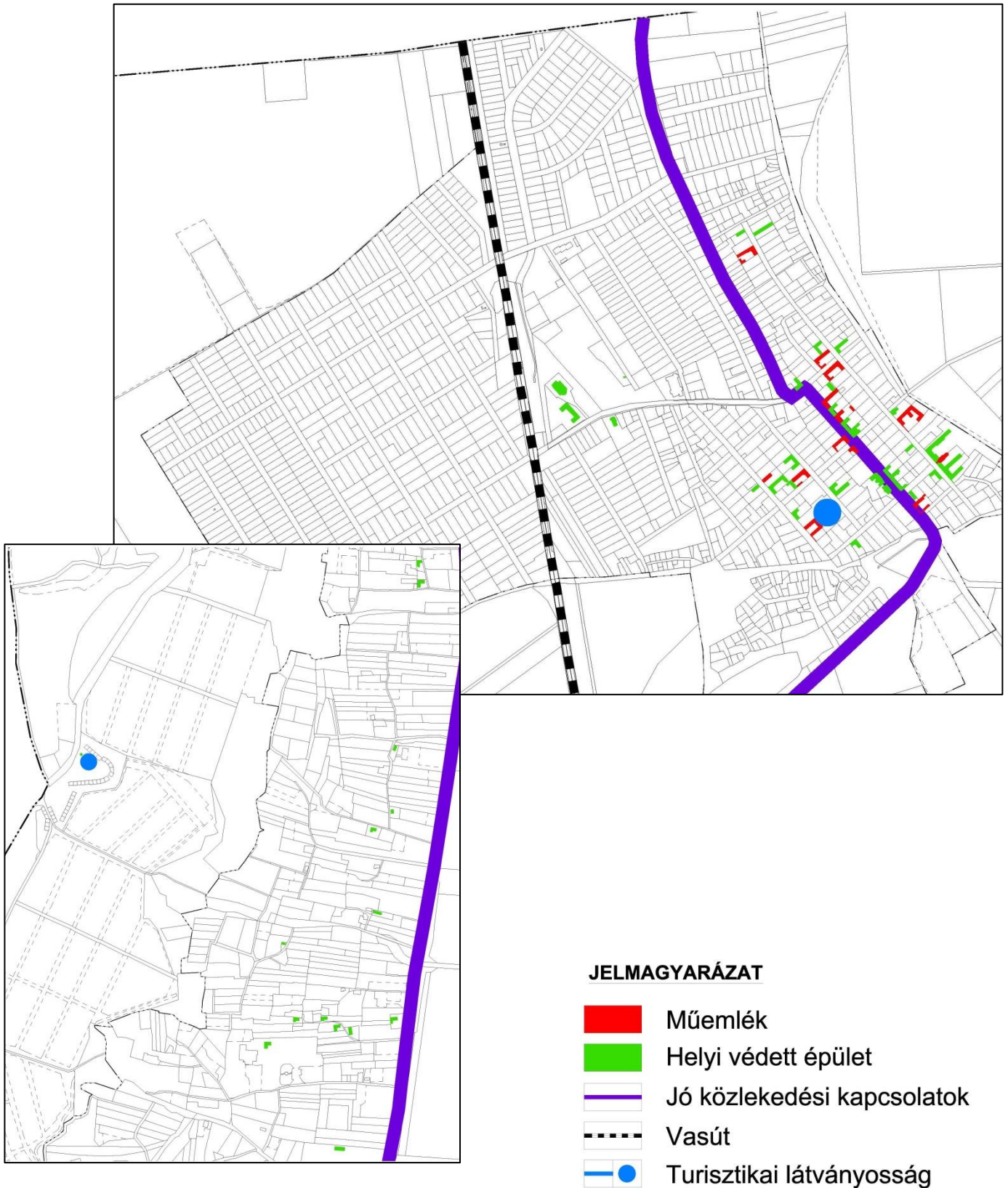
- Leromlott településrész
- Zavaró funkció (látvány és hasznosítás)
- Alulhasznosított terület
- Csúszásveszélyes terület

Problématérkép - belterület

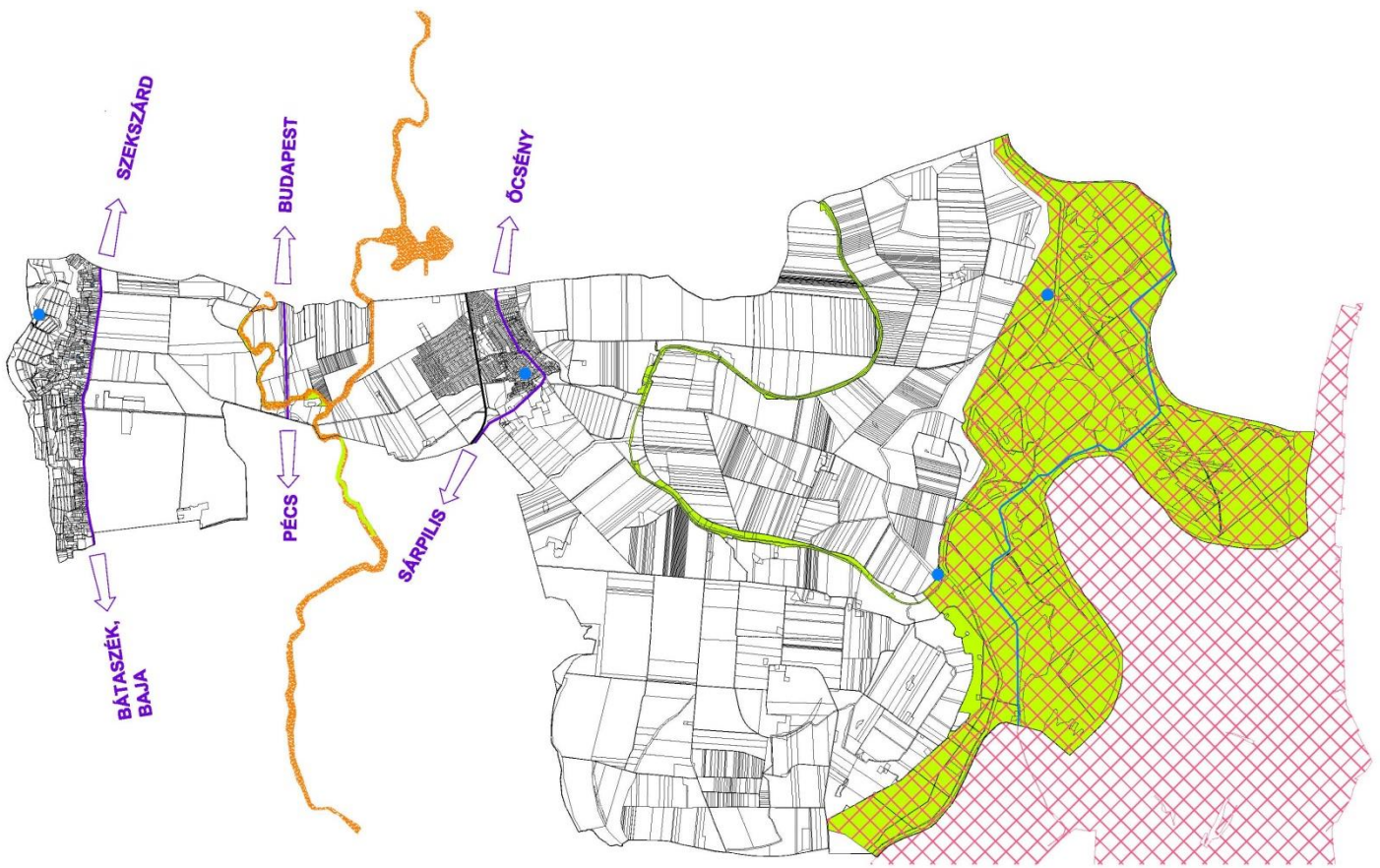

Problématérkép – zártkert és külterület részlet

Értéktérkép - belterület és zártkert

JELMAGYARÁZAT

- Jó közlekedési kapcsolatok
- Vasút
- Natura 2000 terület
- DDNP területe
- Magterület
- Turisztikai látványosság

Értéktérkép – átnézeti

3.3. Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

3.3.1. településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, a lehatárolás indoklása, térképi ábrázolása, a lehatárolt településrészek rövid bemutatása

Hagyományos településrész

A településmagot a Fő utca, az Öreg utca, a Dózsa György és a Kossuth utca, valamint azokból merőlegesen leágazó utcák alkotják. Itt helyezkedik el a közintézmények nagy része és egyes szolgáltató funkciók is. A telekszerkezet és a telkek beépítési módja, illetve egyes népi jellegű lakóépületek őrzik a 19. századi településképet. Az épületeket oldalhatárra vagy attól kissé eltartva telepítették. Néhány esetben az épületeket utcával párhuzamos nyeregtetővel építették. A népi jellegű lakóépületek általában letisztult homlokzatúak, udvari homlokzatán faragott fa tornác húzódik.

Új családi házas településrész

A belterület északi részén, a Haladás utcától északra, valamint a vasútvonaltól nyugatra épültek ki új családi házas lakóterületek. Itt az elmúlt évtizedekben oldalhatárra telepített tetőtér-beépítéses vagy két teljes szinttel kialakított nagyobb tömegű épületek épültek. Az épületek egy időben történt építése miatt egységes utcakép alakult ki.

Lakótelep

A Váci Mihály utca keleti oldalán illetve és a Haladás utcára is befordulva, valamint a Petőfi utca északi szakaszán található többszintes, többlakásos lakóépületek.

Tabán

A Tabán településrész zeg-zugos utcái és a Dankó utca tartoznak ide. A terület települési szintű rehabilitációra szorul.

Szőlőhegyi településrész

Ide tartozik a külterület 56. úttól nyugatra eső része: az egykori zártkert területe. A szőlőhegyen a sok hagyományos pince-présházás kis parcella között megjelentek a nagyobb borászatok szőlő-ültetvényei és épületei is.

Üzemi jellegű településrész

A település déli részén, továbbá Újberekpusztán, Prücsöktanyán és az 56. út mentén található mezőgazdasági üzemek, valamint a belterület északi részén, a temető mellett lévő vállalkozások sorolandók ide.

Agrár jellegű településrész

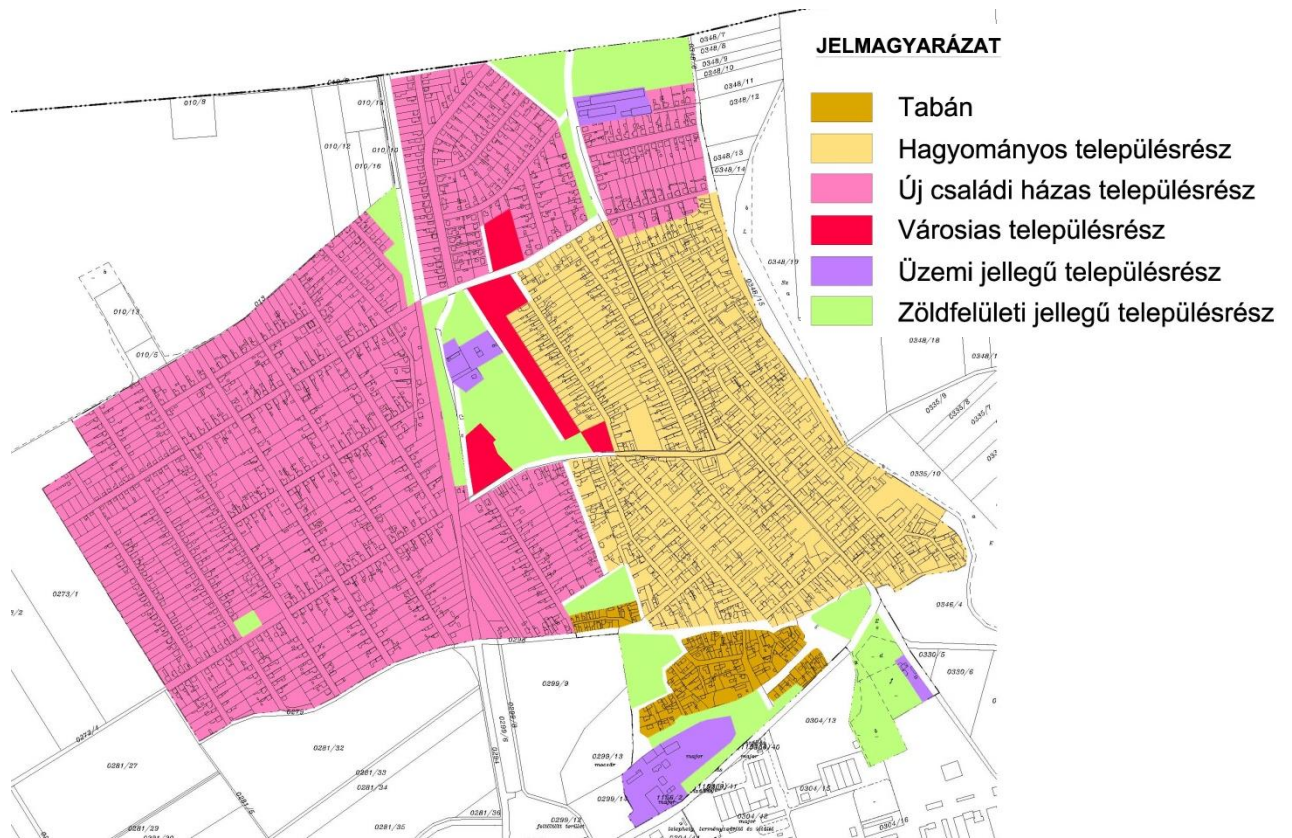
A nagyközség külterületének – a szőlőhegyek és a Gemenci erdő kivételével - legnagyobb része ide tartozik. E térségben – főként a belterülettől keletre a tanyák sűrű előfordulása jellemző, bár a külterületi lakott tanyák száma az elmúlt évtizedekben jelentősen csökkent.

Gemenci erdő-területek

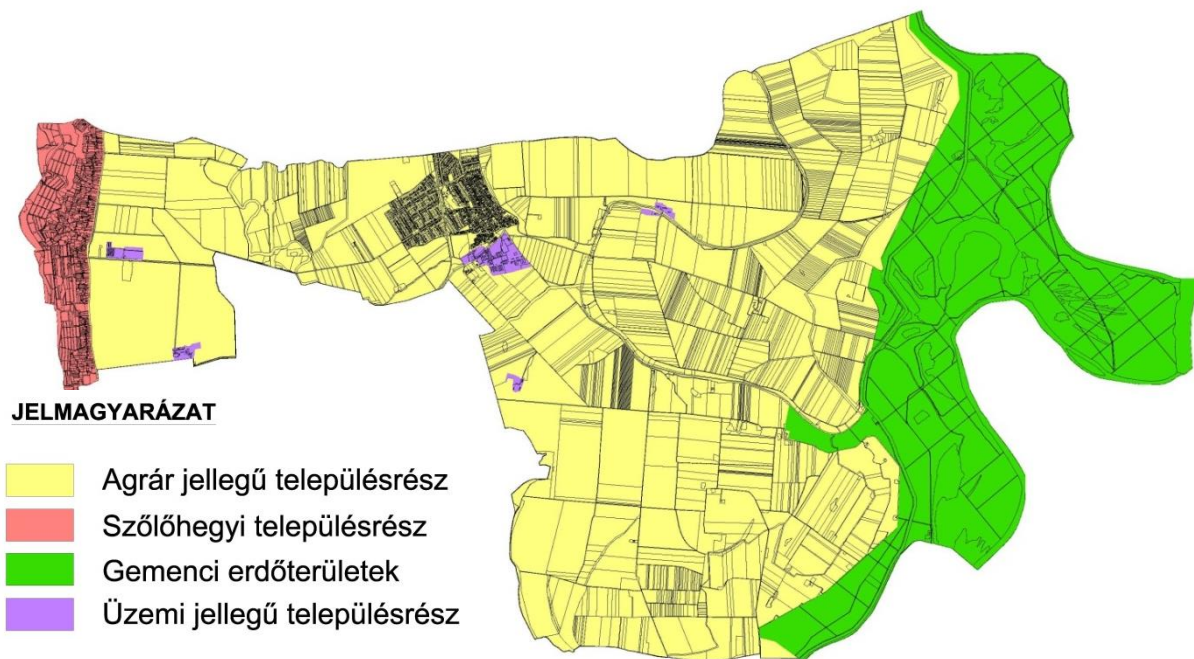
A külterület keleti – Dunához közeli – része a Duna védőtöltéséig, de néhol még azon túlnyúlóan is a Gemenci erdőség része, mely egyrészt természetvédelmi oltalom alatt áll, másrészt a Duna árterülete is. A területen a Gemenc Zrt. folytat erdőgazdálkodási és idegenforgalmi tevékenységet (Lassi halászati kiállítás, Lankóci Vízügyi Múzeum, Malomtelelő kilátó, Szomfovai erdészház és kápolna) a természetvédelmi szempontok és jogszabályi előírások betartásával.

Zöldfelületi jellegű településrész

A belterületen a déli oldalon a település sportpályája, a központban a vasút és a Váci lakótelep közti közpark-temető területe, az északi részen a temető és környezetének területe, valamint a Tabán nyugati szomszédságában található parkos terület sorolható a településrészhez.

Eltérő településrészek – belterület

Eltérő településrészek – átnézeti

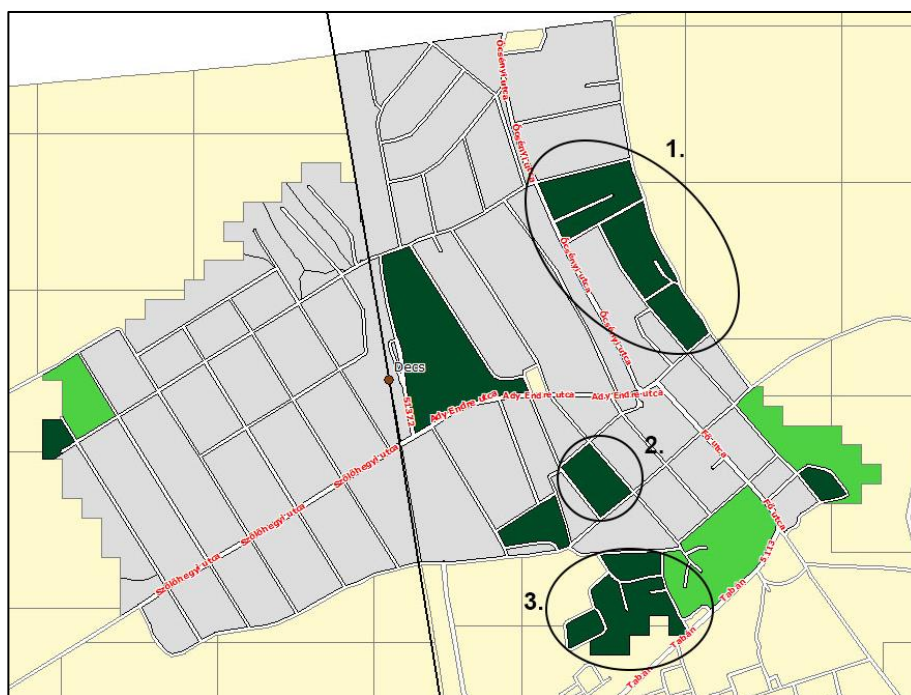
3.3.2. Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése

A Központi Statisztikai Hivatal (továbbiakban: KSH) a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Kormányrendelet (továbbiakban: Korm. rendelet) 10. mellékletében meghatározott szegregációs mutató alapján nyilatkozott, hogy a településen szegregátum, illetve szegregációval veszélyeztetett terület is található.

A Korm. rendelet szerint azon területek tekinthetők szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül eléri, illetve meghaladja az adott településtípusokra vonatkozó határértéket.

Decs településen (2000 főnél népesebb város és község esetében) a szegregációs mutató határértéke szegregált terület esetében nagyobb egyenlő, mint 35 % és a területen élő népesség száma eléri az 50 főt. A szegregációval veszélyeztetett területen a mutató határértéke nagyobb egyenlő, mint 30 %, de kisebb, mint 35 % és a területen élő népesség száma eléri az 50 főt.

A nagyközségben három szegregációs tömb található, melyet az alábbi ábra szemlélteti:

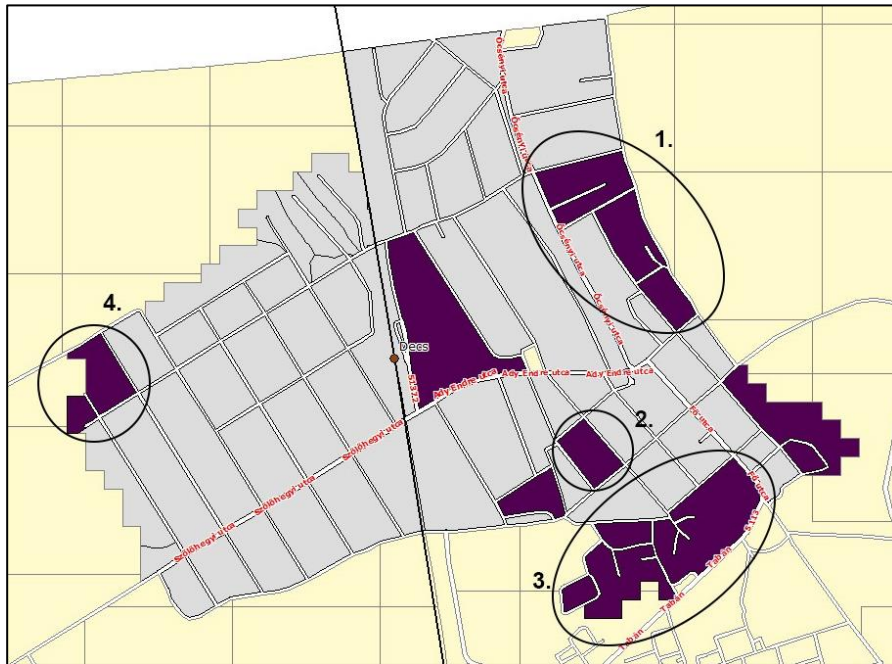

Az 1. szegregációs tömböt a Haladás u. - Vízszél u. - Ady E. u. - Öreg u. - Damjanich u. - Ócsényi u. határolja. Itt 84 lakás található, melyek 27,4 %-a alacsony komfort fokozatú. A KSH adatszolgáltatása alapján a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül 27,5 %.

A 2. szegregációs tömböt a Jókai u. - Kossuth Lajos u. - Dr. Pilissz Elemér u. - Petőfi u. alkotja. A szegregátumban 19 lakás van, melynek 15,8 %-a alacsony komfort fokozatú. A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül szintén 15,8 %.

A 3. szegregátum a Tabán településrész. Itt a lakások száma 49 db. Ezen lakások 36,7 %-a alacsony komfort fokozatú, komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül 37 %.

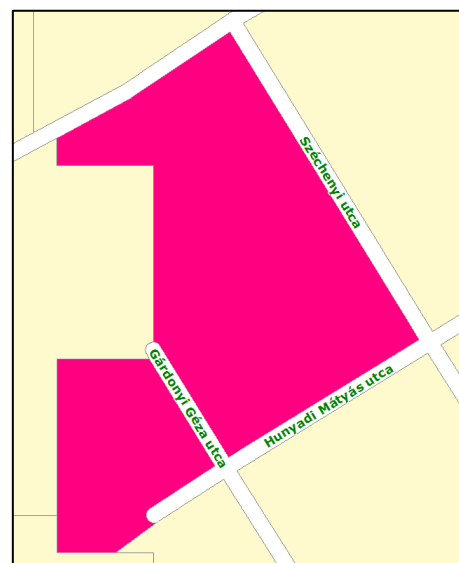
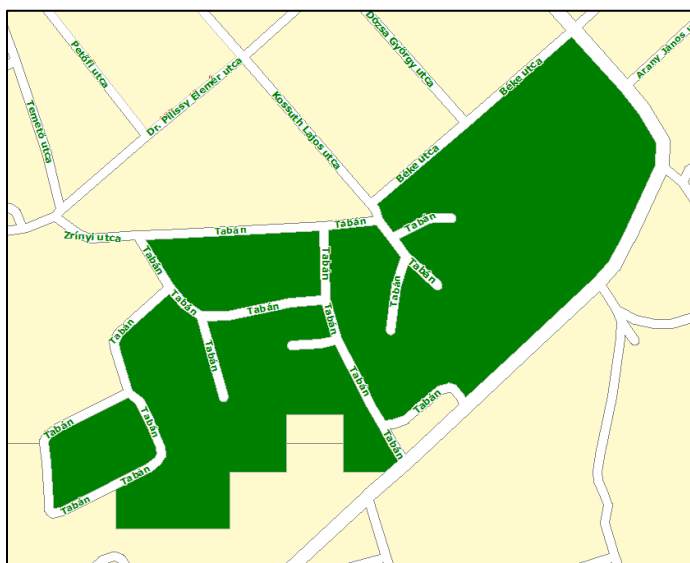
A négy szegregációval veszélyeztetett területet az alábbi ábra mutatja:

Az 1. és 2. szegregációval veszélyeztetett terület jellemzői (területi lehatárolás, lakásadatok) megegyeznek az 1. és 2. szegregált területekkel.

A 3. szegregációval veszélyeztetett területet a Tabán - Béke u. - Fő u. – 5113. sz. út - belterület határa veszi körül. Itt 91 lakás található, melynek 35,2 %-a alacsony komfort fokozatú, a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül 34,1 %.

A 4. szegregátum a Széchenyi u. - Hunyadi Mátyás u. és belterület határa alkotja. Itt a lakásállomány száma 15 db. Itt az alacsony komfort fokozatú lakások aránya 20 %, komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül 21,4 %.

3. és 4. szegregációval veszélyeztetett terület

3.3.3. Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek lehatárolása, térképi ábrázolása és helyzetelemzése

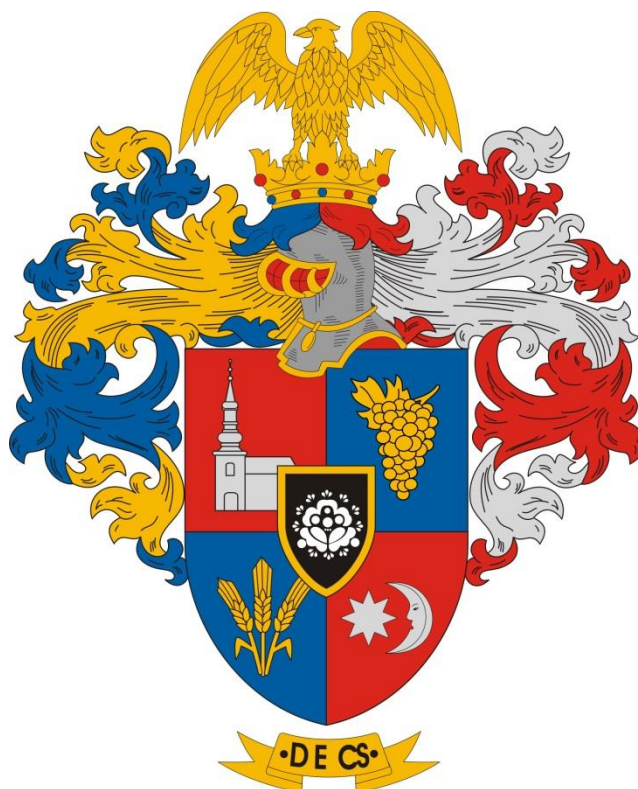
A település nem rendelkezik egyéb szempontból beavatkozást igénylő területekkel.

Megjegyzés: Az 1.7.2., 1.9.5., 1.10.1., 1.10.2., 1.10.4., 1.10.5., 1.10.7., 1.11., 1.14.1.2., 1.14.6.6., 1.14.6.8., 1.14.4., 1.15.6., 1.16.2.3., 1.18.1.3., 1.18.2.1., 1.18.2.1., 1.18.3.3., 1.20. számú fejezeteket a 2019. 07. 08-án kelt települési főépítési levél alapján nem szükséges kidolgozni.

DECS NAGYKÖZSÉG TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJA

VÉGLEGESÍTETT ANYAG KÉPVISELŐ TESTÜLETI ELFOGADÁSHOZ

2019. december

ELFOGADVA A 187/2019. (XII. 18.) SZ. KT. HATÁROZATTAL

2. melléklet

Decs nagyközség településfejlesztési koncepciója**Tartalom**

A településfejlesztési koncepció rövid összefoglalása	3
1. JÖVŐKÉP	3
1.1. A település jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetére vonatkozóan	3
1.2. A településfejlesztési elvek rögzítése	4
2. CÉLOK	5
2.1. A település átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározása.....	5
2.1.1. Átfogó fejlesztési célok - figyelembe véve a 2014-2020 időszakra meghatározott Operatív Program céljait.....	5
2.1.2. A település átfogó fejlesztési céljai a három alappillér (társadalom, környezet, gazdaság) vonatkozásában	6
2.2. Részcélok és a beavatkozások területi egységeinek meghatározása	6
2.2.1. Társadalom: A település népességének megtartása, életszínvonalának növelése	6
2.2.2. Környezet: A természeti és épített környezet megóvása, a települési környezet fenntartható fejlesztése	7
2.2.3. Gazdaság: A helyi gazdaság fejlesztése	8
2.2.4. A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata.....	9
2.2.5. A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre	10
3. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ	11
3.1. A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása	11
3.1.1. Demográfiai adatok	11
3.1.2. Gazdasági adatok.....	12
3.1.3. Környezeti adatok.....	12
3.2. A meghatározott területigényes elemek alapján javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a terület-felhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra.....	14
3.2.1. Közlekedés	14
3.2.2. Új gazdasági területek kijelölése	15
3.2.3. Új lakóterületek kijelölése	15
3.2.4. Közintézmények fejlesztése.....	15
3.3. Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésére	15
4. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMONKÖVETÉSE	17
4.1. A koncepció megvalósítását szolgáló eszköz- és intézményrendszer.....	17
4.2. Javaslat a koncepció és a változások nyomon követésére, a felülvizsgálat rendjére	17

A településfejlesztési koncepció rövid összefoglalása

1. JÖVŐKÉP

1.1. A település jövőképe a társadalmi, gazdasági, táji, természeti és épített környezetére vonatkozóan

1. Decs nagyközség a jövőben jó életminőséget biztosító, a helyi adottságokat figyelembe vevő, identitását megtartó, fenntarthatóan fejlődő településsé kíván válni.
2. A települést vonzóvá kell tenni új gazdasági vállalkozások megtelepülése és a meglévők fejlesztése számára.
3. Kiemelt cél a helyben történő foglalkozást nyújtó munkahelyek számának növelése.
4. Az Önkormányzat a helyben működő vállalkozásokat fontosnak tartja és működésüket az önkormányzat lehetőségeinek keretei között segíti.
5. A település hosszútávon a település természeti, kulturális, történeti értékekben gazdag adottságaira alapozva a helyi társadalom, a gazdaság és a természeti környezet három alappilléreire alapozza fejlődési pályáját.
6. A település a környékbeli és szomszédos településekkel (különösen Szekszárd, Ócsény, Sárpilis, Bátaszék) jó viszonyt ápol és együttműködik.
7. A település teljeskörű alapfokú ellátással rendelkezik, amelyeket folyamatosan tovább fejleszt a közigazgatás, az oktatás-nevelés, az egészségügyi és szociális ellátás, a lakossági szolgáltatások és a település identitását, közösségi életét segítő funkciók területén.
8. Az 5113. sz. Szekszárd - Várdomb összekötő út átkelési szakaszának új nyomvonalra helyezésével a lakóterületeit élhetőbbé és biztonságosabbá kívánja tenni.
9. Az Önkormányzat a lakókörnyezet rendezettségének fokozására és a természeti környezet védelmére irányuló intézkedésekkel kívánja a lakosság életkörülményeit javítani.
10. A településen található szegregátumokat komplex program keretében fel kell számolni (közművesítés, útépités, ingatlan-gazdálkodás)
11. A település az idegenforgalom fejlesztését a település néprajzi értékeinek bemutatására, a Gemenci természetjáró-, kerékpáros-, és vadász-turizmusra, valamint a szőlőhegyi borturizmusra építi.

1.2. A településfejlesztési elvek rögzítése

A településfejlesztési elvek az Országos Területfejlesztési Koncepció alapján kerültek meghatározásra:

a) Szubszidiaritás és decentralizáció

A szubszidiaritás és decentralizáció elve alapján a területpolitikában egy térség fejlesztését azon a legalacsonyabb területi szinten kell kialakítani és végrehajtani, ahol a feladat elvégzéséhez a legtöbb információ áll rendelkezésre, és a legtöbb érdek kapcsolódik a feladat megvalósításához.

b) Térségi és táji szemlélet, valós térszerveződések követése

A településfejlesztési intézkedések hatása nemcsak a település közigazgatási határain belül érződhet, hanem a térséget, valamint a tájat is befolyásolhatja. A táji és természeti környezeti elemek által meghatározott és a társadalmi gazdasági tevékenységek által alakított területi rendszerek, melyekben az egyes tájalkotó elemeket (domborzat, talaj, vízrajz, növény és állatvilág, társadalom) érintő beavatkozások kihatással vannak a többi elemre is, valamint a helyi gazdasági és társadalmi tevékenységeket is befolyásolják. Ezért a fejlesztések során a beavatkozás célterületét érintő tájak sajátosságait, változásait, működési mechanizmusát is figyelembe kell venni.

c) Fenntarthatóság elve

A fejlesztési beavatkozások esetében a fejlesztések alapját adó erőforrás gazdálkodás nem veszélyeztetheti a jövő generációinak esélyét arra, hogy szükségleteiket biztonságosan kielégítsék. A fenntartható települési rendszerekben a helyi gazdasági folyamatok nem veszélyeztetik a helyi természeti és épített környezetet, nem okozzák az erőforrások kimerülését.

d) Rendszerszemlélet, programozás, integrált fejlesztés

A településfejlesztési politikának fokozottan figyelembe kell vennie a nemzeti, térségi szintű gazdasági, társadalmi törekvéseket a fejlesztéseknél. A helyi adottságokon alapuló cselekvési terveket kell alkotni, nem elegendő a már bekövetkezett változásokra megfogalmazni válaszintézkedéseket. A fejlesztéseknek az átfogó jövőkép megvalósulását kell segíteniük, egymásra épülő intézkedések láncolatát alkotva.

e) Hatékonyság és koncentráció

A településfejlesztési koncepció a hatékonyság elvének érvényesítésére törekszik a legkritikusabb pontokon történő, leghatékonyabb beavatkozás érdekében.

f) Nyilvánosság, partnerség

Korunkban egyre nagyobb hangsúlyt kap a nyilvánosság és a közösségi részvétel a településfejlesztési ügyekben. A településfejlesztési koncepció tartalmát a lakossággal, a helyi társadalmi és civil közösségekkel, egyesületekkel és a helyi gazdasági szereplőkkel egyeztetni kell, aminek menetét a partnerség rendje szabályozza.

g) Átláthatóság, monitoring és értékelés

A településfejlesztés egy állandó folyamat, mely csak a települési közösség akaratával egységben valósítható meg, folyamatos értékelések mellett, hogy az esetlegesen jelentkező nemkívánatos tendenciák mielőbb megfékezhetőek legyenek.

2. CÉLOK

2.1. A település átfogó fejlesztését szolgáló célok meghatározása

A település átfogó fejlesztését szolgáló céljai a megalapozó vizsgálatban meghatározott adottságok ismeretében kerültek meghatározásra.

Elsődleges cél az életminőség javítása, a település népességmegtartó képességének fejlesztése, a természeti és kulturális erőforrásokhoz történő alkalmazkodás, a táji, települési hagyományokra építkezés, a természeti környezet értékeinek megőrzése.

2.1.1. Átfogó fejlesztési célok - figyelembe véve a 2014-2020 időszakra meghatározott Operatív Program céljait

a) Térség-specifikus erőforrásokra épülő, azokat gyarapító gazdasági növekedés és foglalkoztatás-bővítése:

- Helyi- és térségi erőforrások hasznosítása, gazdagítása (gazdaságfejlesztés);
- Szekszárd város és a városkörnyék együttműködésének javítása;
- A térség foglalkoztatási potenciáljának bővítése;
- Térségi szinten meghatározó ágazatok (mezőgazdaság, ipar, idegenforgalom) fejlesztése.

b) Élhető és az üzleti szereplők számára vonzó település kialakítása:

- A lakókörnyezet minőségének javítása;
- Környezeti, egészségügyi paraméterek javítása;
- Fizikai aktivitást szolgáló rekreációs lehetőségek kínálatának bővítése;
- Napi tevékenységek ellátását szolgáló, helyi igényekre szabott közlekedési és egyéb közszolgáltatás biztosítása;
- Munkavállalókat és a munkába járást támogató települési környezet, infrastruktúra, közszolgáltatások működtetése;
- A gyermekvállalási kedv fokozása (pl. gyermek- és családbarát közterületi és közszolgáltatási beavatkozásokkal);
- Egészséges szabadidő eltöltés feltétel-rendszerének biztosítása;
- Egészségügyi szolgáltatások fejlesztése.

c) Helyi közösségek megerősítése és öngondoskodó képességük javítása:

Átfogó cél, hogy a helyi társadalom képes legyen kialakítani a saját jövőképét, feltárni belső erőforrásait és megvalósítani az ezekre épülő fejlesztéseket.

Célok:

- A közösség-vezérelt helyi fejlesztések támogatása;
- A vidéki és városi közösségek partnerségi kapcsolatának elősegítése, erősítése;
- A település lakóinak és civil szervezeteinek a gazdasági és közéletbe való hatékony bekapcsolódásának elősegítése, ösztönzése.

2.1.2. A település átfogó fejlesztési céljai a három alappillér (társadalom, környezet, gazdaság) vonatkozásában

a) Társadalom: A település népességének megtartása, életszínvonalának növelése

Az Önkormányzat fő céljai közé tartozik a népesség megtartása. Ennek érdekében meg kell őrizni és fejleszteni kell a helyi munkalehetőségeket, a meglévő ellátásokat és szolgáltatásokat mind az oktatás, az egészségügyi és szociális ellátás, az igazgatás és a közművelődés területén.

Fontos célkitűzés a település identitását megalapozó kulturális értékeinek megőrzése és minél szélesebb körben történő népszerűsítése.

b) Környezet: A természeti és épített környezet megóvása, fenntartható fejlesztése

A település természeti- és épített környezeti értékeit meg kell óvni. A fenntartható fejlődés elveinek figyelembe vétele mellett a természeti értékeket bemutatathatóvá kell tenni. Az épített örökség emlékeinél a bemutatathatóság mellett az építészeti értékeket megtartó funkciók (lakó-, közösségi-, turisztikai) megtalálása és megvalósítása is fontos feladat.

A települési környezet javításának kiemelt területe a közlekedési és közmű-ellátási infrastruktúra fejlesztése.

A település energiagazdálkodásának optimalizálása érdekében ösztönözni kell a környezetbarát megújuló energetikai rendszerek elterjedését.

c) Gazdaság: A helyi gazdaság fejlesztése

A népességmegtartó képesség javítása szempontjából legfontosabb a helyi munkahelyek teremtése, elsődlegesen a versenyipiaci szereplők oldaláról, másrészt az Önkormányzat részéről.

A település természeti és épített környezeti, valamint kulturális értékeire alapozva cél a turizmusba történő egyre intenzívebb bekapcsolódás.

2.2. Részcélok és a beavatkozások területi egységeinek meghatározása

2.2.1. Társadalom: A település népességének megtartása, életszínvonalának növelése

a) Az alapellátás fejlesztésére, egészségügy fejlesztésére irányuló javaslatok:

- Megfelelő színvonalú egészségügyi alapellátás biztosítása, valamint az egészségügyi infrastruktúra (épület és eszközállomány) fejlesztése.
- A környékbeli kórházak (Szekszárd, Baja) elérhetőségének javítása.
- Egészséget befolyásoló tényezőkről (pl. táplálkozásról, dohányzásról, mentális egészségről, tudatmódosító szerek használatáról) szakmai programok, tájékoztatók tartása.
- A helyi alapellátásban dolgozók bevonásával települési egészségterv elkészítése.
- Szűrővizsgálatok elérésének lehetővé tétele helyben, vagy környékbeli településen.
- Az egészségügyben dolgozók számára kedvező foglalkoztatási feltételek biztosítása.

b) A település népességmegtartó erejének fokozására irányuló javaslatok:

- A lakosság helyben maradását elősegítő fejlesztések: helybeli foglalkoztatási lehetőségek bővítése, az alapellátás biztosítása, az életminőség javítása, más településeken található munkahelyek megközelíthetőségének javítása (tömegközlekedés).

- A helyben történő foglalkoztatásra, valamint Szekszárd közelségére alapozva minőségi lakóterületek, zöldterületek, játszóterek kialakítása, amely segíti a családok letelepedését.
- A család és a munkahely összehangolását segítő gyermekjóléti és szociális nappali szolgáltatások infrastruktúrájának további kialakítása, fejlesztése (pl. bölcsőde, családi napközi). Ennek fejlesztése történhet helyben, illetve más településsel, településekkel társulva.
- A lakóterületek színvonalának javítása (burkolt utak, járdák, közművek, zöldterületek, utcafásítás).

c) **Oktatás, kultúra, humán infrastruktúra fejlesztésére irányuló javaslatok:**

- Az oktatási létesítmények és háttéreszközeik folyamatos fejlesztése.
- Az általános iskola és az óvoda színvonalának folyamatos emelése, a fenntarthatóság, az esélyegyenlőség, a fizikai és infokommunikációs akadálymentesítés, valamint a környezettudatosság elveinek figyelembe vételével.
- A település és a környék természeti és épített környezeti értékeinek, a helyi hagyományok, a település történetének bemutatása, ismertetése elsősorban a fiataloknak szervezett programokkal.
- A művelődési ház felszereltségének fejlesztése a helyi közösségi és ifjúsági aktivitás feltételeinek javítása érdekében.
- A könyvtár színvonalának, kínálatának fejlesztése eszközbeszerzéssel, programok szervezésével.
- A szakképzett munkaerő helyben tartását segítő intézkedések megtétele.
- A civil szervezetek működésének, tevékenységének támogatása, összehangolása.

d) **Szociális szolgáltatások fejlesztésére irányuló javaslatok:**

- A szociális ellátás színvonalának fejlesztése a gyermekjóléti szolgáltatás, a gyermekek napközbeni ellátása terén.
- Az időskorúak ellátási rendszerének javítása, a házi segítségnyújtás fejlesztése.
- Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás kialakítása.
- Képzések szervezése, tanfolyamok elérhetővé tétele a tartósan munkanélküliek, hátrányos helyzetűek számára.

2.2.2. Környezet: A természeti és épített környezet megóvása, a települési környezet fenntartható fejlesztése

a) **A környezetvédelemre, természetvédelemre és az épített környezet védelmére irányuló javaslatok:**

- A zavaró hatású gazdasági tevékenységek megfelelő védőtávolságának biztosítása településrendezési eszközökkel.
- A szakszerűtlenül megépített, bizonytalan szigetelésű szennyvíz-szikasztók, szennyvíztárolók megszüntetése.
- A szelektív hulladékgyűjtés fejlesztése, az illegális hulladéklerakások megszüntetése a település teljes területén.
- A külterületi utak – kiemelten a Szőlőhegyi út - megerősítése.

- Vízkár-megelőző intézkedések.
  - A külterület – különösen a szőlőhegy - tájképi értékeinek megőrzése, a helyi védelemre érdemes természeti területek, művi értékek feltérképezése, helyi rendelettel történő védelem alá helyezése (megtörtént).
  - A klímaváltozás kedvezőtlen hatásait csökkentő helyi alkalmazkodási stratégiák meghatározása (zöldterület fejlesztési program, helyi termék előállítás és fogyasztás elősegítése, házi komposztálás és csapadékvíz gyűjtés lehetőségének biztosítása, talajvédő fölművelési módszerek népszerűsítése).
- b) **A lakosság életkörülményeinek folyamatos javítására irányuló javaslatok:**
- A munkába járás infrastrukturális feltételeinek biztosítása az igényekhez hangolt helyközi járatok, akadálymentes várakozóhelyek kialakításával.
  - Közösségi- és sportlétesítmények, valamint közterületek akadálymentesítése.
  - Közbiztonság javítása a rendőrség és polgárőrség együttes segítségével.
  - A közterületek, közparkok, települési zöldfelületek folyamatos karbantartása, fejlesztése.
  - A belterületi utak burkolatainak megerősítése, járdák létesítése szükség szerint.
- c) **A település esztétikusabbá tételére irányuló javaslatok:**
- A település életében meghatározó, köztulajdonban lévő tárgyi, építészeti, műemléki vagy helyi védettség alatt álló értékek igény szerinti értékmegőrző felújítása, fejlesztése.
  - A közigazgatási és közszolgáltatási funkciót ellátó épületek (községháza, orvosi rendelő, általános iskola, óvoda, művelődési ház, stb.) jó karban tartása.
  - A közterületek rendezettségének fokozása.
  - Zöldterületek ápolása és fejlesztése.
  - A településen található természeti és épített örökség megóvása.
  - A leromlott településrészek – Tabán - rehabilitációja.

2.2.3. Gazdaság: A helyi gazdaság fejlesztése

- a) **Munkahely-teremtésre, gazdaságfejlesztésre, a helyben foglalkoztatottság növelésére, tartós munkanélküliség kialakulásának megakadályozására irányuló javaslatok**
- A helyi vállalkozások működésének segítése.
  - Új vállalkozások számára új gazdasági területek kijelölésével letelepedési lehetőség biztosítása.
  - A gazdasági területeken a helyi sajátosságokon alapuló mezőgazdasági, valamint a környezetet nem zavaró ipari és szolgáltató tevékenységek megtelepedésének ösztönzése.
- b) **A mezőgazdaság fejlesztése**
- Az időjárástól független, egész évben használható külterületi utak kiépítésével, a hiányzó infrastruktúra kialakításával a termelési lehetőségek javítása.
  - A termelőket összefogó, érdekeiket a természetben, tárolásban, szállításban és az értékesítésben képviselő és segítő szervezet (szövetkezet) létrehozása.

- A nagytáblás mezőgazdasági területek mellett a kiskertek művelésének ösztönzése helyi „kézműves” termékek előállítására céljából.
- A termőföldeken a piac által keresett termények termesztése.
- A belvívveszélyes területek lehetőség szerint extenzív állattartás céljára hasznosítandók.
- A nagytáblás mezőgazdasági művelés esetében törekedni kell a piaci igényekhez alkalmazkodó, sokszínű növénykultúra kialakítására.
- Növénytermesztésnél a kertészeti kultúrák (szőlő-, gyümölcs-, zöldség-termesztés) fejlesztése támogatandó.
- A településrendezési eszközökben a fenntartható fejlesztés figyelembe vételével a tevékenységhez szükséges építési feltételek meghatározása szükséges.

c) **A turizmus fejlesztése**

Decs belterülete két nagy forgalmú turisztikai körzet között fekszik, azonban a falunak csak csekély haszna van ezekből. A Szekszárdi borvidékhez tartozó Szőlőhegy alapvetően Szekszárd vonzásában él, pedig itt több nagy borászat és vendéglátó létesítmény is található (Takler kúria, Fritz borház és panzió, Panzió a Fehér tehénhez, Decsi-hegyi apartman, Pataki tanya, Provence birtok, Kehl pince). A Gemenci erdő pedig átjárhatatlan kerítéssel van leválasztva a falu felől, mind a horgászni vágyókat, mind a túrázókat kizárva, akik csak Pörböly vagy Keselyűs felől léphetnek be a védett erdő területére.

A turizmus élénkítése érdekében teendő javaslatok:

- A Sárköz kulturális örökségének ápolása és népszerűsítése (arra alkalmas épületekben további néprajzi bemutatóhelyek, tájjellegű vendéglátó-helyek kialakítása, a műemléki jelentőségű terület (községközpont) revitalizációja).
- Helyi szálláshelyek (falusi turizmus, panziók, vendégházak) jobb kihasználása és a programkínálat bővítése, a közreműködők segítése.
- Szekszárd – Bátaszék kerékpárút kiépítése az 56. úttal párhuzamosan.
- A borturizmus fejlesztése elsősorban a szőlőhegyi utak minőségének javításával
- Településmarketing erősítése, amely tudatosan és szervezeten dolgozza ki a települési célokat, elképzeléseket a turizmus területén is: a település és környékét bemutató népszerűsítő kiadványok készítése, az interneten való folyamatos megjelenés biztosítása.
- Együttműködés a Gemenc Zrt-vel a gemenci és a decsi turizmus összehangolására. Kívánatos lenne a falu irányából a Gemenc területére a gyalogos és kerékpáros túrázók számára bejárési lehetőséget biztosítani legalább a Szomfovai erdészháznál és a Lankóci gátórháznál. Ennek lehetőségét az Önkormányzatnak a Gemenc Zrt.-vel és a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatósággal szükséges egyeztetnie.

2.2.4. A jövőkép, a településfejlesztési elvek, az átfogó cél és a részcélok kapcsolata

A település prognosztizált kívánatos jövőképe a településfejlesztési elveken nyugvó átfogó, illetve részcélok összehangolt megvalósításával teljesülhet.

Decs településfejlesztési koncepciójának célrendszere illeszkedik a település megalapozó vizsgálatában feltárt adottságokhoz.

Az önkormányzat a szubszidiaritás elvét alkalmazva kötelező feladatain túlmenően a helyi közösség életminőségét javító intézkedéseket a partnerségi egyeztetések alkalmazásával a lakosság részvételével, véleményének bevonásával dolgozza ki.

A célok megvalósítása is fenti elven történik. A műszaki jellegű fejlesztések megvalósítása helyi vállalkozások bevonásával munkahely-teremtést, valamint a megvalósított fejlesztéshez való szorosabb kötődést eredményezhet a lakosság körében.

A település közigazgatási határain túlnyúló fejlesztéseknél a térség és a táj adottságait figyelembe kell venni. A településen túlmutató műszaki fejlesztéseknél - pl. kerékpárút, országos közút - már a fejlesztési elképzeléseknél, a településrendezési eszközök készítésénél fontos a térségi szempontok és a földrajzi adottságok figyelembevétele, a környező települések hasonló jellegű fejlesztési elképzeléseinek kellő ismerete.

A településfejlesztésben a partnerség elvének is érvényesülnie kell. A településfejlesztési koncepció egyeztetésénél a jogszabályban meghatározott államigazgatási szervek megkeresése mellett a partnerség elve alapján fontos a helyi társadalom, a civil szervezetek megkeresése, tájékoztatása.

A településfejlesztési koncepcióban szereplő célok, részcélok megvalósulását, a fejlesztési elképzelések aktualizálását az önkormányzatnak célszerű kellő gyakorisággal (lehetőség szerint akár évente) értékelni.

2.2.5. A fejlesztési célok értelmezése az egyes településrészekre

a) Belterület (településközpont és jellemzően családi házas területek)

A „Társadalom” fejezetben megfogalmazott átfogó fejlesztési célok és az ahhoz kapcsolódó részcélok: az oktatás, kultúra, humán infrastruktúra, a szociális szolgáltatások, az alapellátás, az egészségügy fejlesztése, a népességfogyás megállítása, a település népességmegtartó erejének fokozása (lásd részletesen: 2.2.1. a), b), c), d) pontok) a nagyközség belterületét érintik és ott valósítandók meg. A belterületen található a település intézményei és azok a közösségi épületek, terek, ahol a fenti részcélok megvalósítása értelmezhető.

A természeti és épített környezet megóvásához, a települési környezet fenntartható fejlesztéséhez rendelt részcélok zöme is a belterületen valósítható meg, különös tekintettel a település esztétikusabbá tételére és a lakosság életkörülményeinek javítására vonatkozóan. (lásd részletesen: 2.2.2. a), b), c) pontok).

A helyi gazdaság fejlesztésére irányuló részcélok közül a nem zavaró gazdasági tevékenységek megtelepedése a cél, amelyek lehetőség szerint a helyi sajátosságokon alapulnak.

A 2.2.3. c) pontokban foglalt részcélok teljesítésével a turizmus fejleszthető mind a belterületen, mind pedig a szőlőhegyi területeken is, amely a gazdaság egyéb ágazatai mellett egyre nagyobb szerepet kap. Az értékes épített örökség bemutatása, egyes lakóépületek és a református templom látogathatóvá tétele javasolt.

b) Külterület

A külterületen (tanyák, szőlőhegy) élő lakosság számára is biztosítani kell az emberhez méltó életfeltételeket, környezetet. Az oktatás, kultúra, humán infrastruktúra, a szociális szolgáltatások, az egészségügy fejlesztésére vonatkozó részcélok belterületen valósulnak meg, de lehetővé kell tenni a külterületen élők számára is azok könnyű elérhetőségét, használatát.

A külterületeken fontos az egyedülálló idős emberek rendszeres segítése (a településen a tanyagondnoki szolgálat 2013-ban megszűnt).

A külterület nagy részét termőföldek alkotják, amelyek a mezőgazdaság, mint a település legjelentősebb gazdasági ágazatának alapjául szolgálnak.

A 2.2.3. b) pont a mezőgazdaság fejlesztésére irányuló részcélokat fogalmazza meg, amely a külterületen valósítható meg.

A munkahelyteremtés, gazdaságfejlesztés, a helyben foglalkoztatottság növelése, jövedelemszerzési lehetőségek megteremtése, mint rész cél (lásd részletesen: 2.2.3. a) pont) a külterületi meglévő és tervezett gazdasági területek esetében is megvalósítandó.

Környezetvédelem, természetvédelem, épített környezet védelme

A külterületen (szőlőhegy, majorok) a még meglévő szakszerűtlen, szivárgó szennyvíztárolók, trágyatárolók feltérképezése, , valamint az illegális hulladéklerakók megszüntetése szükséges.

A természetvédelem szempontjából frekvenciát területeken a környezetkímélő gazdálkodást kell előtérbe helyezni.

A külterületen élő lakosság életkörülményeinek folyamatos javítása

A külterületen élők számára a külterületi utak rendbetétele és egészséges ivóvíz biztosítása szükséges.

A településrész esztétikusabbá tétele

A mezőgazdasági üzemi telephelyeket védőfásítással javasolt körülvenni.

Turizmus fejlesztése

A turizmus palettájának színesítésére főként a szőlőhegyi területek (borturizmus) kínálnak lehetőséget.

3. KIINDULÓ ADATOK A TOVÁBBI TERVEZÉSI FELADATOKHOZ

3.1. A stratégiához és a településrendezési eszközök készítéséhez szükséges társadalmi, gazdasági és környezeti adatok meghatározása

A fejezetre vonatkozó részletes adatokat a településfejlesztési koncepció mellékletét képező „**Decs nagyközség megalapozó vizsgálata a településfejlesztési koncepcióhoz 2019.**” című anyag tartalmazza.

3.1.1. Demográfiai adatok

A nagyközség lakónépességének alakulása:

Év	1910	1920	1930	1941	1949	1960	1970	1980	1990	2001	2011	2015	2018
Fő	3688	4312	4789	5120	5502	5180	4611	4338	4092	4220	3839	3802	4111

Országos tendencia a népesség fogyása, a társadalom előregedése, ez alól Decs sem kivétel. A település városkörnyéki agglomerációban való fekvése miatt azonban az utóbbi években a népességszám csökkenése megállt, sőt némi növekedés is mutatkozott.

A népességszám nagy távú stabilizálásához központilag irányított falufejlesztési- és a hátrányos helyzetű térségekre – mint pl. a Dél-Dunántúl jelentős része - koncentráltó vidékfejlesztési politika következetes alkalmazására lenne szükség.

3.1.2. Gazdasági adatok

A település népességmegtartó erejének fő összetevője a munkalehetőségek helyben való biztosítása. Önálló vállalkozásokban és mezőgazdasági vállalkozásokban is dolgoznak helyben.

Az eljáró, ingázó dolgozók száma jelentős, túlnyomó részük Szekszárdra jár dolgozni. Ezen kívül az oktatásban és a közigazgatásban dolgozók száma is jelentős.

Foglalkoztatott	Inaktív kereső	Munkanélküli	Eltartott
1296	1337	271	935

A népesség megoszlása gazdasági aktivitás szerint (fő) (Forrás: KSH, 2011)

Jelentősebb helyi vállalkozások:

- Takler Kft. (borászat, szálláshely)
- Fritz tanya - Faktor Kft. (borászat, szálláshely)
- Invenio Kft. (mezőgazdaság)
- Gemenci Erdő és Vadgazdaság (erdőgazdálkodás)
- Szabolcsi Kft. (mezőgazdaság)
- Decsi Pék Sütőipari Kft. (pékség)

3.1.3. Környezeti adatok

a) Elhelyezkedés, közlekedés

Decs nagyközség Tolna megye délkeleti részén, közúton Szekszárdtól 12 km, Bátaszéktől 15 km, Bajától 35 km, Pécstől 66 km, Budapesttől 160 km távolságban található. A településen áthalad a 46-os számú Sárbogárd – Szekszárd - Bátaszék vasútvonal.

A település közlekedési kapcsolatai jók: a település külterületén áthalad az M6 autópálya és az 56. sz. Szekszárd – Udvar országos főút. A belterületen áthaladó 5113. sz. út Szekszárd és Bátaszék irányába, de az M6 autópálya felé is kapcsolatot teremt. Baja elérhetőségét azonban jelentősen javíthatná egy Decs és Pörböly között kiépítendő út.

Decsen vasútállomás helyben található, az áthaladó járatokkal Szekszárd, Bátaszék, Baja és Budapest is közvetlenül elérhető.

Decs keleti határát érinti a Duna, mint fontos nemzetközi víziút, Decsen azonban kikötő nem létesült és a Gemenci erdő védelme miatt nem is tervezett.

A településhez a legközelebbi – nem nyilvános - repülőtér (2-3 km) Őcsényben található.

b) Épített környezet

A település épületállományának nagy részét családi házas lakóingatlanok képezik, de a Váci Mihály utcában többlakásos lakóépületek is találhatóak. Az épületállomány többi részét az intézmények és vállalkozások épületei alkotják.

A statisztikai adatok szerint Decsen 2018-ban 1503 lakás állott. A település 4111 fős népességére tekintettel a 100 lakásra jutó lakosság 274 fő, ami jelentősen meghaladja a megyei átlagot (235 fő/100 lakás).

c) Természetvédelem

Decsen több természetvédelem alatt álló terület található. A közigazgatási terület keleti részén a Gemenci erdő és a Lankóc-csatorna menti sáv magterületnek, míg a Szekszárd-Bátai-főcsatorna menti sáv ökológiai folyosónak minősülnek.

Magyarország Területrendezési Terve szerint a Gemenci erdő és a szőlőhegy tájképvédelmi terület övezetbe tartoznak. A tájképvédelemmel kapcsolatos előírásokat a településkép-védelmi rendeletben kell szerepeltetni.

3.2. A meghatározott területigényes elemek alapján javaslat a műszaki infrastruktúra fő elemeinek térbeli rendjére és a terület-felhasználásra irányuló településszerkezeti változtatásokra

A jelentősebb tervezett településszerkezeti változtatási igények:

3.2.1. Közlekedés

5113. út települést elkerülő új nyomvonal

Decs belterületét az 5113. sz. Szekszárd – Várdomb országos mellékút kapcsolja be az ország közúti vérkeringésébe, egyúttal ezen úton lehet eljutni Szekszárd és Bátaszék, továbbá az M6 autópálya felé is. Az 5113. út decsi átkelési szakasza azonban szűk keresztmetszetű és vonalvezetése is kedvezőtlen. Ezért már a 2008-ban elfogadott településrendezési terv is új nyomvonalat javasolt az 5113. út számára a vasút melletti út illetve a Szövetkezet utca felhasználásával. E nyomvonal vasútállomás előtti szakasza az Ady Endre és Hunyadi utca között megfelelően kiépített, északi és déli folytatása azonban hiányzik. A Szövetkezet utca lakókörnyezetébe azonban országos mellékút bevezetése környezetvédelmi és forgalomtechnikai okokból is aggályos, ezért nem javasolt.

Az átkelési szakasz helyzetének javítására új, alternatív javaslat merült fel: A belterületet keletről elkerülő út kiépítése, mely északon Őcsény közigazgatási területéről indulna, a belterülettől keletre 100-200 méterre haladna és a Fő utca déli végén kapcsolódhatna a meglévő úthoz. Ez az út jelenleg nem szerepel a megyei területrendezési tervben, ezért jelenleg a településrendezési eszközökben sem szerepeltethető.

Decs – Pörböly között helyi gyűjtőút kiépítése

Decs és Pörböly között Alsónyék közigazgatási területének érintésével szükség lenne egy helyi gyűjtőút kiépítésére. Jelenleg a Decs – Pörböly távolság közúton 20 km, a tervezett úton viszont 11 km lenne, vagyis ezáltal a Decs – Baja távolság 9 km-rel rövidülhetne. Ez az útvonal Tolna megye területrendezési tervének leíró részében is szerepel.

Délnyugati tehermentesítő út

Az Önkormányzat pályázat segítségével egy mezőgazdasági tehermentesítő utat kíván kiépíteni a Szőlőhegyi út belterületi csatlakozásától a belterület déli határán a Pilissy Elemér utca felé, majd a vasút keleti oldalán az 5113. sz. útig.

Dombóvár – Bába kerékpárút decsi szakasza

Decs közigazgatási területét érinti a tervezett Dombóvár – Mágocs – Egyházaskozár – Aparhant – Bonyhád – Szálka – Alsónyék – Bába térségi kerékpárút (ennek még egyetlen szakasza sem létezik). Az elképzelt nyomvonal Szálka felől a Mausz kápolnától átvágva a szőlőhegyet a szőlőhegyi út mentén halad kelet felé, majd dél felé fordul Várdomb-Újberekpuszta irányába.

Szekszárd – Decs kerékpárút az 56. út mentén

A megyei szerkezeti terv tartalmazza a Szekszárd és a Decsi szőlőhegy összeköttetést is az 56. út mentén (a határozat szövegéből azonban ez kimaradt). Ennek Szekszárd közigazgatási területét érintő szakasza már kiépült az 56. út – 5114. út körforgalmú csomópontjáig (Szőlő utca).

Helyi kerékpárutak

Decs külterületét érinti a Tolna megye területrendezési tervében szereplő térségi jelentőségű Duna jobbparti (Dunaújváros – Paks – Gerjen – Bogyszló – Keselyús – Pörböly – Bába – Dunaszekcső) kerékpárút, mely a térségben a Duna szilárd burkolattal ellátott árvízvédelmi töltésén halad. Decs területén biztosítani kellene a túra-kerékpározók feljutási lehetőségét az árvízvédelmi töltésre.

Lakossági igény merült fel Decs és Őcsény helyi kerékpárúttal történő összeköttetésére.

3.2.2. Új gazdasági területek kijelölése

A meglévő vállalkozások területigényes fejlesztésére és új vállalkozások megtelepedése számára – ahol ezt jogszabályon alapuló korlátozó tényezők nem tiltják és környezetvédelmi szempontokkal nem ellentétes – lehetőséget kell biztosítani.

A több, jellemzően mezőgazdasági jellegű vállalkozás által használt, a belterülettől délre fekvő volt Egyetértés Tsz major környékén a jövőben várható vállalkozói igények számára területi fejlesztés javasolt nyugati irányban.

A működő és fejlesztésre alkalmas külterületi mezőgazdasági üzemeket (pl. Újberekpuszta, a volt Állami Gazdasági sertéstelep, Prücsök-tanya, Ledniczki-tanya) célszerű beépítésre szánt övezetbe (elsődlegesen különleges mezőgazdasági üzemi területbe) sorolni.

3.2.3. Lakóterületek fejlesztése

A lakóterületi fejlesztéseket belterületen, illetve a belterülethez szervesen kapcsolódó módon kell megvalósítani.

A 2008-ban elfogadott településrendezési terv jelentős nagyságú (160 db új telek) új lakóterületet tervezett a belterülettől nyugatra. A terület lakóterület-fejlesztés céljára továbbra is fenntartandó.

3.2.4. Közintézmények fejlesztése

Új közintézményeket elsődlegesen a településközpont vegyes övezet területén kell elhelyezni.

A református egyház részéről igényként merült fel a hatályos rendezési zöldterületbe sorolt régi református temető területének visszaminősítése temető területbe.

3.2.5. Rekreációs területek

A 2008-ban elfogadott településszerkezeti tervben a belterülettől nyugati irányban, de az autópályától keletre a Szőlőhegyi út mentén egy új, nagy kiterjedésű különleges üdülő-rekreációs terület került kijelölésre. A területen eddig üdülési-rekreációs célú fejlesztés nem valósult meg, de ennek lehetősége még vizsgálendő. Ugyancsak üdülési-rekreációs funkció jelent meg a belterülettől délre fekvő volt homokbánya-tó területén.

A turizmus-idegenforgalom céljára alkalmas területeket (pl. Cserenc, Szomfovai pihenőház, Lankóci vízügyi múzeum, Lassi méhészeti kiállítás) a jövőben is elsődlegesen ilyen célra kívánatos fenntartani.

A szőlőhegyen olyan szabályozásra van szükség, ami elősegíti a vendéglátás és bor-turizmus további fejlesztését.

3.3. Az örökségi értékek és a védettség bemutatása, javaslatok az örökség védelmére és az örökségi érték alapú, fenntartható fejlesztésére

A Sárközi tájházának (Kossuth u. 36.) köszönhetően Decs a Magyarországi tájházak hálózata című világörökség várományos területek körébe tartozik.

A nagyközség jelentős műemléki értékekkel rendelkezik, amely egyrészt a műemlék református templomnak, a Mausz-kápolnának, a Sárközi tájháznak és további 12 db műemléki védettségű lakóingatlanok köszönhető. Decs központjának nagy része műemléki jelentőségű területnek minősül.

Műemléket érintő átalakítások, felújítások esetén a vonatkozó országos előírásokat kell betartani. A szakmai felügyeletet az illetékes örökségvédelmi hatóság biztosítja.

A település fentiekén túl 53 db (52 épület és egy emlékmű) helyi védelem alá helyezett építészeti értékkel is rendelkezik. A helyi védelem alá tartozó épületekre vonatkozó külön előírások a helyi településképi rendeletben kerültek meghatározásra.

A helyi védelem alatt álló építmények jegyzékét a településképi védelméről szóló 17/2017. (XII. 18.) ök. rendelet 1. melléklete tartalmazza.

Az örökségi értékek (műemlékek, helyi védettségek) fenntarthatósága szempontjából fontos a megfelelő funkció megtalálása, az épületek folyamatos használatának biztosítása. A kihasználatlan épületeknek olyan funkciókat kell keresni, hogy a használat során az építészeti értékek lehetőség szerint ne sérüljenek.

Az építészeti értékű épületek, építmények felújítását, jó karbantartását a kötelező előírások mellett az Önkormányzatnak ösztönöznie kell és lehetőségeihez mérten célszerű támogatni. Az Önkormányzatnak fel kell hívnia a tulajdonosok figyelmét a pályázati lehetőségekre, azokon való részvételhez szakmai segítségnyújtás biztosítása javasolt.

A lokálpatriotizmus erősítését segíti ezen értékek honlapon történő közzététele, ismertetése, valamint helyben történő kitáblázása.

A régészeti értékek védelme és fenntarthatósága a rájuk vonatkozó elvek és jogszabályok alapján értelmezendő. Decs régészeti lelőhelyekben „gazdag”, a hivatalos adatszolgáltatás szerint a település közigazgatási területén 26 db régészeti lelőhely található, ebből egy egyedileg védett régészeti lelőhely (Ete mezőváros). Javasolt Ete régészeti feltárt középkori templom-maradványainak romkertként történő bemutatása, ennek konkrét szándéka esetén azonban a hatóságot is be kell vonni az előkészítésbe.

4. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS AZOK NYOMONKÖVETÉSE

4.1. A koncepció megvalósítását szolgáló eszköz- és intézményrendszer

a) A fejlesztési célok megvalósítását segítő, jelentős beruházással nem járó önkormányzati beavatkozások:

- Településrendezési eszközök elkészítése, a koncepcióban szereplő célokhoz szükséges műszaki tartalmak szerepeltetése;
- Befektetők keresése a gazdasági célok eléréséhez;
- A település "reklámozása" a turizmus fejlesztése érdekében;
- Szomszédos, valamint környező önkormányzatokkal való szoros együttműködés, közös kitörési pontok keresése;
- A természeti és épített környezet megőrzésének támogatása;
- Helyi adókedvezmények, építési kedv növelése a magántőke helyben tartása, illetve bevonása érdekében.

b) A fejlesztési célok megvalósításához szükséges lehetséges források:

- Európai Unió források (pályázatok, támogatások);
- Állami források (normatív hozzájárulások, kiegészítő támogatási rendszerek, állami pályázatok);
- Önkormányzat saját bevételei.

Az önkormányzatok anyagi lehetőségei behatároltak, ezért kiemelt szerep jut az Európai Unió, illetve állami forráslehetőségek elnyerésének. Emiatt a naprakész pályázat-figyelés, pályázatok írása az Önkormányzat fontos feladata. Valóban közhasznú projektek esetében a szükséges saját erő biztosítására minden lehetséges eszközt meg kell ragadni.

4.2. Javaslat a koncepció és a változások nyomon követésére, a felülvizsgálat rendjére

A változások nyomon követésére és szükség szerinti felülvizsgálatára, korrekciójára - lehetőség szerint évente - a képviselő-testület munkaterve szerint kerül sor.

A települési célok megvalósításához szükséges intézkedések folyamatos nyomon követése kívánatos, amelyre célszerű téma-felelősöket kinevezni.

DECS NAGYKÖZSÉG

ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA

2019.

Elfogadva a 187/2019. (XII. 18.) sz. kt. határozattal

Építészeti értékvizsgálat

Tartalomjegyzék

Bevezetés

1. Örökségvédelmi vizsgálat

1.1. A település történeti leírása

1.2. A település régészeti örökségének felmérése

1.3. A védett műemléki értékek települési értékleltára

1.3.1. Világörökségi és a világörökségi várományos helyszínek és területek

1.3.2. Az országos építészeti örökség elemei

1.3.3. Védetté nyilvánított régészeti lelőhelyek és nyilvántartott régészeti lelőhelyek

1.4. A helyi építészeti örökség települési értékleltára

1.4.1. Településszerkezet

1.4.2. Telekstruktúra, utcavonal-vezetés

1.4.3. Utcaképek, utcakép-részletek

1.4.4. Egyéb településkarakter elemek

1.4.5. Építményrészletek (anyaghasználat, tömegformálás, homlokzati kialakítás)

1.4.6. Táj- és kertépítészeti alkotások, egyedi tájértékek, növényzet

1.4.7. Szobrok, képzőművészeti alkotások, utcabútorok

2. A rendezés során tervezett változások hatáselemzése

2.1. A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában releváns rövid és középtávon tervezett változások ismertetése

2.2. A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában tervezett változások hatásai

2.2.1. a régészeti örökségre,

2.2.2. a történeti településre, település- és tájszerkezetre,

2.2.3. a települési értékleltárban szereplő műemléki értékekre.

3. Értékvédelmi terv

3.1. Az értékleltárban szerepeltetett értékek megőrzését biztosító szempontok és követelmények

3.2. Önkormányzati feladatok

Melléklet:

Örökségvédelmi értékvizsgálati adatlapok

Építészeti értékvizsgálat térképei

BEVEZETÉS

Decs nagyközség közigazgatási területére vonatkozóan 2007-ben az akkor készített településrendezési terv részeként az akkor hatályos előírásoknak megfelelően örökségvédelmi hatástanulmány készült (Szerző: PhD. Gere László).

Decs Nagyközség Önkormányzata a 164/2018. (XI. 28.) számú ök. határozatával döntött településrendezési tervének felülvizsgálatáról. Ennek keretében új örökségvédelmi hatástanulmány is készítendő.

Az örökségvédelmi hatástanulmány „a kulturális örökség védelméről” szóló 2001. évi. LXIV. törvény 85/A. § (1) bekezdésének, valamint „a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról” szóló 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendelet (továbbiakban: Korm. rendelet) 83-84. §-ainak előírásai alapján a Korm. rendelet 14. mellékletében szereplő tartalmi követelmények szerint készül.

1. ÖRÖKSÉGVÉDELMI VIZSGÁLAT

1.1. A település történeti leírása

Decs nagyközség Tolna megye délkeleti határszélén, a Duna mentén, a Sárköz területén fekvő település.

A környék a régészeti leletek tanúsága szerint a bronzkorban is lakott volt, a kelták idején pedig már virágzott a mezőgazdaság és kézműipar. A település külterületén haladt keresztül a Mursa (Eszék) – Aquincum (Óbuda) közti római hadiút, ezért számos római kori lelet bukkant elő.

A település nevét nyelvészeink a Géza-Geicsa-Gyécsa személynévből származtatják, és feltételezik, hogy e környék a honfoglalást követően fejedelmi birtok lehetett, és besenyő népesség telepedett meg itt.

A község közigazgatási területén a mai belterülettől nyugatra feküdt Ete mezőváros, a Sárköz legnagyobb települése. 1398-ban a váci káptalan birtoka volt. 1535-ben már városként említik, vásáraitól 1565-ben emlékeznek meg. 1557-ben 155, 1572-ben 192 házzal írták össze. A települést a törökök az 1620-as években vagy bosszúból, vagy az adófizetés nem teljesítése miatt elpusztították. Túlélő lakói Decsre költöztek. Ete templomának rom-maradványát a XVIII. század végén készült I. katonai felmérés térképén még markánsan bejelölték, későbbi térképeken azonban már nem látszik, nyilván a hasznosítható építőanyagot elhordták innen. A régészek a hajdani település egy részét már a XX. század első felében is kutatták, és 1996-tól komplex kutatási program indult a terület feltárására.

Decs első írásos említése mégis viszonylag kései, 1402-ből maradt fenn, midőn IX. Bonifác pápa engedélyt ad a korábbi fatemplom helyén kő-templom építésére. A templomot egy fennmaradt felirat szerint 1516-ban átépítették. A reformáció 1540-ben kezdett elterjedni a Sárköz falvaiban. 1611-ben az addig katolikus templom a reformátusoké lett – vélhetően ekkorra már szinte minden lakos a reformáció követőjévé vált.

A török hódoltság alatt a falu adóit a budai vár őrsége kapta.

A török kiűzése után (1686) a Sárköz egyik legjelentősebb településének számított. 1696-ban mintegy 40 családot írtak itt össze, ami 300-400 fős települést enged sejtetni. 1710-ben pestisjárvány pusztított a községben. 1767-ben a decsiek a dunai halászatból harmadot, a makkoltatásból tizedet fizettek. 1769-70-ben óriási árvíz, 1773-ban pedig hatalmas tűzvész pusztította el a falut, utána országos gyűjtést szerveznek a károsultak megsegítésére. Az I. katonai felmérés térképe már az

újjáépített, szabályosan kifarcellázott települést mutatja. 1788-ban 172 telepes jobbágyot és 47 zsellért írtak össze, vagyis a falu lakos-száma megközelíthette az 1100 főt.

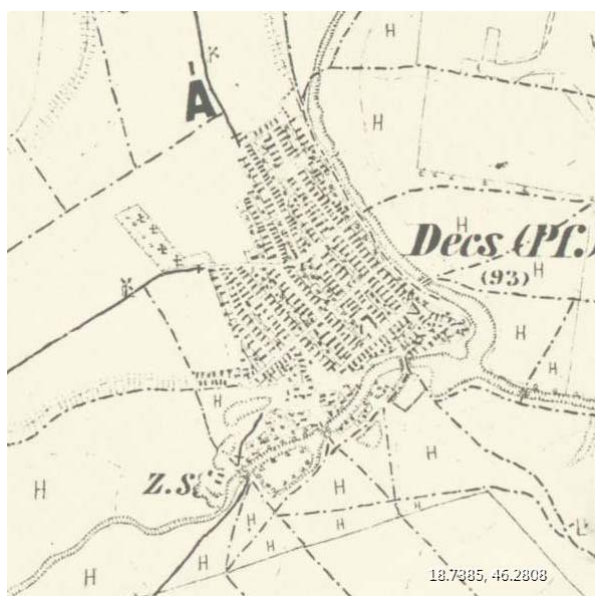
Decs az I. katonai felmérés térképén (1782-85)

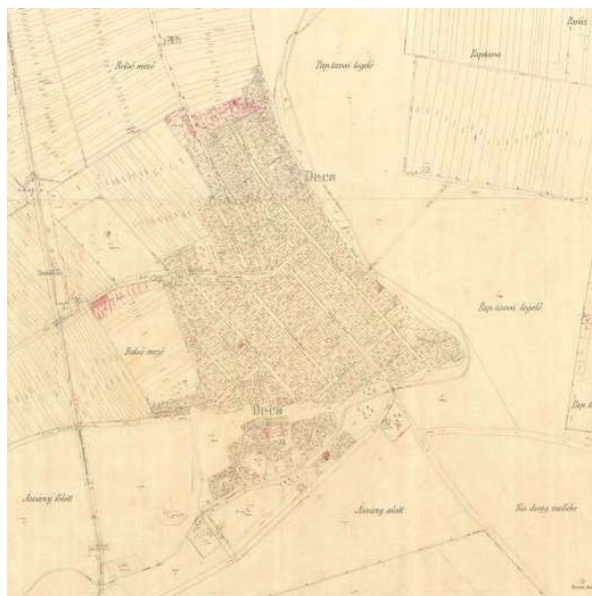
Decs a II. katonai felmérés térképén (1819-69)

(forrás: mapire.eu)

1831-ben kolera járvány szedi áldozatait. 1848-ban sokan csatlakoznak a szabadságharc mellé. 1855-72 között kiépül a Duna védőtöltése. Az ár- és belvíz-mentesített földterületeket művelés alá vették és a jó minőségű földeken sokan meggazdagodtak. 1897-ben megnyílt a Szekszárd-Bátaszék vasútvonal, Decsen létesített állomással.

Decs a III. katonai felmérés térképén (1869-87)

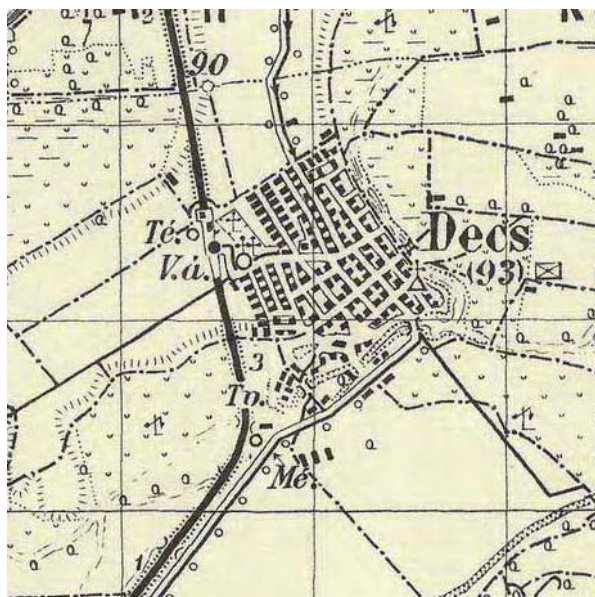

Decs 1902. évi kataszteri térképe

(forrás: mapire.eu)

1925-ben mintegy 4200 fős a község, de ebből 1928 fő – a lakosság majdnem fele – külterületen lakott. A mezőgazdasági munkák lehetősége sok föld nélküli betelepülőt vonzott, akik megélhetést találtak itt.

A II. világháború Decs népességét is megtizedelte, a falu 112 hősi halottat tart nyilván. A 14 zsidó család 50 tagját hurcolták el, és csak 6-8 fő tért haza a háború után. A II. világháború után a földreform során a nincstelenek házhelyekhez és földhöz jutottak a Tereziánumi Alapítvány birtokainak szétosztása által. A község vasúttól nyugatra eső új utcái ekkor keletkeztek.

Decs az 1941. évi katonai térképen

Decs topográfiai térképe (1980 körül)

(forrás: mapire.eu)

1.2. A település régészeti örökségének felmérése

(L. Régészeti örökségvédelmi hatástanulmány)

1.3. A védett műemléki értékek értékléptára

1.3.1. Világörökségi és a világörökségi várományos helyszínek és területek

Decs a Sárközi tájház épülete kapcsán érintett világörökség várományos helyszínekkel a világörökségi várományos helyszínek jegyzékéről szóló 27/2015. (VI. 2.) MvM rendelet alapján.

A Magyarországi tájházak hálózatának jelentős eleme a Sárközi tájház (Kossuth utca 34-36.) Az oldaltornácós népi épület 1863-ban épült. 1952-ben a Háziipari Szövetkezet hozta létre benne a néprajzi gyűjteményt. 2001-ben önkormányzati tulajdonba és működtetésbe került.

1.3.2. Az országos építészeti örökség elemei

A nagyközség a műemléki védettségű épületek számát tekintve rendkívül előkelő helyet foglal el a megyében: egy műemléki jelentőségű terület (községközpont), egy középkori eredetű templom, egy késő-barokk kápolna, továbbá 13 porta lakóházzal, ebből 11 esetben gazdasági épületekkel együtt.

Decs műemlékeinek jegyzéke:

Sz.	törzssz.	azonosító	védelem státusza	védelem fajtája	hrsz.	cím	név
1	11572	17810	MV	MJT	külön táblázat		Decs településközpont műemléki jelentőségű terület
2	9275	14579	MV	M	566/2	Kossuth u. 32-34.	gazdasági épület
3	11467	18467	MV	M	562	Dózsa Gy. u. 19.	gazdasági épület
4	11469	18473	MV	M	501	Fő u. 10.	gazdasági épületek
5	11471	18477	MV	M	456	Fő u. 30.	gazdasági épületek
6	11473	18481	MV	M	182	Öreg u. 7.	gazdasági épületek

7	11474	18484	MV	M	431	Öreg u. 35.	gazdasági épületek
8	11475	18487	MV	M	432	Öreg u. 37.	gazdasági épületek
9	11477	18493	MV	M	515/2	Pilissy E. u. 3.	gazdasági épületek
10	11476	18490	MV	M	36	Öreg u. 60.	gazdasági épületek
11	11468	18470	MV	M	503	Fő u. 6.	gazdasági melléképületek
12	9275	22007	MV	MK			tájház ex-lege műemléki környezet
13	11467	13944	MV	M	562	Dózsa Gy. u. 19.	lakóház
14	11475	13935	MV	M	432	Öreg u. 37.	lakóház
15	11476	13934	MV	M	36	Öreg u. 60.	lakóház
16	11473	17581	MV	M	182	Öreg u. 7.	lakóház
17	11474	13936	MV	M	431	Öreg u. 35.	lakóház
18	11472	17580	MV	M	584	Kossuth u. 22.	lakóház
19	11469	17577	MV	M	501	Fő u. 10.	lakóház
20	11471	17579	MV	M	456	Fő u. 30.	lakóház
21	11477	13933	MV	M	515/2	Pilissy E. u. 3.	lakóház
22	11468	13939	MV	M	503	Fő u. 6.	lakóház
23	9275	14578	MV	M	566/2	Kossuth u. 32-34.	lakóház
24	11470	17578	MV	M	517/1	Fő u. 15.	lakóház
25	11467	18468	MV	MK			lakóház, gazdasági épület műemléki környezete
26	11467	18466	MV	M	562	Dózsa Gy. u. 19.	lakóház, gazdasági épület
27	11469	18472	MV	M	501	Fő u. 10.	lakóház, gazdasági épületek
28	11469	18474	MV	MK			lakóház, gazdasági épületek műemléki környezete
29	11471	18476	MV	M	456	Fő u. 30.	lakóház, gazdasági épületek
30	11476	18489	MV	M	36	Öreg u. 60.	lakóház, gazdasági épületek
31	11477	18492	MV	M	515/2	Pilissy E. u. 3.	lakóház, gazdasági épületek
32	11476	18491	MV	MK			lakóház, gazdasági épületek műemléki környezete
33	11471	18478	MV	MK			lakóház, gazdasági épületek műemléki környezete
34	11477	18494	MV	MK			lakóház, gazdasági épületek műemléki környezete
35	11468	18469	MV	M	503	Fő u. 6.	lakóház, gazdasági épületek
36	11468	18471	MV	MK			lakóház, gazdasági épületek műemléki környezete
37	11470	18475	MV	MK			lakóház fennmaradt rész műemléki környezete
38	11472	18479	MV	MK			lakóház műemléki környezete
39	11475	18468	MV	M	432	Öreg u. 37.	lakóház, gazdasági épületek
40	11473	18480	MV	M	182	Öreg u. 7.	lakóház, gazdasági épületek
41	11474	18483	MV	M	431	Öreg u. 35.	lakóház, gazdasági épületek
42	11473	18482	MV	MK			lakóház, gazdasági épületek műemléki környezete
43	11474	18485	MV	M			lakóház, gazdasági épületek műemléki környezete
44	11475	18488	MV	MK			lakóház, gazdasági épületek műemléki környezete
45	4201	8589	MV	M	2	Öreg u. 70.	Református templom
46	4201	22006	MV	MK			Református templom ex-lege műemléki környezete
47	9275	8590	NYMÉ	M	566/1	Kossuth u. 36.	lakóház, gazdasági épületek (Tájház)
48	10148	8588	NYMÉ	ÁMV	0109/38	Decs kt.	R.k. kápolna (Mausz kápolna)

M: műemlék, MV: műemléki védelem, NYMÉ: nyilvántartott műemléki érték, MJT: műemléki jelentőségű terület, MK: műemléki környezet

A településen műemléki jelentőségű terület található, amely a történeti településközpontot jelenti. Itt található Decs műemlékeinek nagy része, illetve a helyi védelem alatt álló és helyi védelemre javasolt építmények jelentős része. Előbbi épített örökség koncentrált előfordulása miatt a terület egyedi, amely kiérdemelte a védettséget.

Decs műemléki jelentőségű területéhez tartozó ingatlanok:

Hrsz. (cím, megnevezés)

1	Öreg u. 68. – szoc. otthon
2	Öreg u. 68. – református templom (műemlék)
3	Öreg u. 70.
5	Öreg u. 72.
7	Arany János u. 11.
9	Arany János u. 9.
10/2	Arany János u. 9/a.
12	Arany János u. 7.
14	Arany János u. 5.
15	
16	
17	Arany János u. 3.
18	Arany János u. 1.
20	
22	Arany János utca közterület
23	Arany János u. 2.
24	Öreg u. 80.
25	Öreg u. 78.
26	Arany János u. 4.
27/1	Öreg u. 76.
27/2	Arany János u. 6.
28	Öreg u. 74.
29	Öreg utca közterület
31	Öreg u. 66.
32	Öreg u. 64.
35	Öreg u. 62.
36	Öreg u. 60. (műemlék)
38	Pilissy Elemér u. ...
39	Öreg u. 58.
40	Pilissy Elemér u. közterület
41	Öreg u. 56.
42	Pilissy Elemér u. ...
43	Öreg u. 54.
45	Öreg u. 52.
46	Öreg u. 50.
47	Öreg u. 48.
48	Öreg u. 46.
49/1	Öreg u. 44.
49/2	
50	Öreg u. 42.
52	Ady Endre u. közterület
53	Öreg u. 40.
54	Öreg u. 38.
55	
56	Vízszél u. 33.
57	Öreg u. 36.
58	Vízszél u. 32.
59	Vízszél u. 31.
92	Öreg u. 12.

93	Öreg u. 10.
94	Öreg u. 8.
99	Öreg u. 6.
181	Öreg u. 5.
182	Öreg u. 7. (műemlék)
183	Öreg u. 9.
197	Móricz Zsigmond u. 9.
198	Móricz Zsigmond u. 11.
199	Móricz Zsigmond u. 13.
200	Móricz Zsigmond u. 15.
201	közterület (hósi emlékmű)
202	Ócsényi u. 3.
203	Ócsényi u. 5.
204	Ócsényi u. 7.
205	Ócsényi u. 9.
220	Ócsényi u. 39.
221	Ócsényi u. 41.
222	Ócsényi u. 43.
279/1	Ócsényi utca közterület
279/2	Ócsényi utca közterület
279/3	Ócsényi utca közterület
420/1	Ady Endre u. közterület
420/3	Ady Endre u. közterület
420/5	Ady Endre u. közterület
421	Móricz Zsigmond u. közterület
429	Móricz Zsigmond u. 8.
430	Öreg u. 33.
431	Öreg u. 35. (műemlék)
432	Öreg u. 37. (műemlék)
433	Öreg u. 39.
434	Öreg u. 41.
435	Öreg u. 43.
436	Öreg u. 45.
437	Öreg u. 47.
438	Öreg u. 49.
439	Pilissy Elemér u. közterület
440	Öreg u. 51.
441	Pilissy Elemér u. 2.
442	Öreg u. 53.
443	Öreg u. 55.
444	Öreg u. 57.
445	Öreg u. 59.
446	Öreg u. 59.
447	Öreg u. 61.
448	
449/1	Béke u. 1.
449/2	Béke u. 1.
450	Béke utca közterület
451	Béke u. 2.
452	Béke u. 4.
453	Béke u. 6.
454	Béke u. 8.
455	Béke u. 10.
456	Fő u. 30. (műemlék)
457	Arany János u. 17.
458	Arany János u. 15.
459	Arany János u. 13.

460	Arany János u. közterület
461	Arany János u. 8.
462	Öreg u. 63.
463	Öreg u. 65.
465	
466	Arany János u. 10.
467	
468	
469	Arany János u. 12.
470	Fő u. 32.
471/1	Fő utca közterület
471/2	Fő utca közterület
471/3	Fő utca közterület
472	Béke u. 12.
473	Fő u. 23.
475	Béke u. 16.
476	Béke u. 18.
477	Béke u. 20.
478	Béke u. 22.
480	Béke u. 24.
481	Béke u. 26.
482	Béke u. 28.
483	Béke u. 30.
485	Béke u. 32.
488	Kossuth Lajos u. 42.
489	Béke utca közterület
490	Fő u. 28.
491	Béke u. 3.
492	Fő u. 26.
493	Fő u. 24.
494	Fő u. 22.
495	Fő u. 20.
496	Fő u. 18.
497	Fő u. 16.
498	Pilissy Elemér u. 4.
499	Fő u. 14.
500	Fő u. 12.
501	Fő u. 10. (műemlék)
502/2	Fő u. 8.
503	Fő u. 6. (műemlék)
504/1	Fő u. 4.
504/2	
505	Fő u. 2.
506	Ady Endre u. 1.
507	Fő u. 1.
508	Fő u. 3.
509/1	Fő u. 5.
509/2	Fő u. 5/a.
510	Fő u. 7.
511	Fő u. 9.
513	Fő u. 11.
514	Fő u. 13.
515/1	Pilissy Elemér u. 3.
515/2	Pilissy Elemér u. 1. (műemlék)
516	Pilissy Elemér utca közterület
517/1	Fő u. 15. (műemlék)
517/2	Pilissy Elemér u. 6/a.

517/3	Pilissy Elemér u. 6/b.
518	Fő u. 17.
519	Corneilles tér közterület
522/2	Fő u. 21.
522/3	Béke u. 3.
522/4	Fő u. 19. (községháza)
522/5	Béke u. 5.
524	Béke u. 7.
525	Dózsa György u. 34.
526	Dózsa György u. 32.
527	Dózsa György u. 30.
528	Dózsa György u. 28.
529	Dózsa György u. 26.
530/2	Dózsa György u. 24.
531	Dózsa György u. 22.
532	Dózsa György u. 20.
533	Pilissy Elemér u. 6.
534	Pilissy Elemér u. 5.
535	Dózsa György u. 18.
536	Dózsa György u. 16.
537	Dózsa György u. 14.
538	Dózsa György u. 12.
539	Dózsa György u. 10.
540	Dózsa György u. 6.
541	Dózsa György u. 8.
544	Ady Endre u. ...
547	Dózsa György utca közterület
550	Dózsa György u. 1.
551	Jókai Mór u. 1.
552	Dózsa György u. 3-5.
553	Jókai Mór u. közterület
554	Dózsa György u. 7.
555/1	Kossuth Lajos u. 14.
555/2	Kossuth Lajos u. 14/a.
556	Dózsa György u. 7/a.
557	Dózsa György u. 9.
558	Dózsa György u. 11.
559	Dózsa György u. 13.
560	Dózsa György u. 15.
561	Dózsa György u. 17.
562	Dózsa György u. 19. (múemlék)
563	Pilissy Elemér u. közterület
564	Dózsa György u. 21-23.
566/1	Kossuth Lajos u. 36. (tájház, múemlék)
566/2	Kossuth Lajos u. 32-34. (tájház, múemlék)
569/2	Dózsa György u. 29.
570	Dózsa György u. 31.
571	Béke u. 9.
572	Béke u. 11.
573	Kossuth Lajos u. 40.
574	Kossuth Lajos u. 38.
578/2	Kossuth Lajos u. 30.
579	Kossuth Lajos u. 28.
580	Pilissy Elemér u. 10.
581	Pilissy Elemér u. 7.
582	Kossuth Lajos u. 26.
583	Kossuth Lajos u. 24.

584	Kossuth Lajos u. 22. (műemlék)
585	Kossuth Lajos u. 20.
586	Kossuth Lajos u. 18.
587	Kossuth Lajos u. 16.
589/1	Kossuth Lajos u. 12.
589/2	Jókai Mór u. 1/a.
602	Kossuth Lajos u. 13.
603	Jókai Mór u. 3.
604	Jókai Mór u. közterület
605	Kossuth Lajos u. 15.
606	Kossuth Lajos u. 17.
608	Kossuth Lajos u. 19.
609	Kossuth Lajos u. 21.
611	Kossuth Lajos u. 21/a.
612	Kossuth Lajos u. 23.
613/1	Kossuth Lajos u. 25.
614	Pilissy Elemér u. 9.
615	Pilissy Elemér u. 11.
616	Pilissy Elemér u. 13.
617	Pilissy Elemér u. közterület
618	Kossuth Lajos u. 27.
619	Pilissy Elemér u. 14.
620	Kossuth Lajos u. 29.
621	Kossuth Lajos u. 31.
622	Kossuth Lajos u. 33.
623	Kossuth Lajos u. 35.
624	Kossuth Lajos u. 37.
625	Zrínyi Miklós u. 1.
626	Zrínyi Miklós u. 2.
627	Zrínyi Miklós u. 3.
639	Petőfi Sándor u. 32.
640	Pilissy Elemér u. 15.
641	Petőfi Sándor u. 30.
642	Petőfi Sándor u. 28.
643	Petőfi Sándor u. 26.
644	Petőfi Sándor u. 24.
645	Petőfi Sándor u. 22.
646	Petőfi Sándor u. 20.
647	
648	Petőfi Sándor u. 20/a.
649	Petőfi Sándor u. 18.
650	Petőfi Sándor u. 16.
1071/3	
1071/4	
1071/8	

1.3.3. Védetté nyilvánított régészeti lelőhelyek és nyilvántartott régészeti lelőhelyek

(L. Régészeti örökségvédelmi hatástanulmány)

1.4.A helyi építészeti örökség települési értékleltára

(Az értékleltár a Településképi arculati kézikönyvhöz készült 2018-ban.)

1.4.1. Településszerkezet

A település belterülete egy kisebb déli, halmazos településszerkezetű részétől eltekintve jellegzetes derékszögű utcahálózattal rendelkezik, ami részben a XVIII. század végén, részben hasonló logikát követve a XX. század második felében alakult ki. Miután a település eredendően a Sárközt a Duna mellékágaival behálózó egyik vízfolyás (Lankóci-Duna) magasabb fekvésű nyugati partján települt, a belterület keleti irányú terjeszkedésének a természeti adottságok gátat szabtak, ezért a község növekedése során mindig főképpen nyugat, illetve észak felé terjeszkedett.

A település fő útvonala az Őcsényi utca – Fő utca helyenként rendkívül szűk keresztmetszetű, és vonalvezetése sem szerencsés, láthatóan a település parcellázása során nem gondoltak az átmenő forgalom levezetésére.

A település meghatározó vertikális hangsúlya a település délkeleti szélén álló református templom karcsú, magas barokk tornya, illetve a belterület középpontjában 1931-ben felépített római katolikus templom zömökebb tornya. A harmadik – kevésbé szerencsés - vertikális hangsúlyt a nagyközség víztornya képezi.

1.4.2. Telekstruktúra és utcavonal-vezetés

A település telekszerkezetét vizsgálva a koronként eltérő telekalakítási gyakorlat nyomai figyelhetők meg.

A legősbibb telekszerkezetre a Tabán területén bukkanhatunk, ahol apró, és gyakran szabálytalan alakú, 200-300 m²-es telkekkel is találkozhatunk.

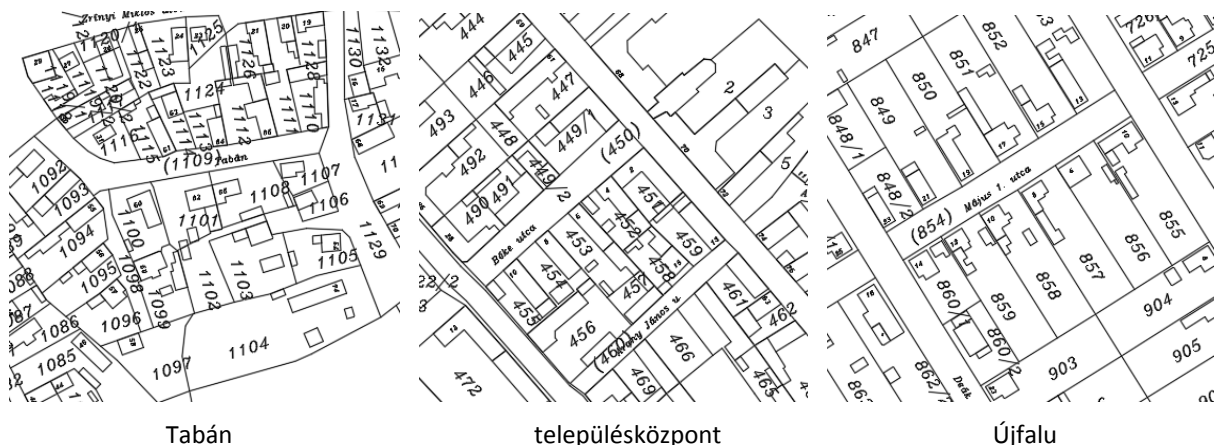
A településmagra (Fő utca, Öreg utca környéke) a szabályos, jellemzően 22 x 48 méteres, átlagosan 1000 m² körüli telkek jellemzők, de sokukat az idők során megosztották.

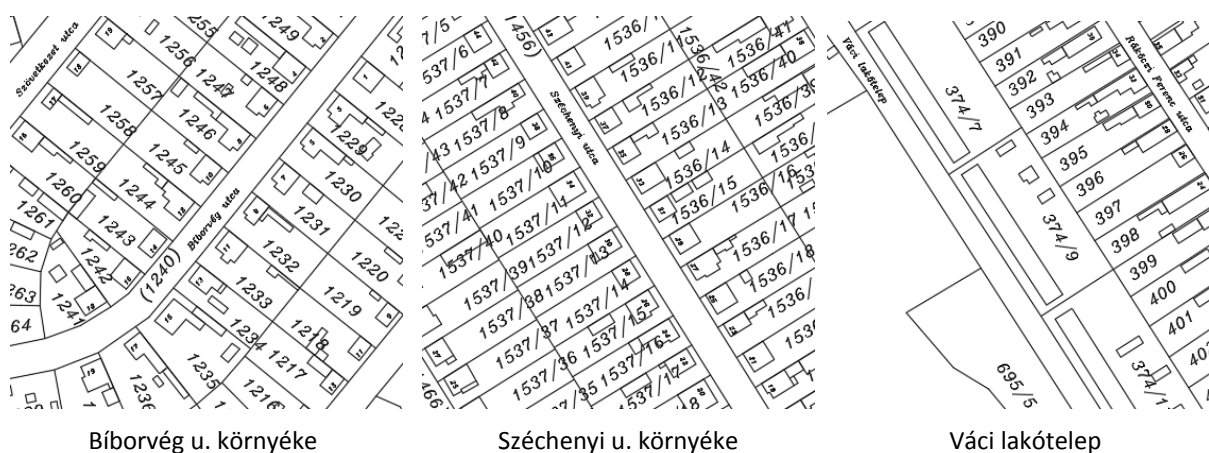
Az vasúton túli új falurészen jellemzően 24 x 62 méteres, átlagosan 1500 m² körüli telkeket osztottak. Ezek között inkább csak a saroktelkek esetén figyelhető meg későbbi megosztás.

A Haladás utcától északra fekvő falurészen leggyakrabban 20 x 45 méteres, átlagosan 900 m²-es telkeket találhatunk.

A nyugati peremrészek új parcellázásainál 16 x 55 méteres, átlagosan ugyancsak 900 m² nagyságú telkeket sikerült kialakítani.

A település szövetében azonban fenti eltérő méretű telektömbök nem feltűnőek, csupán a Váci utcai lakótelep telekstruktúrája tér el nagymértékben a többi lakóterülettől.

1.4.3. Utcaképek

A régebbi beépítésű utcák őriznek hagyományos – a megye többi községére is jellemző – nagyon karakteres utcaképet, utcaképi részleteket. Sajnos e házak közé is beékelődtek oda nem illő újabkori sátozott tetős illetve tetőtér-beépítéses lakóházak.

A községközpontra a fokozatosan zárt sorúvá vált beépítés, míg a központtól távolodva a hagyományos fésűs beépítés a jellemző. Az újabb korban beépült területeken a földszintes „kockaházak” uralkodnak.

1.4.4. Egyéb település karakter elemek

A település helyi védelem alá helyezett építészeti értékeinek részletes bemutatását a mellékletben szereplő örökségvédelmi értékvizsgálati adatlapok tartalmazzák.

A népi lakóépületek mellett Decs legmarkánsabb építészeti értéke a községháza késő-eklektikus épülete.

A község településkép védelméről szóló 17/2017. (XII. 18.) önkormányzati rendeletében az alábbi objektumok kerültek helyi védelem alá helyezésre.

Decs helyi védelem alatt álló építményei		
Helyrajzi szám	Utca, házszám	Megnevezés
1	Öreg u. 68.	szociális otthon
3	Öreg u. 70.	református lelkészi hivatal
5	Öreg u. 72.	lakóépület, kerítés
39	Öreg u. 58.	lakóépület
53	Öreg u. 40.	lakóépület
99	Öreg u. 6.	lakóépület
180	Öreg u. 3.	lakóépület
430	Öreg u. 33.	lakóépület és gazdasági épület
445	Öreg u. 59.	lakóépület és kerítés
202	Ady E. u.	bolt
702/1	Ady E. u.	idősek otthona
1024	Ady u. 13.	Plébánia
451	Béke u. 2.	református szeretetotthon irodája
455	Béke u. 10.	lakóépület
482	Béke u. 28.	lakóépület
490	Fő u. 28.	lakóépület
492	Fő u. 26.	lakóépület
493	Fő u. 24.	lakóépület, gazdasági épület
499	Fő u. 14.	vendéglő
500	Fő u. 12.	lakóépület
502/2	Fő u. 8.	lakóépület
504/2	Fő u.	gabonatárház
522/2	Fő u.	volt jegyzőlakás
522/4	Fő u. 23.	községháza
529	Dózsa Gy. u. 26.	lakóépület és gazdasági épület
530/2	Dózsa Gy. u. 24.	lakóépület
560	Dózsa u. 15.	lakóépület
561	Dózsa u. 17.	lakóépület
578/2	Kossuth u. 30.	lakóépület
583	Kossuth u. 24.	bolt
612	Kossuth u. 23.	lakóépület
581	Pilisi u. 7.	lakóépület
695/5	Ref. temető melletti ingatlan	turul szobor
700	Szent Erzsébet tér	római katolikus templom, kereszt
1642	Szőlőhegy	gazdasági épület
1644	Szőlőhegy	gazdasági épület
1689	Szőlőhegy	gazdasági épület
1693	Szőlőhegy	gazdasági épület
1697	Szőlőhegy	gazdasági épület
1731	Szőlőhegy	gazdasági épület
1744	Szőlőhegy	gazdasági épület
1766	Szőlőhegy	gazdasági épület
1777	Szőlőhegy	gazdasági épület
1779/1	Szőlőhegy	gazdasági épület
1786	Szőlőhegy	gazdasági épület
1788	Szőlőhegy	gazdasági épület
1799	Szőlőhegy	gazdasági épület
1872	Szőlőhegy	gazdasági épület
1931	Szőlőhegy	gazdasági épület
1940	Szőlőhegy	gazdasági épület
1983	Szőlőhegy	gazdasági épület
1994	Szőlőhegy	gazdasági épület
019/14	külterület	gazdasági épület

1.4.5. Építményrészletek, anyaghasználat, tömegformálás, homlokzati kialakítás

A történelmi településrészen nagy számban maradtak fenn a fésűs beépítésű, a Sárközre jellemző, népi lakóházak, melyek még ma is meghatározzák a település karakterét. E házak többsége a XIX. század végén, vagy a XX. század elején épült. Sajnos ezen épületek egy része leromlott állapotú, de találunk szépen karbantartott épületeket is. E házak jellemzően előkert nélkül az utcáfronton sorakoznak, jellemző a falazott pilléres, ritkábban faoszlopos oldaltornác, cserépfedésű nyeregtető, a két utcai ablak, a tornác vonalába helyezett díszes ajtó és a szolid, mégis látványos homlokzati vakolatdísz (utóbbi sajnos a felújítások-javítgatások során egyre fogyatkozik).

A fésűs beépítés mellett főképpen a községközpontban megjelentek a XIX. század végén, a XX. század elején az utcával párhuzamosan telepített polgári jellegű lakóházak illetve középületek is.

A II. világháború után parcellázott területeken az országszerte általánosan elterjedtek a sátoztetős „kockaházak” és a nyeregtetős tetőtér-beépítéses házak. Ezek egyedi településképi karaktert nem képviselnek, lakóértékük azonban jelentős.

1.4.6. Táj- és kertépítészeti alkotások, egyedi tájértékek, növényzet

Decs belterületén az igényesen karbantartott Ady Endre utcai kegyeleti park és környéke, a Garay utca menti parkosított terület, valamint a Dr. Pilissy Endre utcai fásított liget növényzete, külterületen pedig a Mausz kápolna környezete érdemel említést.

1.4.7. Szobrok, képzőművészeti alkotások

Az Ady Endre u. – Ócsényi u. sarkán álló, továbbá az Ady Endre utcai temető területén álló I. világháborús emlékművek és a községháza melletti téren álló II. világháborús hősi emlékmű a legjelentősebb köztéri alkotások. A római katolikus templom előtt áll még egy kőkereszt és egy fa harangláb. Külterületen a török korban elpusztult Ete mezőváros helyén áll egy emlékmű a Sárköz falvainak emlékére. A Szomfovai erdészház mellett egy új fa-szerkezetű kis kápolna létesült.

2. A RENDEZÉS SORÁN TERVEZETT VÁLTOZÁSOK HATÁSELEMZÉSE

2.1. A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában releváns rövid és középtávon tervezett változások ismertetése

A község tervezett területigényes fejlesztései, beleértve a lakó-, közlekedési- és gazdasági területi fejlesztéseket is – az értékleltár elemeit nem érintik.

2.2. A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában tervezett változások hatásai

2.2.1. A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában tervezett változások hatásai a régészeti örökségre

(L. Régészeti örökségvédelmi hatástanulmány)

2.2.2. A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában tervezett változások hatásai a történeti településre, település- és tájszerkezetre

A község tervezett fejlesztései a történeti településrészt nem érintik. A tervezett lakóterületi és gazdasági területi fejlesztések a település kialakult szerkezetéhez szervesen igazodnak.

2.2.3. A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában tervezett változások hatásai a települési értékleltárban szereplő műemléki értékekre.

A rendezési tervben tervezett fejlesztések a műemlék templom és népi lakóházak megjelenését, környezetét nem változtatják meg.

3. ÉRTÉKVÉDELMI TERV

3.1. Az értékleltárban szereplő értékek megőrzését biztosító szempontok és követelmények

A műemléki és régészeti értékek megőrzésének szempontjait és követelményeit a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény, valamint a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) Korm. szabályozza.

A településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény előírásaira tekintettel az Önkormányzat 2017-ben megalkotta a helyi településkép-védelmi rendeletét. A rendelet a helyi védelem alatt álló építmények listáját, illetve a védett építményekre vonatkozó előírásokat is tartalmazza.

3.2. Önkormányzati feladatok

Az Önkormányzatnak minden eszközzel törekednie kell az Épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 56. – 57. §-ában megfogalmazott műemlékek és helyi építészeti értékek megóvására, a település hagyományainak, épített örökségének népszerűsítésére, és a fennmaradásukhoz szükséges anyagi források előteremtésére.

Az Önkormányzat a vonatkozó jogszabály szerint elkészítette a jellegzetes települési karakterjegyeket, településképi jellemzőket bemutató Településképi Arculati Kézikönyvét, a településkép-védelmi rendeletet, a települési értékleltárt, amely az építészeti értékeket is bemutatja. E dokumentumok megfelelőségét időszakonként felül kell vizsgálni és indokolt esetben aktualizálni szükséges.

A műemlékek törvényben előírt jó karban tartási kötelezettsége elsődlegesen a tulajdonos feladata. A nagyközség műemlékei közül a református templom egyházi tulajdonban, a tájház önkormányzati tulajdonban, a népi lakóházak magántulajdonban vannak.

A helyi védelem alatt álló épületek megőrzésére a felújításukból származó többletköltségek fedezésére csak központi és önkormányzati támogatások együttes rendelkezésre állása esetén van esély. Ezért a védett épületek felújítására az önkormányzatnak is célszerű támogatást nyújtania.

Az Önkormányzat a helyi értékek védelmében számos egyéb, nem anyagi jellegű segítséget is nyújthat:

- A témában kiírt aktuális pályázati lehetőségekről a tulajdonosok értesítése;
- A pályázaton való részvételhez szakmai segítség nyújtása (pályázati anyag összeállításában, elkészítésében);
- Helyi, kistérségi, megyei, vagy egyéb szintű pályázatokon a tulajdonosokkal történő szoros együttműködés.

A településfejlesztési koncepció, a településképi arculati kézikönyv, a településképi rendelet, a településrendezési eszközök készítésének idején az önkormányzat települési főépítészt foglalkoztat. Települési főépítészt azonban célszerű ezt követően is alkalmazni, aki szakmai munkájával segíti a település épített környezetének formálását, valamint a védelem alatt álló értékek megőrzését.

Nyilatkozat:

A tervezett megoldás megfelel az örökségvédelmi jogszabályoknak és hatósági előírásoknak. A kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendelet 84. § (2) bekezdés c) pontja szerint előírt jogosultsággal rendelkezem.

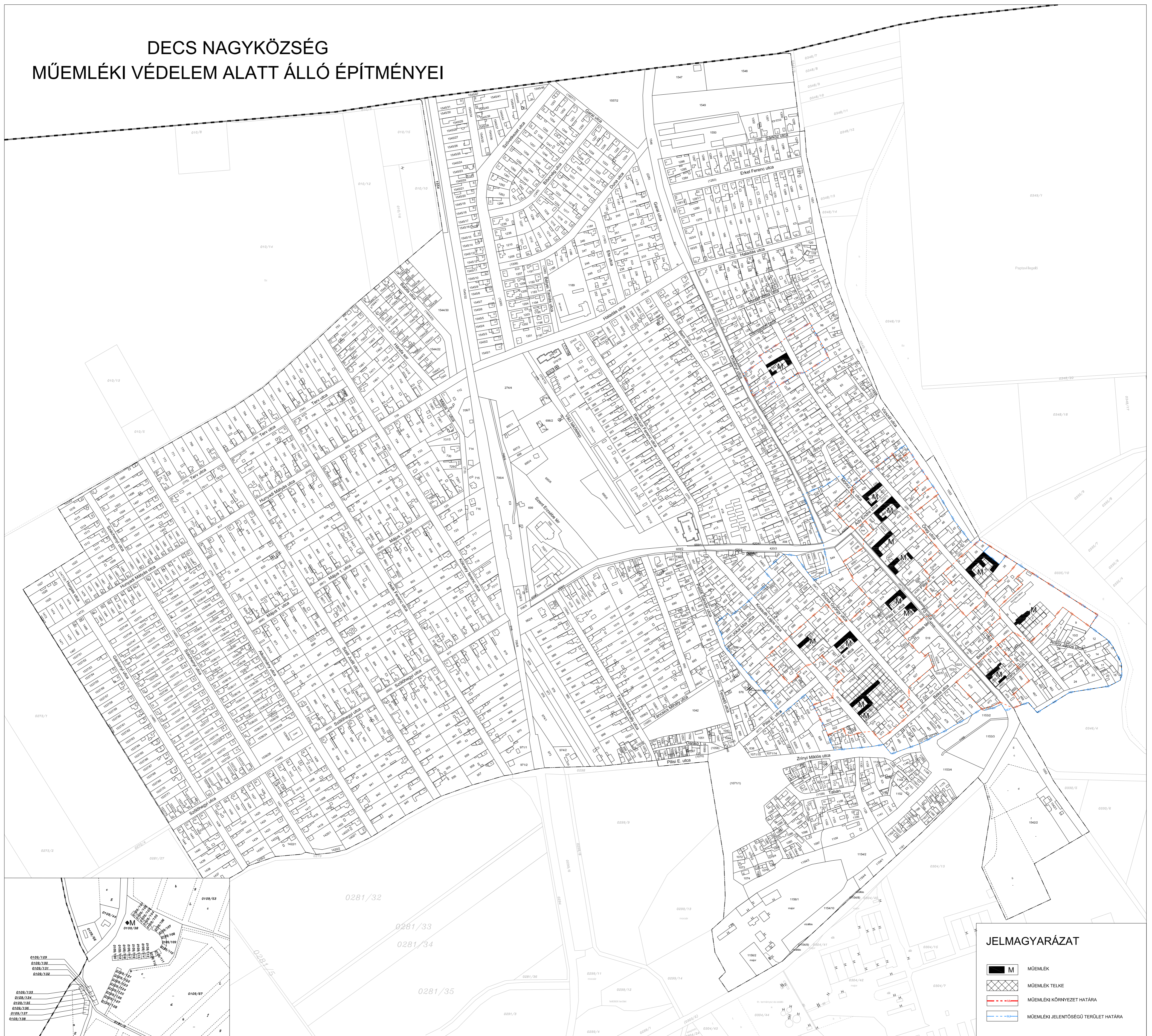
Szekszárd, 2019. március

Hajba Csaba sk
okl. építészmérnök, településtervező
TT 17-1497

Melléklet:

Örökségvédelmi értékvizsgálati adatlapok
Építészeti értékvizsgálat térképei

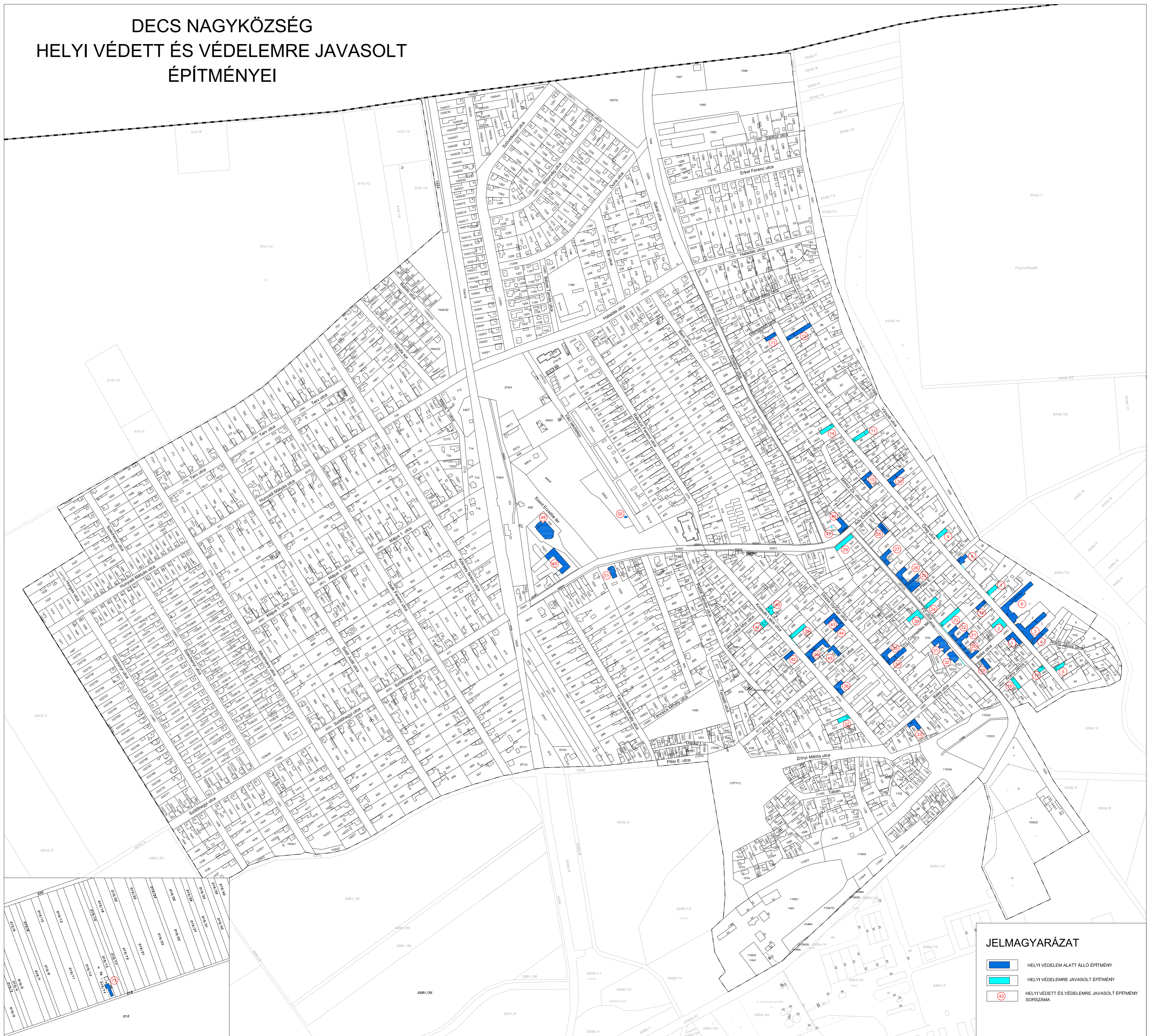
DECS NAGYKÖZSÉG MŰEMLÉKI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÍTMÉNYEI

JELMAGYARÁZAT

	MŰEMLÉK
	MŰEMLÉK TELKE
	MŰEMLÉKI KÖRNYEZET HATÁRA
	MŰEMLÉKI JELENTŐSÉGŰ TERÜLET HATÁRA

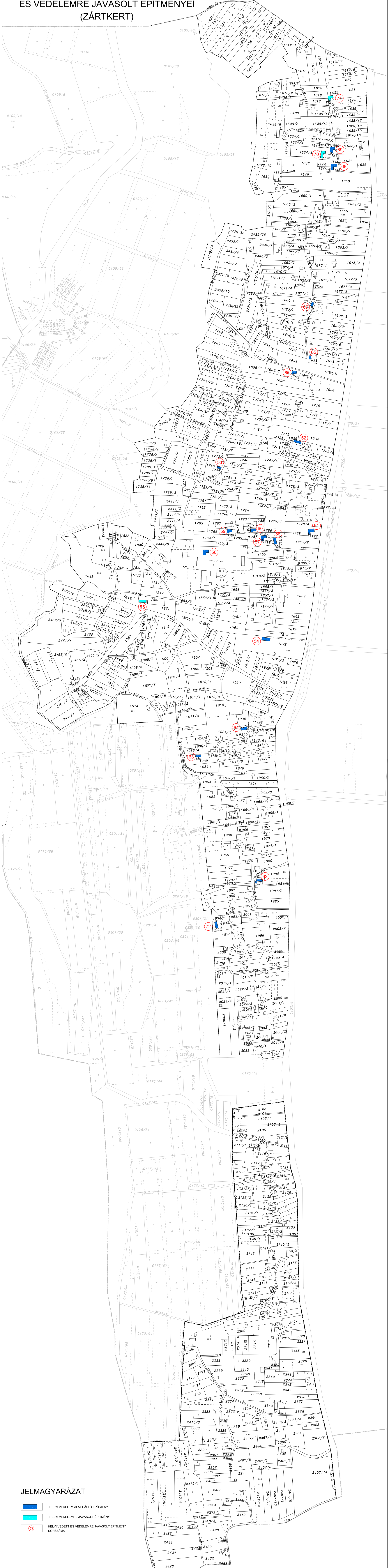
DECS NAGYKÖZSÉG HELYI VÉDETT ÉS VÉDELEMRE JAVASOLT ÉPÍTMÉNYEI

JELMAGYARÁZAT

- HELYI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÍTMÉNY
- HELYI VÉDELEMRE JAVASOLT ÉPÍTMÉNY
- HELYI VÉDETT ÉS VÉDELEMRE JAVASOLT ÉPÍTMÉNY SORSZÁMA

DECS NAGYKÖZSÉG HELYI VÉDETT ÉS VÉDELEMRE JAVASOLT ÉPÍTMÉNYEI (ZÁRTKERT)

JELMAGYARÁZAT

- HELYI VÉDELEM ALATT ÁLLÓ ÉPÍTMÉNY
- HELYI VÉDELEMRE JAVASOLT ÉPÍTMÉNY
- HELYI VÉDETT ÉS VÉDELEMRE JAVASOLT ÉPÍTMÉNY SORSZÁMA

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 1

CÍM:

Település: Decs

Utca, házsám: Béke u. 2.

Hrsz: 451

JELENLÉGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

Református szeretetotthon irodája

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

A saroképület az utcákkal párhuzamos kialakítású nyeregtetővel készült. Az utcai homlokzatok nyílásrendjeit átalakították az elmúlt évtizedekben. Az épületet feltehetően a XIX. Század 2. felében építették.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, valamint az utcai homlokzat eresz alatti vakolatdíszei.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt korabeli fotók, leírások, valamint a környezetében található azonos építési időszakban épült épületek alapján az utcai nyílásrend helyreállítása.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 2

CÍM:

Település: Decs

Utca, házsám: Béke u. 1.

Hrsz: 449/1

JELENLEGI VÉDELEM:

JAVASOLT VÉDELEM:
helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

Lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az L alaprajzú, nyeregtetős épület feltehetően a XIX. század közepén épült. Az udvari homlokzat egyenes záródású falazott oszlopos tornáccal készült. Az utcai homlokzaton a tornácajtó mellé egy „tüzép” ablakot építettek. Az eredeti nyílásrend feltehetően tornácajtó + 2 ablak lehetett.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, udvari homlokzata

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt az utcai homlokzat rekonstrukciója fellelhető fotók, falkutatás alapján, illetve mintaként szolgálhat a település hasonló épületeinek eredeti homlokzati kialakítása is.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 3

CÍM:

Település: Decs

Utca, házszám: Öreg u. 70.

Hrsz: 3

JELENELGI VÉDELEM:

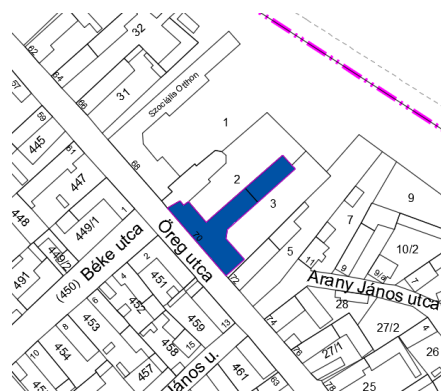
helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

Református lelkeszi hivatal

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület utcával párhuzamos kialakítású nyeregtetővel készült. A ház a templommal egységet képez. A gótikus templom, valamint a hivatal egységes homlokzati kialakítása a XIX. Század 2. felében készülhetett, tekintettel arra, hogy a templom eredetileg gótikus stílusban épült az 1400-as évek elején.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, utcai homlokzata.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Korrekciónak jelenleg nem igényel.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 4

CÍM:

Település: Decs

Utca, házsám: Öreg u. 72.

Hrsz: 5

JELENLÉGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

Lakóépület, kerítés

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

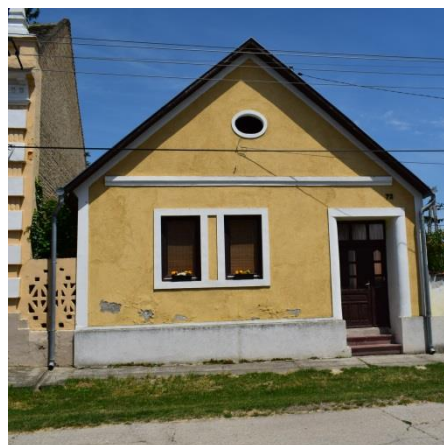
Az épület feltehetően a XIX. század közepén épült utcára merőleges nyeregtetővel. Az udvari homlokzat egyenes záródású falazott oszlopos tornáccal készült. Az utcai homlokzatot többször átépítették. A legutolsó átalakítás alakmával az 1960-70-es évek „tüzép” ablaka helyett 2 kisebb ablakot építettek be. A téglakerítés az utcai telekhatáron fut végig, amely jellegzetes kísérője az épületnek.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, udvari homlokzata, a kerítés.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Az utcai homlokzat eredeti nyílásrendjének visszaállítása korabeli fotók, illetve falkutatás alapján. Feltehetően 2 kisebb ablak volt az utcai homlokzaton, pl. az Öreg u 35. , Dózsa Gy. u. 10. számok alatti épületekhez hasonlóan.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 5

CÍM:

Település: Decs
Utca, házszám: Öreg u. 78.
Hrsz: 25

JELENLÉGI VÉDELEM:

JAVASOLT VÉDELEM:
helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTEZÉSE:

Lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület feltehetően a XIX. század második felében épült utcára merőleges nyeregtetővel. Az udvari homlokzat egyenes záródású oszlopos tornáccal készült. Az utcai homlokzatot az elmúlt évtizedekben átépítették.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, utcai homlokzata.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt az utcai homlokzat rekonstrukciója fellelhető fotók, falkutatás alapján, illetve mintaként szolgálhat a település hasonló épületeinek eredeti homlokzati kialakítása is.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 6

CÍM:

Település: Decs

Utca, házsám: Öreg u. 68.

Hrsz: 1

JELENELGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENELGI RENDELTETÉSE:

Szociális otthon

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület utcával párhuzamos kialakítású nyeregtetővel készült. A ház a templommal egységet képez. A gótikus templom, valamint a hivatal egységes homlokzati kialakítása a XIX. Század 2. felében készülhetett, tekintettel arra, hogy a templom eredetileg gótikus stílusban épült az 1400-as évek elején.

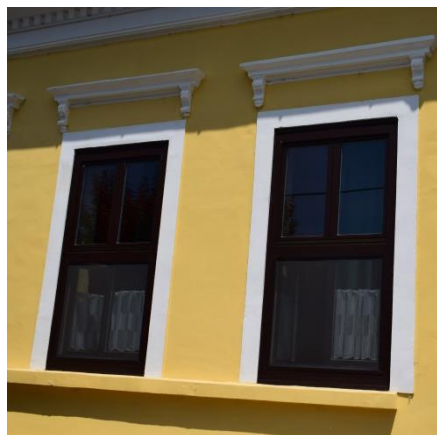

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, utcai homlokzata.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Jelenleg korrekciót nem igényel.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 7

CÍM:

Település: Decs

Utca, házsám: Öreg u. 64.

Hrsz: 32

JELENLÉGI VÉDELEM:

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTEZÉSE:

Lakóépület és kerítés

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület a XIX. Század elején épülhetett utcára merőleges nyeregtetővel. A házat a XX. Század elején alakíthatták át jelenlegi formájára. Az egyenes záródású, falazott tornácot az udvari homlokzaton beépítették. Az utcai homlokzat nyílásai egyszerű szalagkeretezettek. Az épülethez szervesen kapcsolódik a kerítés a pilléreivel.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, a kerítés pilléreinek tömegei.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Az utcai homlokzat eredeti vakolatdíszítését javasolt helyreállítani az épületről fellelhető korabeli fotók alapján.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 8

CÍM:

Település: Decs

Utca, házsám: Öreg u. 58.

Hrsz: 39

JELENLÉGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az L alaprajzú épület feltehetően a XX. Század elején épült összetett tetőszerkezettel. Az épületre korának polgáris, villaépítészeti jegyeket magánviselő karakter jellemző. Az utcai homlokzatok erősen tagoltak, az ablakok könyöklő és szemöldökpárkánnyal is rendelkeznek. A kerítés az épületre jellemző kialakítással létesült.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, homlokzatai, kerítés

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt a homlokzat vakolathibáinak javítása.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP**SORSZÁM: 9**

CÍM: Település: Decs
Utca, házszám: Öreg u. 52.
Hrsz: 45

JELENLEGI VÉDELEM:**JAVASOLT VÉDELEM:**

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

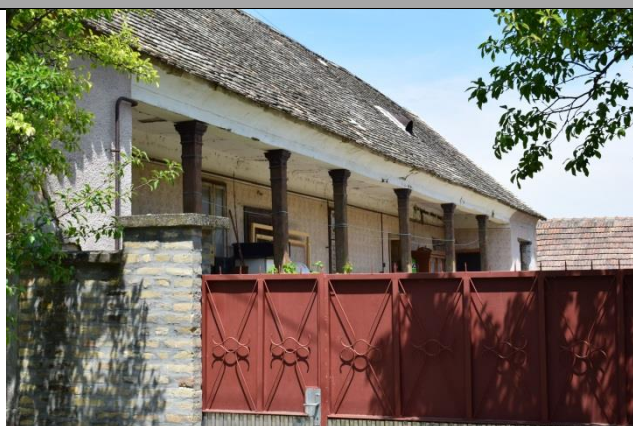
Az épület feltehetően a XIX. Század második felében épült utcára merőleges nyeregtetővel. Az udvari homlokzat karakteres eleme az egyenes záródású oszlopos tornáca. Az utcai homlokzattal átépítették. Az eredeti nyílásrend feltehetően: 2 ablak + tornácajtó.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, udvari homlokzata

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt az utcai homlokzat rekonstrukciója fellelhető korabeli fotók, leírások alapján, illetve mintaként szolgálhat a település hasonló épületeinek eredeti homlokzati kialakítása is.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201
Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 10

CÍM:

Település: Decs

Utca, házszám: Öreg u. 40.

Hrsz: 53

JELENLEGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az L alaprajzú épület feltehetően a XIX. Század második felében épült. Az utcai homlokzaton a kapu bal oldalára 2 „tüzép” jellegű ablakot építettek be. A kapu jobb oldalán található ablak eredeti állapotában maradt fent. Az ablakok felett zsalugáteres padlásszellőzőket építettek.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, homlokzatai

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt az utcai homlokzat rekonstrukciója fellelhető korabeli fotók, leírások falkutatás alapján.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 11

CÍM:

Település: Decs

Utca, házsám: Öreg u. 28.

Hrsz: 66

JELENLÉGI VÉDELEM:

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület feltehetően a XIX. Század második felében épült utcára merőleges nyeregtetővel, oromfalas kialakítással. Az udvari homlokzat karakteres eleme egyenes záródású oszlopos tornáca. Az utcai homlokzat nyílásrendje: 2 ablak + tornácajtó. Az oromfalon 2 padlásszellőző látható.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, udvari homlokzata

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt az utcai homlokzat eredeti színezésének visszaállítása – feltehetően fehér meszelés – korabeli fotók alapján.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP**SORSZÁM: 12****CÍM:**

Település: Decs

Utca, házszám: Öreg u. 6.

Hrsz: 99

JELENLÉGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület feltehetően a XIX. Század második felében épült utcára merőleges nyeregtetővel, oromfalas kialakítással. Az udvari homlokzat karakteres eleme egyenes záródású falazott oszlopos tornáca. Az utcai homlokzatot átépítették. Az eredeti nyílásrend feltehetően: 2 ablak + tornácajtó.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, udvari homlokzata

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt az utcai homlokzat rekonstrukciója fellelhető korabeli fotók, leírások alapján, illetve mintaként szolgálhat a település hasonló épületeinek eredeti homlokzati kialakítása is.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 13

CÍM:

Település: Decs

Utca, házsám: Öreg u. 3.

Hrsz: 180

JELENLÉGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület feltehetően a XIX. Század végén épült utcára merőleges nyeregtetővel. Az udvari homlokzat karakteres eleme egyenes záródású, oszlopos tornáca. Az utcai homlokzat nyílásrendje: tornácajtó + 2 ablak. A nyíláskialakítások íves záródásúak, az ablakok felett szemöldökpárkány található.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, homlokzatai

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt az utcai homlokzat tűzfalának rekonstrukciója fellelhető korabeli fotók, leírások alapján, illetve mintaként szolgálhat a település hasonló épületeinek eredeti homlokzati kialakítása is.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 14

CÍM:

Település: Decs

Utca, házsám: Öreg u. 23.

Hrsz: 192/2

JELENLÉGI VÉDELEM:

JAVASOLT VÉDELEM:
helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület feltehetően a XIX. Század közepén épült. Az utcára merőleges nyeregtetős ház udvari homlokzatának karakteres eleme az egyenes záródású falazott, vakolt oszlopos tornáca. Az utcai homlokzatot a XX. Század 2. felében átalakították. Az eredeti nyílásrend feltehetően a település hasonló építési idejű házával megegyező kialakítású volt: bejárati ajtó + 2 keskenyebb, osztott üvegezésű ablak.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, udvari homlokzata.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt az utcai homlokzat eredeti nyílásrendjének, vakolatdíszjeinek kialakítása korabeli fotók, leírások illetve a településen fellelhető minták alapján. Javasolt továbbá a veszélyes állagú tetőszerkezet megerősítése.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 15

CÍM:

Település: Decs

Utca, házsám: Öreg u. 33.

Hrsz: 430

JELENLÉGI VÉDELEM:

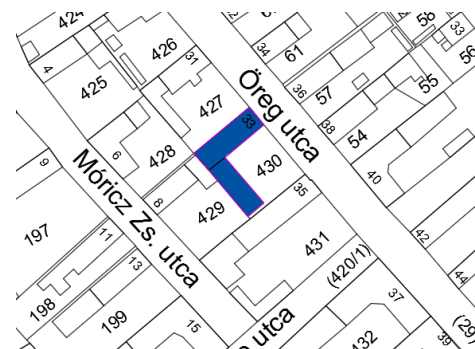
helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

Lakóépület, gazdasági épület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület feltehetően a XIX. Század 2. felében épült. A ház L alaprajzú. A lakóház udvari homlokzatának karakteres eleme az egyenes záródású, oszlopos tornáca. Az utcai homlokzatot az elmúlt évtizedekben átalakították. A „tűzép” ablak helyett eredetileg feltehetően 2 keskenyebb osztott üvegezésű ablak alkotta bejárati ajtóval együtt az utcai homlokzati nyílásrendet.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, udvari homlokzata.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt az eredeti utcai homlokzat helyreállítása korabeli fotók, falkutatás, illetve a település azonos építési idejű épületeinek jellegzetességei alapján. Pl. Öreg u. 35.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 16

CÍM:

Település: Decs

Utca, házsám: Öreg u. 59.

Hrsz: 445

JELENLÉGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

Lakóépület és kerítés

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület feltehetően a XIX. Század 2. felében épült. A ház az utcára merőleges nyeregtetővel létesült. Az utcai homlokzat oromfala eredeti állapotában maradt fenn. A rajta látható évszám: 1888. Az utcai homlokzatot átalakították. A „tüzép” ablak helyett két kisebb, osztott üvegezésű ablakot tartalmazott az eredeti nyílásrend a tornácajtón kívül. A kerítés a pillérekkel az épülettel egy vonalban létesült.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, udvari homlokzata.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt az utcai homlokzat rekonstrukciója fellelhető korabeli fotók, falkutatás alapján.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 17

CÍM:

Település: Decs

Utca, házszám: Öreg u. 63.

Hrsz: 462

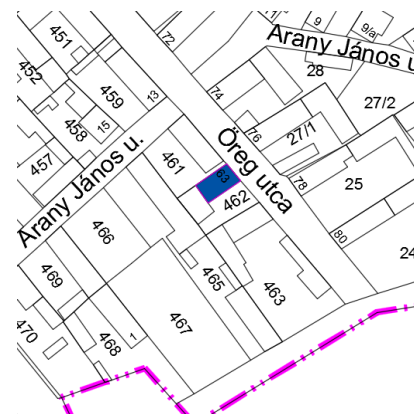
JELENLÉGI VÉDELEM:

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épületet feltehetően a XIX. Század 2. felében építették. Az épület tornácaját az utca felől, valamint a tornác egy részét befalazták. Az utcai homlokzaton látható „tüzép” ablak helyett az eredeti utcai nyílásrend feltehetően 2 keskenyebb osztott üvegezésű ablakot tartalmazott. Az eredeti nyílásrend feltehetően: tornác ajtó + 2 ablak. Az oromfal részben eredeti állapotában maradt fenn, bár a vakolatdíszek nagy része hiányzik.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt az utcai homlokzat rekonstrukciója fellelhető korabeli fotók, falkutatás alapján – az eredeti nyílásrend, tornác helyreállítása.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 18

CÍM:

Település: Decs

Utca, házszám: Arany J. u. 12.

Hrsz: 469

JELENLÉGI VÉDELEM:

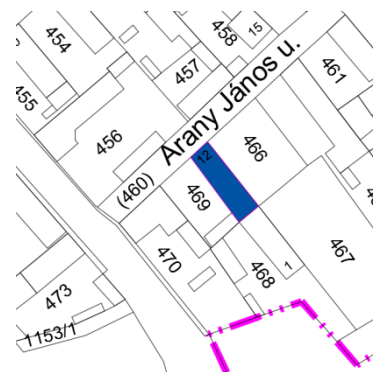
helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTEZÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épületet feltehetően a XIX. Század közepén építették utcára merőleges nyeregtetővel. Az udvari homlokzat karakteres eleme egyenes záródású, falazott, vakolt felületű oszlopos tornáca. Az utcai homlokzat az eredeti 2 ablak + tornácajtó nyílásrenddel épült. Az ablakok felett szemöldökpárkányok találhatóak. Az utcai homlokzat vakolt felületét lizénák osztják meg. A homlokzaton továbbá szellőzőablakok, vakolatdíszek láthatóak. Az épület állaga rossz.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, utcai és udvari homlokzata.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt az épület tartószerkezeti megerősítése, valamint az épület külső felújítása, vakolása, meszelése.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 19

CÍM:

Település: Decs

Utca, házsám: Béke u. 10.

Hrsz: 455

JELENLEGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület feltehetően a XIX. század - XX. Század fordulóján épült az utcára merőleges nyeregtetővel. A tetőt feltehetően egy átalakítás folyamán kontyolták.

Az épület homlokzatai téglaborítással készültek. Az utcafronti ablakok íves záródásúak. A könyöklőpárkányok, lizénák, ablakkeretek szintén téglanyagúak.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, utcai homlokzata.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Az utcai homlokzat lábázatának rekonstrukciója.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 20

CÍM:

Település: Decs
Utca, házsám: Fő u. 28.
Hrsz: 490

JELENLEGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

bolt

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület Fő utca és Béke utca sarkánál található. Az L alaprajzú épület fő jellegzetessége két tornya, különösen a saroktorony. Az eredeti épület feltehetően a XIX. század közepén épülhetett, amelyet átalakítottak a későbbiekben és akkor építették a sisakokat. A Fő utca felőli homlokzaton

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, utcai homlokzata.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Az épület homlokzatának rekonstrukciója.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201
Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 21

CÍM:

Település: Decs
Utca, házsám: Fő u. 26.
Hrsz: 492

JELENLÉGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület feltehetően a XIX. század közepén épült, utcával párhuzamos nyeregtetővel, tűzfalas kialakítással. Az utcai homlokzat nyílásrendjét átalakították, az eredeti ablakok helyére „tüzép” jellegű ablakokat építettek. A homlokzaton ennek ellenére maradtak meg eredeti vakolatdíszek, párkányok.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Az épület utcai homlokzatának rekonstrukciója fellelhető korabeli fotók alapján.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201
Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 22

CÍM:

Település: Decs
Utca, házsám: Fő u. 24.
Hrsz: 493

JELENLÉGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

Lakóépület, gazdasági épület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület feltehetően a XIX. század 2. felében épült az utcára párhuzamos nyeregtetővel, tűzfalas kialakítással. Az utcai homlokzat nyílásrendje: 2+2+2+2 ablak + kapu. Az ablakok felett szemöldökképkarkányok található az ablakok vakolatkeretezései azonos szélességben. Efölé kerámia padlásszellőzőket építettek.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, utcai homlokzata.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt a falazat vizesedésének megszüntetése. Az utcai homlokzat vakolatjavítása, meszelése, az ereszcsonna pótlása javasolt.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201
Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 23

CÍM:

Település: Decs

Utca, házszám: Fő u. 22.

Hrsz: 494

JELENLÉGI VÉDELEM:

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

Lakóépület, gazdasági épület és kerítés

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

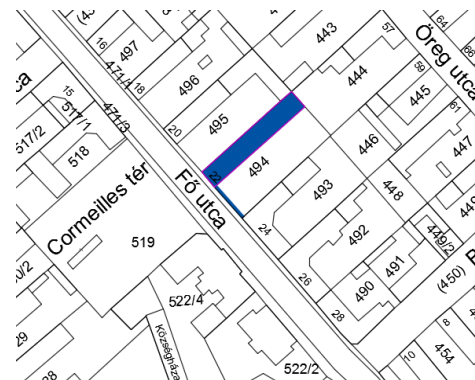
Az épület feltehetően a XIX. század 2. felében épült utcára merőleges nyeregtetővel. Az utcai homlokzat nyílás rendje: 2 ablak + 1 ajtó. Az utcai homlokzat díszítményei közül csak a főpárkány maradt meg eredeti állapotában. Az utcai homlokzaton két padlásszellőző található. A tömör téglakerítés a kapunál két pillérrel rendelkezik.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, utcai homlokzata, a kerítés.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt az épület vizesedésének megakadályozása, valamint a vakolt felületek javítása festése. Az utcai homlokzat vakolatdíszjeinek rekonstrukciója javasolt korabeli fotók alapján.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 24

CÍM:

Település: Decs
Utca, házsám: Fő u. 18.
Hrsz: 496

JELENLEGI VÉDELEM:

JAVASOLT VÉDELEM:
helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület feltehetően a XIX. század 2. felében épült utcára merőleges nyeregtetővel. Az udvari homlokzat tornácát átépítették. Az utcai homlokzat nyílásrendje: 2 osztott üvegezésű ablak + 1 tornácajtó. Az utcai homlokzat tűzfalát feltehetően vakolatdíszekkel láthatták el. Az utcai homlokzatot az elmúlt években újított fel, színezték.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, utcai homlokzata.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt az utcai homlokzat vakolatdíszének rekonstrukciója, a fal vízesedésének megakadályozása.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201
Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 25

CÍM:

Település: Decs
Utca, házsám: Fő u. 14.
Hrsz: 499

JELENLÉGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

vendéglő

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület feltehetően a XIX. század közepén épült, eredetileg is fogadó volt. A épület nyílásrendje: 3 ablak + ajtó + ablak + ajtó + ablak. Az ablakok osztott üvegezésűek, vakolatkerterezéssel ellátottak. A főpárkány tagolt.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, utcai homlokzata.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Rekonstrukció során javasolt falkutatást végezni, illetve korabeli fotók alapján igazítani a nyílásrendet. A két ablak közti ajtó helyén eredetileg ablak lehetett.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201
Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 26

CÍM:

Település: Decs

Utca, házsám: Fő u. 12.

Hrsz: 500

JELENLÉGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület feltehetően a XIX. század közepén épült, utcával párhuzamos nyeregtetős kialakítással. Az épület eredeti nyílásrendje a kapuig tart : 2+2+2 ablak + kapu. Az ezt követő szakaszt átalakították és 1 ajtót és 1 ablakot építettek be. Az utcai homlokzat felületét lizénák, vakolatsávok tagolják. Az ablakok vakolatkeretézéssel, könyöklőpárkánnyal készültek.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, utcai homlokzatának eredeti szakasza.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt az átalakított homlokzat rekonstrukciója fellelhető korabeli fotók alapján.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 27

CÍM:

Település: Decs

Utca, házsám: Fő u. 8.

Hrsz: 502/2

JELENLEGI VÉDELEM:

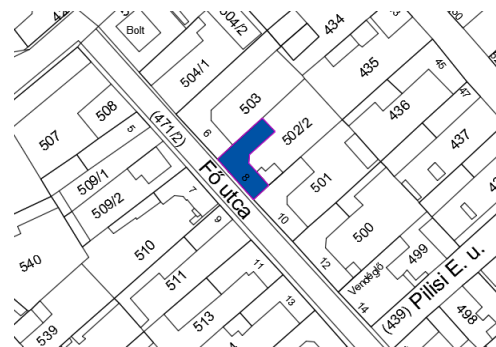
helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület feltehetően a XIX. Század közepén épült utcával párhuzamos kialakítású nyeregtetős kialakítással. A telek zártsorúan beépített. Az utcai homlokzat nyílásrendje: 2+2 ablak + kapu + 2 ablak. A homlokzati felületet lizénák tagolják. Az osztott üvegezésű ablakok alá könyöklőpárkányt építettek.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, utcai homlokzata.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

A falak vizesedésének megakadályozása. A homlokzati vakolat javítása, színeztése.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP**SORSZÁM: 28****CÍM:**

Település: Decs

Utca, házsám: Fő u.

Hrsz: 504/2

JELENLÉGI VÉDELEM:

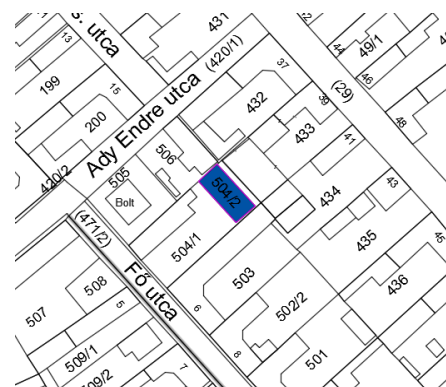
helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

gabonatarház

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület a telekbelsőben található, amelyet feltehetően a XX. Század elején építettek. A gabonatarház az utcával párhuzamos nyeregtetővel készült, oromfalas kialakítással. A látszó téglafalás épület homlokzatát téglasávok tagolják. A legfeleső szint ablakinál az egyik ablak helyére egy horizontálisan és vertikálisan is eltoltt ajtót építettek be.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, homlokzati kialakítása.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt az utcai homlokzat rekonstrukciója az ajtó helyett az eredeti ablakokkal megegyező nyílászáró beépítésével.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 29

CÍM:

Település: Decs
Utca, házsám: Fő u.
Hrsz: 507.

JELENLÉGI VÉDELEM:

JAVASOLT VÉDELEM:
helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

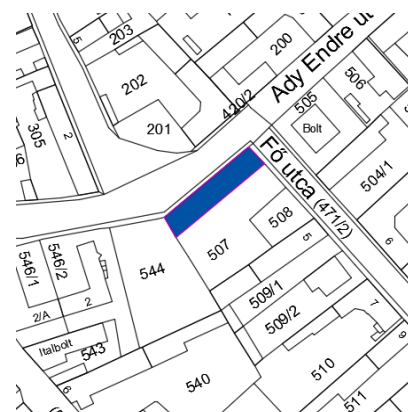
A saroképület a Fő utcára merőleges nyeregtetővel épült feltehetően a XIX. század második felében. Az épület udvari homlokzatának fő eleme egyenes záródású oszlopos tornáca. Az utcai homlokzatot átépítették, az ajtó mellé egy „tüzép” jellegű ablakot építettek. Az oromfalon díszítmény nem található.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, udvari homlokzata.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Az épület utcai homlokzatának rekonstrukciója fellelhető korabeli fotók alapján, illetve az épülethez hasonló, azonos építési idejű eredeti házak homlokzati kialakításának átvétele.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201
Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP**SORSZÁM: 30****CÍM:**

Település: Decs

Utca, házszám: Fő u. 17.

Hrsz: 518

JELENLÉGI VÉDELEM:**JAVASOLT VÉDELEM:**

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület feltehetően XIX. Század második felében épült utcával párhuzamos nyeregtetővel, tűzfalas kialakítással. Az épület utcai homlokzatát átalakították, az eredeti nyílásrendet megszüntették. Az eredeti ablakok helyére a helyi építési hagyományoktól eltérő ablakokat építettek be. A kapu viszont eredeti állapotában maradt fent.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, a kapu.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt az eredeti utcai homlokzati nyílásrendjének visszaállítása korabeli fotók, falkutatás alapján.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 31

CÍM:

Település: Decs

Utca, házsám: Fő u. 23.

Hrsz: 522/4

JELENLÉGI VÉDELEM:

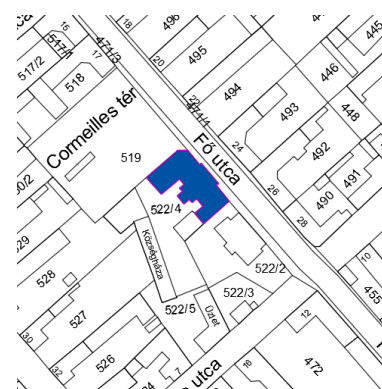
helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

Községháza épülete

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az eklektikus stílusban épített épületet feltehetően a XIX. Század elején létesítették. Az épület 2 szintes. Tömege, homlokzatainak kialakítása a század eleji polgári építészet karakteres alkotása.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, homlokzatainak kialakítása.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt a homlokzatok felújítása az eredeti állapotnak megfelelően.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 32

CÍM:

Település: Decs

Utca, házsám: Fő u.

Hrsz: 522/2

JELENLÉGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

Fogyatékosok nappali ellátó intézménye

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület feltehetően a XX. Század elején épülhetett a jelenlegi polgármesteri hivatal épületével egyidőben. A ház a polgári építészet karakteres alkotása.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, homlokzatai és a kerítés .

KORREKCIÓS JAVASLAT:

A homlokzat rekonstrukciója.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 33

CÍM:

Település: Decs

Utca, házsám: Béke u. 28.

Hrsz: 482

JELENLÉGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

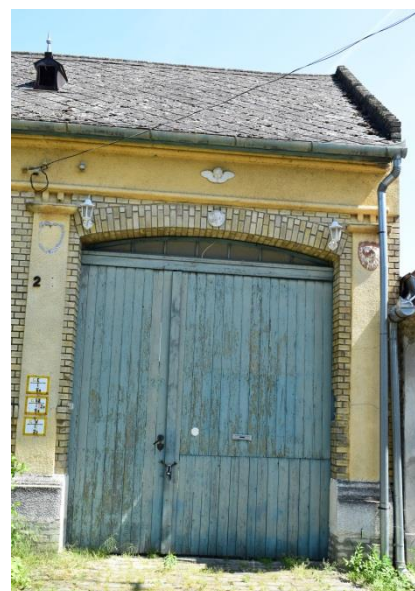
Az L alaprajzú épület feltehetően a XIX. Század végén épülhetett. Az utcai homlokzat téglaburkolattal ellátott, amelyet vakolatsávok tagolnak. Az íves záródású ablakok keretezése téglából készült. Az épületkerámiák feltehetően csak később kerültek beépítésre.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, utcai homlokzata.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt az utcai homlokzat lábazatának egységes kialakítása, illetve a műanyag redőnyök eltávolítása.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 34

CÍM:

Település: Decs

Utca, házsám: Dózsa Gy. u. 26.

Hrsz: 529

JELENLEGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

Lakóépület és gazdasági épület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épületet feltehetően a XIX. század második felében építették, amelyet átépítettek a későbbiekben. A ház utcára merőleges nyeregtetővel készült, tűzfalas kialakítással. Az udvari tornác karakteres eleme egyenes záródású, oszlopos tornáca. Az utcai homlokzat nyílásrendje: 2 ablak + 1 ajtó. A nyílászárókat a XX. Század elején kicserélték, valamint feltehetően ezáltal a nyílások arányai elhelyezkedésük is változott. Az utcai homlokzaton a lábazat felett téglaburkolatot alakítottak ki az elmúlt években.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, udvari homlokzata.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt az utcai homlokzat rekonstrukciója fellelhető korabeli fotók alapján.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 35

CÍM:

Település: Decs

Utca, házsám: Dózsa Gy. u. 24.

Hrsz: 530/2

JELENLEGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület feltehetően a XX. Század elején épült az utcával párhuzamos nyeregtetős kialakítással. Az épület utcai homlokzata téglaburkolattal készült. Az utcai homlokzat nyílásrendje: 2+2 ablak+1 kapu. A nyílászárókat kicserélték, viszont a kapu eredeti kialakításában maradt fenn. Az ablakok téglakeretezéssel ellátottak. A homlokzati felületet további téglasávok tagolják.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, utcai homlokzata.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt az ablakokat az eredetivel megegyező kialakítással elkészíttetni és beépíteni.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP**SORSZÁM: 36****CÍM:**

Település: Decs

Utca, házszám: Kossuth u. 30.

Hrsz: 578/2

JELENLÉGI VÉDELEM:

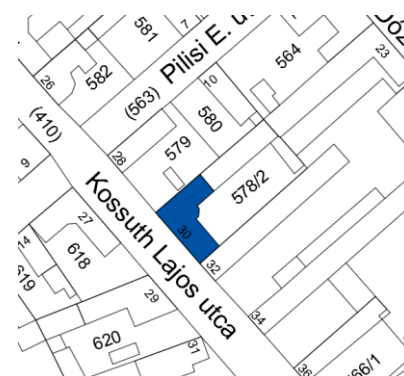
helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület feltehetően a XX. Század első felében épült utcával párhuzamos nyeregtetős kialakítással. A kapu feletti évszám: 1938. Az utcai homlokzat nyílásrendje: 2+2 ablak + kapu + 2 ablak. A nyílások íves záródásúak és vakolatkeretézéssel díszítettek. A homlokzati felületet vízszintes és függőleges vakolatsávok tagolják.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, utcai homlokzata.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Korrekciót nem igényel.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 37

CÍM:

Település: Decs

Utca, házsám: Kossuth u. 33.

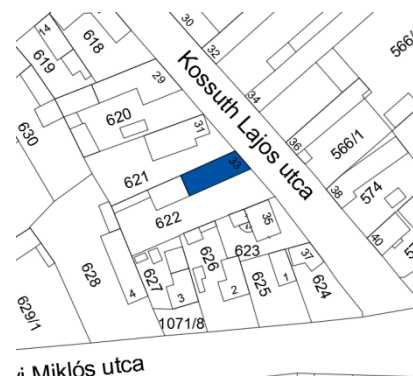
Hrsz: 622

JELENLÉGI VÉDELEM:

JAVASOLT VÉDELEM:
helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

Lakóépület és gazdasági épület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület feltehetően a XIX. század második felében épült utcára merőleges kialakítással. Az utcai homlokzatot átépítették: feltehetően 2 ablak helyett 1 ablakot építettek be, valamint kontyvetőt alakítottak ki. Az udvari homlokzat karakteres eleme egyenes záródású, oszlopos tornáca.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, utcai homlokzata.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt az utcai homlokzat rekonstrukciója fellelhető korabeli fotók, falkutatás, illetve a településen található hasonló kialakítású, eredeti állapotában fennmaradt épületek építési megoldásai alapján.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 38

CÍM:

Település: Decs

Utca, házsám: Kossuth u. 24.

Hrsz: 583

JELENLÉGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

bolt

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület feltehetően a XIX. század második felében épült, utcával párhuzamos nyeregtetős kialakítással. Az épület utcai homlokzata eredetileg teljesen téglarchitektúrás lehetett. Az épületet átalakították, az utcai homlokzaton csak a kapu maradt meg eredeti kialakításában.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, kapuzata.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt a z utcai homlokzat rekonstrukciója fellelhető korabeli fotók alapján.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 39

CÍM:

Település: Decs

Utca, házszám: Kossuth u. 20.

Hrsz: 585

JELENLÉGI VÉDELEM:

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

Lakóépület és kerítés

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület feltehetően a XIX. század végén épült utcára merőleges nyeregtetővel. Az udvari homlokzat egyenes záródású oszlopos tornáccal készült. Az utcai homlokzat nyílásrendje: 2 ablak + tornácajtó. Az utcai homlokzathoz falazott téglakerítés csatlakozik fakapuval.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, homlokzatai, a kerítés.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Az épület utcai homlokzatának rekonstrukciója fellelhető korabeli fotók alapján.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 40

CÍM:

Település: Decs
Utca, házszám: Kossuth u. 14.
Hrsz: 555/1

JELENLEGI VÉDELEM:

JAVASOLT VÉDELEM:
helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

bolt

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az L alaprajzú saroképület feltehetően a XIX. század végén épült nyeregtetős kialakítással. Az épületet átalakították, az épületnek csak a fő kapuja maradt meg eredeti arányaiban. Az ablakok helyére „tüzép” ablakok kerültek. A lizénák, főpárkány kialakítása is eredeti.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt az utcai homlokzat rekonstrukciója fellelhető korabeli fotók alapján.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201
Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 41

CÍM:

Település: Decs

Utca, házszám: Kossuth u. 15.

Hrsz: 605

JELENLEGI VÉDELEM:

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

bolt

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

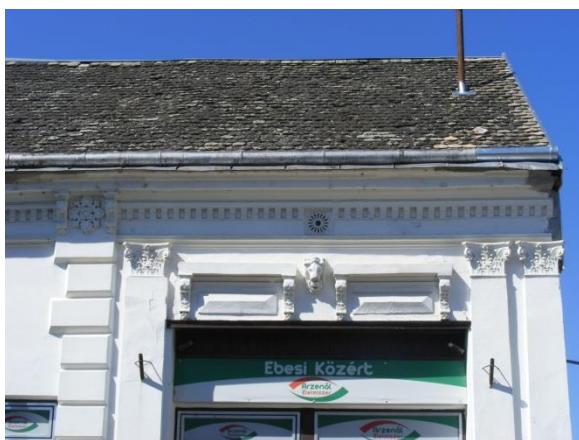
Az L alaprajzú saroképület feltehetően a XIX. század végén épült nyeregtetős kialakítással. Az épület eredeti nyílásrendjét átépítették, „tüzép” ablakok kerültek beépítésre. Az épület homlokzatdíszjei, a vakolatsávok viszont eredeti kialakításukban megmaradtak. Az eredeti ablakok feltehetően a település hasonló házainál megfigyelhető kivitelben készültek és párosával helyezkedtek el a lizénák közt.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, utcai homlokzatának díszítményei.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt az utcai homlokzat rekonstrukciója fellelhető korabeli fotók, falkutatás alapján.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 42

CÍM:

Település: Decs

Utca, házszám: Kossuth u. 23.

Hrsz: 612

JELENLÉGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

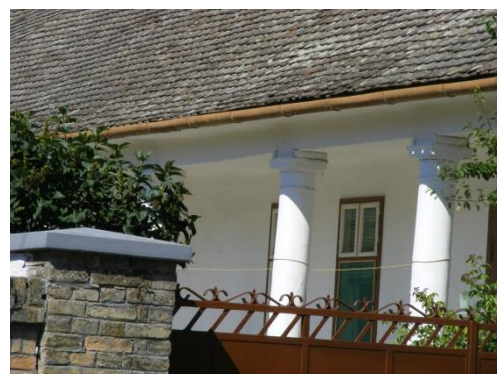
Az épület feltehetően a XIX. század közepén épült utcára merőleges nyeregtetővel. Az udvari homlokzat karakteres eleme egyenes záródású, falazott oszlopos tornáca. Az utcai homlokzat nyílásrendje: Tornácajtó + 2 ablak. Az utca homlokzatot felújították, az eredeti kialakításból semmi sem látható.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, utcai homlokzata.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt az utcai homlokzat rekonstrukciója fellelhető korabeli fotók, leírások alapján, illetve mintaként szolgálhat a település hasonló épületeinek eredeti homlokzati kialakítása is.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 43

CÍM:

Település: Decs

Utca, házsám: Dózsa u. 15.

Hrsz: 560

JELENLÉGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület feltehetően a XIX. század végén épült utcával párhuzamos nyeregtetővel. A kapu fölött található évszám: 1891. Az épület utcai homlokzatának nyílásrendje: kapu + 2+2+2 ablak. Az ablakok vakolatkeretézéssel, szemöldökpárkánnyal ellátottak. Az ablakok felett padlásszellőzők találhatóak. Az utcai homlokzat felületét vakolatsávok tagolják.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, utcai homlokzata.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt az eredeti homlokzati színezés visszaállítása.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP**SORSZÁM: 44****CÍM:**

Település: Decs

Utca, házsám: Dózsa u. 17.

Hrsz: 561

JELENLÉGI VÉDELEM:

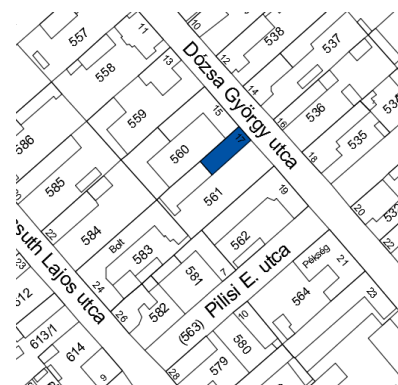
helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület feltehetően a XIX. század végén építették utcára merőleges nyeregtetővel. Az udvari homlokzat karakteres eleme egyenes záródású, oszlopos tornáca. Az utcai homlokzat vakolatdíszei, ormfala az eredeti, viszont az eredeti ablakok helyére egy „tüzép” jellegű ablakot építettek. Az utcai homlokzat eredeti nyílásrendje feltehetően: tornácajtó + 2 ablak.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, homlokzatai.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt az utcai homlokzat nyílásrendjének rekonstrukciója.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP**SORSZÁM: 45****CÍM:**

Település: Decs

Utca, házszám: Pílisí u. 7.

Hrsz: 581

JELENLÉGI VÉDELEM:

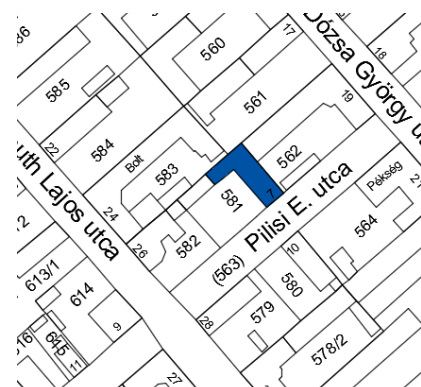
helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az L alaprajzú épület feltehetően a XIX. század második felében épült. Az udvari homlokzat karakteres eleme egyenes záródású, oszlopos tornáca. Az utcai homlokzat nyílásrendje: tornácajtó + 2 ablak. A házat felújították: az ablakokat kicserélték, újra vakolták, színezték a házat.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, udvari homlokzata.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt az utcai homlokzat rekonstrukciója fellelhető korabeli fotók, leírások alapján, illetve mintaként szolgálhat a település hasonló épületeinek eredeti homlokzati kialakítása is.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 46

CÍM:

Település: Decs

Utca, házsám: Ady E. u.

Hrsz: 202

JELENLEGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

bolt

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az L alaprajzú épület feltehetően a XIX. században épült, nyeregtetős, tűzfalas kialakítással. Az épületet átépítették, az eredeti nyílásrendet is megszüntették. A főpárkány valamint egy szemöldökkpárkány eredetiben megmaradt néhány függőleges vakolatsávval együtt.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt az utcai homlokzat rekonstrukciója fellelhető korabeli fotók, falkutatás alapján.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 47

CÍM:

Település: Decs

Utca, házsám: Fő u/tér

Hrsz: 201

JELENLEGI VÉDELEM:

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

emlékmű

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az I. világháborús emlékmű a településközpontban található parkosított környezetben.

VÉDENDŐ:

Az emlékmű.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Korrekción nem igényel.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 48

CÍM:

Település: Decs

Utca, házszám: Szent Erzsébet tér

Hrsz: 700

JELENLÉGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

Római katolikus templom, kereszt

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

A templomot 1931-ben építették. A templom előtt műkő kereszt található. Az épületet a közelmúltban felújították, homlozatát színezték.

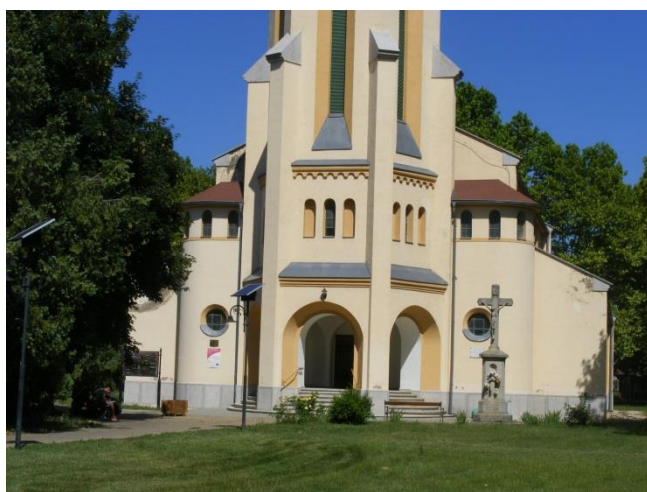

VÉDENDŐ:

A templom és a kőkereszt.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Korrekción nem igényel.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 49

CÍM:

Település: Decs
Utca, házszám: Ady E. u.
Hrsz: 702/1

JELENLÉGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

Idősek otthona

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épületet feltehetően a XIX. század végén építették nyeregtetős kialakítással. Az ablakok osztott üvegezésűek, vakolatkeretézéssel ellátottak. A homlokzati felületeket függőleges vakolatsávok tagolják. Az eredeti homlokzatkialakítás feltehetően díszesebb volt.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, homlokzatai.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt korabeli fotók alapján az épület homlokzatainak rekonstrukciója.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 50

CÍM:

Település: Decs

Utca, házsám: Temető melletti ingatlan

Hrsz: 695/5

JELENLÉGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTEZÉSE:

emlékmű

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

A talapzatos emlékművet az I. világháborúban elhunytaknak emlékére emeltette 1923-ban Gáspár István.

VÉDENDŐ:

Az emlékmű.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Korrekción nem igényel.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP**SORSZÁM: 51****CÍM:**

Település: Decs

Utca, házszám: Ady u. 13.

Hrsz: 1024

JELLENLEGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELLENLEGI RENDELTETÉSE:

Plébánia

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

A római katolikus plébánia épülete a összetett tetőidommal készült, feltehetően a XX. század elején. Az épület utcai homlokzatát átépítették oly módon, hogy az ajtó melletti egyik ablakot egy „tüzép” jellegű ablakra cserélték.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, utcai homlokzata.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt az utcai homlokzat rekonstrukciója fellelhető korabeli fotók alapján.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP**SORSZÁM: 52****CÍM:**

Település: Decs
Utca, házsám: szőlőhegy
Hrsz: 1731

JELENLÉGI VÉDELEM:

JAVASOLT VÉDELEM:
helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

Gazdasági épület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

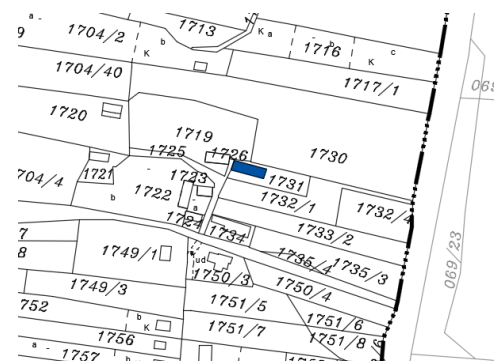
Az épület feltehetően a XIX. század második felében épült nyeregtetővel, oromfalas kialakítással. Az épület déli homlokzatának fő eleme egyenes záródású falazott oszlopos tornáca. A keleti homlokzat nyílásrendje: tornácníylás + 2 ablak. Az oromfal vakolatdíszekkel, szellőzőablakokkal ellátott. A homlokzatot a főpárkány tagolja.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, homlokzatai.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt a homlokzat vakolt felületeinek javítása.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201
Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP**SORSZÁM: 53****CÍM:**

Település: Decs

Utca, házsám: Szőlőhegy

Hrsz: 1744

JELENLÉGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

Gazdasági épület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület feltehetően a XIX. Század végén épült kontyolt nyeregtetővel, tűzfalal. A romantikus stílusjegyeket magánviselő épület keleti homlokzatán Zsolnay épületkerámiák is láthatók. A falsávok tovább tagolják a homlokzat felületét.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, homlokzatai.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Korrekciót nem igényel.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 54

CÍM:

Település: Decs
Utca, házszám: Szőlőhegy
Hrsz: 1872

JELENELGI VÉDELEM:

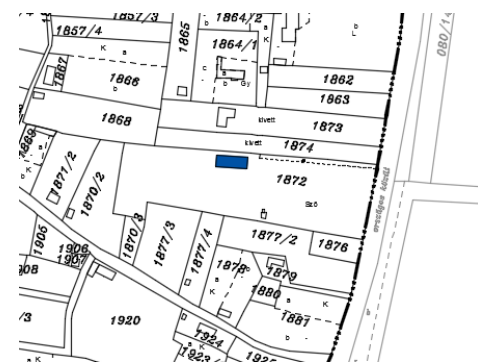
helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

Gazdasági épület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

A nyeregtetős épület a XIX. – XX. Század fordulón épülhetett tűzfalas kialakítással. A déli homlokzat egyenes záródású falazott oszlopos tornáccal készült – a teljes homlokzat vakolt, meszelt felületű. A keleti homlokzat nyílásrendje: tornácníylás + 2 ablak. A tornácníylás, ablakok, szellőzőnyílások íves záródásúak. A homlokzat teljes felülete téglaborítású. A homlokzati felületet vízszintes és függőleges sávok tagolják.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, homlokzatai.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Korrekción nem igényel.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 55

CÍM:

Település: Decs
Utca, házsám: Szőlőhegy
Hrsz: 1851

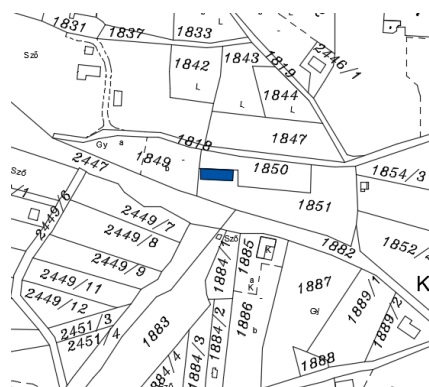
JELENLEGI VÉDELEM:

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

Gazdasági épület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épületet feltehetően a XIX. század végén építették nyeregtetővel, oromfalas kialakítással. A déli homlokzat egyenes záródású, pillérsoros tornáca nem fut végig a teljes homlokzaton. A keleti homlokzat nyílásrendje: tornácnnyílás + 2 ablak. Az íves záródású tornácnnyílás mellvéddel készült. Az épület oromfala a tájegységre jellemző vakolatdíszekkel tagolt. A homlokzatot a két szélen található féloszlop teszi még hangsúlyosabbá.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, homlokzatai.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt az épület egysége homlokzati színezése, meszelése.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201
Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 56

CÍM:

Település: Decs
Utca, házsám: Szőlőhegy
Hrsz: 1799

JELENELGI VÉDELEM:

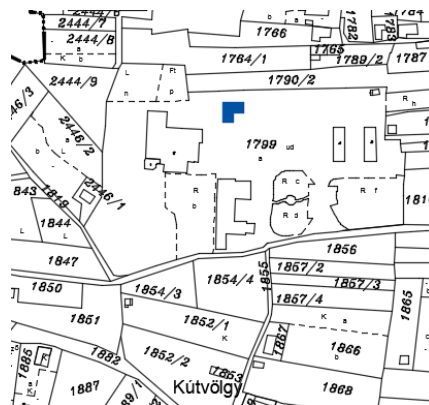
helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

Gazdasági épület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az L alaprajzú épület nyeregtetővel, oromfalas kialakítással létesült feltehetően a XIX. század végén. Az épület déli védett homlokzatán egyenes záródású, falazott oszlopos tornác fut végig. A keleti homlokzat nyílásrendje: tornácníllás + 2 ablak. Az íves záródású tornácníllás mellvéddel készült. Az épület oromfala a tájegységre jellemző vakolatdíszekkel tagolt.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, homlokzatai.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Korrekción nem igényel.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP**SORSZÁM: 57****CÍM:**

Település: Decs
Utca, házsám: Szőlőhegy
Hrsz: 1788

JELENLÉGI VÉDELEM:

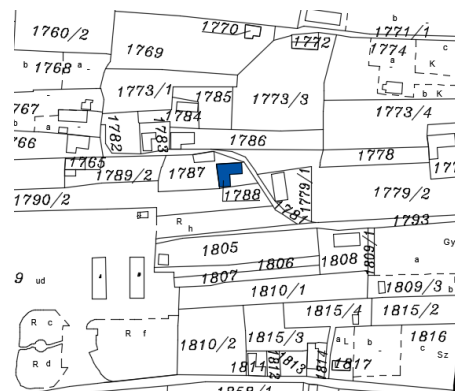
helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLÉGI RENDELTETÉSE:

Gazdasági épület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az L alaprajzú épület nyeregtetővel, oromfalas kialakítással létesült feltehetően a XIX. század végén. Az épület déli védett homlokzatán egyenes záródású, falazott oszlopos tornác fut végig. A keleti homlokzat eredeti nyílásrendjét átalakították, csak az íves tornácnílás maradt meg eredetiben.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, homlokzatai.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt a keleti homlokzat nyílásrendjének, valamint az oromfal eredeti vakolatdíszítésének rekonstrukciója.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP**SORSZÁM: 58****CÍM:**

Település: Decs

Utca, házsám: Szőlőhegy

Hrsz: 1779/1

JELENELGI VÉDELEM:

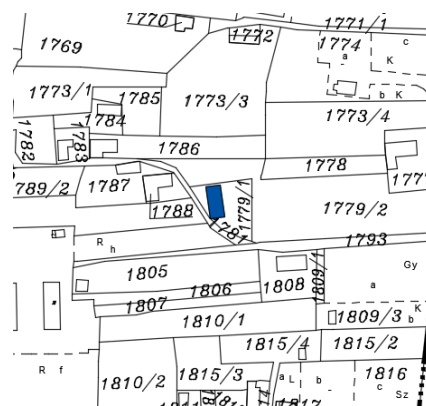
helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

Gazdasági épület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

A nyeregtetős épület feltehetően a XIX. század végén épült oromfalas kialakítással. A déli homlokzat oromfala a tájegységre jellemző kialakítással készült, két padlásszellőzővel. A homlokzat ablakait kicserélték. A déli homlokzaton egyenes záródású, négyoszlop alaprajzú pilléres tornác található, amely nem fut végig a teljes homlokzaton.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, homlokzatai.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

A déli homlokzat rekonstrukciója fellelhető korabeli fotók alapján.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP**SORSZÁM: 59****CÍM:**

Település: Decs

Utca, házszám: Szőlőhegy

Hrsz: 1766

JELENELGI VÉDELEM:

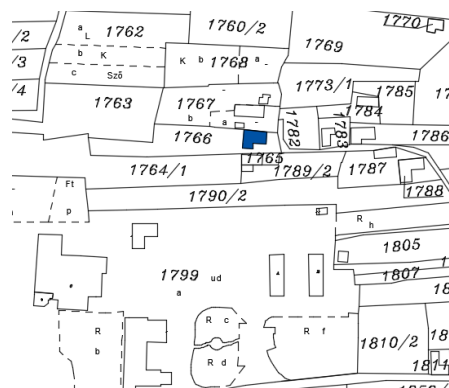
helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

Gazdasági épület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

A nyeregtetős épületet feltehetően a XIX. század végén építették, oromfalas kialakítással. A keleti homlokzaton a tornácnnyílás egyenes záródású, valamint ezen az oldalon található a pinceajtó is. Az oromfalon a tájegységre jellemző vakolat díszítmények láthatók. A déli homlokzat egyenes záródású, oszlopos tornáca nem fut teljesen végig.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, homlokzatai.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt a homlokzatok javítása, a keleti homlokzatra utólagosan szerelt előtető eltávolítása.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP**SORSZÁM: 60****CÍM:**

Település: Decs
Utca, házsám: Szőlőhegy
Hrsz: 1786

JELENLÉGI VÉDELEM:

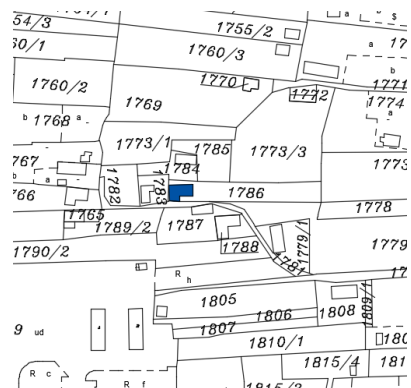
helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

Gazdasági épület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az L alaprajzú épület feltehetően a XX. század elején épült nyeregtetővel, oromfalas kialakítással. A déli homlokzat karakteres eleme az egyenes záródású, oszlopos tornác. A kelet homlokzat nyílásrendje: tornácnílás és egy ablak. Az ablak mellett feltehetően egy másik ablak is látható volt eredetileg. Az oromfalat vakolatsávok tagolják és épületkerámia díszíti.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, homlokzatai.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt a vakolt felületek javítása, valamint a déli homlokzat nyílásrendjének rekonstrukciója.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201
Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 61

CÍM:

Település: Decs
Utca, házsám: Szőlőhegy
Hrsz: 1777

JELENLÉGI VÉDELEM:

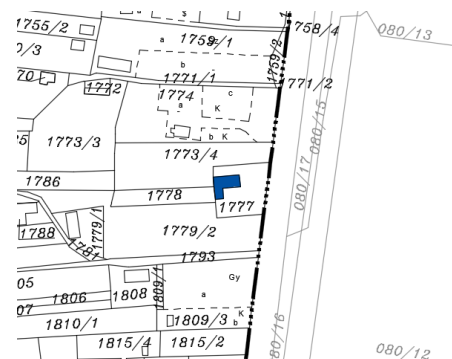
helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

Gazdasági épület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az L alaprajzú épület feltehetően a XIX. század második felében épült. A déli homlokzaton mellvédes, egyenes záródású, oszlopos tornác fut végig. A keleti homlokzaton 2 ablak, felettük az oromfalon két szellőzőnyílás látható. Eredetileg feltehetően a tornác tornyilással zárulhatott. Az oromfal díszített, vakolatsávokkal tagolt.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, homlokzatai.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt a keleti homlokzat rekonstrukciója fellelhető fotók, falkutatás alapján, illetve mintaként szolgálhat a szőlőhegy hasonló épületeinek eredeti homlokzati kialakítása is.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP**SORSZÁM: 62****CÍM:**

Település: Decs
Utca, házsám: Szőlőhegy
Hrsz: 1983

JELENELGI VÉDELEM:

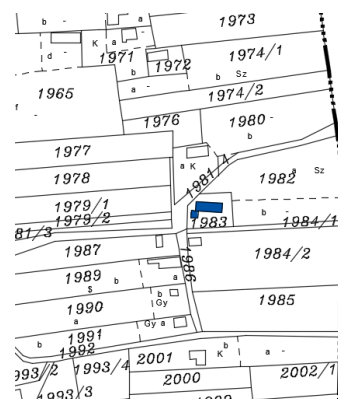
helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

Gazdasági épület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

A nyeregtetős épület feltehetően a XIX. század végén épült. A déli homlokzat karakteres eleme egyenes záródású, mellvéd nélküli oszlopos tornáca. A keleti homlokzat nyílásrendje: tornácnnyílás + 2 ablak. Az oromfalat vakolatsávok tagolják és egy kör alakú padlásszellőztő alakítottak ki rajta.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, homlokzatai.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt a keleti homlokzathoz utólagosan hozzáépített előtető elbontása.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201
Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP**SORSZÁM: 63****CÍM:**

Település: Decs

Utca, házsám: Szőlőhegy

Hrsz: 1940

JELENELGI VÉDELEM:

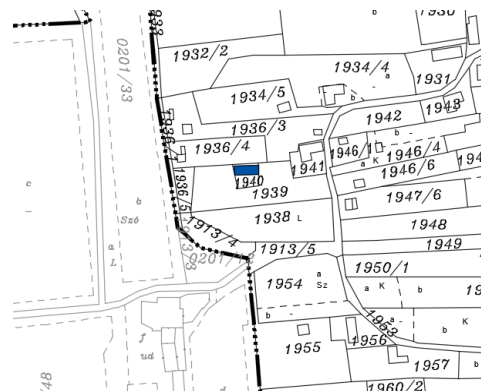
helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENELGI RENDELTETÉSE:

Gazdasági épület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület feltehetően a XIX. század második felében épült, nyeregtetővel, oromfalas kialakítással. A déli homlokzaton egyenes záródású oszlopos tornác található, amely nem fut végig a teljes homlokzaton. A keleti homlokzat nyílásrendje: tornácníllás + ablak. A homlokzati felületet a főpárkány tagolja. Az oromfalon 2 padlásszellőző és homlokzati díszek találhatóak.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, homlokzatai.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Korrekciót nem igényel.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP**SORSZÁM: 64****CÍM:**

Település: Decs
Utca, házsám: szőlőhegy
Hrsz: 1931

JELENLÉGI VÉDELEM:

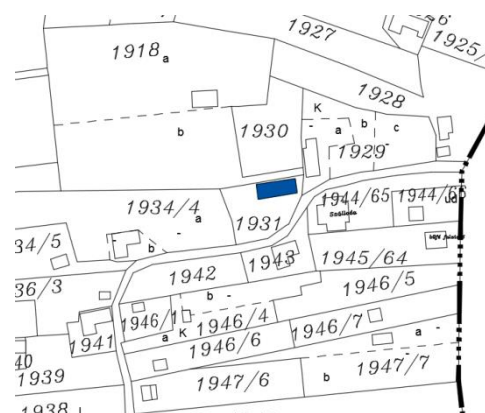
helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

Gazdasági épület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület feltehetően a XIX. század második felében épült nyeregtetővel, oromfalas kialakítással. A déli homlokzat karakteres eleme egyenes záródású oszlopos tornáca, amely végig fut a homlokzaton. A keleti homlokzat tornácnnyílása íves záródású, mellette egy zsalugáteres ablak található. A homlokzati felületet főpárkány tagolja. Az oromfalon továbbá 2 szellőzőnyílás található.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, homlokzatai.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt a homlokzatokon a vakolati hibák javítása.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201
Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP**SORSZÁM: 65****CÍM:**

Település: Decs
Utca, házsám: szőlőhegy
Hrsz: 1693

JELENLÉGI VÉDELEM:

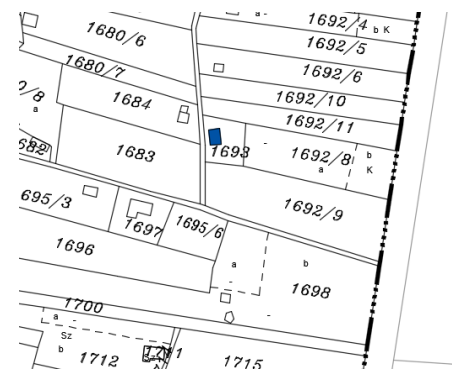
helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLÉGI RENDELTETÉSE:

Gazdasági épület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület feltehetően a XIX. század végén, XX. Század elején épült nyeregtetővel, oromfalas kialakítással. A déli homlokzaton egy ablak, egy egyenes záródású tornácnnyílás található. Az oromfalon 2 szellőzőnyílás látható. A keleti homlokzat egyenes záródású, oszlopos tornáca nem fut végig a teljes homlokzaton.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, homlokzatai.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt a déli homlokzat rekonstrukciója fellelhető korabeli fotók alapján, illetve mintaként szolgálhat a település hasonló épületeinek eredeti homlokzati kialakítása is.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP**SORSZÁM: 66****CÍM:**

Település: Decs

Utca, házsám: Szőlőhegy

Hrsz: 1697

JELENELGI VÉDELEM:

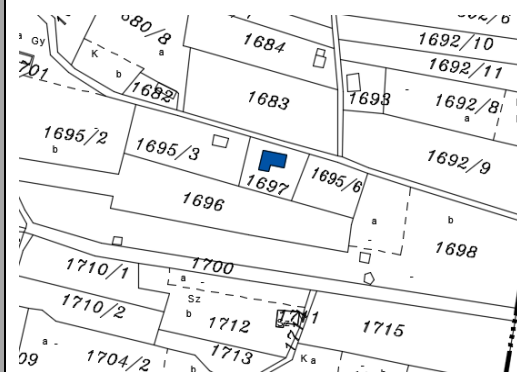
helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENELGI RENDELTETÉSE:

Gazdasági épület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület feltehetően a XIX. század végén épült nyeregtetővel, oromfalas kialakítással. A déli homlokzaton az egyenes záródású oszlopos tornác nem fut végig. A keleti homlokzat kialakítása feltehetően eredeti állapotában maradt fenn. A homlokzati felületet vízszintes és függőleges vakolatsávok tagolják. A tornácnnyílás íves kiképzésű.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, homlokzatai.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt a vakolati hibák javítása.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP**SORSZÁM: 67****CÍM:**

Település: Decs
Utca, házsám: Szőlőhegy
Hrsz: 1689

JELENELGI VÉDELEM:

helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

Gazdasági épület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület feltehetően a XIX. század végén épült nyeregtetővel, oromfalas kialakítással. A déli homlokzaton egy kisebb méretű ablak, az íves tornácnnyílás és az oromfalon 2 íves záródású, vakolatkeres szellőzőnyílás található. A keleti homlokzaton egyenes záródású oszlopos tornác található mely nem fut végig a teljes homlokzaton.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, homlokzatai.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt a vakolati hibák javítása.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 68

CÍM:

Település: Decs

Utca, házsám: Szőlőhegy

Hrsz: 1644

JELENELGI VÉDELEM:

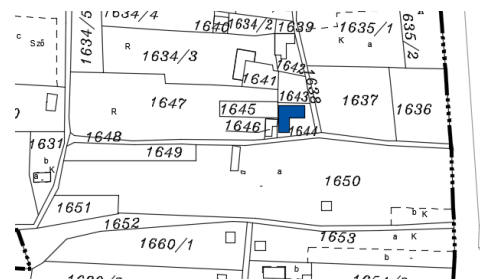
helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

Gazdasági épület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az L alaprajzú épület feltehetően a XX. Század elején épült, nyeregtetős kialakítással. A déli homlokzat tornáca egyenes záródású, mellvéd nélküli pillérekkel készült. A keleti homlokzaton az íves záródású tornácnílás mellett 2 zsalugáteres ablak található. A homlokzati felületet főpárkány tagolja. Az oromfal vakolatdíszekkel, 2 kisméretű szellőzőnyílás létesítésével készült.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, homlokzatai.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt a vörös homlokzati színezés helyett a fehér szín alkalmazása.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP**SORSZÁM: 69****CÍM:**

Település: Decs
Utca, házsám: Szőlőhegy
Hrsz: 1642

JELENLÉGI VÉDELEM:

JAVASOLT VÉDELEM:
helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

Gazdasági épület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

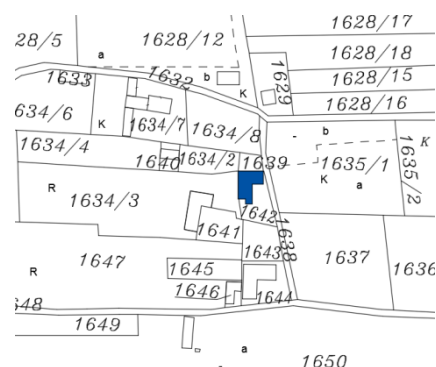
Az L alaprajzú épület feltehetően a XIX. század végén épülhetett. A déli homlokzatot eredetileg nyitott tornác zárta, amelyet befalaztak. A keleti homlokzat tornácníllását is befalazták és helyére ablakot építettek be. A homlokzaton található továbbá egy "tüzép" jellegű ablak. A homlokzati síkot főpárkány tagolja. Az oromfalon 2 szellőzőnyílás található, valamint egy előregyártott rozetta.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, oromfalának kialakítása.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt a keleti homlokzat eredeti nyílásrendjének visszaállítása fellelhető fotó alapján, illetve mintaként szolgálhat a település hasonló épületeinek eredeti homlokzati kialakítása is. Javasolt továbbá fehér homlokzati színezés kialakítása.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201
Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 70

CÍM:

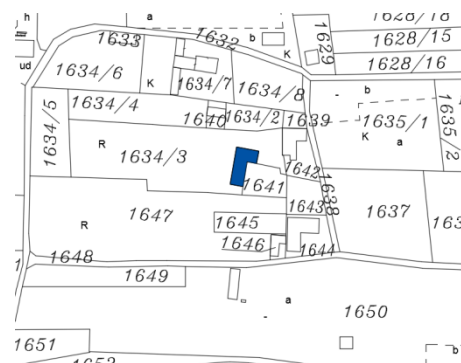
Település: Decs
Utca, házszám: Szőlőhegy
Hrsz: 1641

JELENLÉGI VÉDELEM:

JAVASOLT VÉDELEM:
helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTEZÉSE:

Gazdasági épület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az L alaprajzú, nyeregtetős épület feltehetően a XIX. század második felében épült, oromfalas kialakítással. A déli, belső homlokzaton egyenes záródású, oszlopos tornác fut végig. A keleti homlokzaton az íves záródású tornácnílás mellett egy zsalugáteres ablak található. A tornácnílás mellé egy féloszlopot építettek. A homlokzati felületet főpárkány tagolja. Az oromfalon 2 íves záródású, vakolatkeretes szellőzőnyílás található, felettük egy rozettával.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, homlokzatai.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt a homlokzat rekonstrukciója az épületen található vakolatdíszek kiképzésének megfelelően.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201
Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 71

CÍM:

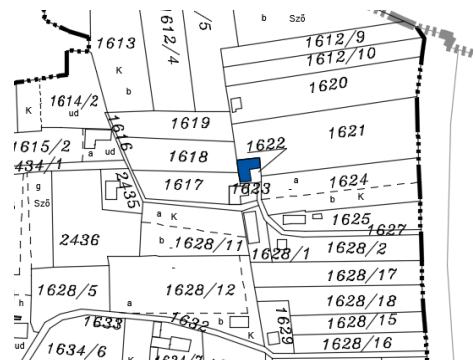
Település: Decs
Utca, házsám: Szőlőhegy
Hrsz: 1622

JELENLÉGI VÉDELEM:

JAVASOLT VÉDELEM:
helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

Gazdasági épület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az L alaprajzú, nyeregtetős épület feltehetően a XIX. század második felében épült. A déli homlokzaton egyenes záródású oszlopos tornác található. A keleti homlokzaton a tornácnnyílás egyenes záródású, ami mellé egy ablakot építettek. A homlokzatot utólag bevakolták és színezték.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, déli homlokzata.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt a keleti homlokzat rekonstrukciója fellehető korabeli fotók alapján, illetve mintaként szolgálhat a település hasonló épületeinek eredeti homlokzati kialakítása is. Javasolt továbbá fehér homlokzati színezés kialakítása.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

SORSZÁM: 72

CÍM:

Település: Decs
Utca, házsám: Szőlőhegy
Hrsz: 1994

JELENLÉGI VÉDELEM:

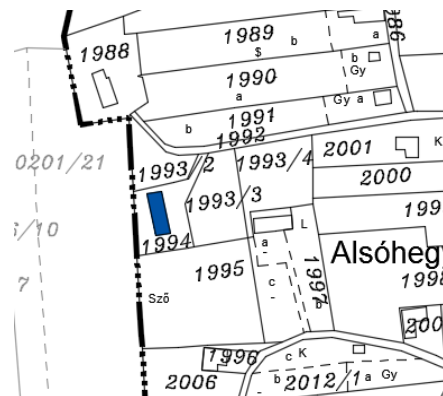
helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELENLEGI RENDELTETÉSE:

Gazdasági épület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

A téglány alaprajzú, nyeregtetős prэшáz keleti főhomlokzatát mellvéd nélküli tornác oszlopsor zárja. A déli homlokzat oromfalán keretezett padlásszellőzők és felirati tábla található.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege, homlokzatai.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt a homlokzati felületek javítása.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP**SORSZÁM: 73****CÍM:**

Település: Decs

Utca, házszám: külterület

Hrsz: 019/14

JELLENLEGI VÉDELEM:

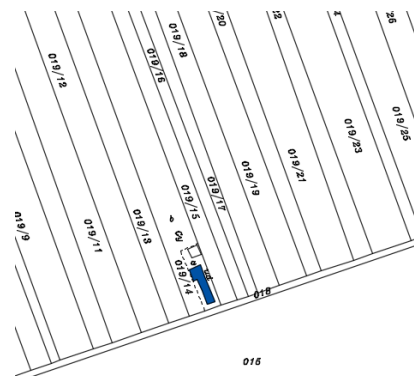
helyi védelem

JAVASOLT VÉDELEM:

helyi védelem

AZ ÉPÍTMÉNY JELLENLEGI RENDELTETÉSE:

Gazdasági épület

AZ ÉPÍTMÉNY ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

A település belterületétől nyugati irányban található nyeregtetős tanyát és kiszolgáló épületeit feltehetően a XX. század elején építették. Az épület környezetében más épület, építmény nem található.

VÉDENDŐ:

Az épület tömege.

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt az épület homlokzatainak, nyílásrendjének rekonstrukciója fellelhető korabeli fotók, leírások alapján.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

Sorszám: M1

CÍM:

Település: Decs
Utca, házszám: Kossuth u. 36.
Hrsz: 566/1

JELENLÉGI VÉDELEM:

Nyilvántartott műemléki érték

Törzsszám: 9275

Azonosító: 8590

AZ ÉPÍTMÉNY MEGNEVEZÉSE:

Kiállító épület – gyöngykiállítás és kerítés

AZ ÉPÜLET ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület feltehetően a XIX. század második felében épült utcára merőleges kontyolt nyeregtetős kialakítással. Az épület eredetileg tűzfalas kialakítással készülhetett. Az épület udvari homlokzatának oszlopos tornáca egyenes záródású. A vakolatdíszes utcai homlokzat oromzatában 1863-as évszám. Az utcai homlokzat nyílásrendje: 2 ablak + 1 tornácajtó. Az épülethez falazott, fehérre meszelt kerítés csatlakozik fabetétes kapuval.

MŰEMLEKI KÖRNYEZET HRSZ-OK:

-

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Korrekción nem igényel.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

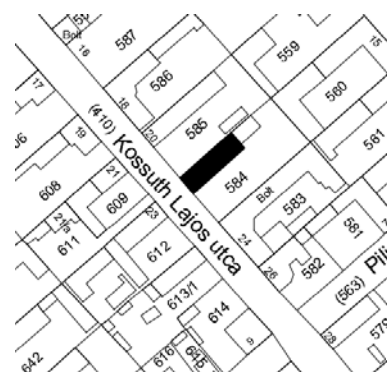
Sorszám: M2

CÍM:

Település: Decs
Utca, házsám: Kossuth u. 22.
Hrsz: 584

JELLENLEGI VÉDELEM:
Műemléki védelem

Törzsszám: 11472
Azonosító: 17580

AZ ÉPÍTMÉNY MEGNEVEZÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÜLET ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület feltehetően a XIX. század közepén épült utcára merőleges, nyeregtetős kialakítással. Az udvari homlokzat tornáca egyenes záródású, falazott oszlopos kialakítású. Az utcai nyílásrendje: 2 ablak + 1 tornácajtó. Az épület eredetei állapotában maradt fenn a homlokzati díszítményekkel együtt.

MŰEMLEKI KÖRNYEZET HRSZ-OK:

585, 559, 560, 561, 583, 410, 613/1, 612, 611, 609

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt a vakolt felületek javítása, valamint az utcai kerítés kapujának cseréje fabetétes kapura.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201
Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

Sorszám: M3

CÍM:

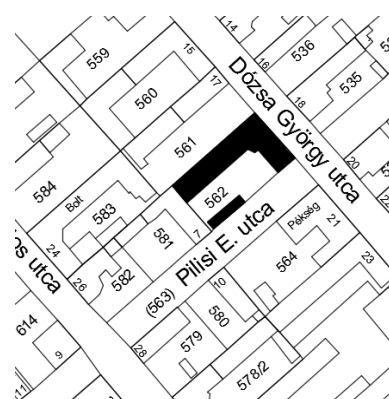
Település: Decs
Utca, házszám: Dózsa u. 19.
Hrsz: 562

JELLENLEGI VÉDELEM:
Műemléki védelem

Törzsszám: 11467
Azonosító: 18467

AZ ÉPÍTMÉNY MEGNEVEZÉSE:

Lakóépület és gazdasági épület

AZ ÉPÜLET ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az L alaprajzú épület Dózsa utcára merőleges épületszárnya feltehetően a XIX. század második felében épült. Fő jellegzetessége egyenes záródású, falazott oszlopos tornáca. A Dózsa Gy. Utcával merőleges tengelyű épületszárny feltehetően később, a XX. Század elején épült. Az utcai homlokzat nyílásrendje: 2+2 ablak + kapu + 2+2 ablak

MŰEMLEKI KÖRNYEZET HRSZ-OK:

516, 532, 535, 536, 547, 561, 563, 564, 580, 581

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt a homlokzat vakolathibáinak javítása.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

Sorszám: M4

CÍM:

Település: Decs
Utca, házszám: Öreg u. 60.
Hrsz: 36

JELLENLEGI VÉDELEM:
Műemléki védelem

Törzsszám: 11476
Azonosító: 13934

AZ ÉPÍTMÉNY MEGNEVEZÉSE:

Lakóépület, kerítés

AZ ÉPÜLET ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az L alaprajzú épület feltehetően a XIX. Század közepén épült, tűzfalas kialakítással. Az utcai homlokzaton az ablakok alatt könyöklőpárkányok találhatók, az ablakok felett zsalugáteres szellőzők. A homlokzati felületet falsávok, vakolatdíszek tagolják. Az épület folytatásában az utcai telekhatárra tömör falazott téglakerítést építettek.

MŰEMLEKI KÖRNYEZET HRSZ-OK:

29, 35, 38, 39, 440, 442, 443, 444

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt a tűzfal fehérre meszelése.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201
Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

Sorszám: M5

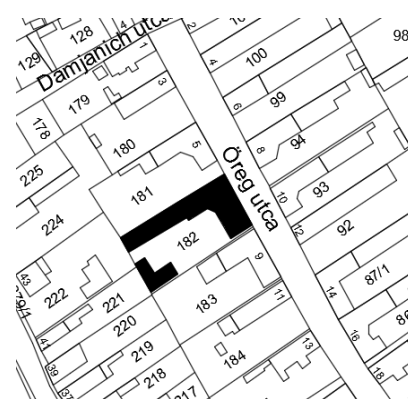
CÍM:

Település: Decs
Utca, házsám: Öreg u. 7.
Hrsz: 182

JELENLÉGI VÉDELEM:
Műemléki védelem

Törzsszám: 11473
Azonosító: 17581

AZ ÉPÍTMÉNY MEGNEVEZÉSE:
lakóépület

AZ ÉPÜLET ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

A polgárosodás jegyeit magán viselő épület feltehetően a XX. század elején épült. Az utcai homlokzat téglalburkolatos. Az ablakok keretezése díszes. Az ablakok közt lizénák tagolják a felületet. Az ablakok felett attika fal található. A kapu külön gyalogos bejárati ajtót is tartalmaz.

MŰEMLEKI KÖRNYEZET HRSZ-OK:

181, 183, 220, 221, 222, 29, 92, 93, 94, 99

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Korrektciót nem igényel.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201
Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

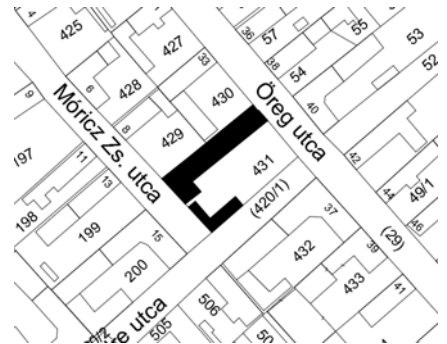
Sorszám: M6

CÍM:

Település: Decs
Utca, házsám: Öreg u. 35.
Hrsz: 431

JELENLEGI VÉDELEM:
Műemléki védelem

Törzsszám: 11474
Azonosító: 13936

AZ ÉPÍTMÉNY MEGNEVEZÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÜLET ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület feltehetően a XIX. Század 2. felében épült, az utcára merőleges kialakítású nyeregtetővel. Az utcai homlokzat oromfalán található felirati tábla évszáma: 1893. Az udvari homlokzat fő jellegzetessége egyenes záródású oszlopos tornáca. Az épület udvari és utcai homlokzata eredeti állapotukban látható.

MŰEMLEKI KÖRNYEZET HRSZ-OK:

199, 200, 29, 420/1, 421, 429, 430, 432, 50, 506, 52, 53, 54, 55, 57

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Korrekciót nem igényel.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

Sorszám: M7

CÍM:

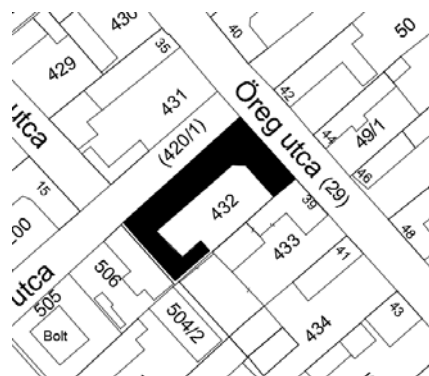
Település: Decs
Utca, házszám: Öreg u. 37.
Hrsz: 432

JELLENLEGI VÉDELEM:
Műemléki védelem

Törzsszám: 11475
Azonosító: 13935

AZ ÉPÍTMÉNY MEGNEVEZÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÜLET ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület építésének éve a homlokzaton található felirat szerint 1910. A saroképület a polgárosodás jegyeit viseli magán. A homlokzat téglalaborítással készült. Az ablakok keretezése, a homlokzati lizénák is téglalaborításúak.

MŰEMLEKI KÖRNYEZET HRSZ-OK:

200, 29, 420/1, 421, 431, 433, 504/1, 504/2, 506, 52, 53, 48, 49/1, 50

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Korrekción nem igényel.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

Sorszám: M8

CÍM:

Település: Decs
Utca, házszám: Fő u. 30.
Hrsz: 456

JELENLEGI VÉDELEM:
Műemléki védelem

Törzsszám: 11471
Azonosító: 17579

AZ ÉPÍTMÉNY MEGNEVEZÉSE:

Lakóépület és kerítés

AZ ÉPÜLET ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület feltehetően a XIX. Század végén kapta jelenlegi formáját. A ház utcára párhuzamos nyeregtetővel, tűzfalas lezárással készült. Az utcai homlokzaton 4 osztott üvegezésű ablak található. A homlokzat karakteresen díszített. Az ablakok fölött díszes szemöldökkérekények, azok fölött pedig szellőzőablakok láthatóak. Az épülethez téglalábazatos, kovácsoltvas kerítés csatlakozik.

MŰEMLEKI KÖRNYEZET HRSZ-OK:

453, 454, 455, 457, 460, 466, 469, 470, 471/1, 471/2, 471/3, 472, 473

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt a kerítés pilléreinek tartószerkezeti megerősítése, ahol indokolt. Javasolt továbbá az épület tűzfalának és kerítés falazott részeinek vakolása, fehérre meszelése.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

Sorszám: M9

CÍM:

Település: Decs
Utca, házszám: Fő u. 10.
Hrsz: 501

JELENLEGI VÉDELEM:
Műemléki védelem

Törzsszám: 11469
Azonosító: 17577

AZ ÉPÍTMÉNY MEGNEVEZÉSE:
lakóépület

AZ ÉPÜLET ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület feltehetően a XIX. Század közepén épült utcával párhuzamos nyeregtetős kialakítással. A telek zártsorúan beépült. Az utcai homlokzat nyílásrendje: 2+2+2 ablak+kapu+2 ablak. Az ablakok osztott üvegezésűek, vakolatkeretézéssel, könyöklőpárkánnyal, szemöldök párkánnyal ellátottak. A homlokzatot függőleges vakolatsávok, díszített főpárkány díszíti.

MŰEMLEKI KÖRNYEZET HRSZ-OK:

435, 436, 437, 471/1, 471/2, 471/3, 500, 502/2, 510, 511, 513, 514

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Korrekción nem igényel.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

Sorszám: M10

CÍM:

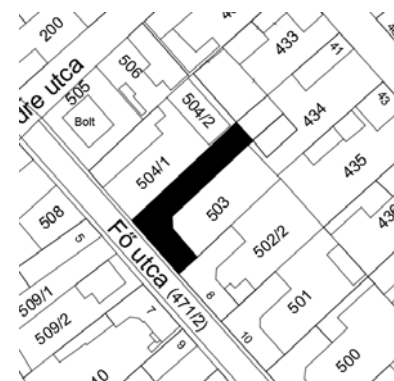
Település: Decs
Utca, házszám: Fő u. 6.
Hrsz: 503

JELLENLEGI VÉDELEM:
Műemléki védelem

Törzsszám: 11468
Azonosító: 13939

AZ ÉPÍTMÉNY MEGNEVEZÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÜLET ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az épület feltehetően a XIX. század közepén épült utcával párhuzamos nyeregtetővel. A telek beépítési módja zárt sorú. Az utcai homlokzat nyílásrendje: 2+2+2 ablak + kapu. Az épület utcai homlokzata gazdagon díszített. Az osztott üvegezésű ablakok könyöklő és szemöldök párkányokkal ellátottak. Az ablakok és a kapu fölött padlásszellőzők találhatóak. Az épület további jellegzetessége, hogy a kapu eredeti állapotában maradt fent, ami a többi hozzá hasonló épület kapujának rekonstrukciójánál mintául szolgálhat.

MŰEMLEKI KÖRNYEZET HRSZ-OK:

433, 434, 435, 471/1, 471/2, 471/3, 502/2, 504/1, 509/1, 509/2, 510, 504/2

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Az épület vakolásának, színezésének javítása.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

Sorszám: M11

CÍM:

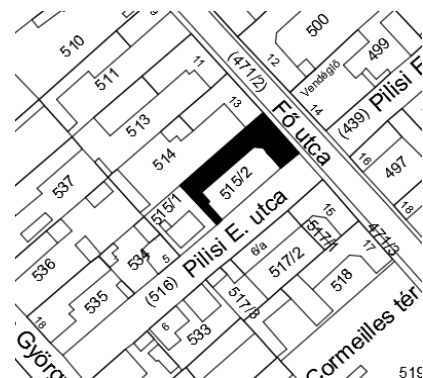
Település: Decs
Utca, házszám: Pilissy E. u. 3.
Hrsz: 515/2

JELLENLEGI VÉDELEM:
Műemléki védelem

Törzsszám: 11477
Azonosító: 13933

AZ ÉPÍTMÉNY MEGNEVEZÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÜLET ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Az L alaprajzú saroképület feltehetően a XIX. Század második felében épült. Az épület Fő utcai nyílásrendje: ajtó + 1+2+2+2+2 ablak. Az ablakok szalagkeretesek, könyöklőpárkánnyal, szemöldökpárkánnyal ellátottak. Az ablakok és az ajtó fölött szellőzőablakokat építettek. Az utcai homlokzatot további vakolatsávok, épületkerámiák díszítik.

MŰEMLEKI KÖRNYEZET HRSZ-OK:

439, 471/1, 471/2, 471/3, 497, 499, 500, 514, 515/1, 516, 517/1, 517/2, 517/3

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt a homlokzat javítása, színezése.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

Sorszám: M12

CÍM:

Település: Decs
Utca, házszám: Fő u. 15.
Hrsz: 517/1

JELENLEGI VÉDELEM:
Műemléki védelem

Törzsszám: 11470
Azonosító: 17578

AZ ÉPÍTMÉNY MEGNEVEZÉSE:

lakóépület

AZ ÉPÜLET ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

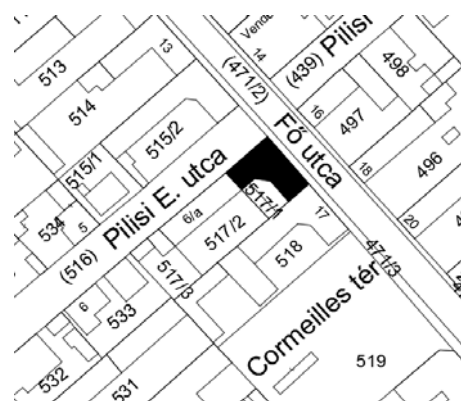
Az épület feltehetően a XIX. Század második felében épült. A fő utcára néző homlokzat nyílásrendje: kapu + 2+2+2 ablak. Az ablakok felett párkányzat található. A homlokzatot vakolatsávok tagolják. A kapu íves záródású.

MŰEMLEKI KÖRNYEZET HRSZ-OK:

439, 471/1, 471/2, 471/3, 496, 497, 499, 515/2, 516, 517/2, 517/3, 518

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Javasolt a homlokzat javítása.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

Sorszám: M13

CÍM:

Település: Decs
Utca, házsám: Kossuth u. 32- 34.
Hrsz: 566/2

JELENLÉGI VÉDELEM:
Műemléki védelem

Törzsszám: 9275
Azonosító: 14579

AZ ÉPÍTMÉNY MEGNEVEZÉSE:

Sárközi Tájház

AZ ÉPÜLET ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

Utcavonalon fésűs beépítésben álló, földszintes, téglalap alaprajzú, nyeregtetős lakóház, hátsó folytatásában hosszú gazdasági szárnyal. Udvari, átalakított gazdasági kereszt szárnya hozzáépült a 36. szám alatti, fésűs beépítésben álló, földszintes, téglalap alaprajzú épülethez (hrsz.: 566/1), és így közös udvart zárnak be. Utcai homlokzatához mindkét irányban kerítésfal csatlakozik, a DK-i, alacsonyabb falban pilléres kocsikapuval. A vakolatdíszes utcai homlokzat oromzatában 1863-as évszám. Az udvari oldalon oszlopos, mellvédes tornác. Az eredetileg téglalap alaprajzú épületet udvari, gazdasági szárnyal bővítették. Felújítva, egyes melléképületek lebontásával: 1952 után. 1955 óta tájház.

MŰEMLEKI KÖRNYEZET HRSZ-OK:

410, 527, 528, 529, 530/2, 547, 564, 569/2, 571, 572, 574, 578/2, 620, 621, 622, 623

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Korrekción nem igényel.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201
Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

Sorszám: M14

CÍM:

Település: Decs
Utca, házsám: Öreg u. 70.
Hrsz: 2

JELENLEGI VÉDELEM:
Műemléki védelem

Törzsszám: 4201
Azonosító: 8589

AZ ÉPÍTMÉNY MEGNEVEZÉSE:

Református templom

AZ ÉPÜLET ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

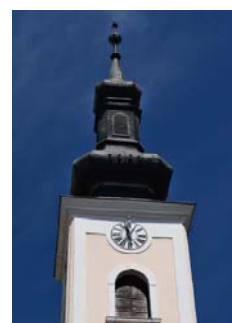
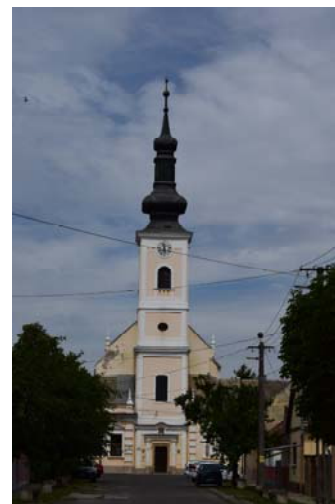
Utcavonalon zárt sorú beépítésben álló, egyhajós templom, Ny-i homlokzata előtt toronnyal, nyújtott, a hajónál keskenyebb, poligonális záródású, középkori szentélyel. A torony és a hajó É-i és D-i homlokzataihoz L alaprajzú, földszintes, nyeregvetésű csatlakoznak. A torony tengelyében nyíló, záróköves díszű, kőkeretes bejárat pilaszteres keretépítménye fölött magyar nyelvű feliratos kőtábla, 1788-as építési évszámmal. A hajót és a szentélyt lépcsőzetes támpillérek támasztják. A hajó É-i homlokzatának két K-i pillérközében csúcsíves boltozati homlokív téglából helyreállított vonala. Berendezés: 18. század vége és 19. század.

MŰEMLEKI KÖRNYEZET HRSZ-OK:

1, 29, 3, 449/1, 450

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Korrekción nem igényel.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201

Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉRTÉKVIZSGÁLATI ADATLAP

Sorszám: M15

CÍM:

Település: Decs
Utca, házszám: külterület
Hrsz: 0109/38

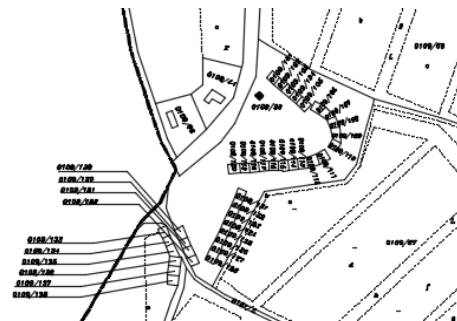
JELENLÉGI VÉDELEM:

Nyilvántartott műemléki érték

Törzsszám: 10148
Azonosító: 8588

AZ ÉPÍTMÉNY MEGNEVEZÉSE:

R. k. kápolna (Mausz-kápolna)

AZ ÉPÜLET ÉS KÖRNYEZETÉNEK LEÍRÁSA:

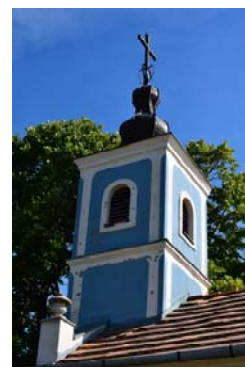
Decsről Szálcára vezető út mellett, Görögszó felett magaslaton (kilátással a Sárközre a Dunáig) szabadon álló, egyhajós kápolna. Ny-i homlokzata elé enyhén kilépő toronnyal, a hajónál keskenyebb, poligonális záródású szentéllyel, a szentély felől kontyolt nyeregtetővel. A tornyot támasztó féloromzatok végén pillérre állított váza. A torony tengelyében nyíló kapu szemöldökgerendáján építési évszám és az építetők neve. A belsőben poroszsüveg födém. 1891-ben építtette a szálcakai Michael és Anna Mayer. Nevét a húsvéti Emmausz-járásról kapta. A 20. század végére használaton kívül, romos. Helyreállítva: 1993.

MŰEMLEKI KÖRNYEZET HRSZ-OK:

-

KORREKCIÓS JAVASLAT:

Korrekción nem igényel.

Meridián Mérnöki Iroda Kft

Telefon: 74/419-283 Fax: 74/510-201
Cím: 7100 Szekszárd, Ybl Miklós u. 3.

Örökségvédelmi hatástanulmány

Régészeti szakterületi munkarész

Decs község településrendezési eszközeihez

Bevezetés

Az örökségvédelmi hatástanulmány a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) kormányrendeletnek és a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) kormányrendeletnek megfelelően a településfejlesztési koncepcióhoz készül.

A hatástanulmány szerkezetét és tartalmát a 2001. évi LXIV. törvény 85/A. § (1) és a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) kormányrendelet 83. § (2) bekezdése, illetve utóbbi 14. sz. melléklete határozza meg.

Jelen munkát a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. tv. alapján szerzői jogi védelem illeti meg. A közölt adatok szerződéstől eltérő célra való felhasználása, régészeti lelőhelyre vonatkozó adatok nyilvánosságra hozása vagy továbbadása csak a szerző engedélyével, a régészeti lelőhely és a műemléki érték nyilvántartásának és védetté nyilvánításának, valamint a régészeti lelőhely és a lelet megtalálójának anyagi elismerésének részletes szabályairól szóló 13/2015. (III. 11.) MvM. rendelet, valamint a muzeális intézményekben folytatható kutatásról szóló 47/2001. (III. 27.) kormányrendelet szabályai szerint történhet.

A hatástanulmány a rendezési tervhez változtatás nélkül, külön alfejezetként csatolandó.

A vizsgálatnál figyelembe vett, a kulturális örökség régészeti vonatkozásait érintő speciális törvények és rendeletek:

- 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről – amely a földvárak és halmok (temetkezési helyek) védelméről rendelkezik (23. §),
- 1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről,
- 1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről,
- 2001. évi LXIV. törvény a Kulturális örökség védelméről (a továbbiakban: Kötv.),
- 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartó rendszerről – különösen az alábbi szabálysértésnek minősülő cselekmények: lopás, jogtalan elsajátítás, orgazdaság, szándékos rongálás ötvenezer forintot meg nem haladó értékre – 177. § (3) bekezdése szerinti minősített esetei,
- 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről – különösen az alábbi bűncselekmények:
  - műemlék vagy védett kulturális javak megrongálása – 357. §,
  - lopás – 370. § (3) bekezdés bb) pontja,
  - rongálás – 371. § (3) bekezdés ba) pontja és (4) bekezdés b) pontja,
  - jogtalan elsajátítás – 378. § (2) bekezdése,
  - orgazdaság – 379. § (3) bekezdés b) pontja szerinti minősített esetei,
- 2016. évi CL. törvény az általános közigazgatási rendtartásról – az örökségvédelmi hatóság hatósági eljárásait ez alapján végzi,
- 149/2000. (VIII. 31.) kormányrendelet a Magyar Köztársaság Kormánya és az Európa Tanács tagállamai között 1992. január 16-án kelt, Valtettában aláírt, a régészeti örökség védelméről szóló Európai Egyezmény kihirdetéséről,
- 47/2001. (III. 27.) kormányrendelet a muzeális intézményekben folytatható kutatásról,
- 191/2001. (X. 18.) kormányrendelet az örökségvédelmi bírságról,
- 314/2012. (XI. 8.) kormányrendelet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről,

- 68/2018. (IV. 9.) kormányrendelet a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról.
- 13/2015. (III. 11.) MvM rendelet a régészeti lelőhely és a műemléki érték nyilvántartásának és védetté nyilvánításának, valamint a régészeti lelőhely és a lelet megtalálója anyagi elismerésének részletes szabályairól,

Fogalmi meghatározások

A régészeti elemek vizsgálatát a kulturális örökség védelméről hozott 2001. évi LXIV. törvényben (a továbbiakban: Kötv.) meghatározott – és így a hatástanulmányban alkalmazott – alábbi fogalmi meghatározások alapján végeztük el.

Fenntartható használat (Kötv. 7. § 4.): a védett kulturális örökség olyan módon történő használata – ideértve a kármegelőző és kárcsökkentő tevékenységeket is –, amely nem haladja meg a szakmailag indokolt mértéket és nem vezet az örökség elemeinek állapotromlásához, így biztosított fennmaradásuk a jelen és jövő nemzedékek számára.

Előzetes régészeti dokumentáció (Kötv. 7. § 3): valamely terület régészeti érintettségének tisztázására, a régészeti örökség elemeire vonatkozó ismeretek (különösen a lelőhely jellegének, korának, kiterjedésének és intenzitásának) megszerzésére és pontosítására szolgáló, valamint az ebből következően elvégzendő régészeti feladatellátás formájának, idő- és költségvonzatainak meghatározásához hozzájáruló, az ismert adatok és források feldolgozásával, a lelőhely állapotában maradandó változással nem járó műszeres lelőhely-, illetve leletfelderítés, terepbejárás és próbafeltárás alkalmazásával készült dokumentum.

Gyűjtemény (Kötv. 7. § 6.): a gyűjtői tevékenység eredményeként létrejött, ritkaságából vagy jellegéből adódóan különös jelentőséggel bíró javak összessége, amelynek egységességében megnyilvánuló kulturális értéke meghaladja egyes darabjainak együttes értékét.

Kulturális örökség elemei (Kötv. 7. § 11.): a régészeti örökség, a hadtörténelmi örökség régészeti módszerekkel kutatható elemei, a műemléki értékek, valamint a kulturális javak.

Nagyberuházás (Kötv. 7. § 20.): az alábbi, földmunkával járó beruházás:

- a) a bruttó 500 millió forintos értékhatárt meghaladó teljes bekerülési költségű beruházás,
- b)
- c) a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. által kezelt beruházás,
- d) a védmű-, töltés- és a 2500 hektár alapterületet meghaladó árapasztó- vagy árapasztó tározó-építés, vagy
- e) azon közérdekű célú beruházás, amelynek megvalósítása érdekében a kisajátításról szóló törvény szerint kisajátítást végeztek.

Nyilvántartott régészeti lelőhely (Kötv. 7. § 23.): a közhiteles nyilvántartásba vett, e törvény alapján általános védelem alatt álló régészeti lelőhely.

Megelőző feltárás (Kötv. 7. § 13.): írásbeli szerződés alapján, tudományos módszerrel végzett régészeti feladatellátás (régészeti megfigyelés, próbafeltárás, teljes területű feltárás), amely a földmunkával járó beavatkozások, fejlesztések, beruházások által érintett, nyilvántartott régészeti lelőhelyek feltárására irányul.

Mentő feltárás (Kötv. 7. § 14.): régészeti emlék vagy lelet régészeti feltáráson kívüli, váratlan előkerülése során alkalmazandó, a közvetlenül érintett elemek szakszerű megmentésére irányuló azonnali beavatkozás.

Régészeti emlék (Kötv. 7. § 28.): a régészeti örökség ingatlaneleme.

Régészeti érdekű terület (Kötv. 7. § 29.): valamennyi terület, természetes vagy mesterséges üreg és a vízmedrek azon része, amelyen, illetve amelyben régészeti lelőhely előkerülése várható vagy feltételezhető.

Régészeti feltárás (Kötv. 7. § 30.): a földmunkával járó beavatkozás, fejlesztés, beruházás esetén feltárással jogosult által végzett lelőhely-felderítés és megelőző jellegű örökségvédelmi tevékenység, melynek szaktevékenységi része a feltárást vezetés, a feltárást dokumentálása, a régésztechnikai feladatellátás, a leletek elsődleges feldolgozása, valamint a geodéziai és térinformatikai feladatok ellátása. Járulékos része a régészeti bontómunka.

Régészeti korú tárgy (Kötv. 7. § 32.): bizonyítottan gyűjteményben fennmaradt, a kulturális javak körébe tartozó, 1711 előtt keletkezett tárgy.

Régészeti lelet (Kötv. 7. § 33.): a régészeti örökség érzékelt, felfedezett, feltárt – jellegénél fogva – ingó eleme, függetlenül attól, hogy eredeti helyéről, összefüggéseiből, állapotából elmozdult, elmozdították-e vagy sem. Nem minősülnek régészeti leletnek a régészeti korú tárgyak.

Régészeti lelőhely (Kötv. 7. § 35.): földrajzilag körülhatárolható terület, amelyen a régészeti örökség elemei történeti összefüggéseikben találhatóak.

Régészeti megfigyelés (Kötv. 7. § 36.): a beruházás földmunkájának régész által a helyszínen történő folyamatos figyelemmel kísérése, szükség esetén a régészeti bontómunka elvégzése és dokumentálása.

Régészeti örökség (Kötv. 7. § 37.): az emberi létnek a föld felszínén, a föld vagy a vizek felszíne alatt és a természetes vagy mesterséges üregekben 1711 előtt keletkezett érzékelhető nyoma, amely segít megismerni az egyetemes kultúrát, az emberiség történetét, kapcsolatát környezetével, valamint hozzájárul az ország területén élt népek és a nemzet történelmének rekonstrukciójához, igazolja, bemutatja, alátámasztja népünk eredetét és fejlődését, továbbá amellyel kapcsolatos információszerezés fő forrásai a feltárást és egyéb kutatási módszerek.

Régészeti védőövezet (Kötv. 7. § 38.): a védetté nyilvánított régészeti lelőhely környezete, amely biztosítja annak fenntarthatóságát, megközelíthetőségét, tájképi védelmét.

Teljes felületű feltárás (Kötv. 7. § 40.): nyilvántartott régészeti lelőhelyen a régészeti örökség elemeinek a földmunkával érintett terület teljes egészén történő feltárást.

Terepbejárás (Kötv. 7. § 41.): minden olyan felszínen végzett kutatás, adatgyűjtés és kiértékelő dokumentálás, amely a régészeti örökség nem ismert elemének felfedezésére vagy a régészeti lelőhely állapotának ellenőrzésére, illetve azonosítására irányul, függetlenül attól, hogy együtt jár-e a leletek összegyűjtésével vagy sem.

Tervásatás (Kötv. 7. § 42.): tudományos célból végzett, tudományos szempontok alapján előre tervezett régészeti feltárás.

Történeti városmag (Kötv. 7. § 44.): a mai városok területén található, az eredeti, történelmi városszerkezetet tükröző, a régészeti örökség elemeit nagy mélységben és több rétegben megőrző, a település több évezredes múltját és folyamatosságát mutató jól lehatárolható, nagyobb összefüggő terület.

Védetté nyilvánított régészeti lelőhely (Kötv. 7. § 45.): miniszteri döntéssel, határozattal vagy e törvény alapján miniszteri rendelettel védetté nyilvánított kiemelkedő történeti és kulturális jelentőségű, nyilvántartott régészeti lelőhely.

Védett örökségi elem (Kötv. 7. § 46.): az e törvény erejénél fogva védelem alatt álló, illetve miniszteri rendelettel vagy hatósági eljárás során védetté nyilvánított kulturális örökségi elem.

Kötv. 7/A. §: A régészeti örökség védelme kiterjed a régészeti örökség felkutatására, értékelésére, számbavételére, nyilvántartására.

Kötv. 8. § (1): A Magyarország határain belül a föld felszínén, a földben, a vizek medrében vagy máshol rejlő vagy onnan előkerülő régészeti lelet állami tulajdon.

A Kötv. 9. §-a kimondja, hogy a régészeti lelőhelyeket – a fenntartható használat elvének figyelembevételével – csak olyan mértékben lehet igénybe venni, hogy azok állománya számottevően ne csökkenjen, illetve eredeti összefüggéseik jelentősen ne károsodjanak. A régészeti örökség elemeit lehetőleg eredeti lelőhelyükön, eredeti állapotukban, eredeti összefüggéseikben kell megőrizni, ennek érdekében régészeti lelőhelyek védelmére irányuló intézkedéseknek elsősorban megelőző, szükség esetén mentő jellegűeknek kell lenniük a Kötv. 10. §-a alapján.

Általános védelem (Kötv. 11. §): a régészeti lelőhelyek e törvény erejénél fogva általános védelem alatt állnak.

A nyilvántartott régészeti lelőhelyek védetté nyilvánítása (Kötv. 12–16. §): az ország és annak régiói kiemelkedő történeti és kulturális jelentőségű régészeti lelőhelyeit jogszabályban kell védetté nyilvánítani (12. §). A védetté nyilvánított régészeti lelőhelyeken nem lehet olyan tevékenységet folytatni, amely a lelőhelynek akár részleges állapotromlását eredményezheti (13. § (1)). A védetté nyilvánított régészeti lelőhelyeket kiemelten vagy fokozottan védett régészeti lelőhely kategóriába kell sorolni (13. § (3)).

A Kötv. 19.§ (1) bekezdése alapján a földmunkával járó fejlesztésekkel, beruházásokkal, beleértve az ásványi vagyon kitermelését is a nyilvántartott régészeti lelőhelyeket jogszabályban meghatározott esetekben és módon el kell kerülni.

A kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról szóló 68/2018. (IV. 9.) kormányrendelet (a továbbiakban: Korm. r.) 21. § (3) bekezdése szerint a földmunkával járó beruházással el kell kerülni

a) a védetté nyilvánított régészeti lelőhelyet,

b) a nyilvántartott tájképi jelentőségű régészeti lelőhelyet és

c) az eredeti összefüggéseiben megmaradt, helyben és fizikai állapotromlás nélkül megőrzendő régészeti emléket.

Ez alól kizárólag az örökségvédelmi hatóság döntése alapján a belterületen tervezett földmunkával járó beruházások, illetve a természetvédelmi vagy örökségvédelmi célú beruházások képezhetnek kivételt (Korm. r. 88. § (6)).

A Kötv. 19. §-a alapján a régészeti örökség elemei eredeti helyzetükből csak régészeti feltárás keretében mozdíthatók el. A régészeti feltárások költségeit – a jogszabályban meghatározott kivételekkel – annak kell fedeznie, akinek érdekében az elvégzendő földmunka vagy a nyilvántartott régészeti lelőhely bolygatása szükségessé vált.

A régészeti feladatellátás hatósági ár alapján végezhető. A hatósági ár mértékét a Korm. r. 8. sz. melléklete határozza meg.

A Kötv. 82. §-a szerint örökségvédelmi bírsággal kell sújtani azt a természetes vagy jogi személyt és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetet, aki

- jogszabályban engedélyhez kötött tevékenységet védelem alatt álló kulturális örökségi elemen engedély vagy tudomásulvétel nélkül vagy attól eltérő módon végzi,
- a védelem alatt álló kulturális örökség elemeit jogellenesen megsemmisíti vagy megrongálja, valamint
- a védett kulturális örökségi elemet kötelezettségének elmulasztásával veszélyezteti,
- régészeti feltárást feltárási jogosultság nélkül végez,
- nyilvántartott régészeti lelőhelyen a hatóság engedélye vagy nyilatkozata nélkül beruházást valósít meg.

Bírsággal sújtható az, aki a jogszabály által előírt bejelentési kötelezettségének nem tesz eleget.

A bírságot a hatóság szabja ki. A bírság mértéke nyilvántartott régészeti lelőhely esetén az örökségvédelmi bírságról szóló 191/2001. (X. 18.) kormányrendelet alapján 10 ezertől 250 millió forintig terjedhet.

1. Örökségvédelmi vizsgálat

1.1. A település történeti leírása (a történeti település- és tájszerkezet alakulása, a történeti településmag)

Decs község területe Tolna megye délkeleti részén, a Tolnai-Sárköz nevű kistáj középső részén helyezkedik el, de határának kis terjedelmű, nyugati része (Decsi-szőlőhegy) a Szekszárdi-dombság nevű kistájhoz tartozik. A határ keleti, a Sárközben fekvő része 86–95 méter tszf. magasságú alacsony ármentes síkság, nyugati része pedig 100–240 méter tszf. magasságú, közepesen tagolt, jórészt löszös dombság.

A község nyugat–keleti irányban hosszan elnyúló, szabálytalan alakú külterületét hosszabb szakaszon csak a keleti oldalon övezi természetes határ, amelyet a Keselyős-Duna, a Gemenci-Holt-Duna, a Duna főmedre, majd a Rezáti-Holt-Duna jelöl ki.

A decsi határ vízhalózata a Sárvíz és a Duna és mellékágaik egykori medrei határozzák meg, amelyek nagyjából észak–déli irányban kettészelik a település határát. A külterület nyugati részének jelentősebb vizei az egykori Sárvíz folyó, valamint annak különböző mellékágai mára csatornázott medrei: a Szekszárdi-Séd-csatorna és a Szekszárd-Bátai-főcsatorna, a falutól keletre pedig a Duna különböző egykori medrei, a Lankóci-Kis-Duna-csatorna, a Keselyős-Duna, a Gemenci-Holt-Duna, illetve a Rezáti-Holt-Duna, valamint két lefűződött meder, a Kis-Holt-Duna és a Decsi-Nagy-Holt-Duna.

A 94,68 km² nagyságú településhatár túlnyomó része szántóföldi művelés alatt erdő, nagyobb, összefüggő erdőt csak a határ keleti szélén, a Duna mentén húzódó Gemenci-erdő képvisel.

Decs község neve puszta személynévből, magyar névadással keletkezett. Az alapjául szolgáló személynév előzménye egy ótörök méltóságnév iráni változatán nyugvó, kazár közvetítésű szó lehetett, amely etimológiailag azonos a régi magyar Gyejcsa személynév tövével.

A település neve először 1398-ban szerepel írott forrásban, amikor a váci káptalan etei magistere a káptalan név szerint felsorolt 40 decsi jobbágyával Ócsényben hatalmaskodott.

Temploma 1402-ben tűnik fel az oklevelekben, amikor a pápa engedélyt adott a váci káptalan számára, hogy Decsen „az ott régtől fogva fennálló” fakápolna helyett Szent Ilona tiszteletére kőtemplomot vagy -kápolnát építsen és plébániát alapítson. A ma is álló gótikus református templom déli kapuja feletti 1516-os felirat valószínűleg egy átépítés időpontjára utal.

A középkori falu a mai település délkeleti szélén, az Öreg utca déli végének környékén, a református templom környékén terült el a kevés régészeti adat alapján. A református templom északi oldalán álló egykori kollégium területéről az 1960-as években régészeti leletek kerültek elő az Árpád-kortól a török korig.

1.2. A település régészeti örökségének felmérése újonnan beépítésre szánt területnek kijelölt terület esetén terepbejárással

Decs közigazgatási területéről jelenleg 26, ismert kiterjedésű régészeti lelőhely ismert. Ez a szám a természetföldrajzi adottságok ismeretében nem mondható magasnak, főként, hogy a lelőhelyek két kivétellel a belterületen és attól nyugatra, a határ nyugati felében, a Decsi-szőlőhegyen, valamint a Szekszárdi-Séd-csatorna és a Szekszárdi-Bátai-főcsatorna mentén csoportosulnak. Viszonylag nagy területekről – főként a határ alacsony fekvésű keleti feléből – jelenleg nem ismerünk lelőhelyeket, amely kutatástörténeti okokkal magyarázható, azaz a lelőhelyek száma további kutatások esetén a jövőben még emelkedhet.

Decs határának régészeti lelőhelyei különböző jellegű kutatások eredményeképpen ismertek.

Tervásatás eddig két lelőhelyen történt a község határában:

- az 1880–1890-es években Wosinsky Mór több ponton feltárta a Török-kút vizét elvezető kerámia vízvezetékét,
- Ete mezőváros területén, a Városhely-dűlőben több alkalommal folyt tervásatás:

- 1933-ban és 1935-ben Csalogovits József feltárta a templom részletét, több sírt, több lakóház részletét, valamint két fazekaskemencét,
- 1967-ben Mészáros Gyula végzett szondázó ásatást több helyszínen,
- Miklós Zsuzsa és Vizi Márta 1996-tól komplex kutatási program keretében több helyszínen végzett ásatást (fazekasház, templom),
- 2009-ben Vizi Márta megelőző feltárást végzett a mezőváros déli részén, amelynek során 224 főleg középkori objektumot tárt fel, köztük néhány rézkori és bronzkori gödröt is.

Helyszínelés, és hozzá kapcsolódóan esetleg *leletmentés* egy alkalommal történt:

- 1964-ben Mészáros Gyula gyűjtött az I. számú általános iskola udvarán késő bronzkori, Árpád-kori és 16–17. századi kerámiatöredékeket gyűjtött,
- 1966-ban Rosner Gyula a Pilisi Elemér utca 8. számú ház előtt csatornázás során megbolygatott késő középkori edényeket kemence helyszíni szemléljét végezte el,
- 1966-ban Bucsányi Kálmán a Decsi-hegyi hízlalda területéről avar kori leleteket (valószínűleg sírmellékleteket) gyűjtött be,
- 1967-ben Mészáros Gyula a református templom északi oldalán fekvő kollégium alapozási munkái során 17. századi kerámiatöredékeket gyűjtött,
- 1976-ban Gaál Attila és Rosner Gyula a Szonfovai erdészháznál végzett helyszínelést, amikor megbolygatták a középkori templom körüli temetőt,
- 1986-ban Szabó Géza a falutól a Döggkútnál új szeméttelép építésének földmunkáihoz kapcsolódva rézkori, késő bronzkori gödröket és Árpád-kori telepjelenségeket tárt fel,
- 1986-ban Gaál Attila és Szabó Géza dokumentálta Ete mezőváros templomának útépítéssel megbolygatott körítőfalának egy részét, valamint a templom körüli temető két sírját,
- 2010-ben Szabó Géza a Decsi-szőlőhegyen római kori sírt tárt fel (16. lelőhely).

Régészeti szakfelügyelet egy lelőhelyet eredményezett:

- 2003-ban Ódor János Gábor gázvezetékárók-ásás régészeti felügyelete során Decsi-szőlőhegyen átvágott gödörből néhány őskori kerámiatöredéket gyűjtött.

Terepbejárások több alkalommal is érintették a decsi határt:

- az 1880–1890-es években Wosinsky Mór a Kút-völgyben bronzkori telepet és római kori épületet azonosított (16., 19. lelőhely),
- az 1980-as években a szekszárdi múzeum munkatársai a szekszárdi járás terepbejárásai során Decs határában több lelőhelyet is azonosítottak (22., 26. lelőhely),
- 1992-től kezdve Miklós Zsuzsa, majd vele együtt Vizi Márta terepbejárással és légi fotózással kutatta Ete mezőváros területét,
- 2001-ben Visy Zsolt a római kori limes út nyomvonalának terepi kutatása során a szálkai elágazástól délkeletre neolitik és bronzkori cserepeket gyűjtött
- 2001-ben Gaál Attila az M6-os autópálya nyomvonalának bejárása során az M6–M56 8. lelőhelyen bronzkori, római kori, avar kori és Árpád-kori telepet azonosított,
- 2003-ban Ódor János Gábor tervezett szennyvízhálózat nyomvonalán végzett terepbejárása során Újberekpuszta térségében három új lelőhelyet figyelt meg (12–14. lelőhely),
- Miklós Zsuzsa Pulavár helyét próbálta azonosítani, de többszöri terepbejárás és 2003-as légi fotózása alapján sem sikerült meghatároznia a helyét,
- 2010-ben Szabó Géza a Decsi-szőlőhegyen négy lelőhelyet – bronzkori telepet, római kori sírt edényeket és épületet – azonosított (15., 17–19. lelőhely),
- 2011-ben Szabó Géza a Köves-telek dűlőben kelta, római kori és avar kori telepet dokumentált,
- 2019-ben K. Németh András a hatástanulmány készítése során öt új lelőhelyet azonosított (22–26. lelőhely).

A decsi határ régészeti kutatottsága a fentiek ismeretében átlagosnak minősíthető.

A település határának kiterjedéséhez és a megtelepedésre alkalmas területek nagyságához viszonyítva az ismert régészeti lelőhelyek száma átlagosnak mondható, és bizonyos következtetéseket így is le lehet vonni az egyes korszakokra vonatkozóan.

A legtöbb lelőhely – a korszak hosszúságát tekintve nem meglepő módon – az *őskorból* maradt ránk. Három telep általánosan csak az őskorra keltezhető, pontosabb koruk ezen belül nem ismert; egy további telep az őskoron belül valószínűleg bronzkori.

A *neolitikumból* mindössze két telepet ismerünk, az egyik ezen belül a késő neolitik Lengyel-kultúrához sorolható.

A *rézkort* két, a koron belül pontosabban be nem besorolható telep képviseli.

A *bronzkorba* kilenc lelőhely tartozik. Korszak szerint csak két késő bronzkori, valamint két középső bronzkori, a mészbetétes edények népének kultúrájába tartozó telep sorolható be, ezen kívül öt, a bronzkoron belül pontosabban nem keltezhető telepet ismerünk.

A *vaskort* mindössze két, késő vaskori kelta lelőhely képviseli.

A *római kori* lelőhelyek száma viszonylag magas, összesen öt római kori telepet ismerünk, mellettük egy-egy temető, épület és edényégető is fennmaradt. Utóbbi három egymás közelében, a rekonstruálható limes út nyugati oldalán, a Decsi-szőlőhegyen csoportosul, a limesúttól néhány száz méterre keletre, a Sárvíz egykori medrének nyugati felén pedig több, nagy kiterjedésű római kori telep húzódik.

A *népvándorláskori* megtelepedést mindössze öt avar kori telep és egy avar kori edényégető kemence jelzi, amelyek közül négy telep és az edényégető szintén a külterület nyugati részén, a limesút közelében található; ugyanez igaz az egyetlen avar kori sírra is (amely feltehetőleg nagyobb avar temetőt jelez). A honfoglaláskori megtelepedést szintén egyetlen temető igazolja, amelynek pontos helye ismeretlen a Kút-völgyön belül.

Decs határában három helyről ismert *középkori* település, ezek közül az egyik a mai település belterületi előzménye, egy másik pedig a középkori Sárköz legjelentősebb településének, Ete mezővárosnak a helye; e két helyen a kora újkori megtelepedés régészeti nyomai is előkerültek. Mindhárom falunak, Decsnek, Etének és a középkorban még Bodrog megyéhez tartozó Asszonyfalvának is volt temploma, körülöttük templom körüli temetővel. Ete mezővárosban középkori földvár is létezett (Ete vára), valamint fazekasműhelyt is feltártak, és török kori éremlelet is előkerült. A településre a Kút-völgy névadó kútjából már a középkorban vízvezetéken keresztül vitték a vizet. Etével átellenben, a Szekszárdi-Séd-csatorna másik oldalán a felszíni nyomok alapján kisebb téglapépület állt. A mai Decs belterületén egy késő középkori edényégető és egy kút helyét ismerjük. Árpád-kori telep hat lelőhelyről ismert a decsi határból, közülük kettő a középkori Decs és Ete területére esik. Érdeemes megjegyezni, hogy az ismeretlen lelőhelyű – tehát a fenti felsorolásban nem szereplő – éremleletekkel együtt Decs határában négy, a török hódoltság idején elrejtett éremletről van tudomásunk, amely jól szemlélteti a terület hódoltságkori rendkívüli pusztulását.

A régészeti lelőhelyek között egy-egy *újkori* téglapépítőt, illetve mészégetőt is találunk.

Végül ki kell térni a régészeti korú, de közelebről *ismeretlen korú* lelőhelyekre, amelyeket Pulavár ismeretlen korú (talán török kori) földvára képvisel.

Ugyanitt jelzem, hogy a szakirodalomban találhatóak további, azonosításra váró régészeti lelőhelyek is. Ezeket – mivel pontos elhelyezkedésük nem ismert – itt nem sorolom fel részletesen, csak néhány jelentősebbet említek meg.

- Aranydomb: Wosinsky Mór leírása szerint „az Aranydomb közelében, a hegyoldal terrasozott középső részében” bronzkori telep volt, ahol rézcsákány, bronzhuzal- és bronzfibulatoredék került elő.
- Belső-Mező: 1965-ben cserépkorszóban elrejtett éremlelet került elő, a 3028 db éremből álló leletet a záró veret alapján 1596-ban rejtették el.
- Decsi-szőlőhegyről 1950–1951-ben vétel útján egy 1591-es holland aranyforint és négy, 1620–1648 között vert ezüsttallér került a szekszárdi múzeumba.
- Kút-völgy: Wosinsky Mór leírása szerint „a decsi határban, a »Kútvölgy« déli oldalának hegytetőjén az egykori Ete várának átellenében, Bálint András szőleijében rigolozási munka közben 1895-ben négy hanyatt fekvő, nyújtott csontvázra akadtak”, amelyek a leletek alapján a 10. század végére, a 11. század elejére keltezhetőek.
- Külsőföld Széked dűlő: II. Szulejmán 1519-es aranypénze került elő itt.
- a határ ismeretlen pontjáról került 1890-ben a Magyar Nemzeti Múzeumban egy 1395 darab éremből álló éremlelet, amelynek záró verete 1565-ből való.

Jelenlegi ismereteink szerint összesen 26 régészeti lelőhely ismert a település bel- és külterületén.

A hatástanulmány készítéséhez felhasznált szakirodalom:

- Andrásfalvy Bertalan: A Duna mente népének ártéri gazdálkodása. Ártéri gazdálkodás Tolna és Baranya megyében az ármentesítési munkák befejezése előtt. Budapest 2007.
- Arany Dénes: A Decsi Református Egyház története. Átdolgozta és kiegészítette Csécsy István. Decs 1990. (Helytörténeti füzetek 1.)
- Boruzs Katalin – Szabó Géza: Újabb adatok és szempontok a pannóniai limes és ripa szerkezeti elemeinek meghatározásához. Régészeti kutatások Magyarországon 2010 (2012) 75–109.
- Csalogovits József: Tolnavármegye múzeumának újabb szerzeményei. Pécs 1936. (Tolnavármegye múltjából 2.)
- Csánki Dezső: Magyarország történeti földrajza a Hunyadiak korában III. Budapest 1897.
- Gaál Attila – Köhegyi Mihály: Tolna megye Pesty Frigyes Helynévtárában I. A szekszárdi Béri Balogh Ádám Múzeum Évkönyve 2–3 (1971–1972) [1973] 271–332.
- Gedai István: Decs. Régészeti Füzetek I. 20 (1967) 78.
- K. Németh András: A középkori Tolna megye templomai. Szekszárd 2015.
- Marosi Sándor – Somogyi Sándor (szerk.): Magyarország kistájainak katasztere I–II. Bp. 1990.
- Miklós Zsuzsa: Tolna megye várai. Bp. 2007. (Varia Archaeologica Hungarica XXII.)
- Miklós Zsuzsa – Vizi Márta: Előzetes jelentés a középkori Ete mezőváros területén végzett kutatásokról. A Wosinsky Mór Múzeum Évkönyve 21 (1999) 207–270.
- Miklós Zsuzsa – Vizi Márta: Ete. Egy elpusztult középkori mezőváros a Sárközben. Szekszárd 2013.
- Ódor János Gábor: Honfoglalás- és kora Árpád-kori soros temetők sírleleteinek katasztere Tolna megyében. A Wosinsky Mór Múzeum Évkönyve 21 (1999) 151–173.
- Parádi Nándor: Az etei XVI. századi kincslelet. A szekszárdi Béri Balogh Ádám Múzeum Évkönyve 1 (1970) 223–236.
- Szabó Géza: Decs–Döggút. Régészeti Füzetek I. 40 (1988) 10.
- Végh József – Ördög Ferenc – Papp László (szerk.): Tolna megye földrajzi nevei. Budapest 1981.
- Wosinsky Mór: Tolna vármegye története az őskortól a honfoglalásig I–II. Budapest 1896.
- Visy Zsolt: A Ripa Pannonica Magyarországon. Bp. 2000.

- Vizi Márta: Szemeskályha leletegyüttes Decs–Etén. A Wosinsky Mór Múzeum Évkönyve 34 (2012)
- Zalai-Gaál István: A lengyeli kultúra a Dél-Dunántúlon. A Szekszárdi Béni Balogh Ádám Múzeum Évkönyve 10–11 (1981) 3–58.

A település területének túlnyomó része mezőgazdasági művelés alá esik, ahol optimális növényborítottság mellett a régészeti érintettség könnyebben felderíthető, ennek megfelelően az ismert régészeti lelőhelyek többsége szántóföldre esik.

A község jelenlegi belterületén csak a régészeti lelőhelyek kisebb része, szám szerint három lelőhely található. A beépítettség miatt a belterületen – amelynek nagy része víz közelségében fekszik – további lelőhelyek előkerülése is várható, illetve a már ismert lelőhelyek egy részének növekedése valószínűsíthető.

A település közigazgatási határain belül külön jogszabályban *fokozottan védett* vagy *kiemelten védett* régészeti lelőhely csak egyetlen található: Decs – Ete / Városhely-dűlő (Decs 1, lelőhely-azonosító: 20014) fokozottan védett.

A Kötv. általános elvei alapján *ex lege* védett minden, jelenleg nyilvántartott régészeti lelőhely (26 db), a további ismert, de még nem nyilvántartott régészeti lelőhelyek esetében a bejelentést követően a központi közhiteles örökségvédelmi nyilvántartásba való bejegyzéssel, külön jogi aktus nélkül, az általános védettséget az újonnan előkerült régészeti lelőhelyek is megkapják.

Jelenleg az alábbi korú és jellegű lelőhelyekről van ismeretünk:

- őskori telep (3 db)
- őskori (bronzkori?) telep
- neolitik telep
- késő neolitik (Lengyel-kultúra) telep
- rézkori telep (2 db)
- bronzkori telep (5 db)
- késő bronzkori telep (2 db)
- középső bronzkori (mészbetétes edények népének kultúrája) telep (2 db)
- kelta telep (2 db)
- római kori telep (5 db)
- római kori temető
- római kori épület
- római kori edényégető
- avar kori telep (4 db)
- avar kori edényégető kemence
- avar kori sír
- Árpád-kori telep (6 db)
- (késő) középkori templom (2 db)
- középkori temető (2 db)
- középkori földvár
- középkori épület
- középkori műhely
- középkori vízvezeték
- középkori kút (2 db)
- késő középkori mezőváros
- késő középkori edényégető
- kora újkori telep (2 db)

- kora újkori edényégető
- kora újkori éremlelet
- újkori tégláégető
- újkori mészégető
- ismeretlen korú földvár

A régészeti lelőhelyek jellegéből adódóan a pontos lokalizáció, még inkább a pontos kiterjedés általában nem határozható meg pusztán a felszíni jelenségek alapján. Az adattári és szakirodalmi adatok, valamint az elvégzett helyszíni azonosítások alapján az azonosított lelőhelyekkel érintett területek a hozzájuk tartozó helyrajzi számokkal részletesen az 1. sz. mellékletben található.

Régészeti érdekű területek azok a területek, ahol a földrajzi adottságok és az adatgyűjtés során szerzett információk alapján egyéb lelőhelyek feltételezhetők. A régészeti lelőhelyek elhelyezkedését leginkább meghatározó vízfolyások közül Decs határában több jelentősebbet is találunk (ld. 1.1. pont), amelyek melléke minden régészeti kor embere számára lehetőséget biztosított a megtelepedésre, nem meglepő tehát, hogy az összes ismert lelőhely a felsorolt vízfolyások és mellékvizeik mentén helyezkedik el. Ezeknek a vizeknek a mellékét csak részben érintette már régészeti terepbejárás, és vannak olyan szakaszok – mint pl. Szekszárd-Bátai-főcsatornának a decsi határba eső kb. 2 km hosszú melléke –, ahonnan jelenleg alig ismert régészeti lelőhely. Ugyancsak hiányosnak mondható a lelőhelyhálózat a határ alacsony fekvésű keleti felében, ezért ezen a részen is várható újabb lelőhelyek előkerülése. A Duna és az egykori ágai mentén az egykori vízjárta területekből akár csak enyhén kiemelkedő, ma már rétként vagy szántóföldként használt kisebb magaslatok területén szintén bárhol kerülhetnek elő régészeti lelőhelyek vagy leletek.

A jelenlegi területhasználat és területi állapot (mezőgazdasági művelés) a kulturális örökség régészeti elemeit nagymértékben érinti. Jelentősen károsodhatnak az intenzív talajművelésnek és erózióknak kitett területek, ami minden szántóföldi lelőhelyet hátrányosan érint.

A régészeti lelőhelyeket az építkezések és a talajművelés súlyosan károsította és továbbra is veszélyezteti. Az ismert lelőhelyek esetében ez már eddig is nagyfokú pusztítást eredményezett. Amennyiben a mezőgazdasági területeken fennmarad az intenzív talajforgatásos művelés (vagyis a szántás), akkor ez a pusztulás is folytatódik, hosszú távon pedig megsemmisülést eredményezhet.

1.3. A védett műemléki értékek települési értékleltára

Nem része a régészeti munkarésznek.

1.4. A helyi építészeti örökség települési értékleltára

Nem része a régészeti munkarésznek.

2. A rendezés során tervezett változások hatáselemzése

2.1. A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában releváns rövid és középtávon tervezett változások ismertetése

2.2. A 2.1. pontban szereplő változások hatásai

2.2.1. a régészeti örökségre

2.2.2. a történeti településre, település- és tájszerkezetre

Nem része a régészeti munkarésznek.

2.2.3. a települési értékleltárban szereplő műemléki értékekre
Nem része a régészeti munkarésznek.

3. Értékvédelmi terv

3.1. Az értékleltárban szerepeltetett értékek megőrzését biztosító szempontok és követelmények meghatározása

A mezőgazdasági tevékenység különösen veszélyezteti az eredeti összefüggéseiben megmaradt, helyben és fizikai állapotromlás nélkül megőrzendő régészeti emlékeket, amelyek közé elsősorban a kőből és/vagy téglából készült, római kori és középkori épületek földben rejtőző (többnyire az alapozáshoz tartozó) falmaradványai tartoznak. Ezen régészeti emlékek pusztulása a szántás mélységének növekedésével, illetve az erózió által okozott hatások miatt olykor igen látványos. A tervezett beruházások szempontjából korlátozó tényező lehet, hogy a Korm. r. értelmében a földmunkával járó beruházással el kell kerülni az ilyen régészeti emlékeket (21. § (3) c)) is.

A Kötv. 9. §-a alapján a régészeti lelőhelyeket – a fenntartható használat elvének figyelembevételével – csak olyan mértékben lehet igénybe venni, hogy azok állománya számottevően ne csökkenjen, illetve eredeti összefüggéseik jelentősen ne károsodjanak. A fenntartható használat a Kötv. 7. § 4. pontja szerint a védett kulturális örökség olyan módon történő használata – ideértve a kármegelőző és kárcsökkentő tevékenységeket is –, amely nem haladja meg a szakmailag indokolt mértéket és nem vezet az örökség elemeinek állapotromlásához, így biztosított fennmaradásuk a jelen és jövő nemzedékek számára. A Kötv. 10. § (2) bekezdése kimondja, hogy a régészeti lelőhelyek védelmére irányuló intézkedéseknek elsősorban megelőző, szükség esetén mentő jellegűeknek kell lenniük.

A fenti irányelvekhez kapcsolódóan régészeti lelőhelyek kapcsán felmerülő kárenyhítési lehetőségek az alábbiak.

I. Megelőző jellegű intézkedések

1. A nyilvántartott régészeti lelőhelyeket lehetőség szerint el kell kerülni a földmunkával járó fejlesztésekkel, beruházásokkal, ezért a beruházásokat megelőzően már a terület kiválasztás szintjén érdemes tájékozódni a célterület régészeti érintettségéről, és amennyiben ez lehetséges, elkerülni a régészeti lelőhelyet a tervezett beruházással. A Kötv. 19. § (1) bekezdése alapján a nyilvántartott régészeti lelőhelyeket jogszabályban meghatározott esetekben és módon kötelezően el kell kerülni. Ezek az esetek a Korm. r. 21. § (3) bekezdése alapján a védett régészeti lelőhelyek, a nyilvántartott tájképi jelentőségű régészeti lelőhelyek és az eredeti összefüggéseiben megmaradt, helyben és fizikai állapotromlás nélkül megőrzendő régészeti emlékek. Ez utóbbi főszabály alól az örökségvédelmi hatóság csak belterületi ingatlanok, valamint örökségvédelmi vagy természetvédelmi célú beruházások esetén, illetve akkor térhet el, ha más meglévő építmény vagy műtárgy karbantartására irányul.

2. Régészeti érdekű területeken tervezett beruházás esetén megelőző régészeti kutatás vagy örökségvédelmi hatástanulmány készítése javasolható. *Régészeti érdekű terület* a Kötv. 7. § 29. pontja alapján valamennyi terület, természetes vagy mesterséges üreg és a vízmedrek azon része, amelyen, illetve amelyben régészeti lelőhely előkerülése várható vagy feltételezhető. Örökségvédelmi hatástanulmány készíttetését az örökségvédelmi hatóság is előírhatja a Korm. r. 87. § (4) bekezdése szerinti engedélyezési eljárásokban.

3. Amennyiben a tervezett tevékenység a Kötv. szerint nagyberuházásnak minősül, az örökségvédelmi jogszabály külön szabályait kell alkalmazni az engedélyezés és a megvalósítás folyamán. A nagyberuházásokhoz kapcsolódó engedélyezési eljárásokban a

tervezett tevékenység örökségvédelmi hatásainak felmérésére Előzetes régészeti dokumentáció (ERD) készítését írja elő a Kötv. Az ERD-t a jogszabályban meghatározott szerv készíti el, ezt az első olyan hatósági engedélyezési eljárásban be kell nyújtani, amely földmunkák végzésére jogosít. Az ERD részét képező feltárási projektterv alapján kerül sor a konkrét régészeti feladatellátás meghatározására, amelyet – amennyiben engedélyköteles tevékenységről van szó – az örökségvédelmi hatóság engedélyez.

II. Mentő jellegű intézkedések

1. A védett régészeti lelőhelyek esetében örökségvédelmi engedélyt kell kérni a Korm. r. 53. §-a értelmében az örökségvédelmi hatóságtól – a más hatóság (örökségvédelmi szakhatóság hozzájárulásával vagy szakkérdés vizsgálata alapján kiadott) engedélyéhez nem kötött – minden 30 cm mélységet meghaladó földmunkához, tereprendezéshez, valamint depó, feltöltés, töltés létesítéséhez. Ebben az esetben – a Korm. r. 88. § (6) bekezdése szerinti kivételek fennállása esetén – a szükséges megelőző régészeti feltárást követően, illetve azzal párhuzamosan végezhető az engedélyezett tevékenység.
2. Nyilvántartott régészeti lelőhelyek esetében a szakhatóságként vagy szakkérdés vizsgálatában közreműködő örökségvédelmi hatóság a földmunkával járó beruházás kapcsán előírja a szükséges megelőző régészeti feltárást.
3. Régészeti lelet, jelenség vagy emlék váratlan előkerülése esetén azt a jogszabályban meghatározott módon be kell jelenteni, a tevékenységet szüneteltetni, majd ezt követően az illetékes, feltárássra jogosult intézmény elvégzi a mentő feltárást.

A kárenyhítés lehetőségeinek figyelembevétele a beruházások szempontjából mindenképpen fontos, hiszen a régészeti feltárások költségeit annak kell fedeznie, akinek érdekében az elvégzendő földmunka vagy a nyilvántartott régészeti lelőhely bolygatása szükségessé vált, így régészeti érintettség esetén a régészeti munkák költségével és időigényével is számolnia kell a beruházónak. A beruházások kapcsán célszerű lehet az előzetes egyeztetés az örökségvédelmi hatósággal.

A Decs község területére eső nyilvántartott lelőhelyek száma 26, ezek közül belterületen részben vagy egészben mindössze öt lelőhely található (Decsen az 4., 6., 7. lelőhely, Újberekpusztán pedig a 13. és 14. lelőhely). A belterületi vagy egyéb beépített területrészeken (ahova szintén odasorolható a Decsi-hegyi hízlaldánál előkerült avar kori sír: 20. lelőhely) azok az építési munkálatok, amelyek talajbolygatással járnak (pl. ház-, pince- vagy kerítésalap ásása, közművek vezetése, tereprendezés, oszlopállítás, fásítás, árokásás, útépités, stb.), veszélyeztető forrásnak minősülnek, az ilyen jellegű beavatkozás engedélyezése során az örökségvédelmi hatóság is részt vesz az eljárásban a hatályos jogszabályok alapján. A fentiek mellett bármilyen újabb beruházás (pl. alagsóvezetés, melioráció, talajlazítás, csatornaásás, homok-, agyag- vagy földbányászás, magas- vagy mélyépítés, útépités, stb.), essen az bel- vagy külterületre, jelentős károkat okozhat a régészeti lelőhelyekben, ezért a fenti tevékenységek esetében az örökségvédelmi hatóság az engedélyezés során érvényesíti az örökségvédelmi érdekeket és előírja a szükséges örökségvédelmi hatáscsökkentő eljárást a beruházó számára, amely a gyakorlatban a megelőző régészeti feltárást valamely formáját jelenti. A hatóság saját hatáskörében eljárva mérlegeli a tervezett beruházás és az általa a régészeti örökségben keletkező visszafordíthatatlan folyamatok arányát, viszonyát, majd a jogszabályokkal összhangban, ezek alapján kikötésekkel engedélyezi vagy – jogszabályi feltételek fennállása esetén – elutasítja az engedélykérelmet.

A lelőhelyek több mint fele teljesen vagy részben jelenleg általános mezőgazdasági területen, szántó művelés alatt található, szám szerint 16 darab (1., 2., 5., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14., 21., 22., 23., 24., 25., 26. lelőhely). A lelőhelyek az intenzív talajművelés miatt lassan, de biztosan pusztulnak. A szántás – különösen a mélyszántás – az erózióval kiegészülve

folyamatos állagromlást okoz az érintett lelőhelyekben, tartós, több évtizedes ilyen jellegű használat során pedig a teljes megsemmisüléssel fenyeget. Ezeken a területeken a szántóként való használatot, mint az eddigi használati módot, az esetek többségében korlátozni ugyan nem szükséges, de javasolt a művelési ág megváltoztatása úgy, hogy az a lelőhelyek tartós és további romlással nem járó fennmaradását garantálja. Javasolt a gyep művelési ág és ennek megfelelően a füvesítés után kaszálóként vagy legelőként való hasznosítás bevezetésének megfontolása.

A gyep, rét, legelő művelési módok a régészeti lelőhelyek állapotának háborítatlan megőrzése szempontjából kifejezetten kedvezőek, ilyen területen teljes egészében jelenleg egyetlen lelőhely sem található. Javasolt törekedni e felületek megőrzésére és lehetséges kiterjesztésére a régészeti lelőhelyeken és környezetükben.

A kert, szőlő vagy gyümölcsös kialakítása, illetve erdő telepítése többnyire jelentős veszélyt jelenthet a régészeti lelőhelyekre nézve, ugyanis a szőlő- és kertműveléshez, illetve az erdőgazdálkodáshoz általában kapcsolódó műveletek (pl. tuskózás, rigolózás) a lelőhelyek vagy lelőhelyrészek megsemmisülésével járhatnak. E tevékenységeket ezért a régészeti lelőhelyek területén kerülni kell. Az örökségvédelmi hatóság örökségvédelmi hatástanulmány készíttetését írhatja elő újrahasznosításra, más célú hasznosításra vagy telekalakításra irányuló földhivatali eljárás esetén. Szőlőterületen öt (15., 16., 17., 18., 19. lelőhely), erdővel fedett területen pedig mindössze egyetlen lelőhely (3. lelőhely) lelőhely fekszik részben vagy egészen.

Régészeti érdekű terület a település közigazgatási területére eső valamennyi vízfolyás vagy állóvíz partszakasza, még ha ezekben ma már nem is található víz, illetve az egykori források környéke is. A jelen művelési ágaktól eltérni ezeken a területeken nem kell, jelenségek vagy leletek észlelése esetén azonban a jogszabályok által előírt tennivalókon túl értesíteni kell a helyi jegyző útján a területileg illetékes örökségvédelmi hatóságot és megyei hatókörű városi múzeumot is, hogy a lelőhely bekerülhessen a közhiteles örökségvédelmi nyilvántartásba. Amennyiben ezeken a területeken belül azonosítani sikerül a konkrét lelőhelyeket, azokra a továbbiakban a nyilvántartott régészeti lelőhelyekre vonatkozó szabályok és eljárások vonatkoznak. Újabb, jelentős földmunkával járó beruházás vagy változtatás ezért egyik ilyen területen sem javasolt. Amennyiben mégis beépítésre kerül régészeti érdekűként számon tartott terület, fel kell készülni régészeti lelőhely előkerülésére, ami az ott folyó munkálatokat lelassíthatja.

Egy-egy nagyobb területet érintő beruházás esetén – így esetleg útépités, zöldmezős beruházás nyomvonalának, helyének végleges meghatározását megelőzően – célszerű külön örökségvédelmi hatástanulmány készíttetése. A hatástanulmány készítése során alkalmazott, nem roncsoló módszerek (légi fotó, terepbejárás, geofizikai felmérés) és szondázó kutatások segítségével a lelőhely kiterjedése és jellege viszonylag jól meghatározható. A terv véglegesítését megelőzően, saját megrendelésre készített örökségvédelmi hatástanulmány révén elkerülhető, hogy az engedélyeztetési fázisban az örökségvédelmi hatóság a kérelmet elutasítsa vagy a tervek módosítását írja elő. Egy-egy konkrét beruházás tervezési fázisában ezért mindenképpen érdemes egyeztetni az illetékes örökségvédelmi hatósággal.

Amennyiben a lelőhelyeken és régészeti érdekű területeken kívül kerülne elő lelet vagy jelenség, akkor a korábban részletesen leírt jogszabályok szerint kell eljárni.

Régészeti szempontból alapvetően fontos, hogy minden egyes nyilvántartott lelőhelyet érintő munkálat esetében biztosított legyen a régészeti felügyelet. Tekintettel azonban a törvényi szabályozásra, amely szerint a beruházások esetében a szükségessé váló régészeti feltárások költségét a beruházónak kell állnia, valamint a váratlanul előkerülő lelőhelyek kapcsán szükséges mentő feltárások által okozott időkiesésre egy-egy beruházás során, a nem kellően motivált felek miatt a gyakorlatban továbbra is számolni kell a régészeti jelenségek egy jelentős részének dokumentálatlan pusztulásával. Ennek elkerülése érdekében szükséges az

előrelátó tervezés, valamint a fejlesztések során az örökségvédelmi többletköltségek tervezése.

3.2 Az önkormányzati feladatok meghatározása

A jelenlegi károsan ható folyamat (talaj bolygatása) a fokozatos állagromlást jelenti a lelőhelyek számára. E folyamat elméletileg visszafordítható vagy legalább is megállítható lenne, ha a területeken a talajművelést a fentebb felvázolt módon megváltoztatnák. Ehhez a helyi adminisztráció (Önkormányzat), a szakemberek (örökségvédelmi hatóság, Megyei Múzeum) és az érintett magánszemélyek vagy vállalkozások konstruktív együttműködése szükséges. Ellenkező esetben a folyamat megfordíthatatlannak látszik és előbb-utóbb menthetetlenül a régészeti lelőhelyek teljes megsemmisüléséhez vezet.

4. Összefoglalás

A település bel- és külterületén máig összesen 26 régészeti lelőhely (terület) áll a Kötv. általános elvei alapján védelem alatt.

Ezek között kiemelten védett és fokozottan védett régészeti lelőhely egyetlen található: Decs – Ete / Városhely-dűlő (Decs 1, lelőhely-azonosító: 20014) fokozottan védett.

A vonatkozó kormányrendelet értelmében a védetté nyilvánított régészeti lelőhelyen a hatóság örökségvédelmi engedélye szükséges – a más hatóság (örökségvédelmi szakhatóság hozzájárulásával vagy szakkérdés vizsgálata alapján kiadott) engedélyéhez nem kötött – minden, 30 cm mélységet meghaladó földmunkához, tereprendezéshez, valamint depó, feltöltés, töltés létesítéséhez és a régészeti emlék megóvási, konzerválási munkálataihoz.

Minden ismert és nyilvántartott lelőhely esetében már a jelenlegi humuszréteg bolygatása (eltávolítása) is sérti a régészeti örökség földben rejlő emlékeit. Amennyiben ezek területén elkerülhetetlen az építési tevékenység, annak eljárásába a kulturális örökségvédelmi hatóságot be kell vonni. Ilyen esetben megelőző régészeti feltárássra kell számítani, amelynek költségeit a beruházónak kell viselnie.

A jelenleg hatályos jogszabályok szerint a település területén a régészeti feladatellátásra nagyberuházások kivételével a Wosinsky Mór Megyei Múzeum (7100 Szekszárd, Szent István tér 26.) jogosult.

Régészeti ügyekben szakhatóságként, illetve szakkérdés vizsgálatában jelenleg a Tolna Megyei Kormányhivatal Szekszárdi Járási Hivatala (7100 Szekszárd, Szent István tér 11-13., tel: 06 (74) 505-600, e-mail: epitesugy.szekszard@tolna.gov.hu) az illetékes.

Ez a hatástanulmány a készítés időpontjában rendelkezésre álló adatok alapján készült. A település területén időközben előkerülő lelőhelyekről a nyilvántartást vezető hatóság (Miniszterelnökség) vezet közhiteles nyilvántartást. Javasolt minden tervezett beruházás előtt a lelőhellyel való érintettségről időben meggyőződni.

5. Nyilatkozat

A hatástanulmány készítőjeként kijelentem, hogy a hatástanulmány régészeti munkarésze az örökségvédelmi jogszabályok és a hatósági eljárások figyelembe vételével készült.

A hatástanulmány egy nyomtatott, aláírt példányát és egy digitális változatát a megrendelőnek átadtam.

A hatástanulmány készítőjeként kijelentem, hogy régész diplomával rendelkezem és a 68/2018. (IV. 9.) kormányrendelet 84. § (2) a) és a 439/2013. (XI. 20.) kormányrendelet 4. § (1) a) pontja alapján van jogosultságom a régészeti szakterületi munkarész elkészítésére.

Régész diploma száma: 947/2001. sz. (ELTE-BTK)

Régészeti szakértői nyilvántartási szám: 15-022.

Tamási, 2019. május 25.

dr. K. Németh András
7090 Tamási, Eötvös u. 10.
tel.: 30/405-1986

1. melléklet:

Régészeti lelőhelyek Decs közigazgatási területén (2019. április 30-i állapot)

2. melléklet:

Decs község határának térképe az ismert régészeti lelőhelyekkel

Régészeti lelőhelyek Decs közigazgatási területén

1. Decs – Ete / Városhely-dűlő (Decs 1)

Lelőhely-azonosító: 20014

A lelőhely megjelölése: rézkori telep, bronzkori telep, Árpád-kori telep, középkori templom, középkori temető, középkori földvár, középkori műhely, késő középkori mezőváros, kora újkori telep, kora újkori edényégető, kora újkori éremlelet

A lelőhely leírása: A középkori Ete mezőváros Decstől nyugatra kb. 3 km-re, a Szekszárdi-Séd-csatorna nyugati oldalán, egy délnyugat-északkeleti irányú, három oldalról egykori vízzel körülvett földnyelven helyezkedett el, felszíni nyoma kb. 700 méter hosszú és 300 méter széles. A régészeti leletek szerint már a kora Árpád-korban is lakott volt, de írott forrás csak a 14. században említi először, és a tizenötéves háború idején pusztult el végleg.

A lelőhelyet régészetileg először Csalogovits József szekszárdi múzeum-igazgatója kutatta, aki 1933-ban és 1935-ben feltárta a templom részletét, több sírt, több lakóház részletét, valamint két fazekaskemencét. 1966-ban szántás során 16. századi éremlelet került elő, amelynek helyén – és más helyszínen is – 1967-ben Mészáros Gyula szekszárdi múzeum-igazgató végzett szondázó ásatást. 1986-ban útépítés során megbolygatták a templom környékét, ekkor Gaál Attila Szabó Gézával a körítőfal két szakaszát dokumentálta és két sírt bontott ki. Miklós Zsuzsa 1992-től terepbejárással és légi fotózással kutatja a mezővárost, 1996-tól pedig Vizi Mártával komplex kutatási program keretében szisztematikus terepbejárást és több helyszínen ásatást végzett, több házat és házrészletet, valamint egy ún. fazekasházat is felszínre hozva. 1997-ben tárták fel az öt építési periódust mutató, nagyméretű, Árpád-kori eredetű késő gótikus templomot, amelynek helyén egy kora Árpád-kori veremház is előkerült. 1999-ben késő középkori vaseszközlelet került elő. 2009-ben Vizi Márta megelőző feltárást végzett a mezőváros déli részén, a decsi bekötőút déli oldalán, amelynek során 224 főleg középkori objektumot tárt fel, köztük néhány rézkori és bronzkori gödröt is.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott, fokozottan védett

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás), kincskeresés

Hrsz.: 076, 085, 0266/17–19, 0266/21, 0266/22, 0267

2. Decs – Döggút (Decs 2)

Lelőhely-azonosító: 20015

A lelőhely megjelölése: rézkori telep, késő bronzkori telep, középső bronzkori (mészbetétes edények népének kultúrája) telep, Árpád-kori telep, újkori téглаégető, újkori mészégető

A lelőhely leírása: Szabó Géza 1986-ban a falutól délnyugatra, az új szeméttelap építésének földmunkái során megbolygatott mintegy 3000 m²-es területen 31 régészeti objektumot tárt fel, köztük rézkori és késő bronzkori gödröket, és Árpád-kori kemencét is.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: anyagkitermelés, mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 0281/2, 0281/4, 0281/5, 0281/19–22, 0281/25, 0281/31

3. Decs – Szonfovai erdészház / Asszonyfalva (Decs 3)

Lelőhely-azonosító: 20016

A lelőhely megjelölése: középkori templom, középkori temető

A lelőhely leírása: A felmenő falait részben máig megőrző templommaradványt a 18–19. század során számos forrás említi. 1784-ben az első katonai felmérés régi templomot jelez Szonfován. Az Egyed Antal-féle 1829-es összeírás szerint az uradalmi erdészház helyén nem

sokkal korábban még álltak a templom tornyának omladécai is. 1976-ban az erdészház előtt aknaásáskor megbolygatták a templom körüli, többretegű temetőt. A helyszínelést végző Gaál Attila és Rosner Gyula megállapította, hogy a ház valóban a középkori templom falaira épült rá.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: építkezés, mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 01083/1, 01083/2, 01084, 01085

4. Decs – Pilisi Elemér utca 8. (Decs 4)

Lelőhely-azonosító: 20018

A lelőhely megjelölése: késő középkori edényégető

A lelőhely leírása: 1966-ban csatornázási árok ásása során edényégető kemencét bolygattak meg. A helyszíni szemlét Rosner Gyula végezte.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: építkezés, közműfektetés

Hrsz.: 564

5. Decs – Pulavár (Decs 5)

Lelőhely-azonosító: 40396

A lelőhely megjelölése: ismeretlen korú földvár

A lelőhely leírása: Az 1865-ös Pesty Frigyes-féle összeírás szerint „Pulavár kaszálló: hajdani vár omladékkal, neve származásáról mit sem tudni.”. Andrásfalvy Bertalan szerint: „Valamiféle rejtett és vízzel körülvett hajdú- vagy haramiatanya emlékét őrzi a Pulavár helynév is. Pulavár körül víz volt, s a vizet oda vezető fok neve ma is Hadásvány foka. (...) Pulavár göröndjén török kori karcsú cseréppipákat találtak”. A fenti adatok alapján Miklós Zsuzsa megpróbálta azonosítani a helyet, de többszöri terepbejárás és 2003-as légi fotózása alapján sem talált erődítésre utaló nyomokat (ezért Pulavárat az azonosítatlan lelőhelyek között tárgyalta Tolna megyei vármonográfiájában).

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 0703/23, 0703/24, 0703/45

6. Decs – Fő u. 13. (Decs 6)

Lelőhely-azonosító: 61530

A lelőhely megjelölése: középkori kút, kora újkori vízmű

A lelőhely leírása: Egy 2009. évi szakanyag szerint a Fő utca 13. szám alatt középkori-kora újkori kút téglából készült kávája található.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: építkezés

Hrsz.: 514

7. Decs – Ref. templom (Decs 7)

Lelőhely-azonosító: 69659

A lelőhely megjelölése: késő bronzkori telep, Árpád-kori telep, késő középkori templom, kora újkori telep

A lelőhely leírása: 1402-ben a pápa engedélyt adott a váci káptalannak, hogy Decs nevű birtokán az ott régtől fogva fennálló fakápolna helyett Szent Ilona tiszteletére kőtemplomot vagy kápolnát építsen. A mai ref. templom déli kapuja feletti 1516-os felirat hihetőleg valamely átépítés idejére utal. A romos templomot 1720-ban befedték, 1745-ben barokk stílusban elkezdték átépíteni, végül 1787-ben barokk tornyot építettek nyugati oldalához. A

32,5×15 méter külső méretű, a nyolcszög három oldalával záródó szentélyű gótikus templom – eredeti, kétszer hornyolt bordás hálóboltozatát leszámítva, amelynek csak néhány bordája maradt fenn – ma is középkori formájában látható. Az 1970-es évek elején helyreállítást megelőzően Horváth Aliz vezetésével megelőző kutatás folyt, amely tisztázta a templom 1896-os átalakítása során megmagasított gótikus ablakok eredeti záradékmagasságát és a támpillérek lépcsőzését. Ekkor kibontották ki a középkori lábazatot és a cementrétegek által eltakart reneszánsz sekrestyeajtó eredeti profilját is. Az épület műemlék (műemléki törzsszáma: 4201).

A mai református templom körül terült el a középkori település. Erre utal, hogy 1964-ben Mészáros Gyula Árpád-kori és 16–17. századi kerámiatöredékeket gyűjtött az I. számú általános iskola udvarán, 1967-ben pedig a templom északi oldalán fekvő kollégium alapozási munkái során 17. századi kerámiatöredékeket gyűjtött. A terület már az őskorban is lakott volt: Mészáros Gyula 1964-ben késő bronzkori cserepeket is talált.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: építkezés, közműfektetés, mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 1–3, 29

8. Decs – Decsi-szőlőhegy (Decs 8)

Lelőhely-azonosító: 87119

A lelőhely megjelölése: őskori telep

A lelőhely leírása: 2003-ban Ódor János Gábor gázvezetékárók-ásás régészeti felügyelet során az 56-os úttól nyugatra kb. 100 méterre átvágott gödörből néhány őskori kerámiatöredéket gyűjtött.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás), erózió

Hrsz.: 2407/3, 2407/5, 2407/11

9. Decs – Újberek–Köves-telek (Decs 9, Várdomb 28)

Lelőhely-azonosító: 90997

A lelőhely megjelölése: kelta telep, római kori telep, avar kori telep

A lelőhely leírása: Szabó Géza 2011-ben terepbejárást végzett Újberek-pusztától északra, az Újberki-csatorna nyugati oldalán fekvő, három oldalról egykor vízzel körülvett kiemelkedésen, ahol egy kb. 40×60 méter nagyságú területen római kori épületre utaló törmeléket figyelt meg. A felszínen gyűjtött kerámia- és fémleletek alapján az ismeretlen funkciójú épület a középső császárkorra keltezhető. A terepbejárás során rézkori cserepek is előkerültek, az őskori telep túlnyúlik a római kori telep kiterjedésén.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 087

10. Decs – Szálkai elágazástól délkeletre (Szekszárd 27)

Lelőhely-azonosító: 32065

A lelőhely megjelölése: neolitikus telep, bronzkori telep

A lelőhely leírása: Visy Zsolt 2001-ben a római kori limes út nyomvonalának terepi kutatása során a szálkai elágazástól délkeletre, egy kelet felé benyúló, három oldalról a Sárvíz egyik egykori medre által körbevett földnyelv két, egyenként 92,9 méter tszf. magasságú kiemelkedésén neolitikus és bronzkori cserepeket gyűjtött.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 062/14–16, 062/17, 062/19

11. Decs – M6–M56 8. lelőhely (Várdomb 6)

Lelőhely-azonosító: 30722

A lelőhely megjelölése: bronzkori telep, római kori telep, avar kori telep, Árpád-kori telep

A lelőhely leírása: Gaál Attila az M6-os autópálya nyomvonalának bejárása során 2001-ben Ete mezőváros helyétől délre, egy mesterséges csatorna déli oldalán, egy északnyugat–délkeleti irányú, kb. 200 méter hosszú dombon bronzkori, római kori, avar kori és Árpád-kori telepre utaló leleteket gyűjtött.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 087

12. Decs – Sándor-dűlő II. (Várdomb 16)

Lelőhely-azonosító: 52007

A lelőhely megjelölése: őskori (bronzkori?) telep

A lelőhely leírása: 2003 novemberében Ódor János Gábor bejárta a tervezett szennyvízhálózat nyomvonalát. Újberektől nyugatra, a betonúttól északra egy kisebb kiterjedésű, kevés és jellegtelen őskori (bronzkori?) kerámiával jellemezhető telepmaradványt talált. A lelőhelynek csak az északi széle nyúlik át várdombi területről Decs határába.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás), földmunkával járó közművek kiépítése

Hrsz.: 096/2 (Decs); 02/25, 02/27–40, 064 (Várdomb)

13. Decs – Újberekpuszta (Várdomb 17)

Lelőhely-azonosító: 52009

A lelőhely megjelölése: késő neolitik (Lengyel-kultúra) telep, római kori telep

A lelőhely leírása: 2003 novemberében Ódor János Gábor terepbejárást végzett a tervezett szennyvízhálózat nyomvonalán. Újberek-puszta belterületi részétől közvetlenül északra, a már Decshez tartozó szántóföldön újkori szeméttel vegyesen késő neolitik (Lengyel-kultúra) és római kori kerámiák kerültek elő. A lelőhely déli irányban egyértelműen folytatódik, a beépítés miatt azonban ott vizsgálni nem lehetett.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás), közműfektetés, építkezés

Hrsz.: 087/2, 087/3, 088, 090 (Decs); 05/8, 024/9 (Várdomb)

14. Decs – Újberekpuszta, szárító épületek (Várdomb 18)

Lelőhely-azonosító: 52014

A lelőhely megjelölése: bronzkori telep, kelta telep, avar kori telep

A lelőhely leírása: A Várdombhoz tartozó Újberek-puszta északkeleti szélén Ódor János Gábor terepbejárást végzett a tervezett szennyvízhálózat nyomvonalán 2003 novemberében. Az egykori ÁG északi szárító épületeitől keletre, nagyobb részben már Decshez tartozó szántókon bronzkori, kelta és avar kori telepekre utaló kerámiákat talált. A lelőhely, földrajzi helyzetéből kiindulva, nyugati irányba folytatódik az épületek felé.

A lelőhely besorolása: nyilvántartott

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás), közműfektetés, építkezés

Hrsz.: 087/3, 090 (Decs); 05/8 (Várdomb)

15. Decs – Török-kút

Lelőhely-azonosító: folyamatban

A leelőhely megjelölése: középkori vízvezeték, középkori kút

A leelőhely leírása: A Pesty Frigyes-féle 1865-ös dűlőnévgyűjtés szerint a Decsi-szőlőhegyen fekvő Török-kút „a török időkben készült mesterséges csöveken vezetett márványkőből készült kútról veszi elnevezését”. Wosinsky Mór 1896-ban ezt írta: „a kút forrásától agyagból készült, középkori agyagcsövek vezetik le a vizet egészen egyenes irányban a jó távol (Decs-község déli végében) levő »Ethe«-város romhelyére. Több helyen felbontattam e vízvezeték s mindenhol négy-négy középkori tégl között feküdtek a henger-alakú agyag csövek.” 2010-ben Szabó Géza végzett kutatást a leelőhelyen.

A leelőhely besorolása: nyilvántartásba vétel alatt

A leelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás), építkezés

Hrsz.: 1819, 1820, 1821, 1822, 1823, 1826, 1833

16. Decs – Decsi-szőlőhegy II.

Lelőhely-azonosító: folyamatban

A leelőhely megjelölése: római kori temető

A leelőhely leírása: 2010-ben Szabó Géza a szőlőhegyet nyugat–keleti irányban keresztülszelő mélyút északi oldalán római kori sírt kutatott. Valószínűleg ezzel a leelőhellyel azonos az, amelyet Wosinsky Mór említ 1896-ban, a Kút-völgyben általa azonosított római kori épület kapcsán: „Ugyane tájon nagy, négyszögű római téglából rakott s háztető-alakúan földött sírokat is találtak. Néhány római pénz van innét gyűjteményemben.”

A leelőhely besorolása: nyilvántartásba vétel alatt

A leelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás), építkezés

Hrsz.: 1818, 1838, 1842, 1849

17. Decs – Decsi-szőlőhegy III.

Lelőhely-azonosító: folyamatban

A leelőhely megjelölése: római kori edényégető

A leelőhely leírása: 2010-ben Szabó Géza a szőlőhegyet nyugat–keleti irányban keresztülszelő mélyút északi oldalán, a Decsi-szőlőhegy II. leelőhelytől (római kori sír) közvetlenül keletre római kori edényégető kemencét dokumentált.

A leelőhely besorolása: nyilvántartásba vétel alatt

A leelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás), építkezés

Hrsz.: 1819, 1842, 1843, 1844, 1847, 2446/2

18. Decs – Decsi-szőlőhegy IV.

Lelőhely-azonosító: folyamatban

A leelőhely megjelölése: bronzkori telep

A leelőhely leírása: 2010-ben Szabó Géza a szőlőhegyet nyugat–keleti irányban keresztülszelő mélyút falában kb. 200 méter hosszan bronzkori telepjelenségeket azonosított. Ez a leelőhely talán azonos azzal, amelyet Wosinsky Mór 1896-ban így írt le: „a szegszárdi heglánczban fekvő Kútvölgy nyugat felül zárt, szép hegykatlant képez, hol bronzkori népek tanyáztak”. Wosinsky a leelőhelyen mészbetétes töredékeket is talált.

A leelőhely besorolása: nyilvántartásba vétel alatt

A leelőhely veszélyeztetettsége: erózió, mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 1799, 1818, 1819, 1838, 1843, 1844, 1847, 1849, 1850, 1851, 1854/3, 2447

19. Decs – Decsi-szőlőhegy V.

Lelőhely-azonosító: folyamatban

A leelőhely megjelölése: római kori épület

A leelőhely leírása: 2010-ben Szabó Géza a szőlőhegyet nyugat–keleti irányban keresztülszelő mélyút déli oldalán római kori épület nyomait azonosította. A leelőhely talán azonos azzal a római épülettel, amelyet Wosinsky Mór írt le 1896-os könyvében; ő „a szegszárdi hegylánczban fekvő »Kuti völgy«-ben, egy nagyobb római épület alapfalaira akadt”.

A leelőhely besorolása: nyilvántartásba vétel alatt

A leelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás), építkezés

Hrsz.: 1849, 2447, 2449/7, 2449/8, 2449/9, 2449/11, 2449/12, 2456

20. Decs – Decsi-hegy, hízlalda

Lelőhely-azonosító: folyamatban

A leelőhely megjelölése: avar kori sír

A leelőhely leírása: A szekszárdi múzeum leltárkönyve szerint 1966. júniusban Bucsányi Kálmán avar kori leleteket (nagy- és kisszíjvég, övbújtató, övveret, rézkarika) gyűjtött be „Decsi-hegy, hízlalda” leelőhelyről. A minden bizonnyal egy sírhoz tartozó leletanyag egy nagyobb temetőt jelöl. A jelenleg nem üzemelő egykori sertéstelep egy nyugat–keleti irányú dűlőút északi oldalán fekszik, nyugati része az észak–déli irányú szőlőhegy lábánál futó, enyhe kiemelkedésen fekszik; a sír valószínűleg ezen a dombvonulaton kerülhetett el.

A leelőhely besorolása: nyilvántartásba vétel alatt

A leelőhely veszélyeztetettsége: építkezés; közműfektetés; mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 082/9

21. Decs – Sándor-dűlő III.

Lelőhely-azonosító: folyamatban

A leelőhely megjelölése: avar kori edényégető kemence

A leelőhely leírása: Az 1980-as években a szekszárdi múzeum munkatársai a szekszárdi járás terepbejárásai során a Szekszárdi Mezőgazdasági Kombinát sertéstelepeétől keletre kb. 300 méterre, a területet keresztülszelő nyugat–keleti irányú csatorna déli oldalán avar kori edényégető kemencét azonosítottak.

A leelőhely besorolása: nyilvántartásba vétel alatt

A leelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 085, 096/2

22. Decs – Széked-dűlő

Lelőhely-azonosító: folyamatban

A leelőhely megjelölése: római kori telep

A leelőhely leírása: K. Németh András 2019-ben a Sárvíz egykori nyugati mellékága nyugati oldalán, a decsi bekötőút északi felén, a Szálkai elágazástól délkeletre (Szekszárd 27, leelőhely-azonosító: 32065) nevű leelőhelytől közvetlenül délnyugatra, egy nagyjából észak–déli irányú, enyhén kiemelkedő gerincen kb. 800 méter hosszan és 200–300 méter szélességben római kori telepet azonosított. A leelőhely a bekötőút déli oldalára is átnyúlik.

A leelőhely besorolása: nyilvántartásba vétel alatt

A leelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 069/4, 069/9, 069/20, 069/22, 069/12, 069/19, 075, 076, 0266/21, 0266/22, 0267

23. Decs – Sárköle

Lelőhely-azonosító: folyamatban

A leelőhely megjelölése: római kori telep

A lelőhely leírása: K. Németh András 2019-ben a Sárvíz egykori nyugati mellékága nyugati oldalán, Ete / Városhely-dűlőtől (Decs 1, lelőhely-azonosító: 20014) délre, az M6–M56 8. lelőhely nevű lelőhelytől (Várdomb 6, lelőhely-azonosító: 30722) pedig északra, a két lelőhely között fekvő széles, enyhe kiemelkedés területén kb. 500 méter hosszán és 200 méter szélességben római kori telepet azonosított.

A lelőhely besorolása: nyilvántartásba vétel alatt

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 086, 087/3

24. Decs – Korcsod-domb

Lelőhely-azonosító: folyamatban

A lelőhely megjelölése: őskori telep, Árpád-kori telep, középkori épület

A lelőhely leírása: K. Németh András 2019-ben Ete / Városhely-dűlővel (Decs 1, lelőhely-azonosító: 20014) szemben, a Szekszárdi-Séd-csatorna keleti felén fekvő, nagyjából háromszög alakú dombon őskori és Árpád-kori kerámiatöredékeket gyűjtött. A domb nyugati oldalán egy kisebb foltban középkori téglatöredékek épületre utalnak. Valószínűleg ezzel a lelőhellyel azonos a Csalog József által 1936-ban említett Korsódomb („Decs község határának nyugati részében, közvetlenül a Horgas vize mellett, az ún. Korsódombon”), ahol szántáskor sok mészbetétes cserép, valamint egy, a Lengyel-kultúrába tartozó, festett talpcsöves táltöredék került elő.

A lelőhely besorolása: nyilvántartásba vétel alatt

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 029/52, 029/54

25. Decs – Salistai-legelő

Lelőhely-azonosító: folyamatban

A lelőhely megjelölése: középső bronzkori (mészbetétes edények népének kultúrája) telep, avar kori telep

A lelőhely leírása: K. Németh András 2019-ben a Szekszárd-Bátai-főcsatorna keleti mellékága nyugati oldalán, a decsi bekötőúttól délre, a Döggút (Decs 2, lelőhely-azonosító: 20015) lelőhelytől északnyugatra mészbetétes és avar kori kerámiatöredékeket gyűjtött.

A lelőhely besorolása: nyilvántartásba vétel alatt

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 0281/20, 0281/21

26. Decs – Belső-Mező-dűlő

Lelőhely-azonosító: folyamatban

A lelőhely megjelölése: őskori telep, Árpád-kori telep

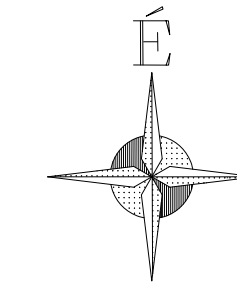
A lelőhely leírása: K. Németh András 2019-ben Szekszárd-Bátai-főcsatorna délkeleti oldalán, a Belső-Mező-dűlőben fekvő tanyától északra fekvő, északnyugat–délkeleti irányú enyhe kiemelkedésen jellegtelen őskori és Árpád-kori leleteket gyűjtött. A lelőhelye már az 1980-as években a szekszárdi múzeum munkatársai is azonosították.

A lelőhely besorolása: nyilvántartásba vétel alatt

A lelőhely veszélyeztetettsége: mezőgazdasági művelés (mélyszántás)

Hrsz.: 0273/7–9

DECS KÖZSÉG
RÉGÉSZETI LELŐHELYEK

- Jelmagyarázat
- régészeti lelőhely határa
  - 1965 régészeti azonosító
  - 5 régészeti lelőhely sorszáma